

Møteinnkalling

Samisk kirkeråd

Møtedato: 01.12.2022 kl. 09:00

Møtested: Romsa - Tromsø

Arkivsak: 20/04379

Mulige forfall meldes snarest til , .

, 29.11.2022

Sara Ellen Anne Eira
Leder

Sekretær

DEN NORSKE KIRKE
Samisk kirkeråd

SKR

Romsa - Tromsø

Arkivsak: 20/04379-52

Godkjenning av innkalling og saksliste

Sammendrag

Innkalling til møtet 1. desember ble sendt 4. november.

Saksliste ble sendt 18. november

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner innkalling og saksliste

Saksliste

Samisk kirkeråds møte

Tid: 1. desember 2022

Sted: Statsrådssalen, Bispegården, Tromsø

SKR 25/22 Godkjenning av innkalling og saksliste
Saksordfører: Margareth Ranberg

SKR 26/22 Referater
Saksordfører: Herborg Finnset

SKR 27/22 Orienteringssaker
Saksordfører: John Harald Skum

SKR 28/22 Kirkelig organisering – mandat for utvalg
Saksordfører: Margareth Ranberg

SKR 29/22 Sted for Samisk kirkelig valg møte
Saksordfører: Elin Sabbasen

SKR 30/22 Godkjenning av spilleboken
Saksordfører: Nils Ante Eira

SKR 31/22 Delegasjon til SKR-AU, samisk representant til nominasjonskomiteer
Saksordfører: May Bente Jönsson

SKR 32/22 Årsplan 2023 for Samisk kirkeråd
Saksordfører: May Bente Jönsson

SKR 33/22 Eventuelt

Fra: Vidar Andersen
Sendt: fredag 18. november 2022 15:52
Til: Nils Ante Oskal Eira (naxeira@gmail.com); Elin Sabbasen (e-sabba@online.no); Herborg Oline Finnset; 'John Harald Skum'; Margareth Ranberg (margareth.ranberg@gmail.com); May Bente Jønsson (may_bente_anita@hotmail.com); Oddvin Bientie (oddvinb@yahoo.no); seaeira@gmail.com
Kopi: Kristina Labba; Kristine Aslaksdatter Siri; Johan Mahtte Skum; Sigrid Karine Paulsen; Anne Lill Sarabakken
Emne: Orientering til Samisk kirkeråd angående møte
Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Fullført

Hei,

Sekretariatet legger ut saksliste for møtet på Emeetings, dere ser en skisse under, det er et par ting som må klareres angående et par saker.

Sekretariatet har sammen med SKR-AU kommet fram til at det er nok med en dags møte for behandling av sakene. Møtet gjennomføres den 1. desember kl. 08.30-, senest kl 18.00. Det blir altså ikke møte den 2. desember og vi beklager om dette medfører endringer i deres reiseplaner.

Vi tenker å spise middag sammen den 30. november kl 20.00. Det hadde vært fint om dere klarer å komme til den. Gi beskjed til Vidar om du deltar på den eller ikke. Informasjon om spisested kommer etter hvert.

Vi ønsker også at dere som har allergier gir beskjed til oss uansett, vi trenger den informasjonen til lunsjen.

Sekretariatet er på plass på Bispegården fra kl. 08.00 den 1 desember. Hvis dere ønsker å ta taxi fra hotellet til Bispegården, så er det fint om den kan samordnes mellom rådsmedlemmene.

Jeg har permisjon, er på Sametinget neste uke på komitemøter, ta kontakt først og fremst med Kristina om det er noe, tlf 478 92 801

Jeg sjekker også mail av og til, og dere når meg på sosiale medier og sms også om det skulle være noe.

Sekretariatet til orientering.

Saksliste:

SKR 25/22 Godkjenning av innkalling og saksliste

SKR 26/22 Referater

SKR 27/22 Orienteringssaker

SKR 28/22 Kirkelig organisering – mandat for utvalg

SKR 29/22 Sted for Samisk kirkelig valgmøte

SKR 30/22 Godkjenning av spilleboken

SKR 31/22 Delegasjon til SKR-AU, samisk representant til nominasjonskomiteer

SKR 32/22 Årsplan 2023

Varrudagáj | Heelsegh | Dearvvuođaiguin | Med hilsen

VIDAR ANDERSEN

Seniorrådevadde – Seniorrådgiver

Sáme girkkoráde – Saemien gærhkoeraerie – Sámi girkoráđđi – Samisk kirkeråd

Email: va589@kirken.no

Telefon: +47 93065616

NOROGA GIRKU

KR - Avdeling for samisk kirkeliv

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dátton: 04.11.2022

Min 20/04379-48
čujuhus:

Din
čujuhus:

Innkalling Samisk kirkeråd 1.-2. desember 2022

Til
Samisk kirkeråds medlemmer,
Møtende varamedlem Nils Ante Eira (for Sara Ellen Anne Eira)

Samisk kirkeråd har møte 1.-2. desember 2022, jf møteplanen.

Sted: Bispegården, Haakon VII gate 5, Tromsø.

Tid: 1. desember kl 0900 til 2. desember kl 1200

Det er bestilt overnatting på Thon Hotell Tromsø. Om det blir endringer i bosted, enten ved forfall eller ved privat overnatting, ta kontakt med sekretariatet eller hotellet, så fort det lar seg gjøre, slik at rommet blir avbestilt. Sekretariatet ordner taxi mellom hotellet og Bispegården. Det er også mulig å gå til Bispegården for de som ønsker det.

For bestilling av reise tar dere kontakt med Berg-Hansen direkte på bestilling@berghansen.no. Oppgi 1101340 Vidar Andersen som referanse. Innreise er 2. mai. Kjøring skal avtales på forhånd.

Sara Ellen Anne Eira er sykemeldt. Nestleder Oddvin Biente leder møtet i Sara Ellen Anne Eiras fravær.

Sakliste ettersendes.

Sakspapirene legges ut på appen Emeetings. Sekretariatet sender instruks for bruk av den på e-mail. Test gjerne appen i forkant av møtet.

Ustitlaš dearvuodaiguin

Sara Ellen Anne Eira
Leder; Samisk kirkeråd

Kristina Labba
Generalsekretær; Samisk kirkeråd

Dokumeanta lea dohkkehuvvon elektrovnnalaččat, dan dihte das ii leat vuolláičála.

Kopijja:

Ragnhild Jepsen
Sara Ellen Anne Eira
Siri Broch Johansen
Inga Lill Sundset
Nora Bransfjell
Kirsti Guvsám
Beate Heide

Bohtaldievvá 17

7013 TRONDHEIM
9520 KAUTOKEINO

Čujuhusat::

Margareth Ranberg
Oddvin Bientie
May Bente Jönsson
Elin Sabbasen
Herborg Finnset

Moen
Pliktfogveien 22

8211 FAUSKE
7374 RØROS

John Harald Skum
Nils Ante Eira

Edgar B Schieldrops
v 12D

7033 Trondheim

Kjøreplan Samisk kirkeråds møte

Tid: 1. desember 2022

Sted: Statsrådssalen, Bispegården, Tromsø

TID	
-0830	Ankomst – kaffe/te
0830 - 0930	Andakt Hva har hendt siden sist? SKR 25/22 Godkjenning av innkalling og saksliste Saksordfører: Margareth Ranberg SKR 27/22 Orienteringssaker Saksordfører: John Harald Skum
0930-1000	Kaffepause
1000-1130	SKR 28/22 Kirkelig organisering – mandat for utvalg Saksordfører: Margareth Ranberg
1130-1230	Lunsj
1230-1400	SKR 29/22 Sted for Samisk kirkelig valg møte Saksordfører: Elin Sabbasen SKR 30/22 Godkjenning av spilleboken Saksordfører: Nils Ante Eira SKR 31/22 Delegasjon til SKR-AU, samisk representant til nominasjonskomiteer Saksordfører: May Bente Jönsson SKR 26/22 Referater Saksordfører: Herborg Finnset
1400-1430	Kaffepause
1430 -1600	SKR 32/22 Årsplan 2023 for Samisk kirkeråd Saksordfører: May Bente Jönsson SKR 33/22 Eventuelt

Referanser:

Arkivsak: 17/02302-37

Saksdokumenter:

Protokoll Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022
Protokoll Kirkerådet 30-31.05.2022
Protokoll 2022-1.docx
Protokoll Kirkerådet 24.06.2022
Protokoll Kirkerådet 16. august 2022
Protokoll fra Kirkerådets møte september 2022
Protokoll Samisk kirkeråd 29.09.2022
Protokoll Kirkerådet 10-11.11.2022
Protokoll fra møte i MKR 13.-14. oktober 2022
Protokoll fra møte i MKR 10.-11. mai 2022
Notat om tros- og livssynsfrihet menneskerettsutvalget
Referat fra møte i KISP 16. september 2022
Referat fra KISP 21. april 22
Referat fra KISP 20. januar
MKR 15_4_Protokoll fra møte i Menneskerettighetsutvalget 24.3.2022

Referatsaker - Samisk kirkeråd 1.-2. desember 2022

Sammendrag

1. Samisk kirkeråd 2.-3. mai
2. Samisk kirkeråd 29. september
3. Kirkerådet 30.-31. mai
4. Kirkerådet 24. juni
5. Kirkerådet 16. august
6. Kirkerådet 23. september/5. oktober
7. Kirkerådet 10.-11. oktober
8. Kirkerådet 10.-11. november
9. Mellomkirkelig råd 10.-11. mai
10. Mellomkirkelig råd 13.-14. oktober
11. Komiteen for internasjonale spørsmål, 20. januar
12. Komiteen for internasjonale spørsmål, 21. april
13. Komiteen for internasjonale spørsmål, 16. september
14. Menneskerettighetsutvalget, 24. mars

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

DEN NORSKE KIRKE

Samisk kirkeråd

Møteprotokoll

Samisk kirkeråd

Møtedato: 29.09.2022 kl. 17:00
 Møtested: Digitalt møte
 Arkivsak: 20/04379

Til stede: Sara Ellen Anne Eira, Margareth Ranberg, John Harald Skum,
 May Bente Jönsson, Elin Sabbasen

Møtende varamedlemmer:
 Ingen møtende varamedlemmer

Forfall: Oddvin Bientie, Herborg Finnset

Sekretariat: Kristina Labba, Vidar Andersen, Sigrid Paulsen

Protokollførere: Sigrid Paulsen, Vidar Andersen

SAKSLISTE

Side

Godkjenning av innkalling og saksliste

Saker til behandling

20/22	Valg av biskop i Hamar	2
21/22	Samisk kirkelig valgmøte - tidspunkt og sted for møtet	3
22/22	Revisjon av hovedgudstjenesten - nordsamisk oversettelse	4
23/22	Orientering fra sekretariatet	5
24/22	Orientering - Samisk preste-/diakonstilling i Oslo og Borg bispedømmer	6

Sted, 02.11.2022

Sara Ellen Anne Eira

Sigrid Paulsen, Vidar Andersen
 Møtesekretærer

Godkjenning av innkalling og saksliste

Innkalling til møtet ble godkjent.

Tre saker ble fremmet til behandling i Samisk kirkeråd

22/22 Revisjon av hovedgudstjenesten - nordsamisk oversettelse
 23/22 Orientering fra sekretariatet
 24/22 Orientering - Samisk preste-/diakonstilling i Oslo og Borg bispedømmer

Sakslista godkjent med disse sakene i tillegg.

Saker til behandling

20/22 Valg av biskop i Hamar

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd	29.09.2022	20/22

Sammendrag

Samisk kirkeråd har stemmerett i valg av biskop i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Hamar, Møre og Oslo bispedømmer. Samisk kirkeråd skal i møte stemme over de tre foretrukne kandidatene.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd har følgende innstilling til biskop i Hamar

- 1.-
- 2.-
- 3.-

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 29.09.2022:

Møtebehandling

Saken ble lukket da dette var et personvalg.

Votering

Voteringen foregikk gjennom voteringsorden gitt i Regler for nominasjon av biskop, paragraf 6. De som stemte avga stemmer til sekretariatet som igjen førte

stemmegivningen. Det var fem stemmeberettigede ved stemmegivningen. Alle valgene ble gjort med en valgongang.

Samisk kirkeråds vedtak

I Samisk kirkeråd har følgende innstilling til biskop i Hamar

1. Ole Kristian Bonden	- 3 stemmer
2. Hege Elisabeth Fagermoen	- 3 stemmer
3. Margunn Sandal	- 5 stemmer

II Samisk kirkeråd kan ikke se at kandidatene har sagt noe om samisk kirkeliv i intervjuene, dette kommer heller ikke fram i spørsmålene som kandidatene har fått. Samisk kirkeråd savnet dette perspektivet i den rådgivende avstemmingen. De ganger Samisk kirkeråd har stemmerett ved valg av biskop er det viktig at kandidatenes syn om samisk kirkeliv kommer fram.

21/22 Samisk kirkelig valg møte - tidspunkt og sted for møtet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd	29.09.2022	21/22

Sammendrag

Samisk kirkelig valg møte - tidspunkt og sted for møtet

I henhold til Regler for Samisk kirkelig valg møte §1-5 fastsetter Samisk kirkeråd tid og sted for Samisk kirkelig valg møte. Regelverket ble endret i KM 11/22 slik at det ble åpnet for å avholde møtet senere enn 1. juli som opprinnelig ble fastsatt.

På grunnlag av dette vurderer sekretariatet at det kan være formålstjenlig å avholde valg møtet over to dager, og at dette blir 27.-28. oktober 2023

Grunnet budsjettmessige forhold foreslår sekretariatet at beslutningen om sted foretas senere fortrinnsvis ved møtet 1.-2. desember 2022.

Forslag til vedtak

1. Samisk kirkeråd vedtar at Samisk kirkelig valg møtes tidspunkt blir 27. og 28. oktober 2023.
2. Samisk kirkeråd behandler saken om sted når sekretariatet har mer kunnskap om kostnad og budsjett for valgmøtet.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 29.09.2022:

Møtebehandling

Votering

Samisk kirkeråds vedtak

3. Samisk kirkeråd vedtar at Samisk kirkelig valg møte blir i tidsrommet 27.-29. oktober 2023.
4. Samisk kirkeråd behandler saken om sted når sekretariatet har mer kunnskap om kostnad og budsjett for valgmøtet.

22/22 Revisjon av hovedgudstjenesten - nordsamisk oversettelse

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd	29.09.2022	22/22

Sammendrag

Opprinnelig ble Samisk kirkeråds arbeidsutvalg delegert til å godkjenne nordsamisk oversettelse av hovedliturgien. Dette skulle behandles i møte samme dag som Samisk kirkeråds ekstraordinære møte.

Samisk kirkeråd vedtok å behandle saken i rådet i stedet for SKR-AU.

Forslag til nordsamisk oversettelse av hovedliturgien – revidert versjon 2019 foreligger til behandling. Vedlagt også forbønner, samlingsbønner og kirkeårsprefasjoner.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner oversettelse av hovedliturgien 2019, med forbønner, samlingsbønner og kirkeårsprefasjoner

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 29.09.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråds vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner oversettelse av hovedliturgien 2019, med forbønner, samlingsbønner og kirkeårsprefasjoner

23/22 Orientering fra sekretariatet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd	29.09.2022	23/22

Sammendrag

- Nyansatte i sekretariatet: Ungdomsrådgiver Anne Lill Sarabakken begynte i høst, og Kristine A. Siri og er ansatt for å jobbe med revidering av trosopplæringsplanen ut desember.

- Planlegging av Samisk kirkeråds 30-årsjubileum: Maria S. Kronvald er ansatt for å jobbe med dette. Seminar og gudstjeneste blir i Grønnåsen kirke fra kl 10 til kl 20. En antologi gis ut med 12 forfattere som skriver om samisk kirkeliv fra ulike ståsteder. Boken blir en gave til dem som kommer på jubileet.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 29.09.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråds vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

24/22 Orientering - Samisk preste-/diakonstilling i Oslo og Borg bispedømmer

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd	29.09.2022	24/22

Sammendrag

Rådsleder Sara Ellen Anne Eira har hatt møte med Oslo bispedømmeråd og stiftsdirektøren i både Borg og Oslo bispedømmeråd. De fremmet et ønske om en stilling som samisk prest eller diakon. De ønsker bistand til finansiering, og en politisk støtte til dette. De har noen midler selv, men ikke nok til å opprette en slik stilling. Samisk kirkeråd har ikke mottatt en tekst fra dem om dette på nåværende tidspunkt. Denne saken kan tas opp igjen på samisk kirkeråds møte i desember.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar saken til orientering

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 29.09.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråds vedtak

Samisk kirkeråd tar saken til orientering

DEN NORSKE KIRKE
Samisk kirkeråd 2020 - 2024

Møteprotokoll

Samisk kirkeråd 2020 - 2024

Møtedato:	02.05.2022 kl. 14:00
Møtested:	Oslo
Arkivsak:	20/04379
Til stede:	Sara Ellen Anne Eira, Oddvin Bientie, Margareth Ranberg, May Bente Jönsson
Møtende varamedlemmer:	Siri Broch Johansen
Forfall:	John Harald Skum, Elin Sabbasen, Herborg Finnset
Andre:	Vidar Andersen, Sigrid Karine Paulsen, Maria Kristina Labba
Protokollfører:	Sigrid Paulsen

Møtet ble holdt i Oslo på Kirkens hus, 2. og 3. mai. Møtet ble innledet med at Margareth Ranberg holdt andakt. Samisk kirkeråd deltok under Kirkens hus morgenandakt på den andre dagen. Oddvin Bientie fortalte fra konferanse "Det er våre liv" der han deltok som nestleder i Samisk kirkeråd. Seminaret på dag to ble holdt av Harald Askeland fra KA og Anne Dalheim om kirkelig demokrati og folkevalgrollen. Møtet ble avsluttet 3. mai med velsignelsen ved Sigrid Karine Paulsen.

SAKSLISTE	Side
Saker til behandling	
8/22 Referatsaker - Samisk kirkeråd 2.-3. mai 2022	2
9/22 Orienteringssaker 2.-3. mai 2022	3
10/22 Kirkelig organisering - veivalg	4
11/22 Årsrapport 2021 - Samisk kirkeråd	7
12/22 Godkjenning av lulesamisk oversettelse - Ordning for hovedgudstjenesten	8
13/22 Godkjenning av oversettelse til lulesamisk - Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester	9
14/22 Godkjenning av oversettelse til nordsamisk - Konfirmasjonstidens gudstjenester	10
15/22 Delegering - godkjenning av oversettelse til nordsamisk - Ordning for hovedgudstjenesten	11
16/22 Delegering til SKR-AU - godkjenning av liturgier på pitesamisk	12

17/22	Høring om trosopplæringsutvalgets rapport	13
18/22	Møteplan Samisk kirkeråd 2023	19

Sted, 20.05.2022

Sara Ellen Anne Eira

Sigrid Paulsen
Møtesekretær

Saker til behandling

8/22 Referatsaker - Samisk kirkeråd 2.-3. mai 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	8/22

Sammendrag

1. Samisk kirkeråds møte 31. januar 2022
2. Kirkerådet 10.-11. februar 2022
3. Kirkerådet 24.-25.mars 2022
4. Mellomkirkelig råd 27. januar 2022

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

[Lagre vedtak]

9/22 Orienteringssaker 2.-3. mai 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	9/22

Sammendrag

Muntlige orienteringer

1. Samisk konfirmantleir 11.-12. mars 2022
2. Spillebok – orientering
3. Samarbeid om samisk kirkeliv i Oslo, Hamarøy og Tromsø
4. Samisk kirkeråds 30-årsjubileum 5. november.
5. Felles møte mellom de samiske rådene, 4.august 2022, Enare
6. Pilegrimage Team Visit – Saemien Åålmege
7. Lutherske verdensforbunds generalforsamling – Are Markku Tjihkkom
8. Kirkenes verdensråds generalforsamling 31. august – 8. september
9. Prekonferanse – urfolk 29.-30. august
10. Sørsamisk salmebok – høringsutgave.

Skriftlige orienteringer

1. Utlysning ungdomsrådgiver
2. Utlysning felles kommunikasjonsrådgiver
3. Artikkel til rapport for Pilgrimage Team Visit Europe
4. Lars J Hættas manuskript, mail 4.april
5. Samiska kyrkodager 2022, informasjon fra Ev-Luth. kyrkan i Finland
6. Broen til framtiden – 8. april, manus Sara Ellen Anne Eira
7. Henvendelse fra Det norske misjonsselskap om delegudstjeneste

Mediesaker

- Artikler i Ságat i april/mai
- Intervju med Daerpies dierie

NRK-intervju 21.04.22 av Kristina Labba om konferansen i mai

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Rådet får ettersendt de skriftlige orienteringene som ikke var vedlagt. Mediesaker kommer på neste møte.

Muntlig orientering som tillegg: Sørsamisk salmebok – høringsutgave.

Votering

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

[Lagre vedtak]

10/22 Kirkelig organisering - veivalg

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	10/22

Sammendrag

Kirkerådets framdriftsplan for arbeidet med saken om Kirkelig organisering innebærer at Kirkerådet på sitt møte 30.-31. Mai 2022 skal fatte et prinsippvedtak om hvem de mener bør ha det fremtidige arbeidsgiveransvaret. Kirkerådets prinsippvedtak skal bygge på en nærmere beskrivelse og vurdering av to modeller for organisering av arbeidsgiveransvaret – én modell med utgangspunkt i soknet som

arbeidsgiver og én modell med utgangspunkt i rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver.

Kirkerådets prinsippvedtak skal legges frem for Kirkemøtet i 2022 som også skal fatte et prinsippvedtak om modell for arbeidsgiverorganisering. Kirkemøtets prinsippvedtak skal følges opp av videre utredning, uttegning og høring før nye vedtak og gjennomføring.

Samisk kirkeråd gis her mulighet til å behandle saken om kirkelig organisering i denne forbindelsen. Samisk kirkeråds behandling vil hovedsakelig ta utgangspunkt i sak KR 25/22 samt Kirkerådets foreløpige beskrivelse og vurdering av de to modellene. Samisk kirkeråds vedtak vil bli presentert for Kirkerådets sekretariat som forbereder saken om prinsippvedtaket til førstkommande kirkerådsmøte.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd har følgende foreløpige synspunkter om modell 1 (der sognet har arbeidsgiveransvar):

a. *Fordeler:*

○ ...

b. *Ulemper:*

○ Risiko for manglende innsatsvilje overfor eller nedprioritering av samisk kirkeliv pga ressursmangel, for eksempel i tilsetningssaker og faglig utvikling om samisk kirkeliv for ansatte i sognet.

○ ...

2. Samisk kirkeråd har følgende foreløpige synspunkter om modell 2 (der rettssubjektet har arbeidsgiveransvar):

a. *Fordeler:*

○ Lik styring av sogn/menigheter i forvaltningssaker, som for eksempel at samisk dimensjon (samisk språk- og kulturkompetanse) skal ivaretas ved tilsetninger til kirkelige stillinger, særs innenfor det tradisjonelle samiske bosetningsområdet.

○ Sannsynligvis enklere å samordne og gjennomføre riksgrenseoverskridende samarbeid om samisk kirkeliv på sogn- og prostinivå.

b. *Ulemper:*

-

3. Samisk kirkeråd ber Kirkerådet innarbeide eventuelle kompenserende ordninger som, uansett valg av modell, verner og fremmer samisk kirkeliv i forbindelse med:

a. *forvaltning*, og da i relasjon til f.eks.

i. rekrutteringer og tilsetninger i kirkelige stillinger, særs innenfor det tradisjonelle samiske bosettingsområdet,

- ii. biskopenes tilsynsansvar overfor sognene (som forslagsvis bør omfatte å kunne forplikte eller sterkt anmode sogn å ivareta samisk dimensjon på ulike måter),
- iii. utviklingen av lovgivning og regler for DNK (som forslagsvis krever at samisk språk blir brukt i alle sogn innenfor det tradisjonelle samiske bosetningsområdet og at det opprettes samiske kirkelivsutvalg i de strre byene i landet)
- iv. øvrige forvaltningsoppgaver,
- b. *fagutvikling* om samisk kirkeliv, for eksempel gjennom å opprette et nasjonalt kompetansesentersom har ansvar for dette,
- c. *kirkedemokratiet* så at samer gis en reell, tilstrekkelig og funksjonell innflytelse i Den norske kirkes politiske organer på de ulike nivåene samt
- d. *utpekning* av områder med et særlig ansvar for å innarbeide samisk dimensjon i kirkelivet, så at den omfatter det “tradisjonelle samiske bosetningsområdet”, dvs. alle de samiske språkområdene i landet og ikke kun “forvaltningsområde for samisk språk” som er en ordning under revidering.

4. Samisk kirkeråd ber Kirkerådet om å utrede samisk kirkeliv i det videre arbeidet med kirkelig organisering.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

- a. Samisk kirkeråd ber om at samisk kirkeliv utredes i det videre arbeidet med kirkelig organisering, uavhengig av hvilket prinsippvedtak Kirkemøtet gjør. Samisk kirkeråds forståelse er at omorganiseringen av Den norske kirke ikke skal svekke, men snarere styrke samisk kirkeliv.
- 2. Samisk kirkeråd ber Kirkerådet innarbeide kompenserende ordninger og tiltak som, uansett valg av modell, verner og fremmer samisk kirkeliv. Samisk kirkeråd ser det som naturlig at det innenfor disse områdene innarbeides kompenserende tiltak:
 - a. Forvaltning og administrasjon

- At samisk språk- og kulturkompetanse vektlegges i rekruttering til og tilsetninger i kirkelige stillinger innenfor samiske bosettingsområder.
- At biskopene fortsetter å ha tilsynsansvar, og at dette fortsatt innebærer ansvar for å ivareta samisk kirkeliv i hele bispedømmet.
- At den samiske dimensjonen blir ivaretatt i utarbeidelse av lover og regler for Dnk.
- At det utpekes menighetsråd, fellesråd og prostier med et særlig ansvar for å innarbeide samisk dimensjon i kirkelivet.

b. Faglig utvikling innenfor samisk kirkeliv:

- Opprette strukturer som sikrer kompetanseutvikling og rådgivningstjeneste for kirkelig ansatte om samisk kirkeliv.

c. Kirkedemokratiet

- Sikre samer en reell, tilstrekkelig og funksjonell innflytelse i Den norske kirkes politiske organer.
- Sikre samisk representasjon på alle nivåer i kirkedemokratiet.

[Lagre vedtak]

11/22 Årsrapport 2021 - Samisk kirkeråd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	11/22

Sammendrag

Samisk kirkeråd forelegges årsrapport for Samisk kirkeråd 2021 til behandling. Rapporten omhandler arbeidet i Kirkerådets avdeling for samisk kirkeliv det foregående året. Avdelingens arbeid på de ulike fagområdene omtales oversiktlig og

så bredt som mulig. I Samisk kirkeråds mandat er det skrevet at Samisk kirkeråds årsrapport sendes Sametinget til informasjon. Samisk kirkeråd bidrar også med informasjon til Den norske kirkes årsrapport 2021. Den årsrapporten inneholder informasjon fra alle bispedømmene og fra de sentralkirkelige rådene.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd vedtar årsrapport 2021 for Samisk kirkeråd.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Vedleggene i denne saka blir en del av sak SKR 9/22 Orienteringssaker, og flyttes derfor over dit.

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd vedtar årsrapport 2021 for Samisk kirkeråd.

[Lagre vedtak]

12/22 Godkjenning av lulesamisk oversettelse - Ordning for hovedgudstjenesten

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	12/22

Sammendrag

Samisk kirkeråd får til behandling et forslag til Ordning for hovedgudstjenesten på lulesamisk. Denne er en oversettelse av liturgien på norsk, godkjent av Kirkemøtet 2019. Liturgien er kvalitetssikret av en referansegruppe, og videre korrekturlest.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner lulesamisk oversettelse av Ordning for hovedgudstjenesten.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner lulesamisk oversettelse av Ordning for hovedgudstjenesten.

[Lagre vedtak]

13/22 Godkjenning av oversettelse til lulesamisk - Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	13/22

Sammendrag

Samisk kirkeråd får til behandling Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester, oversatt til lulesamisk. Dette er en oversettelse av Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester, godkjent 2021- Liturgien er kvalitetssikret av oversetteren, og videre korrekturlest.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner lulesamisk oversettelse av Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner lulesamisk oversettelse av Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester.

[Lagre vedtak]

14/22 Godkjenning av oversettelse til nordsamisk - Konfirmasjonstidens gudstjenester

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	14/22

Sammendrag

Samisk kirkeråd får til behandling Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester på nordsamisk. Denne er en oversettelse av liturgien på norsk, godkjent av Kirkemøtet 2021.

Liturgien er kvalitetssikret av en referansegruppe, og videre korrekturest.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner nordsamisk oversettelse av Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester.

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner nordsamisk oversettelse av Ordning for konfirmasjonstidens gudstjenester.

[Lagre vedtak]

15/22 Delegering - godkjenning av oversettelse til nordsamisk - Ordning for hovedgudstjenesten

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	15/22

Sammendrag

Oversettelse av Ordning for hovedgudstjenesten til nordsamisk er i slutføringsfasen. Siden det ikke er oppsatt ordinært rådsmøte før i desember 2022 vurderer sekretariatet at det mest hensiktsmessige er at Samisk kirkeråds arbeidsutvalg får fullmakt til å godkjenne oversettelse av denne liturgien og tilhørende bestemmelser for den når den foreligger.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd delegerer til Samisk kirkeråds arbeidsutvalg til å behandle godkjenning av oversettelse til nordsamisk – Ordning for hovedgudstjenesten

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd delegerer til Samisk kirkeråds arbeidsutvalg til å behandle godkjenning av oversettelse til nordsamisk – Ordning for hovedgudstjenesten

[Lagre vedtak]

16/22 Delegering til SKR-AU - godkjenning av liturgier på pitesamisk

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	16/22

Sammendrag

Samisk kirkeråd skal følge opp SKR 9/21 der det ble vedtatt i punkt 5: «Samisk kirkeråd gir sekretariatet oppdrag i å starte et arbeid med oversettelse av enkelte liturgiledd på pitesamisk språk.»

Sekretariatet hadde en intensjon om å vedta disse på møtet 2.-3. mai, men på grunn av kapasitetsutfordringer vurderer sekretariatet at dette blir noe utsatt. Neste oppsatte møte i Samisk kirkeråd er først i desember 2022 og menigheter ønsker samtidig å ta i bruk liturgileddene så fort som mulig. Det vil det være mer hensiktsmessig at Samisk kirkeråds arbeidsutvalg får fullmakt til å godkjenne de liturgiske leddene på vegne av Samisk kirkeråd.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd delegerer til Samisk kirkeråds arbeidsutvalg å godkjenne liturgiske ledd på pitesamisk

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd delegerer til Samisk kirkeråds arbeidsutvalg å godkjenne liturgiske ledd på pitesamisk

[Lagre vedtak]

17/22 Høring om trosopplæringsutvalgets rapport

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	17/22

Sammendrag

Den norske kirkes Plan for trosopplæring «Gud gir - vi deler» fra 2009 skal revideres. I den forbindelse har et utvalg, sammensatt av kirkelig ansatte, representanter fra utdanningsinstitusjoner og organisasjoner for misjon og kirkelig undervisning, evaluert hele trosopplæringsreformen. Utvalget har hentet inn innspill fra ulike hold og rapporten som sammenfatter utvalgets vurderinger ble offentliggjort i januar 2022. Kirkerådet har vedtatt å sende ut en høring på utvalgte anbefalinger fra rapporten, for å få enda bredere grunnlag for arbeidet med planrevisjon og justering av organisatoriske rammer for kirkelig undervisning. Samisk kirkeråd er bedt om å svare på denne høringen.

I høringsnotatet er det innledningsvis et sammendrag av utvalgets samlede anbefalinger. Der nevnes forankringen for undervisningsoppdraget, og hvem ansvaret er fordelt mellom. Hovedanbefalingen er at satsingen på trosopplæring bør videreføres med utgangspunkt i både erfaringer fra de senere årene og kirkens lange undervisningstradisjon. Noe de etterlyser er mer helhetlig tenking omkring kirkens læringsfelt; at alle områder bør ses i sammenheng. Av de 32 punktene som er ute på høring er det noen av dem som etter Samisk kirkeråds sekretariatets vurdering er særlig viktige for samisk kirkeliv.

Både hvor og hvordan samisk kunnskapsinnhold beskrives i planen påvirker i hvilken grad undervisningsansatte lokalt og rådgivere på bispedømmenivå blir oppmerksomme på samisk innhold for alle og samisk trosopplæring for samiske barn og unge. Høringspunkt 12 handler spesifikt om samisk språk og innhold, men det er også andre punkter som vil ha innvirkning på vilkårene for samisk kirkeliv, som størrelsen på undervisningsstillinger i små menigheter og kompetansekravet for kirkelige undervisningsstillinger i Sápmi. Et annet viktig moment er involvering av samiske menigheter i det videre arbeidet med planrevisjon, Med utgangspunkt i visjonen for samisk kirkeliv i Den norske kirke, «Samisk kirkeliv – livskraftig og likeverdig» er det i følge sekretariatet til Samisk kirkeråd noen av anbefalingene fra utvalget som bør justeres.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd har følgende svar på høringen:

I. Innspill til helheten i rapporten:

Samisk kirkeråd er fornøyd med at utvalget har rettet fokus mot å få større helhet og sammenheng i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke. Samisk kirkeråd ønsker at det blir etterspurt innspill fra menigheter der det bor samer i ulike deler av Den norske kirke i det videre arbeidet med planrevisjon.

II. Innspill til enkelte punkter

Kommentarer til rapportens del 1 – Mål og innhold:

Punkt 2. Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

Samisk kirkeråd deler utvalgets standpunkt om at det er "behov for å videreutvikle den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkningen." (fra rapporten s. 31).

Samisk kirkeråd ber om at mangfoldet av kristne tradisjoner og teologiske variasjoner i samisk kontekst inkluderes i den reviderte planen på en måte som er i tråd med mål og strategier for dialog og forsoning i Strategiplan for samisk kirkeliv (2019-2027).

Samisk kirkeråd ber om at det arbeides grundig med forholdene minoritet og majoritet, privilegerte og mindre privilegerte i samfunnet i utformingen av plan for trosopplæring/kirkelig undervisning. Hvis mangfoldet av stedegne tradisjoner og ulike kulturelle tilhørigheter skal fremstå som likeverdige deler av Den norske kirke, er det nødvendig at representanter fra disse får eierskap til den reviderte plan for trosopplæring.

Punkt 6. Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring

Samisk kirkeråd er glad for at utvalget ønsker større lokal styring, og at den nasjonale styringen blir mer overordnet. Her ber Samisk kirkeråd om at lokalt ansatte oppmuntres til å vinkle undervisningsaktivitetene mot noe som er gjenkjennelig kulturelt i sitt område. Menigheter med stedegne tradisjoner oppmuntres til å videreføre sine tradisjoner på en måte som styrker barn og unges identitet.

Punkt 12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring:

Samisk kirkeråd forutsetter at målene for «Samisk språk og kultur i trosopplæringa» og «Samiske kunst og kulturuttrykk er en del av kirkens liv» fra Strategiplan for samisk kirkeliv følges opp i den nye plan for trosopplæring/rammeplan for kirkelig undervisning og læring.

Plan for samisk trosopplæring, som per i dag er et eget hefte, bør integreres i den nye plan for trosopplæring/rammeplan for kirkelig undervisning og læring.

Oppdatert samisk kirkehistorie bør tas med i innhold for trosopplæringen for alle barn og unge.

Fra nasjonalt hold bør det legges føringer på at alle barn og unge skal få lære både hvordan tro og kristen praksis kan være styrkende i det som er særlig utfordrende i sitt liv og lokalsamfunn, og hvordan de kan bli rustet til å delta i flerkulturelle møter.

Samisk kirkeråd ber om at vedtatte handlingsplan for samisk kirkeliv 2021-2023 (KR 53/21) angående språkressurser prioriteres.

Kommentarer til del 2: Organisatoriske rammer

Punkt 15. Organisering og ledelse

Samisk kirkeråd mener at det er behov for å sette av egne midler til utrusting i samisk språk- og kulturkompetanse for undervisningsansatte i samiske menigheter og menigheter i byer der det bor mange samer.

Punkt 17 Kompetanseutvikling

Det bør stilles krav om kompetanse i samisk språk og/eller kultur for undervisningsstillinger i hele Sápmi. Om man ikke har søkere som innehar nødvendig kompetanse, kan de ansattes under forutsetning av at denne kompetansen innhentes i løpet av kort tid.

III. Økonomiske og administrative ressurser

- Det er behov for midler til flere undervisningsansatte i små menigheter, og mer samkjøring av ulike former for undervisning mellom ansatte i staben.
- For å utruste kirkelig undervisningsansatte må det lages kurs i samisk kulturforståelse og hva dette innebærer i praktisk kirkelig sammenheng.
- Det må settes av administrative ressurser til å følge opp arbeidet med å få samisk trosopplæringsplan integrert med plan for trosopplæring for alle barn og unge, samt hvordan samiske språk, kirkekultur, kirkehistorie og kristne hverdagspraksiser kan tas inn i rammeplan for alle barn og unge.
- Det er behov for økte administrative ressurser for å jobbe med hvordan samisk kunnskapssyn, naturforståelse, erfaringer med rasisme og veier til forsoning kan tas inn i den nye plan for trosopplæring.
- Det må prioriteres en større andel til satsing på samiske trosopplæringsressurser, også digitale.
- Det må tilføres økonomiske ressurser til språkansatte jf. det som er vedtatt i handlingsplan for samisk kirkeliv 2021-2023 (KR 53/21).

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:**Møtebehandling****Votering****Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak**

Samisk kirkeråd har følgende svar på høringen:

I. Innspill til helheten i rapporten:

Samisk kirkeråd er fornøyd med at utvalget har rettet fokus mot å få større helhet og sammenheng i det pedagogiske arbeidet i Den norske kirke. Samisk kirkeråd ønsker

at det i det videre arbeidet med planrevisjon etterspørres innspill fra alle menigheter der det bor samer.

II. Innspill til enkelte punkter

Kommentarer til rapportens del 1 – Mål og innhold:

Punkt 2. Teologisk, ekklesiologisk og pedagogisk grunnlagstenkning

Samisk kirkeråd deler utvalgets standpunkt om at det er “behov for å videreutvikle den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkningen.” (fra rapporten s. 31).

Samisk kirkeråd ber om at mangfoldet av kristne tradisjoner og teologiske variasjoner i samisk kontekst inkluderes i den reviderte planen på en måte som er i tråd med mål og strategier for dialog og forsoning i Strategiplan for samisk kirkeliv (2019-2027).

Samisk kirkeråd ber om at det arbeides grundig med forholdene minoritet og majoritet, privilegerte og mindre privilegerte i samfunnet i utformingen av plan for trosopplæring/kirkelig undervisning. Hvis mangfoldet av stedegne tradisjoner og ulike kulturelle tilhørigheter skal fremstå som likeverdige deler av Den norske kirke, er det nødvendig at representanter fra disse får eierskap til den reviderte plan for trosopplæring.

Punkt 6. Forholdet mellom lokalt handlingsrom og nasjonal styring

Samisk kirkeråd er glad for at utvalget ønsker større lokal styring, og at den nasjonale styringen blir mer overordnet. Her ber Samisk kirkeråd om at lokalt ansatte veiledes til å vinkle undervisningsaktivitetene mot noe som er kulturelt gjenkjennelig i sitt område. Menigheter med stedegne tradisjoner oppmuntres til å videreføre sine tradisjoner på en måte som styrker barn og unges identitet.

Samisk kirkeråd mener at plan for undervisningsfeltet skal ikke lenger sendes til godkjenning hos biskopen etter vedtak i menighetsrådet, slik at man følger samme praksis som ved plan for diakoni og plan for kirkemusikk.

Punkt 12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkens trosopplæring:

Samisk kirkeråd forutsetter at:

- målene for «Samisk språk og kultur i trosopplæringa» og «Samiske kunst og kulturuttrykk er en del av kirkens liv» fra Strategiplan for samisk kirkeliv følges opp i den nye plan for trosopplæring/rammeplan for kirkelig undervisning og læring.
- plan for samisk trosopplæring, som per i dag er et eget hefte, integreres i den nye plan for trosopplæring/rammeplan for kirkelig undervisning og læring.
- oppdatert samisk kirkehistorie tas med i innhold for trosopplæringen for alle barn og unge.
- det legges føringer fra nasjonalt hold på at alle barn og unge skal få lære både hvordan tro og kristen praksis kan være styrkende i det som er særlig utfordrende i sitt liv og lokalsamfunn, og hvordan de kan bli rustet til å delta i flerkulturelle møter.

Samisk kirkeråd ber om at vedtatte handlingsplan for samisk kirkeliv 2021-2023 (KR 53/21) angående språkressurser prioriteres.

Tilleggsspørsmål 3

Praksisen knyttet til mindreforbruk bør fortsatt være forskjellig fra bispedømmeråd til bispedømmeråd.

Kommentarer til del 2: Organisatoriske rammer

Punkt 14. Praksisen knyttet til mindreforbruk bør fortsatt være forskjellig fra bispedømmeråd til bispedømmeråd, fordi bispedømmene er så forskjellige.

Punkt 15. Organisering og ledelse

Samisk kirkeråd mener at det er behov for å sette av egne midler til utrusting i samisk språk- og kulturkompetanse for undervisningsansatte i samiske menigheter og andre menigheter der det bor samer.

Punkt 17 Kompetanseutvikling

Samisk kirkeråd mener at det skal stilles krav om kompetanse i samisk språk og/eller kultur for undervisningsstillinger i samiske områder. Om man ikke har søkere som innehar nødvendig språk- eller kulturkompetanse, kan de ansettes under forutsetning av at denne kompetansen innhentes i løpet av kort tid. Om man har søkere som innehar kompetanse i samisk språk og/eller kultur, men ikke pedagogisk og/eller teologisk kompetanse, kan de prioriteres til ansettelse under forutsetning av at denne kompetansen innhentes i løpet av kort tid.

III. Økonomiske og administrative ressurser

- Det er behov for midler til flere undervisningsansatte i små menigheter, og mer samkjøring av ulike former for undervisning mellom ansatte i staben.

- For å utruste kirkelig undervisningsansatte må det lages kurs i samisk kulturforståelse og hva dette innebærer i praktisk kirkelig sammenheng.

- Det må settes av administrative ressurser til å følge opp arbeidet med å få samisk trosopplæringsplan integrert med plan for trosopplæring for alle barn og unge, samt hvordan samiske språk, kirkekultur, kirkehistorie og kristne hverdagspraksiser kan tas inn i rammeplan for alle barn og unge.

- Det er behov for økte administrative ressurser for å jobbe med hvordan samisk kunnskapssyn, naturforståelse, erfaringer med rasisme og veier til forsoning kan tas inn i den nye plan for trosopplæring.

- Det må prioriteres en større andel til satsing på samiske trosopplæringsressurser, også digitale.

- Det må tilføres økonomiske ressurser til språkansatte jf. det som er vedtatt i handlingsplan for samisk kirkeliv 2021-2023 (KR 53/21).

[Lagre vedtak]

18/22 Møteplan Samisk kirkeråd 2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Samisk kirkeråd 2020 - 2024	02.05.2022	18/22

Sammendrag

Samisk kirkeråds møteplan for 2023 må ta hensyn til både Kirkemøtet 2023 som blir 4.-9. august, og videre også den 10.-15. april 2024

Det er et ønske om felles møte med Mellomkirkelig råd. Samisk kirkeråds sekretariat foreslår dette møtet kan gjennomføres i Bodø. Dette begrunnes i at Bodø er i både pite- og lulesamisk språkområde, området er i en revitalisering av sin samiske historie og språk, og året etter i 2024 skal Bodø være Europeisk kulturhovedstad der også samiske saker er en naturlig del.

Fra sekretariatet settes opp Nordreisa igjen, og Tromsø på slutten av året.

Kirkerådets møter 2023-2024:

2023

9.-10. februar (torsdag til fredag)

24.-25. mars

23.-24. april

24.-25. mai

22.-23. september

07.-08. desember

2024

25.-26. januar

15.-16. mars

30.-31. mai

Kirkemøtet 2023: 4.-9. august
Kirkemøtet 2024: 10.-15. april

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd vedtar følgende møteplan for 2023

2.-3. mars – Bodø (felles møte med Mellomkirkelig råd)

3.-4. mai - Nordreisa

15.-16. november - Tromsø

Møtebehandling i Samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.05.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig

Samisk kirkeråd 2020 - 2024s vedtak

Samisk kirkeråd vedtar følgende møteplan for 2023:

2.-3. mars – Bodø (felles møte med Mellomkirkelig råd)

3.-4. mai – Nordreisa

16.-17. november – Tromsø

[Lagre vedtak]

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møteprotokoll

Kirkerådet

Møtedato:	23.09.2022 og 05.10.2022
Møtested:	Trondheim (23.09), fjernmøte (05.10)
Arkivsak:	19/03866
Til stede:	Kristin Gunleiksrud Raaum, Karin-Elin Berg, Olav Fykse Tveit, Karl Johan Kirkebø, Therese Utgård Aas, Therese Egebakken, Turid Torland Håland, Lill Tone Grahl-Jacobsen, Alex Ramstad Døsvik (23.09), Martha Garborg Bergslid, Linn Strømme Hummelvoll, Kurt Solstrøm (05.10), Tove Karoline Knutsen (23.09) Kjersti Gautestad Norheim, Rolf Steffensen, Thomas Tinglum, Nora Antonsen (05.10), Sara Ellen Anne Eira, Kristine Sandmæl
Møtende varamedlemmer:	Gunhild Tomter Alstad (23.09), Hanne Jakobsen (23.09), Thomas Raadin Iversen (23.09), Marta Kristine Ims (05.10)
Forfall:	Iselin Vistekleiven, Nora Antonsen (23.09), Alex Ramstad Døsvik (05.10), Tove Karoline Knutsen (05.10)
Andre:	Ingrid Vad Nilsen, Ingeborg Dybvig, Berit Hagen Agøy, Jan Christian Kielland, Øyvind Meling
Protokollfører:	Kristian Myhre

SAKSLISTE

Side

Godkjenning av innkalling og saksliste

68/22	Innkalling til Kirkerådets møte 23. september 2022	2
00/22	Protokoll Kirkerådet 16. august 2022	

Saker til behandling

69/22	Valg av nestleder i Kirkerådet 2022 - 2024	2
70/22	Valg av Kirkerådets arbeidsutvalg 2022 - 2024	3
71/22	Valg av Kirkerådets arbeidsgiverutvalg 2022 - 2024	4
72/22	Oppnevning av utvalg - Den norske kirke i Det livssynsøpne samfunn	5
73/22	Navneendring helhetlig menighetsplan	8
74/22	Veien videre for "Plan for trosopplæring" i Den norske kirke	9
75/22	Kvensk kirkeliv	12
76/22	Høringssvar - forbud mot konverteringsterapi	13
77/22	Veileder for utforming av forhåndsgodkjente privateide stolaer	15

[78/22](#) Kirkevalg 2023: Konsept og planer for kampanjer og kommunikasjonsarbeid

16

Konstituering

Sakene KR 69/22, 70/22, 71/22, 75/22 og 77/22 ble behandlet under Kirkemøtet i Trondheim 23. september. De øvrige sakene ble utsatt, og ble behandlet i fjernmøte 05.10.22.

Kirkerådet vedtok å behandle sakene KR 76/22 og KR 78/22 for lukkede dører.

Direktøren orienterte kort om at sekretariatet har jobbet videre med boligordningen for biskoper etter vedtaket i KR 115/21 der det ble vedtatt at biskopen skal holdes økonomisk skadesløs for boligordningen. Etter råd fra ekstern advokat er det klart at denne innretningen vil kunne utløse skatteplikt for biskopene, og sekretariatet arbeider nå med en ordning der bolig stilles til disposisjon vederlagsfritt for biskopen og biskopen skatter av fordelene ved denne. Bispemøtets arbeidsutvalg ble orientert om saken 15. september, og sekretariatet har bedt om en veiledende uttalelse fra skattemyndighetene om skattegrunnlaget.

Saker til behandling

69/22 Valg av nestleder i Kirkerådet 2022 - 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	69/22

Sammendrag

I henhold til forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet § 1 punkt 2 skal Kirkerådet velge nestleder hvert annet år. Valget foregår skriftlig.

§ 7 punkt 2 bestemmer at valget gjennomføres som flertallsvalg.

Dagens valgte Kirkeråd sitter til over Kirkemøtet i 2024. Nytt Kirkeråd tiltrer umiddelbart etter Kirkemøtet i 2024.

Møtebehandling i Kirkerådet 23.09.2022:

Votering

Karin-Elin Berg: 17 stemmer.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet velger Karin-Elin Berg til nestleder av Kirkerådet fra 23. september til april 2024.

70/22 Valg av Kirkerådets arbeidsutvalg 2022 - 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	70/22

Sammendrag

I henhold til regler for Kirkerådets virksomhet § 8 punkt 1 fremgår det at Kirkerådet kan velge et arbeidsutvalg. Kirkerådet vedtok ved konstituering av rådet i 2020 at Arbeidsutvalget skal bestå av 5 medlemmer: leder, nestleder, preses og to av rådets medlemmer. Det er i dag valgt 2 varamedlemmer i prioritert rekkefølge.

Det heter videre i § 8: antall varamedlemmer i arbeidsutvalget avgjøres av Kirkerådet. Arbeidsutvalget kan avgjøre saker av mindre betydning som ikke kan utsettes til neste møte i rådet. Avgjørelsen skal refereres i det første møte etter at avgjørelser er truffet.

I følge § 7 holdes valget som flertallsvalg (pkt 4) og hvert medlem kan kreve skriftlig avstemning (pkt 5).

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet velger følgende arbeidsutvalg (AU) for perioden 23. september 2022 – april 2024:

Kirkerådets leder
 Kirkerådets nestleder
 Bispemøtets preses
 Rolf Steffensen
 Turid Torland Håland

Varamedlemmer:

1. Karl Johan Kirkebø

2. Iselin Vistekleiven

Varamedlem for Bispemøtets preses: Bispemøtets visepreses

71/22 Valg av Kirkerådets arbeidsgiverutvalg 2022 - 2024

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	71/22

Sammendrag

I henhold til mandat for arbeidsgjevarutvalet til Kyrkjerådet § 3 skal det velges 4 medlemmer, valgt av og mellom Kirkerådets medlemmer. Arbeidstakere kan ikke velges som medlem av utvalget. Preses er unntatt fra dette.

Kirkerådet valgte i 2022 de samme medlemmene til Kirkerådet arbeidsgiverutvalg (AGU) som til arbeidsutvalget, med unntak av den valgte presten i arbeidsutvalget.

Det foreslås at leder, nestleder, preses og ett kirkerådsmedlem velges til Kirkerådets arbeidsgiverutvalg. Kirkerådet valgte to varamedlemmer til AGU.

Valget foretas som flertallsvalg. Det kan kreves skriftlig avstemning (jf forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet § 7).

Møtebehandling i Kirkerådet 23.09.2022:

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet velger følgende arbeidsgiverutvalg (AGU) for perioden 23. september 2022 – april 2024

:

Kirkerådets leder

Kirkerådets nestleder

Bispemøtets preses

Turid Torland Håland

Varamedlemmer for leke medlemmer:

1. Karl Johan Kirkebø
2. Iselin Vistekleiven

Varamedlem for Bispemøtets preses: Bispemøtets visepreses.

72/22 Oppnevning av utvalg - Den norske kirke i Det livssynsåpne samfunn

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	72/22

Sammendrag

I kirkerådsmøtet 11.–12.februar 2022, ba kirkerådsleder om en sak til Kirkerådet om Den norske kirke i det livssynsåpne samfunnet.

Grunnlovsendringene, ny trossamfunnslov og endringer i befolkningens tilknytning til tros- og livssynssamfunn medvirker til at Den norske kirke nå skal utføre sitt oppdrag under nye betingelser i et annerledes samfunn. Hva betyr denne nye situasjonen for Den norske kirkes selvforståelse og handlingsrom? Hvilke relasjoner skal kirken nå ha til offentlige myndigheter og til andre tros- og livssynssamfunn? Hva innebærer særstillingen Den norske kirke er gitt som en grunnlovsforankret folkekirke, når vi samtidig skal likebehandles med andre tros- og livssynssamfunn? Hvilken rolle skal kirken spille som sivilsamfunnsaktør i samspill med andre organisasjoner og med myndighetene? Kort sagt; hvordan skal kirken, i dag og i årene framover, fortsette å forkynne evangeliet til glede for enkeltmennesker og på måter som bidrar til å bygge et godt samfunn for alle?

Dette er en svært omfattende tematikk, og direktøren foreslår derfor at det nedsettes et tverrfaglig utvalg som kan identifisere aktuelle problemstillinger og utfordringer til støtte for Kirkerådets videre arbeid med disse spørsmålene. Utvalgets arbeid kan legges til grunn for en sak til Kirkerådet, det kan gi nyttige innspill i arbeidet fram mot tusenårsmarkeringen i 2030 og det kan være generelt relevant for Kirkerådets strategiske arbeid i årene framover.

Det foreslås at utvalget drøfter relevante tema særlig ut fra særstillings- og likebehandlingsperspektiver.

Denne saken inneholder forslag til mandat og kriterier for sammensetningen av utvalget.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet oppnevner et utvalg som skal drøfte problematikk knyttet til Den norske kirke i det livssynsåpne samfunnet med følgende mandat:

Mandat for utvalget «Den norske kirke i det livssynsåpne samfunnet»

Formålet med utvalgsarbeidet er å belyse hva de nye rettslige rammene og sentrale utviklingstrekk i samfunnet betyr for Den norske kirkes selvforståelse og rolle. Utvalget skal identifisere og drøfte sentrale utfordringer for Den norske kirke i årene framover, særlig i lys av balansen mellom den særlige rollen som «Norges folkekirke» og posisjonen som ett av mange tros- og livssynssamfunn i Norge.

Utvalget bes særskilt om å vurdere følgende temaer:

- a) Den norske kirke og offentligrettslig regelverk
- b) Relasjoner til og samarbeid med stat, kommune og andre offentlige instanser
- c) Den norske kirkes relasjon til andre tros- og livssynssamfunn ut fra perspektivet særstilling og likebehandling
- d) Den norske kirkes rolle og deltakelse i offentlige markeringer
- e) Den norske kirkes særlige ansvar for å bidra til å sikre rettigheter og gode rammer for utøvelse av tro og livssyn, i samspill med myndigheter og andre tros- og livssynssamfunn.
- f) Den norske kirkes selvpresentasjon, omdømme og kommunikasjon i offentlige rom i lys av kirkens særlige rolle som folkekirke.

Følgende temaområder er definert utenfor utvalgets mandat:

- Kirkelige handlinger i en flerreligiøs kontekst, for eksempel interreligiøse seremonier.
- Kirke–skole-samarbeid
- Kirkens kulturarv
- Tros- og livssynsdialoger
- Bruk av kirkebygg i et livssynsåpent lokalsamfunn
- Kirkelig demokrati

Utvalget skal legge fram sin utredning til Kirkerådets direktør innen XXXX

2. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å oppnevne et tverrfaglig utvalg på inntil 10 medlemmer. Direktøren skal sikre at utvalget har kompetanse på disse områdene:

- Minoritetserfaring
- Teologi
- Juss
- Økonomi
- Kultur- og kirkehistorie
- Religions sosiologi
- Politikk og samfunn
- Tros- og livssynsdialog
- Kommunikasjon

Kirkerådet stiller sekretær til disposisjon for utvalget.

Møtebehandling i Kirkerådet 05.10.2022:

Møtebehandling

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

1. Kirkerådet oppnevner et utvalg som skal drøfte problematikk knyttet til Den norske kirke i det livssynsåpne samfunnet med følgende mandat:

Mandat for utvalget «Den norske kirke i det livssynsåpne samfunnet»

Formålet med utvalgsarbeidet er å belyse hva de nye rettslige rammene og sentrale utviklingstrekk i samfunnet betyr for Den norske kirkes selvforståelse og rolle. Utvalget skal identifisere og drøfte sentrale utfordringer for Den norske kirke i årene framover, særlig i lys av balansen mellom den særlige rollen som «Norges folkekirke» og posisjonen som ett av mange tros- og livssynssamfunn i Norge.

Utvalget bes særskilt om å vurdere følgende temaer:

- a) Den norske kirke og offentligrettslig regelverk
- b) Relasjoner til og samarbeid med stat, kommune og andre offentlige instanser
- c) Den norske kirkes relasjon til andre tros- og livssynssamfunn ut fra perspektivet særstilling og likebehandling
- d) Den norske kirkes rolle og deltakelse i offentlige markeringer
- e) Den norske kirkes særlige ansvar for å bidra til å sikre rettigheter og gode rammer for utøvelse av tro og livssyn, i samspill med myndigheter og andre tros- og livssynssamfunn.
- f) Den norske kirkes selvpresentasjon, omdømme og kommunikasjon i offentlige rom i lys av kirkens særlige rolle som folkekirke.

Følgende temaområder er definert utenfor utvalgets mandat:

- Kirkelige handlinger i en flerreligiøs kontekst, for eksempel interreligiøse seremonier.
- Kirke–skole-samarbeid
- Kirkens kulturarv
- Tros- og livssynsdialog

- Bruk av kirkebygg i et livssynsåpent lokalsamfunn
- Kirkelig demokrati

Utvalget skal legge fram sin utredning til Kirkerådets direktør.

2. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å oppnevne et tverrfaglig utvalg på inntil 10 medlemmer. Direktøren skal sikre at utvalget har kompetanse på disse områdene:

- Minoritetserfaring
- Teologi
- Juss
- Økonomi
- Kultur- og kirkehistorie
- Religions sosiologi
- Politikk og samfunn
- Tros- og livssynsdialog
- Kommunikasjon

Kirkerådet stiller sekretær til disposisjon for utvalget.

73/22 Navneendring helhetlig menighetsplan

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	73/22

Sammendrag

Det digitale utviklingsarbeidet knyttet til helhetlig menighetsplan pågår for fullt med mål om lansering i starten av 2023. Fra pilotmenigheter og andre involverte har det kommet flere tilbakemeldinger om navn. Fra nynorskbrukere er tilbakemeldingen at det ikke finnes en god oversettelse av «helhetlig». Fra andre er tilbakemeldingen at begrepet «plan» virker lite motiverende til å ta dette i bruk. Denne saken foreslår derfor en endring av navnet til «Vår menighet».

Forslag til vedtak

«Helhetlig menighetsplan» endrer navn til «Vår menighet»

Møtebehandling i Kirkerådet 05.10.2022:

Møtebehandling

Forslag 1:

Thomas Tinglum fremmet følgende endringsforslag:
Helhetlig menighetsplan endrer navn til *Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet*.

Forslag 2:

Martha Garborg Bergslid fremmet følgende endringsforslag:
Helhetlig menighetsplan endrer navn til *Vår menighetsplan*

Votering

Forslag 2 fikk 0 stemmer og falt.
Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Helhetlig menighetsplan endrer navn til *Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet*.

74/22 Veien videre for "Plan for trosopplæring" i Den norske kirke

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	74/22

Sammendrag

I sin rapport levert 1. jan 2022 kom trosopplæringsutvalget med en rekke anbefalinger for arbeidet med trosopplæring i Den norske kirke framover. 32 av anbefalingene ble i KR 06/22 sendt på høring med frist 1. juni 2022.

Det videre arbeidet med saken foreslås delt i to, slik mandatet for trosopplæringsutvalget var todelt, og slik vedtak om plan for trosopplæring og organiseringen av trosopplæringen var to ulike Kirkemøtesaker i henholdsvis 2009 og 2008. Plan for trosopplæring planlegges til Kirkemøtet i april 2024. Organiseringen av trosopplæringen, inkludert arbeid med stillingsstørrelser og med tilskudd, planlegges sett i sammenheng med Kirkerådets arbeid med tilskuddsforvaltning i Den norske kirke, og med kirkelig organisering.

Mange av utvalgets anbefalinger knyttet til Plan for trosopplæring får stor støtte i høringen. Noen få anbefalinger bør av ulike grunner avklares med Kirkerådet før de jobbes videre inn i et utkast til plan som legges fram for Kirkerådet i februar 2023. I denne saken foreslås det at Kirkerådet gjør vedtak knyttet til det videre arbeidet med disse få anbefalingene.

Forslag til vedtak

Utover øvrige anbefalinger som har fått støtte i høringen etter trosopplæringsutvalgets rapport, ber Kirkerådet om at følgende legges til grunn for arbeidet med revidering av «Gud gir – vi deler: plan for trosopplæring i Den norske kirke»:

- 1) Målgruppen for kirkelig undervisning og læring omfatter alle døpte og alle interesserte, og en ny overordnet del legger livslang læring til grunn og omfatter både barn, unge og voksne.
- 2) Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt og derfor benevnes som «Kirkelig undervisning og læring».
- 3) Det utarbeides et helhetlig, overordnet planverk for kirkelig undervisning og læring med utgangspunkt i eksisterende plan for trosopplæring, samt rammeplaner for ulike målgrupper.
- 4) Det utarbeides følgende rammeplaner:
 - 0-5 år
 - 6-12 år
 - 13-19 år
 - Konfirmasjonstiden
 - Voksne
- 5) Kirkeårets syklus med tilhørende salmer og andre kirkemusikalske og kulturelle uttrykk er en naturlig ramme for kirkelige undervisnings og læringstilbud. Det bør likevel utøves faglig og lokalt skjøn om hvilke bibeltekster som brukes i aktiviteter som følger en plan for kirkelig undervisning og læring.
- 6) Tiden etter skoletid bør i større grad benyttes til opplegg for barn i både SFO-alderen og andre aldersgrupper, men må vurderes ut fra lokale ressurser og forhold.

Møtebehandling i Kirkerådet 05.10.2022:

Møtebehandling

Forslag 1:

Therese Egebakken fremmet følgende endringsforslag til vedtaks punkt 4:
«Unge voksne» tas inn som eget kulepunkt

Forslag 2:

Therese Egebakken fremmet følgende endringsforslag til vedtakspunkt 2:
Punkt 2 utsettes til et senere møte

Forslag 3:

Kristin Gunleiksrud Raaum fremmet følgende helhetlige endringsforslag:
Kirkerådet ber om at det iverksettes arbeid med ny plan for trosopplæring:

- 1) Målgruppen for kirkelig undervisning og læring omfatter alle døpte og alle interesserte, og en ny overordnet del legger livslang læring til grunn og omfatter både barn, unge og voksne.
- 2) Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt.
- 3) Det utarbeides en helhetlig plan for kirkelig undervisning og læring med både en overordnet del og rammeplaner for ulike målgrupper.
 - 0-5 år
 - 6-12 år
 - 13-19 år
 - Konfirmasjonstiden
 - Unge voksne
 - Voksne
- 4) Innholdsdimensjonen i trosopplæringen skal vektlegges sterkt.
- 5) Det skal utarbeides opplegg for bruk i SFO-tiden.
- 6) Kontinuerlige tilbud fra blant annet barne- og ungdomsorganisasjonene inngår i trosopplæringen.
- 7) Samisk trosopplæring skal inngå i planen.
- 8) Det skal arbeides videre med kirke-skole-samarbeid.

Forslag 4:

Olav Fykse Tveit fremmet følgende endringsforslag til vedtakspunkt 5:
«likevel» strykes.

Votering

Forslag 3 ble enstemmig vedtatt.

Forslag 1 ble ikke realitetsbehandlet.

Forslag 2 ble ikke realitetsbehandlet.

Forslag 4 ble ikke realitetsbehandlet.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet ber om at det iverksettes arbeid med ny plan for trosopplæring:

- 1) Målgruppen for kirkelig undervisning og læring omfatter alle døpte og alle interesserte, og en ny overordnet del legger livslang læring til grunn og omfatter både barn, unge og voksne.
- 2) Dagens ordning med trosopplæring bør inngå i en helhet og sammenheng med Den norske kirkes undervisningsfelt.

- 3) Det utarbeides en helhetlig plan for kirkelig undervisning og læring med både en overordnet del og rammeplaner for ulike målgrupper.
 - 0-5 år
 - 6-12 år
 - 13-19 år
 - Konfirmasjonstiden
 - Unge voksne
 - Voksne
- 4) Innholdsdimensjonen i trosopplæringen skal vektlegges sterkt.
- 5) Det skal utarbeides opplegg for bruk i SFO-tiden.
- 6) Kontinuerlige tilbud fra blant annet barne- og ungdomsorganisasjonene inngår i trosopplæringen.
- 7) Samisk trosopplæring skal inngå i planen.
- 8) Det skal arbeides videre med kirke-skole-samarbeid.

75/22 Kvensk kirkeliv

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	75/22

Sammendrag

Kvenene ble anerkjent som en nasjonal minoritet i Norge i 1998 og har i likhet med samene vært gjenstand for en aktiv fornorskingspolitikk fra myndighetenes side, en politikk også kirken var deltager i. Det har ved flere anledninger vært ytret ønske om en unnskyldning fra Den norske kirke for de dype sår som fornorskingspolitikken har tilført det kvenske folk. Fra kvensk hold etterspørres et nasjonalt organ for kvensk kirkeliv. Det er behov for å starte en prosess som har som målsetting å utvikle en kirkelig struktur hvor kvenene er representert på en slik måte at de kan ha reell innflytelse på egen situasjon i kirken. Det må legges til rette for en reell dialog slik at kvenene både blir sett og hørt før beslutninger som angår dem fattes.

Det foreslås at det opprettes en arbeidsgruppe som skal legge frem forslag til oppgaver og sammensetning av et nasjonalt organ for kvensk kirkeliv. Sekretæransvaret legges til Kirkerådet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar mandatet med de innspill som framkom i møtet.

Møtebehandling i Kirkerådet 23.09.2022:

Møtebehandling

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet vedtar mandat for utvalg for kvensk kirkeliv.

76/22 Høringssvar - forbud mot konverteringsterapi

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	76/22

Sammendrag

Kultur- og likestillingsdepartementet sendte 23. juni 2022 på høring nytt lovforslag om forbud mot konverteringsterapi. Høringsfristen er 10 oktober. Kirkerådet er høringsinstans.

Høringsnotatet finnes [her](#).

Møtebehandling i Kirkerådet 05.10.2022:

Møtebehandling

Saken ble behandlet for lukkede dører, og protokollen gjengir derfor kun endelig votering og vedtaket.

Votering

Forslag til vedtak ble vedtatt mot to stemmer.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet vedtar å sende vedlagte høringssvar til Kultur- og likestillingsdepartementet.

Hørings svar - forbud mot konverteringsterapi

Innledning

Det vises til Kultur- og likestillingsdepartementets brev av 23.06.22 med tilhørende høringsnotat om forbud mot konverteringsterapi.

For Den norske kirke er det grunnleggende at ethvert menneske er skapt i Guds bilde og med en ukrenkelig verdi. Seksuell orientering og kjønnsidentitet er en integrert del av dette. På bakgrunn av dette tar Den norske kirke avstand fra alle former for konverteringsterapi og forsøk på å endre seksualiteten og kjønnsidentiteten til LHBTIQ-personer. Kirkerådet støtter også at markedsføringsforbud er tatt inn i forslaget, slik Kirkerådet oppfordret til i fjorårets hørings svar. Kirkerådet støtter også at departementet har valgt å følge de høringsinstanser som problematiserte samtykkebegrepet i forrige høring. Å gjøre forskjell på de som samtykker og de som ikke gjør det vil være med på å legitimere konverteringsterapi som handling.

Kirkerådet vil bemerke at Den norske kirke ikke driver terapi i sitt tilbud om eksistensielle samtaler, da dette ofte heller faller inn under benevnelsen sjelesorg. Kirkerådet er derfor glad for at forbudet også skal romme eventuelle tilbud som måtte komme fra kirken og andre under andre benevnelser enn terapi. Det støttes at handlingen må anses som en «metode», og at formålet med forbudet er å «forby handlinger som innebærer en potensielt skadelig innblanding en annens persons utvikling og opplevelse av identitet knyttet til seksuell orientering og kjønnsidentitet».

Balansering av hensyn og forpliktelser

Høringsnotatet drøfter forholdsmessigheten av et eventuelt forbud, sett opp mot andre menneskerettigheter som trosfrihet, yringsfrihet og retten til respekt for sitt privatliv og familieliv.

Det foreslåtte straffebudet går lenger enn Solberg-regjeringens forslag som ble sendt på høring 2. juli 2021. Kirkerådet gikk i fjorårets hørings svar inn for at et forbud også skulle gjelde for barn mellom 16 og 18 år. Det nye forslaget går lenger enn dette og vil forby konverteringsterapi også for samtykkende voksne, med en skjerpet definisjon av hva dette gjelder. Kirkerådet vil på denne bakgrunn støtte utvidelsen. I fjorårets høringsnotat konkluderte samtidig departementet med at en regulering som forbød å utføre konverteringsterapi overfor samtykkende voksne, ikke ville være forenelig med Norges menneskerettslige forpliktelser. Det ble henvisning til at et slikt forbud utgjør et uforholdsmessig inngrep i mottakerens rett til personlig autonomi, jf. Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8, samt retten til religionsfrihet etter Grunnloven § 16 og EMK artikkel 9. Departementet legger i det nye utkastet ikke til grunn lovavdelingens vurderinger knyttet til dette. I stedet foreslås et forbud som også vil gjelde samtykkende voksne. Kirkerådet støtter dette såfremt det er avklart at forbudet ikke er i strid med Norges rettslige rammer og forpliktelser. Det er derfor avgjørende at det er tilstrekkelig avklart at dette ikke bryter med de rammene som menneskerettighetene og Grunnloven setter.

Strafferamme

Straffens begrunnelse og plass i et demokratisk samfunn som Norge, har tradisjonelt forebygging som sitt grunnleggende formål. Kriminalpolitikkenes fokus har følgelig vært på kriminalitetsforebygging og rehabilitering av kriminelle. Dette grunnleggende synet på rehabilitering har ført til at Norge generelt har kortere straffer enn mange andre land. Departementet foreslår en strafferamme for konverteringsterapi på 6 år. I fjorårets høring var forslaget 1 år. En strafferamme på 6 år vil føre til at Norge har et av de strengeste straffebudene i verden på dette feltet. De andre europeiske landene det vises til i høringsnotatet har 1 år (Tyskland og Malta) og 3 år (Frankrike) som maksimumsstraff. Det framstår ikke åpenbart av høringsnotatet hvorfor man skal bryte med tradisjonen i norsk kriminalpolitikk og legge seg på et høyt straffenivå sammenlignet med andre europeiske land.

77/22 Veileder for utforming av forhåndsgodkjente privateide stolaer

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	77/22

Sammendrag

Som del av kirkemøtesaken KM11/21 Endringer i kirkeordningen og enkelte andre regelverk, ble det i pkt 5 gjort vedtak om endringer i Regler for bruk av liturgiske klær. Dette for at flere privateide stolaer skulle kunne forhåndsgodkjennes. Kirkerådet bes her om å vedta en *Veileder for utforming av forhåndsgodkjente privateide stolaer*. Så lenge veilederen følges, trenger den som anskaffer stolaen kun å orientere biskopen om valg av utforming. Dersom denne veilederen ikke følges, søkes biskopen om godkjenning.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar den vedlagte *Veileder for utforming av forhåndsgodkjente privateide stolaer*.

Møtebehandling i Kirkerådet 23.09.2022:

Møtebehandling

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet vedtar den vedlagte *Veileder for utforming av forhåndsgodkjente privateide stolaer*.

78/22 Kirkevalg 2023: Konsept og planer for kampanjer og kommunikasjonsarbeid

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	23.09.2022	78/22

Sammendrag

Kirkerådet vil i møtet bli muntlig orientert om planene for Kirkevalget 2023. I saken er det presentert noen stikkord for arbeidet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering

Møtebehandling i Kirkerådet 05.10.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møteprotokoll

Kirkerådet

Møtedato: 16. august 2022 kl 10.00-14.00

Møtested: Digitalt

Arkivsak: 19/03866-68

Til stede: Kristin Gunleiksrud Raaum, Karin-Elin Berg, Olav Fykse Tveit, Tove Karoline Knutsen, Kurt Solstrøm, Karl Johan Kirkebø, Therese Egebakken, Lill Tone Grahl-Jacobsen, Martha Garborg Bersglid, Linn Strømme Hummelvoll, Kjersti Gautestad Norheim, Rolf Steffensen, Thomas Tinglum, Turid Torland Håland

Møtende varamedlemmer: Gunhild Tomter Alstad for Iselin Vistekleiven, Kjetil Drangsholt for Kristine Sandmæl, Thomas Raadin Iversen for Nora Antonsen, Frode Rabbevig for Therese Utgård Aas

Forfall: Alex Ramstad Døsvik, Sara Ellen Anne Eira

Andre: Ingrid Vad Nilsen, Jan Rune Fagermoen, Gunn Schärer, Christian Volden, Torbjørn Backer Hjorthaug

Protokollfører: Øyvind Meling

Saksliste:

KR 62/22 Godkjenning av innkalling og sakliste (**Raaum**)

KR 63/22 Orienteringssaker (**Norheim**)

1. Muntlige orienteringer fra KR, SKR, MKR, BM, DnkU

KR 64/22 Referatsaker (**Norheim**)

1. Referat fra LHBT-utvalgets møte 5. april 2022
2. Protokoll fra Internettvalgstyret 5. mai 2022
3. Referat fra LHBT-utvalget 25. mai 2022
4. Rapport fra deltakelse på årsmøtet for Landsforeningen af menighedsråd 10.-12. juni 2022
5. Protokoll fra møte i Kontrollutvalget 2. februar 2022
6. Protokoll fra møtet i Kontrollutvalget 14. mars 2022

KR 65/22 Kirkelig organisering (**Grahl-Jacobsen**)

KR 66/22 Menighetsbarnehagene (**Bergslid**)

KR 67/22 Utdringsbildet for Den norske kirke (**Berg**)

KR 62/22 Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak:

Innkalling og saksliste godkjent.

Enstemmig

KR 63/22 Orienteringssaker

Muntlig orientering fra direktør:

- *Olavsfest er i gang igjen for fullt etter korona. Ny direktør, Steinar Larsen viderefører arbeidet fra Petter Myhr som hadde sin siste festival i år.*
- *Samiske kirkedager i Enare i Finland ble arrangert i begynnelsen av august, utsatt fra 2020. Neste kirkedager skal arrangeres på norsk side.*
- *Arendalsuka er i gang nå, med kirkeskip i Pollen og arrangementer i Trefoldighetskirken.*
- *Det er et intensivt arbeid i fase to med utskilling av eiendommer fra OVF. Fradeling av eiendommer er krevende arbeid og ny taksering av alle eiendommer er under planlegging.*
- *Det er stadig spørsmål om arbeidsmiljø for kvinnelige prester som følges opp. Det videre forsoningsarbeidet i forhold til skeive, følges også opp i samarbeid med LHBT-utvalget. Sak om kvensk kirkeliv kommer til Kirkerådsmøte i september og taternes organisasjoner ønsker nå ny kontakt.*
- *I noen av disse sakene, kommer det spørsmål om kategorialmenighet kan være en egnet organiseringsform. Vi har behov for en teologisk, juridisk og økonomisk gjennomgang av dette.*

Kirkerådets leder ba direktøren komme tilbake med sak om kategorialmenigheter.

Muntlig orientering fra MKR:

- *Refererte hvilke saker som var drøftet i MKR 10.-11. mai.*

Muntlig orientering fra BM:

- *Nordisk bispemøte på Island*
- *Olavsfest*
- *Arendalsuka*

Muntlig orientering fra DnkU:

- *Jobber med saker til UKM*
- *Arendalsuka*
- *Filmfestival i Haugesund*
- *Klimaarbeid (recreation)*

Forslag til vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering

Vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering

KR 64/22 Referatsaker

KR 64.1/22 Referat fra LHBT- utvalgets møte 5. april 2022

KR 64.2/22 Protokoll fra internettvalgstyret 5. mai 2022

KR 64.3/22 Referat fra LHBT- utvalgets møte 25. mai 2022

KR 64.4/22 Rapport fra deltakelse på årsmøtet for Landsforeningen af menighetsråd
10.-12. juni 2022

KR 64.5/22 Protokoll fra møte i Kontrollutvalget 2. februar 2022

KR 64.6/22 Protokoll fra møtet i Kontrollutvalget 14. mars 2022

Forslag til vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering

Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering

Enstemmig

KR 65/22 Kirkelig organisering

Sammendrag

Kirkemøtet har bedt Kirkerådet om å fremme et forslag til Kirkemøtet om fremtidig arbeidsgiverorganisering og den øvrige kirkeordning. Som ledd i å forberede et slikt forslag ga Kirkerådet det såkalte Müller-Nilsen-utvalget oppdraget med å utrede en del aktuelle problemstillinger. Høringene som ble gjennomført med grunnlag i utvalgets sluttrapport, viste at det ikke var oppslutning om utvalgets forslag om å opprette et obligatorisk prostifellesråd for alle som arbeider sammen lokalt. Det store flertallet i den kirkelige høringen mener det er behov for en organisering som gir samme arbeidsgiver for alle som arbeider lokalt i Den norske kirke. Det foreligger et omfattende høringsmateriale som gir viktige bidrag til det videre arbeidet med ny organisering av arbeidsgiveransvaret, også når det gjelder det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets vedtak. Fire arbeidsgrupper har parallelt med høringen sett nærmere på enkelte problemstillinger som utvalget anbefalte videre utredning av. De fire delutredningene inneholder vurderinger og forslag som vil kunne gi viktige bidrag ved den nærmere utformingen av en valgt modell for arbeidsgiverorganisering.

Kirkerådet har tegnet ut og vurdert tre modeller for organisering av arbeidsgiveransvaret for alle som jobber lokalt – én modell med utgangspunkt i soknet som arbeidsgiver, én modell med utgangspunkt i rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver og én modell som viderefører både rettssubjektet Den norske kirke og soknene som arbeidsgivere, men samler utøvelsen av en del arbeidsgiverfunksjoner. Modellene har hver sine styrker og svakheter, og de er utformet med kompenserende tiltak som vil kunne bøte på det som vurderes som negative aspekter, og forsterke det som oppfattes som positive elementer. Saken redegjør også for enkelte elementer i den kirkelige organiseringen som vurderes å være uavhengige av et slikt modellvalg. Formålet må, enten en starter med det ene eller andre rettslige utgangspunktet for arbeidsgiverorganisering, være å styrke virksomheten i soknene.

Det er viktig å understreke at Kirkerådet har lagt opp til at Kirkemøtet i 2022 skal fatte en prinsippbeslutning, altså en beslutning på et overordnet nivå. En prinsippbeslutning bør som et minimum ta stilling til overordnet modell for arbeidsgiverorganisering. Ulike alternativer må detaljeres så langt det er nødvendig, men ikke lengre, for at Kirkemøtet skal kunne ta stilling. Kirkemøtet vil naturligvis stå fritt til å knytte vilkår eller forutsetninger til modellvalg eller på andre måter legge føringer for det videre arbeidet. På grunnlag av Kirkemøtets prinsippbeslutning vil valgte modell for arbeidsgiverorganisering bli nærmere utredet og sendt på høring, før Kirkemøtet i 2023 etter planen fastsetter nødvendige bestemmelser om ordningen og innføringen.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkemøtet kan beslutte at arbeidsgiveransvaret skal samles på tvers av rettssubjekter og finansieringsordning. Etter Kirkerådets vurdering har Kirkemøtet rettslig grunnlag til å velge mellom de nevnte tre hovedmodellene: arbeidsgiveransvaret kan samles og forankres i soknet, det kan samles og forankres i det nasjonale rettssubjektet eller en kan videreføre både rettssubjektet Den norske kirke og soknene som arbeidsgivere, men samle utøvelsen av arbeidsgiverfunksjoner. Kirkemøtet har også frihet til å konkretisere den modellen som velges. Kirkerådet har merket seg at rekkevidden av Kirkemøtets organiseringsmyndighet er omtvistet.

Kirkemøtet har et helhetsansvar i trossamfunnet. Det innebærer at Kirkemøtet har en særlig forpliktelse til å arbeide for løsninger som i størst mulig grad kan virke samlende. Når Kirkemøtet utøver organiseringsmyndigheten, opptrer møtet på vegne av trossamfunnet, ikke som øverste arbeidsgivermyndighet i rettssubjektet Den norske kirke. Det innebærer blant annet at Kirkemøtet skal ivareta helhet og tydelig må ha både arbeidstakernes og ulike arbeidsgiveres behov og interesser innenfor sitt synsfelt.

Det må planlegges en mest mulig forutsigbar prosess for gradvis innføring av en ny modell, og det må legges godt til rette for trygghet i en omstillingsprosess.

Alle modellene vil på ulike vis og i ulik grad ha større økonomiske og administrative konsekvenser. Kirkemøtet skal i 2022 treffe vedtak på prinsippnivå, mens de nærmere ordningene og regelendringene etter planen vil bli konkretisert til behandling på Kirkemøtet i 2023. At beslutningen skal være på prinsippnivå, vil ikke bare begrense hvor langt en kan beskrive modellene, men også ulike typer konsekvenser. Kirkerådet må komme tilbake til mer detaljerte vurderinger og anslag i forbindelse med oppfølgingen av Kirkemøtets prinsippbeslutning. En ny kirkelig organisering har heller ikke som primærformål å spare midler, men å legge til rette for bedre kvalitet i utøvelsen av arbeidsgiveransvaret, bedre arbeidsmiljø og mer effektiv bruk av de samlede ressursene. Gevinster vil trolig kunne realiseres på sikt, og det vil kreve god dialog og godt samarbeid med blant andre kommunene.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende prinsippvedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme en eller flere saker til Kirkemøtet om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk, som bygger på følgende modelluavhengige elementer eller føringer:
 - a) Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsettinger.
 - b) Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag.
 - c) Ansvar for folkevalgt ledelse i Den norske kirke skal tydeliggjøres og rammevilkårene styrkes.
 - d) Bispedømmerrådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.
 - e) Ledelse i kirken utredes nærmere og høres før ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prostens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.
 - f) Felles rammeverk, strategier, politikk og systemer bør utvikles for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Kirkemøtet bør for eksempel fastsette et felles personalreglement for hele trossamfunnet, et reglement for biskopenes visitaser og et system for konflikthåndtering.
 - g) Prestetjenesten må fortsatt organiseres i enheter under prostens ledelse, og i mange tilfeller i enheter som er større enn dagens fellesrådsområder.
 - h) Samisk kirkeliv skal styrkes.
 - i) Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet går inn for modell 3 med samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene.

Møtebehandling:

Lill Tone Grahl-Jacobsen fremmet ny tekst til pkt 1 c, e og f:

1c) Ansvar til folkevalgte **styringsorganer og deres valgte ledere** i Den norske kirke tydeliggjøres og rammevilkårene styrkes.

1e) **Ledelse i arbeidsgivers sted, skal være demokratisk forankret.** Ulike ledermodeller utredes nærmere og høres før ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prestens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.

1f) Felles rammeverk, strategier, politikk og systemer utvikles for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Kirkemøtet fastsetter et felles personalreglement for hele trossamfunnet, et reglement for biskopenes visitaser og et system for konflikthåndtering. – **ble trukket til fordel for preses forslag**

Preses fremmet pkt 1f endret til:

I det videre arbeidet skal det utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Dette omfatter f.eks felles personalreglement for hele trossamfunnet, et reglement for biskopenes visitaser og et system for konflikthåndtering

Therese Egebakken fremmet at i punkt 1f strykes *felles personalreglement for hele trossamfunnet* i forslagene fremmet av Grahl-Jacobsen og preses.

Avstemning:

Grahl-Jacobsens forslag 1c enstemmig vedtatt

Grahl-Jacobsens forslag 1e falt mot 5 stemmer

Preses forslag 1f vedtatt mot 3 stemmer for opprinnelig forslag

Egebakkens forslag om å stryke felles personalreglement for hele trossamfunnet falt mot 2 stemmer

Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende prinsippvedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme en eller flere saker til Kirkemøtet om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk, som bygger på følgende modelluavhengige elementer eller føringer:
 - a) Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsettinger.
 - b) Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag.
 - c) Ansvar til folkevalgte styringsorganer og deres valgte ledere i Den norske kirke tydeliggjøres og rammevilkårene styrkes.

- d) Bispedømmerådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.
- e) Ledelse i kirken utredes nærmere og høres før ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prostens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.
- f) I det videre arbeidet skal det utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Dette omfatter f.eks felles personalreglement for hele trossamfunnet, et reglement for biskopenes visitaser og et system for konflikthåndtering
- g) Prestetjenesten må fortsatt organiseres i enheter under prostens ledelse, og i mange tilfeller i enheter som er større enn dagens fellesrådsområder.
- h) Samisk kirkeliv skal styrkes.
- i) Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet.

2. Kirkemøtet går inn for modell 3 med samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene.

Enstemmig

KR 66/22 Menighetsbarnehagene

Sammendrag

Det finnes i dag ca 54 menighetsbarnehager. Av disse er 17 åpne barnehager og 37 ordinære barnehager. Ifølge KA er antallet redusert med 10% de siste to årene.

KA ønsker å opprette et felles nasjonalt selskap for menighetsbarnehager, eid av de av KAs barnehagemedlemmer som blir med i selskapet, eventuelt sammen med ett eller to større eiermiljøer. Selskapet vil ikke være for alle menighetsbarnehagene, men for de barnehagene som kan vise til sunn drift og økonomi. Målet er å innrette seg for en fremtid der det bli mer krevende å drive barnehage i en stadig strengere regulert sektor.

KA ønsker å få med minst ett større eiermiljø inn i selskapet, bl a for å kunne gi selskapet en god egenkapital ved oppstarten, og har derfor rettet en invitasjon til KR om å delta inn på eiersiden av et selskap for menighetsbarnehagene.

Selskapet skal, dersom det er stor nok interesse, etableres i 2023.

Forslag til vedtak:

Administrasjonen arbeider videre sammen med KA med intensjon om å tre inn på eiersiden av morselskapet Menighetsbarnehagene AS. Eierandelen vil bli vurdert nærmere. Selskapet har som intensjon om å være i full drift fra 2023.

Administrasjonen kommer tilbake til Kirkerådet med saksunderlag for endelig beslutning om inntreden i selskapet, herunder vedtekter, driftsform, egenkapital, selskapsstruktur og budsjettmessige konsekvenser.

Møtebehandling:

Karl Johan Kirkebø fremmet alternativ forslag til endring:

Kirkerådet setter pris på dette initiativet fra KA og ber administrasjonen arbeide videre sammen med KA for å utarbeide et godt beslutningsunderlag for om Dnk skal gå inn som medeier i det planlagte selskapet Menighetsbarnehagene AS. Administrasjonen kommer tilbake til kirkerådet med bredt saksunderlag for beslutning om eventuell inntreden.

Direktøren trakk sitt opprinnelige forslag.

Vedtak:

Kirkerådet setter pris på dette initiativet fra KA og ber administrasjonen arbeide videre sammen med KA for å utarbeide et godt beslutningsunderlag for om Dnk skal gå inn som medeier i det planlagte selskapet Menighetsbarnehagene AS. Administrasjonen kommer tilbake til kirkerådet med bredt saksunderlag for beslutning om eventuell inntreden.

Enstemmig

KR 67/22 Utfordringsbildet for Den norske kirke 2022

Sammendrag:

Vedlagte sak er en orienteringssak fra direktøren til Kirkemøtet 2022. Det vil under Kirkemøtet bli satt av tid i plenum til å drøfte dokumentet.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering

Vedtak:

Kirkerådet tar saken til orientering

Enstemmig

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møteprotokoll

Kirkerådet

Møtedato: 24.06.2022 kl. 09:00
Møtested: Digitalt møte, 24. juni 2022
Arkivsak: 19/03866

Til stede: Kristin Gunleiksrud Raaum, Karin-Elin Berg, Olav Fykse Tveit, Tove Karoline Knutsen (forfall sak KR 61/22), Kurt Solstrøm, Karl Johan Kirkebø, Therese Utgård Aas, Therese Egebakken, Iselin Vistekleiven, Lill Tone Grahl-Jacobsen, Alex Ramstad Døsvik, Martha Garborg Bersglid, Linn Strømme Hummelvoll, Kjersti Gautestad Norheim, Rolf Steffensen, Thomas Tinglum, Kristine Sandmæl (Mellomkirkelig råd), Sara Ellen Anne Eira (Samisk kirkeråd), Nora Antonsen (Den norske kirkes ungdomsutvalg),

Møtende varamedlemmer: Terje Damman for Turid Torland Håland

Forfall:

Andre: Ingrid Vad Nilsen, Jan Rune Fagermoen, Emil Engeset, Øyvind Meling, Anders Emil Kaldhol, Torbjørn Backer Hjorthaug, Andreas H. Aarflot

Protokollfører: Kristian Myhre

SAKSLISTE

Side

Godkjenning av innkalling og saksliste

[59/22](#) Innkalling til møte i Kirkerådet 24. juni 2022 2

Saker til behandling

[60/22](#) Kirkelig organisering 2

[61/22](#) Kirkemøtet 2022 - Nestleder i komite E og supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer 7

Sted, 08.07.2022

Kristin Gunleiksrud Raaum

Godkjenning av innkalling og saksliste

59/22 Innkalling til møte i Kirkerådet 24. juni 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	24.06.2022	59/22

Møtebehandling i Kirkerådet 24.06.2022:

Kirkerådets vedtak

Innkalling og saksliste ble godkjent.

Saker til behandling

60/22 Kirkelig organisering

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	24.06.2022	60/22

Kirkemøtet har bedt Kirkerådet om å fremme et forslag til Kirkemøtet om fremtidig arbeidsgiverorganisering og den øvrige kirkeordning. Som ledd i å forberede et slikt forslag ga Kirkerådet det såkalte Müller-Nilsen-utvalget oppdraget med å utrede en del aktuelle problemstillinger. Høringene som ble gjennomført med grunnlag i utvalgets sluttrapport, viste at det ikke var oppslutning om utvalgets forslag om å opprette et obligatorisk prostifellesråd for alle som arbeider sammen lokalt. Det store flertallet i den kirkelige høringen mener det er behov for en organisering som gir samme arbeidsgiver for alle som arbeider lokalt i Den norske kirke. Det foreligger et omfattende høringsmateriale som gir viktige bidrag til det videre arbeidet med ny organisering av arbeidsgiveransvaret, også når det gjelder det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets vedtak. Fire arbeidsgrupper har parallelt med høringen sett nærmere på enkelte problemstillinger som utvalget anbefalte videre utredning av. De fire delutredningene inneholder vurderinger og forslag som vil kunne gi viktige bidrag ved den nærmere utformingen av en valgt modell for arbeidsgiverorganisering.

Kirkerådet har tegnet ut og vurdert tre modeller for organisering av arbeidsgiveransvaret for alle som jobber lokalt – én modell med utgangspunkt i soknet som arbeidsgiver, én modell med utgangspunkt i rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver og én modell som viderefører både rettssubjektet Den norske

kirke og soknene som arbeidsgivere, men samler utøvelsen av en del arbeidsgiverfunksjoner. Modellene har hver sine styrker og svakheter, og de er utformet med kompenserende tiltak som vil kunne bøte på det som vurderes som negative aspekter, og forsterke det som oppfattes som positive elementer. Saken redegjør også for enkelte elementer i den kirkelige organiseringen som vurderes å være uavhengige av et slikt modellvalg. Formålet må, enten en starter med det ene eller andre rettslige utgangspunktet for arbeidsgiverorganisering, være å styrke *virksomheten* i soknene.

Det er viktig å understreke at Kirkerådet har lagt opp til at Kirkemøtet i 2022 skal fatte en *prinsippbeslutning*, altså en beslutning på et overordnet nivå. En prinsippbeslutning bør som et minimum ta stilling til overordnet modell for arbeidsgiverorganisering. Ulike alternativer må detaljeres så langt det er nødvendig, men ikke lengre, for at Kirkemøtet skal kunne ta stilling. Kirkemøtet vil naturligvis stå fritt til å knytte vilkår eller forutsetninger til modellvalg eller på andre måter legge føringer for det videre arbeidet. På grunnlag av Kirkemøtets prinsippbeslutning vil valgte modell for arbeidsgiverorganisering bli nærmere utredet og sendt på høring, før Kirkemøtet i 2023 etter planen fastsetter nødvendige bestemmelser om ordningen og innføringen.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkemøtet kan beslutte at arbeidsgiveransvaret skal samles på tvers av rettssubjekter og finansieringsordning. Etter Kirkerådets vurdering har Kirkemøtet rettslig grunnlag til å velge mellom de nevnte tre hovedmodellene: arbeidsgiveransvaret kan samles og forankres i soknet, det kan samles og forankres i det nasjonale rettssubjektet eller en kan videreføre både rettssubjektet Den norske kirke og soknene som arbeidsgivere, men samle *utøvelsen* av arbeidsgiverfunksjoner. Kirkemøtet har også frihet til å konkretisere den modellen som velges. Kirkerådet har merket seg at rekkevidden av Kirkemøtets organiseringsmyndighet er omtvistet.

Kirkemøtet har et helhetsansvar i trossamfunnet. Det innebærer at Kirkemøtet har en særlig forpliktelse til å arbeide for løsninger som i størst mulig grad kan virke samlende. Når Kirkemøtet utøver organiseringsmyndigheten, opptrer møtet på vegne av trossamfunnet, ikke som øverste arbeidsgivermyndighet i rettssubjektet Den norske kirke. Det innebærer blant annet at Kirkemøtet skal ivareta helhet og tydelig må ha både arbeidstakernes og ulike arbeidsgiveres behov og interesser innenfor sitt synsfelt.

Det må planlegges en mest mulig forutsigbar prosess for gradvis innføring av en ny modell, og det må legges godt til rette for trygghet i en omstillingsprosess.

Alle modellene vil på ulike vis og i ulik grad ha større økonomiske og administrative konsekvenser. Kirkemøtet skal i 2022 treffe vedtak på prinsippnivå, mens de nærmere ordningene og regelendringene etter planen vil bli konkretisert til behandling på Kirkemøtet i 2023. At beslutningen skal være på prinsippnivå, vil ikke bare begrense hvor langt en kan beskrive modellene, men også ulike typer konsekvenser. Kirkerådet må komme tilbake til mer detaljerte vurderinger og anslag i forbindelse med oppfølgingen av Kirkemøtets prinsippbeslutning. En ny kirkelig organisering har heller ikke som primærformål å spare midler, men å legge til rette for bedre kvalitet i utøvelsen av arbeidsgiveransvaret, bedre arbeidsmiljø og mer

effektiv bruk av de samlede ressursene. Gevinster vil trolig kunne realiseres på sikt, og det vil kreve god dialog og godt samarbeid med blant andre kommunene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende prinsippvedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme en eller flere saker til Kirkemøtet om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk, som bygger på følgende modelluavhengige elementer eller føringer:
 - a) Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsetninger.
 - b) Biskopens tilsyn skal tydeliggjøres og styrkes, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett.
 - c) Bispedømmerådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.
 - d) Den daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt.
 - e) Felles rammeverk, strategier, politikk og systemer bør utvikles for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Kirkemøtet og Kirkerådet må særlig legge vekt på å legge rammer for, bistå og avlaste fellesrådene som utøvere av arbeidsgiveransvar. Kirkemøtet bør for eksempel fastsette et felles personalreglement for hele trossamfunnet og et reglement for biskopenes visitaser.
 - f) Prestetjenesten må organiseres i enheter som generelt er større enn dagens fellesråd.
 - g) Samisk kirkeliv skal styrkes.
 - h) Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet går inn for modell 1 med forankring i soknet som arbeidsgiver.

eller

2. Kirkemøtet går inn for modell 2 med forankring i rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver og med delegering av arbeidsgiverfunksjoner.

eller

2. Kirkemøtet går inn for modell 3 med samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene.

Møtebehandling i Kirkerådet 24.06.2022:

Møtebehandling

Forslag 1: **Thomas Tingleum** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 b i forslag til vedtak:
«uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett» strykes.

Forslag 2: **Kristin Gunleiksrud Rauum** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 b i forslag til vedtak:
Biskopens tilsyn skal *styrkes og ledelsen tydeliggjøres*, [...]

Forslag 3: **Kjersti Gautestad Norheim** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 b i forslag til vedtak:
Biskopens tilsyn skal tydeliggjøres og styrkes, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett *på samme måte som i dag*.

Forslag 4: **Kristin Gunleiksrud Raaum** fremmet følgende forslag til nytt punkt 1 c:
c) Ansvar for folkevalgt ledelse i Den norske kirke skal tydeliggjøres og rammevikårene styrkes.

Forslag 5: **Olav Fykse Tveit** fremmet følgende helhetlige endringsforslag til punkt 1 d i forslag til vedtak:
Ledelse i lokalkirken skal utøves både gjennom en administrativ, daglig ledelse og kirkefaglig ledelse. Det må utredes nærmere i neste fase hvordan disse skal defineres i forhold til hverandre, og hvordan prostens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i sognet.

Forslag 6: **Kristin Gunleiksrud Raaum** fremmet følgende helhetlige forslag til punkt 1 d:
Prosten har en faglig lederrolle på fellesrådsnivå. Ledelse i kirken utredes nærmere og dette skal høres før ny behandling i Kirkemøtet.

Forslag 7: **Therese Egebakken** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 e i forslag til vedtak:
«et felles personalreglement for hele trossamfunnet» strykes.

Forslag 8: **Kristin Gunleiksrud Raaum** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 e i forslag til vedtak:
«Kirkemøtet og Kirkerådet må særlig legge vekt på å legge rammer for, bistå og avlaste fellesrådene som utøvere av arbeidsgiveransvar.» strykes.

Forslag 9: **Kristin Gunleiksrud Raaum** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 e i forslag til vedtak:
Kirkemøtet bør for eksempel fastsette et felles personalreglement for hele trossamfunnet, reglement for biskopenes visitaser *og et system for konflikthåndtering*.

Forslag 10: **Kjersti Gautestad Norheim** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 f i forslag til vedtak:
Prestetjenesten må *fortsatt organiseres under ledelse av prosten. Prestetjenesten kan ikke organiseres i enheter som er vesentlig mindre enn dagens prosti*.

Forslag 11: **Olav Fykse Tveit** fremmet følgende endringsforslag til punkt 1 f i forslag til vedtak:
Prestetjenesten må *fortsatt organiseres i enheter under prostens ledelse, og i mange tilfeller* i enheter som er større enn dagens fellesrådsområder.

Forslag 12: **Therese Egebakken** fremmet forslag om å stryke punkt 1 h i forslag til vedtak.

Forslag 13: **Kristin Gunleiksrud Raam** fremmet følgende forslag til et nytt romertall II:
Kirkerådet ber om å få saken lagt frem for Kirkerådet på møtet 16. august for endelig godkjenning av saksdokumentet.

Forslag 14: **Lill Tone Grahl-Jacobsen** fremmet følgende tilleggsforslag til romertall II i vedtaket:
Kirkerådet ber om at det bakes inn i saken en matrise som sammenstiller de ulike modellene med sentrale punkt: f.eks ansvar og myndighet for menighetsråd styrkes, relasjon til kommunen, finansiering, biskopens tilsyn, robusthet og fleksibilitet, balanse mellom nasjonal og lokal styring, rekruttering etc. og at risikoer for de ulike punkter belyses.

Forslag 15: **Kristin Gunleiksrud Raam** og **Olav Fykse Tveit** fremmet følgende helhetlige forslag til punkt 1 d:
Ledelse i kirken utredes nærmere og høres før ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prostens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.

Votering

- Forslag 1: Forslaget fikk 5 stemmer og falt.
- Forslag 2: Forslaget ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 3: Forslaget fikk 11 stemmer og ble vedtatt.
- Forslag 4: Forslaget ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 5: Forslaget ble trukket til fordel for forslag 15.
- Forslag 6: Forslaget ble trukket til fordel for forslag 15.
- Forslag 7: Forslaget fikk 1 stemme og falt.
- Forslag 8: Forslaget fikk 13 stemmer og ble vedtatt.
- Forslag 9: Forslaget ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 10: Forslaget fikk 7 stemmer og falt.
- Forslag 11: Forslaget fikk 14 stemmer og ble vedtatt.
- Forslag 12: Forslaget fikk 1 stemme og falt.
- Forslag 13: Forslaget ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 14: Forslaget ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 15: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Votering mellom ulike modeller:

- Modell 1: 1 stemme
- Modell 2: 7 stemmer
- Modell 3: 9 stemmer

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende prinsippvedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme en eller flere saker til Kirkemøtet om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk, som bygger på følgende modelluavhengige elementer eller føringer:
 - a) Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsettinger.
 - b) Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag.
 - c) Ansvar til folkevalgt ledelse i Den norske kirke skal tydeliggjøres og rammevikårene styrkes.
 - d) Bispedømmerådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.
 - e) Ledelse i kirken utredes nærmere og høres før ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prestens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.
 - f) Felles rammeverk, strategier, politikk og systemer bør utvikles for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Kirkemøtet bør for eksempel fastsette et felles personalreglement for hele trossamfunnet, et reglement for biskopenes visitaser og et system for konflikthåndtering.
 - g) Prestetjenesten må fortsatt organiseres i enheter under prestens ledelse, og i mange tilfeller i enheter som er større enn dagens fellesrådsområder.
 - h) Samisk kirkeliv skal styrkes.
 - i) Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet går inn for modell 3 med samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene.

II

1. Kirkerådet ber om å få saken lagt frem for Kirkerådet på møtet 16. august for endelig godkjenning av saksdokumentet.
2. Kirkerådet ber om at det bakes inn i saken en matrise som sammenstiller de ulike modellene med sentrale punkt: f.eks. ansvar og myndighet for menighetsråd styrkes, relasjon til kommunen, finansiering, biskopens tilsyn, robusthet og fleksibilitet, balanse mellom nasjonal og lokal styring, rekruttering etc. og at risikoer for de ulike punkter belyses.

61/22 Kirkemøtet 2022 - Nestleder i komite E og supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	24.06.2022	61/22

Saksorientering

Kirkemøtets medlemmer og andre med tale- og forslagsrett ble på Kirkemøtet i 2020 fordelt på komiteer for hele kirkemøteperioden. Ved uttreden av bispedømmerådet/Kirkemøtet plasseres de nye i samme komite som den som trer ut. Det samme gjøres med møtende varamedlemmer. Administrasjonen vil til Kirkemøtet i september utarbeide en liste over komitefordeling for møtet ut fra disse prinsipper.

Oslo bispedømmerråd ba før Kirkemøtet i 2021 om at Gard Sandaker-Nielsen og Marius Berge bytter komite for resten av perioden. Begge meldte forfall til møtet i 2021 uten at vara møtte. Kirkemøtet behandlet derfor ikke dette forslaget i fjor. Det foreslås derfor at Gard Sandaker-Nielsen flyttes til komite D og Marius Berge til komite F. Om Kirkerådet bifaller dette vil det innarbeides i forslaget til komitefordeling for møtet.

Kirkerådet vedtok i sak KR 30/22 å foreslå for Kirkemøtet at Dag-Kjetil Hartberg velges til nestleder i komite E. Han går nå ut av Kirkemøtet på grunn av jobbskifte. Kirkerådet må derfor anbefale for Kirkemøtet en ny nestleder. Marta Kristine Ims fra Nord-Hålogaland foreslås som nestleder i komite E for perioden 2022 – 2023.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Kirkemøtet slutter seg til det fremlagte forslag til komitefordeling.
2. Kirkemøtet velger Marta Kristine Ims til nestleder i komite E for perioden 2022 – 2023.

Møtebehandling i Kirkerådet 24.06.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Kirkemøtet slutter seg til det fremlagte forslag til komitefordeling.
2. Kirkemøtet velger Marta Kristine Ims til nestleder i komite E for perioden 2022 – 2023.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møteprotokoll

Kirkerådet

Møtedato:	30–31.05.2022
Møtested:	Granavolden, 30. - 31. mai 2022
Arkivsak:	19/03866
Til stede:	Kristin Gunleiksrud Raaum, Karin-Elin Berg, Olav Fykse Tveit, Tove Karoline Knutsen, Kurt Solstrøm, Karl Johan Kirkebø, Therese Egebakken, Lill Tone Grahl-Jacobsen (forfall KR 46/22, 48/22, 55/22), Martha Garborg Bersglid, Linn Strømme Hummelvoll, Kjersti Gautestad Norheim, Thomas Tinglum, Kristine Sandmæl, Sara Ellen Anne Eira
Møtende varamedlemmer:	Gunhild Tomter Alstad for Iselin Vistekleiven, Terje Damman for Turid Torland Håland, Bjørn Thomas Åhren for Alex Ramstad Døsvik, Dag-Kjetil Hartberg for Rolf Steffensen, Thomas Raadin Iversen for Nora Antonsen
Forfall uten vara:	Therese Utgård Aas
Ansatte:	Ingrid Vad Nilsen, Gunn Schärer, Jan Christian Kielland, Torbjørn Backer Hjorthaug, Ingeborg Dybvig, Berit Hagen Agøy, Kristian Myhre

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
37/22 Innkalling til Kirkerådets møte 30.-31. mai 2022	2
Godkjenning av protokoll	
00/22 Protokoll fra Kirkerådets møte mars 2022	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Saker til behandling	
38/22 Orienteringssaker	3
39/22 Referatsaker	5
40/22 Årsrapport for Den norske kirke 2021	5
41/22 Overordnede føringer - budsjettet 2023	6

42/22	Kirkelig organisering	7
43/22	Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter, 2. gangs behandling	10
44/22	Orientering om budsjett 2022 og Kirkemøtets fordeling av midler 2023	12
45/22	Ordning for felles menighetsråd for flere sokn	15
46/22	Regler for godkjenning av prest som er ordinert i et annet kirkesamfunn	20
47/22	Rekrutteringsstilling i Den norske kirke - Prest under utdanning	22
48/22	Veien videre for TV-satsing og digital formidling i Den norske kirke	26
49/22	Etablering av eiendomsselskap	27
50/22	Tilkjenning av medlemskap - iverksetting av regelverk	28
51/22	Fjerning av regler om registrering av tilhørige	29
52/22	Kirkelige valgeregler og tilhørende endringer i kirkeordningen	35
53/22	Høring om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker	39
54/22	Mandat for ekstern evaluering av kontrollordninger	43
55/22	Oppnevning av delegater til LVFs generalforsamling 2023	45
56/22	Oppnevning av styre i Tilleggsgavefondet	48
57/22	Kontrollutvalgets rapportering til Kirkemøtet 2022	50
58/22	Strømming av Kirkerådets møter	51

Godkjenning av innkalling og saksliste

37/22 Innkalling til Kirkerådets møte 30.-31. mai 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	37/22

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Kirkerådets vedtak

Innkallingen og sakslisten ble godkjent.

Saker til behandling

38/22 Orienteringssaker

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	38/22

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar de fremlagte saker til orientering

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Muntlige orienteringer

Muntlig orientering fra Kirkerådets direktør

- 47 menigheter har fått støtte til å organisere sommerjobb for ungdom. Utlysning for lærlingordning kommer snart.
- Kirkefaglige webinarer bidrar til å knytte kirken sammen på nye måter. Dette er en ny erfaring som kom med pandemien.
- Det lages et årshjul for kontakt med kulturlivets organisasjoner. Tilbakemeldinger fra menighetene om at Kulturrådets tilskuddsordninger er blitt mer kompliserte, følges opp.
- LHBT+-symposiet på Granavolden i april følges opp i sekretariatet og med LHBT-utvalget.
- Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport kommer juni 2023. Sekretariatet har etablert en gruppe med medarbeidere fra Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Bispemøtet for å følge prosessene slik at vi er forberedt til å følge opp rapporten når den kommer.
- Ansvaret for å følge opp kvensk kirkeliv nasjonalt foreslås løftet fra Nord-Hålogaland til Kirkerådet for å imøtekomme de kvenske organisasjonenes forventninger til oss. Gerd Karin Røsæg er engasjert for å følge opp dette arbeidet i oppstartsfasen.
- Mellomkirkelig råd og Bispemøtet jobber med forholdet mellom Den norske kirke og jødene. Også taterne ønsker ny kontakt etter beklagelsen fra Kirkemøtet i 2001.
- Det er gjennomført frokostmøte med blinde arbeidstakere i Den norske kirke om hvordan digitale verktøy kan bidra til likeverdig deltakelse.
- Vårt Land har skrevet om KAs arbeid med et nasjonalt menighetsbarnehageselskap . Dette er blitt enda mer aktuelt med bakgrunn i regjeringens varslede endringer i lovgivningen for private barnehager. Egen sak om dette kommer til Kirkerådet dersom det blir aktuelt å gå inn på eiersiden.
- Harald Hegstad er oppnevnt av Kirkerådets arbeidsutvalg som Kirkerådets styremedlem i KIFO.
- Kirkerådet leder ba i forrige møte om en sak om Den norske kirke i det livssynsåpne samfunn. Det fremmes en sak for Kirkerådet med forslag om å oppnevne et utvalg som skal jobbe med kirkens identitet og oppdrag med ny lovgivning i et livssynsåpent samfunn.
- KA sender ut brev til fellestrådene om en frivillig IKT-kontingent som på sikt kan bli permanent for å finansiere digitaliseringstiltak.
- Flere ansatte i Den norske kirke har vært utsatt for forsøk på svindel på epost. Det følges opp med opplæring og bevisstgjøring av ansatte.

- I delingsprosjektet for Opplysningsvesenets fond jobbes det med deling og taksering av eiendommer. Departementet skal ha møte med partene om taksering.
- Prosjektleder i kirkebyggbevaringsprogrammet Lillian Nyborg har startet opp arbeidet og har godt og tverrfaglig samarbeid med KA og RA. Riksantikvaren leverer første del i prosjektet 15. juni, og deretter starter andre del der forslag til bevaringsprogrammer skal tegnes ut i et tett samarbeid med Dnk. Vi håper det kommer bevilgninger til kirkebevaring fra 2023.

Muntlig orientering fra leder i Mellomkirkelig råd

- Mellomkirkelig råd hadde møte 10.–11. mai.
- Flere saker knyttet til generalforsamlingene i de internasjonale, økumeniske organisasjonene.
- Det pågår et arbeid med å fornye avtaler med Den norske kirkes søsterkirker i Brasil, Det sørlige Afrika og Jordan og Det hellige land.
- Rådet hadde seminarer om Ukraina og de ortodokse kirkene der, og om «kunsten å være politisk», om kirken i det offentlige rom.
- Neste år har rådet et felles møte med Samisk kirkeråd.

Muntlig orientering fra leder i Samisk kirkeråd

- Samisk kirkeråd hadde møte i Oslo 2. og 3. mai.
- Lulesamisk oversettelse for Ordning for hovedgudstjenesten og for konfirmasjonstidenes gudstjenester er godkjent.
- Nordsamisk oversettelser for konfirmasjonstidenes gudstjenester er godkjent.
- Enkelte liturgiledd er i prosess med å oversettes til pitesamisk.
- Samisk kirkeråds årsrapport er godkjent og oversendt til Sametinget.
- Rådet fyller 30 år i år, og det markeres ved en feiring 30. november i Tromsø.
- Gammeltestamentlig oversettelse til lulesamisk og nytestamentlig oversettelse til sørsamisk er i prosess.

Muntlig orientering fra nestleder i Den norske kirkes ungdomsutvalg

- Ungdomsutvalget hadde møte 27.–28. mars, med forberedelse av sakene til Ungdommens kirkemøte.
- Utvalget hadde besøk fra KABB og snakket om universell utforming i digitale løsninger m.m.
- I tilknytning til møtet gjennomførte utvalget en økumenisk ungdomssamling med unge fra seks ulike kirkesamfunn.
- Utvalget hadde studietur til Genève og møtt ansatte i Luthersk verdensforbund og Kirkenes verdensråd for å lære mer om hvordan de arbeider.

Muntlig orientering fra preses i Bispemøtet

- Det svenske bispemøtet hadde møte med de norske biskopene for blant annet å snakke om hvordan Den norske kirke arbeider med forholdet til samene, og det var også en samling knyttet til det samiske alteret i Nidarosdomen.
- Kurs i samarbeid med Mellomkirkelig råd og HL-senteret om hvordan kirken forholder seg til jøder og jødedom.
- Bispemøtet jobber med forholdet til den russisk-ortodokse kirke.
- I oktober skal Bispemøtet m.fl. arrangere et seminar om kirkens ansvar for forsoning i samfunnet.
- I dialog med Presteforeningen om hvordan en gjennomfører Bispemøtets vedtak om kvinnelige prester, og hva som hører til det enkelte bispedømmeråd og biskops område.

Voteringer

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar de fremlagte saker til orientering.

39/22 Referatsaker

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	39/22

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar de fremlagte referatsaker til orientering.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:**Votering**

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar de fremlagte referatsaker til orientering.

40/22 Årsrapport for Den norske kirke 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	40/22

Sammendrag

Kirkerådet skal innen 1. juni 2022 levere årsrapport for Den norske kirke 2021 til Barne- og familiedepartementet, gitt kravene i Tilskuddsbrevet for 2021.

Årsrapporten er inkludert regnskapsrapport for 2021, samt revisors beretning.

Årsrapporten er skrevet på grunnlag av årsrapporter fra alle elleve bispedømmeråd, utviklingssamtalene med bispedømmene, og egne rapporter og resultatmål.

Når det gjelder innholdet i årsrapporten vises det til vedlagte rapport.

Forslag til vedtak

Kirkerådet godkjenner årsrapport for Den norske kirke 2021.

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet godkjenner årsrapport for Den norske kirke 2021.

41/22 Overordnede føringer – budsjettet 2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	41/22

Sammendrag

Kirkerådet skal vedta plan og budsjett for rettssubjektet i sitt møte i desember. Rådet inviteres i denne saken til å gi viktige signaler til sekretariatets arbeid gjennom å gi overordnede føringer for plan- og budsjettarbeidet.

Så langt i 2022 tyder den økonomiske situasjonen for rDnk at denne blir strammere både inneværende år og kommende. En rekordhøy pris- og lønnsstigning, samt høyere prognose på pensjonspremien i 2022 indikerer en merkostnad på i overkant av 50 mill. kroner.

For 2021 ble det budsjettert med et underskudd, og årsresultatet på minus 9 mill. kroner som kom til fratrukk fra egenkapitalen, ref KR 31/22. Egenkapitalen er ennå ikke på et nivå som anses tilfredsstillende, og det er fra sekretariatets side ønskelig å ha som utgangspunkt at budsjettet ikke skal bidra til å svekke egenkapitalen, men at budsjettet som legges fram for 2023 skal være i balanse.

Saksfremstillingen ser sammenhengen mellom årsrapport for Den norske kirke for 2021, samt vedtatte strategi for perioden 2022-2029. Kirkerådet har de siste årene vedtatt to satsinger og fem fokusområder på sitt møte i mai/juni. Satsinger er i sin natur flerårige, og bør ikke ha for korte horisonter for å lykkes. Det foreslås derfor i dette saksfremlegget å videreføre de to satsingene fra 2022, samt tre av fem fokusområder.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber sekretariatet fremlegge et budsjett for 2023 i balanse.
2. Kirkerådet ber om at satsingene fra 2022 videreføres og innarbeidet i budsjettet for 2023:
 - a) Diakoni
 - b) Bygge fellesskap for barn og unge
3. Kirkerådet ber om at tre av fokusområdene videreføres fra 2022:
 - a) Kunst og kultur
 - b) Kirken som organisasjon (herunder digitalisering og rekruttering)

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt (med en redaksjonell endring i formuleringen av punkt 3).

Kirkerådets vedtak

1. Kirkerådet ber sekretariatet fremlegge et budsjett for 2023 i balanse.
2. Kirkerådet ber om at satsingene fra 2022 videreføres og innarbeidet i budsjettet for 2023:
 - a) Diakoni
 - b) Bygge fellesskap for barn og unge
3. Kirkerådet vedtar følgende fokusområder for 2023:
 - a) Kunst og kultur
 - b) Kirken som organisasjon (herunder digitalisering og rekruttering)

42/22 Kirkelig organisering

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	42/22

Sammendrag

På oppdrag fra Kirkemøtet har Kirkerådet gitt et utvalg (Müller-Nilsen-utvalget) oppdraget med å utrede og fremme et forslag til Kirkemøtet om fremtidig arbeidsgiverorganisering og den øvrige kirkeordning. Høringene som ble gjennomført blant offentlige og kirkelige instanser høsten 2021, viste at det ikke var oppslutning om utvalgets forslag om å opprette et obligatorisk prostifellesråd for alle som arbeider sammen lokalt. Det store flertallet i den kirkelige høringen mener det er behov for en organisering som gir samme arbeidsgiver for alle som arbeider lokalt i Den norske kirke. Det foreligger et omfattende høringsmateriale som gir viktige bidrag til det videre arbeidet med ny organisering av arbeidsgiveransvaret, også når det gjelder et videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets vedtak. Fire arbeidsgrupper har parallelt med høringen utredet videre noen problemstillinger på områder der utvalget anbefalte videre utredning. De fire delutredningene inneholder vurderinger og forslag som særlig vil kunne komme til anvendelse ved nærmere utforming av en valgt modell for arbeidsgiverorganisering.

Kirkerådet har tegnet ut og vurdert to modeller for organisering av arbeidsgiveransvaret for alle som jobber lokalt – én modell med utgangspunkt i soknet som arbeidsgiver og én modell med utgangspunkt i rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver. Modellene har hver sine styrker og svakheter, og de er utformet med kompenserende tiltak som vil kunne bøte på det som vurderes som negative aspekter, og forsterke det som oppfattes som positive elementer. Saken redegjør også for enkelte byggesteiner for den kirkelige organiseringen som vurderes å være uavhengige av et modellvalg. Formålet må, enten en starter med det ene eller andre rettslige utgangspunktet for arbeidsgiverorganisering, være å styrke *virksomheten* i soknene.

Det er viktig å understreke at Kirkerådet har lagt opp til at Kirkemøtet i 2022 skal fatte en *prinsippbeslutning*, altså en beslutning på et overordnet nivå. En prinsippbeslutning bør som et minimum ta stilling til overordnet modell for arbeidsgiverorganisering. Ulike alternativer må detaljeres så langt det er nødvendig, men ikke lengre, for at Kirkemøtet skal kunne ta stilling. Kirkemøtet vil naturligvis stå fritt til å knytte vilkår eller forutsetninger til modellvalg eller på andre måter legge føringer for det videre arbeidet. På grunnlag av Kirkemøtets prinsippbeslutning vil valgte modell for arbeidsgiverorganisering bli nærmere utredet og sendt på høring, før Kirkemøtet i 2023 etter planen fastsetter nødvendige bestemmelser om ordningen og innføringen.

Kirkerådet legger til grunn at Kirkemøtet kan beslutte at arbeidsgiveransvaret skal samles på tvers av rettssubjekter og finansieringsordning. Etter Kirkerådets vurdering har Kirkemøtet rettslig grunnlag til å velge mellom de to hovedmodellene; arbeidsgiveransvaret kan forankres i soknet eller i det nasjonale rettssubjektet. Kirkemøtet har også frihet til å konkretisere den modellen som velges. Kirkerådet har merket seg at rekkevidden av Kirkemøtets organiseringsmyndighet er omtvistet.

Kirkemøtet har et helhetsansvar i trossamfunnet. Det innebærer at Kirkemøtet har en særlig forpliktelse til å arbeide for løsninger som i størst mulig grad kan virke samlende. Når Kirkemøtet utøver organiseringsmyndigheten, opptrer møtet på vegne av trossamfunnet, ikke som øverste arbeidsgivermyndighet i rettssubjektet Den norske kirke. Det innebærer blant annet at Kirkemøtet skal ivareta helhet og tydelig må ha både arbeidstakernes og ulike arbeidsgiveres behov og interesser innenfor sitt synsfelt.

Direktøren har landet på å anbefale at Kirkerådet skal foreslå at Kirkemøtet går videre med en modell der arbeidsgiveransvaret forankres i soknet.

Det må planlegges en mest mulig forutsigbar prosess for gradvis innføring av modellen, slik at menighetsprestene overføres til soknene der det ligger til rette for det lokalt. En må videre legge til rette for trygghet i omstillingsprosessen.

Alternative modeller for arbeidsgiverorganisering i trossamfunnet vil ha større økonomiske og administrative konsekvenser. Kirkemøtet skal i 2022 treffe vedtak på prinsippnivå, mens de nærmere ordningene og regelendringene vil bli konkretisert til behandling på Kirkemøtet i 2023. At beslutningen skal være på prinsippnivå, vil begrense hvor langt en kan beskrive ulike typer konsekvenser. En må komme tilbake til mer detaljerte vurderinger og anslag i forbindelse med oppfølgingen av Kirkemøtets prinsippbeslutning. En ny kirkelig organisering har heller ikke som primær-formål å spare midler, men å legge til rette for bedre kvalitet i utøvelsen av arbeidsgiveransvaret, bedre arbeidsmiljø og bedre og mer effektiv bruk av de samlede ressursene. Gevinster vil trolig kunne realiseres på sikt, og det vil kreve god dialog og godt samarbeid med blant andre kommunene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende prinsippvedtak:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme en eller flere saker til Kirkemøtet om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk, som bygger på følgende modelluavhengige elementer eller føringer:
 - a) Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsetninger.
 - b) Biskopens tilsyn skal tydeliggjøres og styrkes, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett.
 - c) Bispedømmerådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.
 - d) Den daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt.
 - e) Felles rammeverk, strategier, politikk og systemer bør utvikles for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Kirkemøtet og Kirkerådet må særlig legge vekt på å legge rammer for, bistå og avlaste fellesrådene som utøvere av arbeidsgiveransvar. Kirkemøtet bør for eksempel fastsette et felles personalreglement for hele trossamfunnet.
 - f) Prestetjenesten må organiseres i enheter som generelt er større enn dagens fellesråd.
 - g) Samisk kirkeliv skal sikres.
 - h) Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet.

2. Kirkemøtet går inn for modell 1 med utgangspunkt i soknet som arbeidsgiver og med kompenserende tiltak.

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:

Møtebehandling

Forslag 1: **Kristin Gunleiksrud Raaum** fremmet følgende helhetlige alternative forslag til vedtak:

1. Kirkerådet ber administrasjonen om å fortsette uttegningen av modelluavhengige elementer.
2. Kirkerådet ber administrasjonen om å fortsette uttegningen av modell 1 og 2
3. Kirkerådet ber administrasjonen om å tegne ut en modell 3.

Forslag 2: **Therese Egebakken** ba om votering mellom modell 1 og modell 2.

Votering

Forslag 2: Forslaget fikk tre stemmer og falt.

Forslag 1: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

1. Kirkerådet ber administrasjonen om å fortsette uttegningen av modelluavhengige elementer.
2. Kirkerådet ber administrasjonen om å fortsette uttegningen av modell 1 og 2.
3. Kirkerådet ber administrasjonen om å tegne ut en modell 3.

43/22 Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter, 2. gangs behandling

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	43/22

Sammendrag

Som økonomisk aktør spiller Den norske kirke og dens medlemmer en viktig rolle i arbeidet for bærekraftsmålene og menneskerettigheter, lokalt og nasjonalt. Denne saken belyser dette gjennom innledningsvis å redegjøre for det teologiske

utgangspunktet og rammeverket. Videre tar saken opp sentrale verdier som menneskeverd, rettferdighet og vern om skaperverket i relasjon til kirkens praksis. Saken utforsker så hvordan kirken som økonomisk aktør og forvalter aktivt kan arbeide for en mer rettferdig verden. Saken har sitt primære fokus på kirkens rolle som økonomisk aktør når det gjelder to forhold: kjøp av varer og tjenester, og forvaltning av kapital. I tillegg står rollen kirken har som verdibærer, og mulighet for påvirkning gjennom samarbeidsrelasjoner og myndighetsdialog, sentralt i saken.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

I møte med et økende gap mellom fattige og rike kalles kirken til kamp for livet, for rettferdighet, og til oppgjør med undertrykkelse og ødeleggelse. Kirkemøtet vil at:

1. Den norske kirke skal fremme menneskerettigheter og bærekraft gjennom sine innkjøp ved å:
 - a) Prioritere menneskerettigheter og bærekraftig utvikling i verdikjeden i innkjøp i alle ledd.
 - b) Styrke kompetansen på risiko knyttet til bærekraft og menneskerettigheter i innkjøp.
 - c) Styrke arbeidet med å etablere innkjøpsreglement, rutiner og kapasitet som selvstendig økonomisk aktør.
 - d) Foreta risikobasert kontroll med særlig utsatte sektorer.
2. Den norske kirke skal fremme menneskerettigheter og bærekraft i sin kapitalforvaltning ved å:
 - a) Forvalte kapital ansvarlig gjennom langsiktig, aktiv kapitalforvaltning som bidrar til bærekraftig utvikling og ivaretar menneskerettigheter.
 - b) Investere i ansvarlige selskap som anvender høye menneskerettighetsstandarder.
 - c) Bekjempe urettferdighet gjennom å vektlegge rettferdig skattlegging i kapitalforvaltningen.
3. Den norske kirke skal fremme global økonomisk rettferdighet gjennom nettverks- og påvirkningsarbeid ved å:
 - a) Utruste kirkens menigheter og medlemmer til å ta gode, etisk baserte valg i forbruk og innkjøp, og til å være endringsagenter for rettferdighet lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
 - b) Søke samarbeid for høye menneskeretts- og miljøstandarder i innkjøp og kapitalforvaltning .
 - c) Fremme menneskerettigheter, anstendig arbeid, miljøhensyn og bærekraftig utvikling gjennom nettverks- og påvirkningsarbeid i Norge og internasjonalt.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

I møte med et økende gap mellom fattige og rike kalles kirken til kamp for livet, for rettferdighet, og til oppgjør med undertrykkelse og ødeleggelse. Kirkemøtet vil at:

1. Den norske kirke skal fremme menneskerettigheter og bærekraft gjennom sine innkjøp ved å:
 - a) Prioritere menneskerettigheter og bærekraftig utvikling i verdikjeden i innkjøp i alle ledd.
 - b) Styrke kompetansen på risiko knyttet til bærekraft og menneskerettigheter i innkjøp.
 - c) Styrke arbeidet med å etablere innkjøpsreglement, rutiner og kapasitet som selvstendig økonomisk aktør.
 - d) Foreta risikobasert kontroll med særlig utsatte sektorer.

2. Den norske kirke skal fremme menneskerettigheter og bærekraft i sin kapitalforvaltning ved å:
 - a) Forvalte kapital ansvarlig gjennom langsiktig, aktiv kapitalforvaltning som bidrar til bærekraftig utvikling og ivaretar menneskerettigheter.
 - b) Investere i ansvarlige selskap som anvender høye menneskerettighetsstandarder.
 - c) Bekjempe urettferdighet gjennom å vektlegge rettferdig skattlegging i kapitalforvaltningen.

3. Den norske kirke skal fremme global økonomisk rettferdighet gjennom nettverks- og påvirkningsarbeid ved å:
 - a) Utruste kirkens menigheter og medlemmer til å ta gode, etisk baserte valg i forbruk og innkjøp, og til å være endringsagenter for rettferdighet lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
 - b) Søke samarbeid for høye menneskeretts- og miljøstandarder i innkjøp og kapitalforvaltning.
 - c) Fremme menneskerettigheter, anstendig arbeid, miljøhensyn og bærekraftig utvikling gjennom nettverks- og påvirkningsarbeid i Norge og internasjonalt.

44/22 Orientering om budsjett 2022 og Kirkemøtets fordeling av midler 2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	44/22

Sammendrag

Saken gjelder Kirkerådets forslag til vedtak i Kirkemøtet om fordeling av midler for 2023, samt Kirkerådets orientering til Kirkemøtet om budsjett for 2022 i samsvar med Kirkemøtets budsjettreglement.

Regnskapet for 2021 ble fastsatt og godkjent i Kirkerådets møter 24. og 25. mars 2022 i sak KR 31/22. Underskuddet for 2021 på 9,7 mill kroner ble vedtatt dekket av egenkapitalen. Resultatet er 12,6 mill kr bedre enn vedtatt budsjett 2021. Saken er lagt ved til orientering.

Stortinget vedtok et rammetilskudd for rettssubjektet Den norske kirke for 2022 på 2 324 mill kroner (Tilsvarende tilskudd for 2021 var på 2 257 mill kroner). Kirkerådet vedtok i sak KR 111/21 Budsjett for rettssubjektet Den norske kirke for 2022, et budsjett i balanse.

I januar 2022 mottok Den norske kirke et særskilt tilskudd fra Barne- og familiedepartementet på 4 mill kr til digitale arrangementer og tiltak rettet mot sårbare barn, unge og eldre i regi av tros- og livssynssamfunnene. Tilskuddet er i sin helhet videreført til de kirkelige fellestrådene.

Tilskuddet til Den norske kirke for 2023 blir først vedtatt av Stortinget i desember. Kirkemøtets vedtak om fordeling av midler for 2023 gjøres dermed på et tidspunkt hvor den endelige tildelingen ikke er kjent. Selv om rammen for tilskuddet til Den norske kirke ikke er kjent, vil Kirkemøtets vedtak om budsjett 2023 skape forutsigbarhet for mottakerne omkring struktur, rammer og prioriteringer i budsjettet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tilrår Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskapet for 2021 og budsjett 2022 til orientering.
2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2023 med samme fordeling mellom drift og tilskudd som i 2022.

Budsjettgruppe 1: Den norske kirke – drift

Kirkemøtet fastsetter en felles ramme til disposisjon for Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene. Rammens størrelse fastsettes etter at tilskudd under budsjettgruppe 2 er trukket ut. Midlene fordeles mellom rettssubjektkostnader, Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene. Svalbard kirke får sin tildeling i tråd med tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Kirkerådet avsetter midler til å dekke felleskostnader for rettssubjektet etter samme modell som tidligere. I KR-sak 68/19 er det lagt til grunn en forventning om en årlig lønnsvekst på 3 pst. i perioden 2020-2024. Vi ser imidlertid at det 1. april ble enighet for frontfagene med en ramme på 3,7 prosent. Det tekniske beregningsutvalget (TBU) anslo 10. mars en vekst i konsumprisindeksen (KPI) på 3,3 pst. inneværende år.

Dersom fordelingen mellom drift og tilskudd opprettholdes, og det legges en føring om økning av tilskuddet på 3 pst, vil det medføre et driftsbudsjett på 1 832 mill kr for 2023, mot 1 779 mill kr i 2022.

Budsjettgruppe 2: Den norske kirke - tilskudd

Tilskuddene relaterer seg til ulike mottakere og ordninger. Tilskudd til trosopplæring, diakoni, kirkelig undervisning og kirkemusikk, eventuelt Ovf-tilskudd – fordelt via bispedømmerådene. En videreføring av tilskuddene i de ovenfor nevnte kategoriene vil dermed utgjøre 562 mill kroner i 2023, mot 546 mill kr i 2022 (3 pst).

Budsjettgruppe 3: Tilskudd andre

Kirkemøtet gir innspill til fordeling av rammetilskuddet for 2023, basert på en forutsetning om videreføring av dagens nivå for tilskudd til Den norske kirke (vedtak utformes i møte). Budsjettgruppe 3 utgjør øremerkede tilskudd til navngitte mottakere, i tillegg til internasjonale og økumeniske organisasjoner.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tilrår Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet tar Kirkerådets vedtak om regnskapet for 2021 og budsjett 2022 til orientering.
2. Kirkemøtet fordeler forventet rammetilskudd for 2023 med samme fordeling mellom drift og tilskudd som i 2022.

Budsjettgruppe 1: Den norske kirke – drift

Kirkemøtet fastsetter en felles ramme til disposisjon for Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene. Rammens størrelse fastsettes etter at tilskudd under budsjettgruppe 2 er trukket ut. Midlene fordeles mellom rettssubjektkostnader, Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene. Svalbard kirke får sin tildeling i tråd med tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Kirkerådet avsetter midler til å dekke felleskostnader for rettssubjektet etter samme modell som tidligere. I KR-sak 68/19 er det lagt til grunn en forventning

om en årlig lønnsvekst på 3 pst. i perioden 2020-2024. Vi ser imidlertid at det 1. april ble enighet for frontfagene med en ramme på 3,7 prosent. Det tekniske beregningsutvalget (TBU) anslo 10. mars en vekst i konsumprisindeksen (KPI) på 3,3 pst. inneværende år.

Dersom fordelingen mellom drift og tilskudd opprettholdes, og det legges en føring om økning av tilskuddet på 3 pst, vil det medføre et driftsbudsjett på 1 832 mill kr for 2023, mot 1 779 mill kr i 2022.

Budsjettgruppe 2: Den norske kirke - tilskudd

Tilskuddene relaterer seg til ulike mottakere og ordninger. Tilskudd til trosopplæring, diakoni, kirkelig undervisning og kirkemusikk, eventuelt Ovf-tilskudd – fordelt via bispedømmerådene. En videreføring av tilskuddene i de ovenfor nevnte kategoriene vil dermed utgjøre 562 mill kroner i 2023, mot 546 mill kr i 2022 (3 pst).

Budsjettgruppe 3: Tilskudd andre

Kirkemøtet gir innspill til fordeling av rammetilskuddet for 2023, basert på en forutsetning om videreføring av dagens nivå for tilskudd til Den norske kirke (vedtak utformes i møte). Budsjettgruppe 3 utgjør øremerkede tilskudd til navngitte mottakere, i tillegg til internasjonale og økumeniske organisasjoner.

45/22 Ordning for felles menighetsråd for flere sokn

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	45/22

Sammendrag

I kirkeordningen vedtatt i 2019 bestemte Kirkemøtet i § 8 tredje ledd at det skal åpnes for at menighetsråd i en og samme kommune kan gå sammen om å etablere felles menighetsråd for to eller flere sokn. Dette er et unntak fra normalordningen om at hvert sokn skal ha sitt eget menighetsråd. Samarbeidet om et slikt felles menighetsråd er frivillig. Det er et varig samarbeid, ikke forsøksbasert.

Kirkemøtet satte selv noen rammer for ordningen, herunder at det er de enkelte menighetsrådene som avgjør om de vil inngå et slikt samarbeid på sitt sokns vegne, og at et slikt råd skal ha samme oppgaver som et menighetsråd ellers har. Videre bestemte Kirkemøtet blant annet at det skal være en godkjenningsordning.

Kirkemøtet skal gi nærmere bestemmelser for ordningen, og saken her handler om disse. De omfatter i første rekke etableringen av et felles menighetsråd, det felles

menighetsrådets sammensetning og ordningen for valg til dette rådet. Også i de alminnelige reglene om sammensetningen av kirkelig fellesråd er det behov for noen tilpasninger. Videre omfatter reglene hvordan et sokn kan tre ut av samarbeidet. Saken har vært på høring våren og sommeren 2021.

Den nye ordningen skal foreligge i tide til å kunne tas i bruk ved kirkevalget 2023.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

Regler om ordning for felles menighetsråd

§ 1. Reglens formål

Formålet med disse reglene er å legge til rette for at menighetsråd i kommuner med flere sokn kan etablere hensiktsmessige løsninger for sin organisering. Et felles menighetsråd vil ha samme oppgaver som er nevnt i kirkeordningen § 12 og i andre bestemmelser der menighetsrådet er gitt oppgaver.

§ 2. Felles menighetsråd for flere sokn

Menighetsråd innenfor en og samme kommune kan etablere et felles menighetsråd. Et felles menighetsråd er et menighetsråd som representerer to eller flere sokn. Samtlige sokn som er omfattet av et samarbeid innenfor ordningen, skal være representert i det felles menighetsråd.

Et felles menighetsråd kan omfatte alle eller noen sokn i kommunen.

Menighetsmøtene i de berørte sokn skal gis anledning til å uttale seg på forhånd.

§ 3. Menighetsmøtet

Kirkeordningens bestemmelser om menighetsmøtet kommer til anvendelse også der soknet er representert ved et menighetsråd som er felles for flere sokn, med den tilpasning som fremgår i § 6.

§ 4. Etableringen av et felles menighetsråd

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet.

§ 5. Forholdet til kirkevalgreglene

Ved gjennomføringen av valg til felles menighetsråd for flere sokn gjelder kirkevalgreglene tilsvarende så langt de passer og med de særskilte presiseringer og unntak som følger av andre og tredje ledd.

Hvert sokn utgjør en egen valgkrets.

Et felles menighetsråd utgjør samlet valgstyre for det enkelte sokn.

§ 6. Sammensetning av et felles menighetsråd

Kirkeordningen § 9 gjelder så langt den passer.

Et felles menighetsråd for flere sokn består av én sokneprest utpekt av biskopen og to til fire andre medlemmer fra hvert av de berørte sokn, bestemt av menighetsrådene ved etableringen. For de valgte medlemmer velges samtidig minst tre

varamedlemmer fra hvert sokn. De samarbeidende menighetsråd avgjør om soknene skal ha lik eller ulik representasjon.

Innenfor rammene fastsatt i andre ledd avgjør det felles menighetsråd selv spørsmålet om eventuelle senere endringer i antall medlemmer i rådet, herunder tallet på de medlemmer som skal velges fra de enkelte sokn.

Menighetsmøtet i hvert sokn skal avgi uttalelse etter andre og tredje ledd om antallet medlemmer og den innbyrdes fordelingen av disse.

§ 7. Kirkelig fellesråds sammensetning i kommuner med felles menighetsråd

I kommuner med felles menighetsråd som ikke omfatter samtlige sokn i kommunen, består kirkelig fellesråd av:

- a) to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd; sokn med felles menighetsråd velger ett eller to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn, og
- b) en prost eller annen prest oppnevnt av biskopen. Biskopen kan unnlate oppnevning dersom det er valgt inn en prest etter bokstav a).

I tillegg kan kommunen velge en representant.

Er det fem eller flere sokn i kommunen, velges bare ett menighetsrådsmedlem fra hvert sokn.

Representantene velges sammen med et tilsvarende antall vararepresentanter for fire år.

De nærmere regler om valg av kirkelig fellesråd som er gitt av Kirkemøtet, kommer tilsvarende til anvendelse.

Biskopen har rett til å ta del i fellesrådsmøte, men uten stemmerett. Kirkelig fellesråd kan innkalle andre til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett.

I kommuner med ett og samme felles menighetsråd som omfatter samtlige sokn i kommunen, bestemmer det felles menighetsråd om kirkelig fellesråd skal ha alle eller kun et utvalg på minimum fire av medlemmene i det felles menighetsråd. Samtlige sokn må være representert. Kirkelig fellesråd må bestå av minst fire medlemmer i tillegg til den representant henholdsvis biskopen og kommunen utpeker. Første ledd bokstav b), annet ledd og fjerde til sjettede ledd gjelder tilsvarende.

§ 8. Søknad om å etablere et felles menighetsråd for flere sokn

De menighetsråd som ønsker å inngå samarbeid om felles menighetsråd, sender søknad til bispedømmerådet om godkjenning av ordningen senest to måneder før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd. Bispedømmerådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden. Bispedømmerådets vedtak om godkjenning av etableringen av et felles menighetsråd, må finne sted innen 14 dager før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd for at etableringen skal kunne få virkning for førstkommende valgperiode.

§ 9. Uttreden fra samarbeidet om felles menighetsråd

Det enkelte sokn i et felles menighetsråd kan tre ut av et etablert samarbeid om felles menighetsråd. Til dette kreves alminnelig flertall i menighetsmøtet for vedkommende sokn.

Representantene fra vedkommende sokn i det felles menighetsrådet skal på forhånd avgi uttalelse i spørsmålet om uttreden. Dette omfatter også soknepresten i det felles menighetsrådet, uavhengig av om denne også har andre sokn som tjenestested (særskilt arbeidsområde).

Eventuell beslutning om uttreden skal treffes i forkant av en ny valgperiode.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

Regler om ordning for felles menighetsråd

§ 1. Reglens formål

Formålet med disse reglene er å legge til rette for at menighetsråd i kommuner med flere sokn kan etablere hensiktsmessige løsninger for sin organisering. Et felles menighetsråd vil ha samme oppgaver som er nevnt i kirkeordningen § 12 og i andre bestemmelser der menighetsrådet er gitt oppgaver.

§ 2. Felles menighetsråd for flere sokn

Menighetsråd innenfor en og samme kommune kan etablere et felles menighetsråd. Et felles menighetsråd er et menighetsråd som representerer to eller flere sokn. Samtlige sokn som er omfattet av et samarbeid innenfor ordningen, skal være representert i det felles menighetsråd.

Et felles menighetsråd kan omfatte alle eller noen sokn i kommunen.

Menighetsmøtene i de berørte sokn skal gis anledning til å uttale seg på forhånd.

§ 3. Menighetsmøtet

Kirkeordningens bestemmelser om menighetsmøtet kommer til anvendelse også der soknet er representert ved et menighetsråd som er felles for flere sokn, med den tilpasning som fremgår i § 6.

§ 4. Etableringen av et felles menighetsråd

Etableringen av et felles menighetsråd skal finne sted ved starten av en valgperiode til menighetsrådet.

§ 5. Forholdet til kirkevalgreglene

Ved gjennomføringen av valg til felles menighetsråd for flere sokn gjelder kirkevalgreglene tilsvarende så langt de passer og med de særskilte presiseringer og unntak som følger av andre og tredje ledd.

Hvert sokn utgjør en egen valgkrets.

Et felles menighetsråd utgjør samlet valgstyre for det enkelte sokn.

§ 6. Sammensetning av et felles menighetsråd

Kirkeordningen § 9 gjelder så langt den passer.

Et felles menighetsråd for flere sokn består av én sokneprest utpekt av biskopen og to til fire andre medlemmer fra hvert av de berørte sokn, bestemt av menighetsrådene ved etableringen. For de valgte medlemmer velges samtidig minst tre varamedlemmer fra hvert sokn. De samarbeidende menighetsråd avgjør om soknene skal ha lik eller ulik representasjon.

Innenfor rammene fastsatt i andre ledd avgjør det felles menighetsråd selv spørsmålet om eventuelle senere endringer i antall medlemmer i rådet, herunder tallet på de medlemmer som skal velges fra de enkelte sokn.

Menighetsmøtet i hvert sokn skal avgi uttalelse etter andre og tredje ledd om antallet medlemmer og den innbyrdes fordelingen av disse.

§ 7. Kirkelig fellesråds sammensetning i kommuner med felles menighetsråd

I kommuner med felles menighetsråd som ikke omfatter samtlige sokn i kommunen, består kirkelig fellesråd av:

- a) to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd; sokn med felles menighetsråd velger ett eller to menighetsrådsmedlemmer fra hvert sokn, og
- b) en prost eller annen prest oppnevnt av biskopen. Biskopen kan unnlate oppnevning dersom det er valgt inn en prest etter bokstav a).

I tillegg kan kommunen velge en representant.

Er det fem eller flere sokn i kommunen, velges bare ett menighetsrådsmedlem fra hvert sokn.

Representantene velges sammen med et tilsvarende antall vararepresentanter for fire år.

De nærmere regler om valg av kirkelig fellesråd som er gitt av Kirkemøtet, kommer tilsvarende til anvendelse.

Biskopen har rett til å ta del i fellesrådsmøte, men uten stemmerett. Kirkelig fellesråd kan innkalle andre til å ta del i forhandlingene, men uten stemmerett.

I kommuner med ett og samme felles menighetsråd som omfatter samtlige sokn i kommunen, bestemmer det felles menighetsråd om kirkelig fellesråd skal ha alle eller kun et utvalg på minimum fire av medlemmene i det felles menighetsråd. Samtlige sokn må være representert. Kirkelig fellesråd må bestå av minst fire medlemmer i tillegg til den representant henholdsvis biskopen og kommunen utpeker. Første ledd bokstav b), annet ledd og fjerde til sjetten ledd gjelder tilsvarende.

§ 8. Søknad om å etablere et felles menighetsråd for flere sokn

De menighetsråd som ønsker å inngå samarbeid om felles menighetsråd, sender søknad til bispedømmerådet om godkjenning av ordningen senest to måneder før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd. Bispedømmerådet kan stille vilkår for å godkjenne søknaden. Bispedømmerådets vedtak om godkjenning av etableringen av et felles menighetsråd, må finne sted innen 14 dager før fristen for å levere listeforslag ved valg av menighetsråd for at etableringen skal kunne få virkning for førstkommande valgperiode.

§ 9. Uttreden fra samarbeidet om felles menighetsråd

Det enkelte sokn i et felles menighetsråd kan tre ut av et etablert samarbeid om felles menighetsråd. Til dette kreves alminnelig flertall i menighetsmøtet for vedkommende sokn.

Representantene fra vedkommende sokn i det felles menighetsrådet skal på forhånd avgi uttalelse i spørsmålet om uttreden. Dette omfatter også soknepresten i det felles menighetsrådet, uavhengig av om denne også har andre sokn som tjenestested (særskilt arbeidsområde).

Eventuell beslutning om uttreden skal treffes i forkant av en ny valgperiode.

46/22 Regler for godkjenning av prest som er ordinert i et annet kirkesamfunn

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	46/22

Sammendrag

I ny tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for prester § 3 heter det:
Personer som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, kan i henhold til tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd tilsettes som prest i Den norske kirke etter egne regler gitt av Kirkerådet.

Kirkerådet må følgelig vedta regler for denne gruppen. De nye reglene er en utdyping av tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd, som gir biskopen fullmakt til å avgjøre om personer som er ordinert i et annet kirkesamfunn, kan tilsettes midlertidig eller fast som prest i Den norske kirke.

Reglene kommer delvis til erstatning for regler som ble opphevet av Kirkemøtet 2021. Det gjelder tjenesteordning for menighetsprest § 3 som regulerte vilkårene for midlertidig prestatjeneste for prest fra annet kirkesamfunn, samt forskrift om autorisasjon av prester fra EØS-området.

Reglene svarer også på et behov for å regulere tilgangen for prester fra Metodistkirken i Norge til å søke fast pretestilling i Den norske kirke.

Reglene ble første gang behandlet av Kirkerådet 9.–10. desember 2021, og de ble deretter sendt til Bispemøtet for uttalelse, i henhold til kirkeordning for Den norske kirke § 30 fjerde ledd. Bispemøtet behandlet saken 14. februar 2022 og gav sin tilslutning til reglene. Saken fremmes dermed til endelig beslutning i Kirkerådet.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar følgende regler for godkjenning av prest som er ordinert i annet kirkesamfunn:

§ 1 Grunnlag for regelverket

Disse reglene er gitt i samsvar med tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd som gir biskopen fullmakt til å treffe vedtak om at en persons presteordinasjon i et

annet kirkesamfunn skal anses som gyldig grunnlag for å utøve prestedtjeneste i Den norske kirke uten ny ordinasjon. Godkjenning skjer etter søknad og med anbefaling fra vedkommendes kirkesamfunn.

Biskopens vedtak etter disse reglene er å regne på lik linje med vedtak om ordinasjon til prestedtjeneste. Vedtak om godkjenning kan ikke påklages.

§ 2 Midlertidig prestedtjeneste

Person som er ordinert til prest i annet kirkesamfunn, kan tilsettes midlertidig i prestedstilling når arbeidsmiljøloven tillater det, selv om vedkommende ikke fyller kvalifikasjonskravene i tjenesteordning for menighetsprester § 3. Vedkommende er, så lenge tilsettingen varer, å regne som prest i Den norske kirke i forhold til lovgivningen om vigselsmyndighet og taushetsplikt.

§ 3 Fast stilling som prest i Den norske kirke

Person som er ordinert til prest i et kirkesamfunn som Den norske kirke har forpliktende kirkefellesskap med, og som har gjort tjeneste som prest i sitt kirkesamfunn i minst fem år, kan tilsettes som prest i Den norske kirke. Vedkommende må ha teologisk utdanning på mastergradsnivå, inkludert praktisk-teologisk utdanning, og ha fullført eksamen i norsk kirkerett. Biskopen kan pålegge den enkelte søker å fullføre andre studieemner dersom det vurderes som nødvendig.

§ 4 Medlemskap

Den som blir fast tilsatt som prest, må være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan gi dispensasjon fra krav om medlemskap dersom det foreligger særlige grunner.

§ 5 Prøving og løfteavleggelse

Før det treffes vedtak etter § 1 skal biskopen forsikre seg om at søkeren er skikket for vigslet tjeneste i Den norske kirke, og skal ha mottatt vedkommendes løfte, i form av en skriftlig erklæring, om å utføre tjenesten i samsvar med Den norske kirkes bekjennelse og ordninger. Biskopen sender Kirkerådet melding om vedtak etter denne paragraf.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet vedtar følgende regler for godkjenning av prest som er ordinert i annet kirkesamfunn:

§ 1 Grunnlag for regelverket

Disse reglene er gitt i samsvar med tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd som gir biskopen fullmakt til å treffe vedtak om at en persons presteordinasjon i et annet kirkesamfunn skal anses som gyldig grunnlag for å utøve prestedtjeneste i Den

norske kirke uten ny ordinasjon. Godkjenning skjer etter søknad og med anbefaling fra vedkommendes kirkesamfunn.

Biskopens vedtak etter disse reglene er å regne på lik linje med vedtak om ordinasjon til prestetjeneste. Vedtak om godkjenning kan ikke påklages.

§ 2 Midlertidig prestetjeneste

Person som er ordinert til prest i annet kirkesamfunn, kan tilsettes midlertidig i prestestilling når arbeidsmiljøloven tillater det, selv om vedkommende ikke fyller kvalifikasjonskravene i tjenesteordning for menighetsprester § 3. Vedkommende er, så lenge tilsetningen varer, å regne som prest i Den norske kirke i forhold til lovgivningen om vigselsmyndighet og taushetsplikt.

§ 3 Fast stilling som prest i Den norske kirke

Person som er ordinert til prest i et kirkesamfunn som Den norske kirke har forpliktende kirkefelleskap med, og som har gjort tjeneste som prest i sitt kirkesamfunn i minst fem år, kan tilsettes som prest i Den norske kirke. Vedkommende må ha teologisk utdanning på mastergradsnivå, inkludert praktisk-teologisk utdanning, og ha fullført eksamen i norsk kirkerett. Biskopen kan pålegge den enkelte søker å fullføre andre studieemner dersom det vurderes som nødvendig.

§ 4 Medlemskap

Den som blir fast tilsatt som prest, må være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan gi dispensasjon fra krav om medlemskap dersom det foreligger særlige grunner.

§ 5 Prøving og løfteavleggelse

Før det treffes vedtak etter § 1 skal biskopen forsikre seg om at søkeren er skikket for vigslet tjeneste i Den norske kirke, og skal ha mottatt vedkommendes løfte, i form av en skriftlig erklæring, om å utføre tjenesten i samsvar med Den norske kirkes bekjennelse og ordninger. Biskopen sender Kirkerådet melding om vedtak etter denne paragraf.

47/22 Rekrutteringsstilling i Den norske kirke – Prest under utdanning

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	47/22

Sammendrag

Det har de siste årene vært et økende fokus på behovet for rekruttering til kirkelige stillinger. Over tid har det etablert seg en praksis i flere bispedømmer der man har tilbudt teologistudenter stillinger som menighetsprest samtidig som man studerer, fordi kirken har en økende utfordring med å få kvalifiserte søkere til ledige stillinger.

I all hovedsak er det snakk om andrekariere-studenter. Dette har blitt håndtert noe ulikt i bispedømmene, og det har vært knyttet flere utfordringer til en slik praksis. Under Kirkemøtet i november 2021 ble kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger behandlet (KM 24/21) og i Kirkemøtets vedtak framkom det at en slik ordning, kalt «prest under utdanning», forutsettes å komme på plass senest fra Kirkemøtet 2022.

Det legges opp til to alternative løsninger for opprettelse av “prest under utdanning”-stilling (PUU-stilling). Fortrinnsvis foreslås det at når en stilling som menighetsprest har vært utlyst uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere, har bispedømmerådet mulighet til å omgjøre den konkrete, tidligere utlyste stillingen midlertidig til en PUU-stilling.

Alternativt kan det opprettes en prestevikar-stilling, ikke på basis av en tidligere utlyst stilling, men basert på et framtidig forventet bemanningsbehov. Det tilsettes i fast 100% stilling med visse betingelser bl.a. knyttet til fullføring av studiet og godkjenning for vigsling, samt bindingstid. I perioden fram til vigsling (tilsvarende studieperioden) gis det permisjon med lønn tilpasset studieprogresjonen for det enkelte semester etter en individuelt utarbeidet plan. Det legges opp til en gjennomsnittlig arbeidsmengde på 60 % av full stilling i studieperioden fram til vigsling, slik at betalt permisjon vil utgjøre 40% av full stilling.

Studieperioden er foreslått til 4 år, med en mulig forlengelse på 1 år. Dette for å sikre at ordningen har en oversiktlig tidshorisont for både arbeidstaker og arbeidsgiver. Slik sett kan et masterløp e.l. inkorporeres i ordningen. Ordningen legger opp til en 2-årig bindingstid etter fullført studieløp.

Etter fullført studieløp og oppnådd vigsling, vil det for alternativ 1 innebære at stillingsinnehaver normalt vigsles til prestetjeneste på samme tjenestested og med samme vilkår som i den tidligere utlyste stillingen. For alternativ 2 vil stillingsinnehaver vigsles til tjeneste som prostiprest i samme prosti eller flere av bispedømmets prostier som har behov for økt prestedekning, og får da vilkår som følger en slik stilling.

Forslaget medfører at det må gjøres endringer i tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for menighetsprester og personalreglement for Den norske kirke.

Kirkerådet vedtok på sitt møte i februar å sende forslag til ordning for prest under utdanning på høring. Høringssvarene viste stor oppslutning om opprettelse av prest under utdanning, og ga bred støtte til hovedtrekkene i ordningen slik den er foreslått. Kirkerådet vil likevel foreslå enkelte endringer i forslaget til ordningen lys av kommentarer fra høringen.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

Kirkemøtet oppretter ordningen *prest under utdanning* og gir Kirkerådet fullmakt til å utarbeide en veiledning som angir rammebetingelser for opprettelse av *prest under utdanning*-stillinger.

II

I tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester gjøres følgende endringer:

§ 3 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til prest, kan bispedømmerrådet midlertidig omgjøre stillingen til en stilling som prest under utdanning. Alternativt kan bispedømmerrådet opprette stilling som prest under utdanning når en 4-årig fremskrivning av rekrutteringsbehovet ansees som kritisk. Et vilkår for slik tilsetning er at vedkommende inngår en avtale med arbeidsgiver om videreutdanning for å kvalifisere seg for vigsling.

§ 5 nytt tredje punktum skal lyde:

For person i prest under utdanning-stilling gjelder kravet om vigsling fra det tidspunkt utdanningen er fullført.

III

I personalreglement for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 18 nytt andre ledd skal lyde:

Personer som blir tilsatt i en prest under utdanning-stilling, er unntatt fra kravet om vigsling frem til utdanningen er fullført.

Nåværende § 18 andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 18 nytt fjerde ledd skal lyde:

Før bispedømmerrådet treffer vedtak om tilsetning av person som er vigslent til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestatjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er innstilt til en prest under utdanning-stilling.

IV

Endringene trer i kraft straks.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

I

Kirkemøtet oppretter ordningen *prest under utdanning* og gir Kirkerådet fullmakt til å utarbeide en veiledning som angir rammebetingelser for opprettelse av *prest under utdanning*-stillinger.

II

I tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester gjøres følgende endringer:

§ 3 nytt tredje ledd skal lyde:

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til prest, kan bispedømmerrådet midlertidig omgjøre stillingen til en stilling som prest under utdanning. Alternativt kan bispedømmerrådet opprette stilling som prest under utdanning når en 4-årig fremskrivning av rekrutteringsbehovet ansees som kritisk. Et vilkår for slik tilsetning er at vedkommende inngår en avtale med arbeidsgiver om videreutdanning for å kvalifisere seg for vigsling.

§ 5 nytt tredje punktum skal lyde:

For person i prest under utdanning-stilling gjelder kravet om vigsling fra det tidspunkt utdanningen er fullført.

III

I personalreglement for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 18 nytt andre ledd skal lyde:

Personer som blir tilsatt i en prest under utdanning-stilling, er unntatt fra kravet om vigsling frem til utdanningen er fullført.

Nåværende § 18 andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 18 nytt fjerde ledd skal lyde:

Før bispedømmerrådet treffer vedtak om tilsetning av person som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestedtjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er innstilt til en prest under utdanning-stilling.

IV

Endringene trer i kraft straks.

48/22 Veien videre for TV-satsing og digital formidling i Den norske kirke

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	48/22

Sammendrag

Dette saksdokumentet er en oppfølging av Kirkerådets vedtak i saken «Veien videre for TV-satsing og digital formidling i Den norske kirke (33/22). Dokumentet skisserer, som beskrevet i vedtakets punkt 1, at sekretariatet *«arbeider videre med hvordan Den norske kirke best organiserer, produserer og distribuerer sitt digitale innhold.»*

Saksdokumentet tar så for seg hvordan dette best kan organiseres med utgangspunkt i en strategisk målgruppetenkning og kanalbruk, samt produksjon og distribusjon, slik vedtakspunkt 2, 3 og 4 ber om. Videre svares vedtakspunkt 5 opp i et eget avsnitt med en ytterligere vurdering av samarbeid og muligheter knyttet til eksterne kringkastingsaktører. Til slutt skisseres økonomiske/administrative konsekvenser.

Administrasjonen foreslår at Kirkerådet oppretter en ny enhet (videre i dette dokumentet kalt en redaksjon) som kan videreutvikle kirkens videotilbud og digitale formidling. Dette vil gi Den norske kirke mulighet til å formidle tro og det kristne budskapet i en målrettet og lett tilgjengelig form, og gjennom dette møte mennesker på de plattformer og medier som de befinner seg.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet oppretter en innholdsredaksjon som skal utvikle kirkens videotilbud og digitale formidling.
2. Tidspunkt for oppstart av en slik redaksjon vurderes ut ifra budsjettsituasjonen.
3. Redaksjonen søker samarbeid med allmenne kringkastere via eksterne produksjonsselskap.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Møtebehandling

Forslag 1: **Direktøren** endret sitt forslag til vedtak:

1. Kirkerådet ber administrasjonen jobbe videre med å opprette en portal for kirkens digitale innhold.
2. Kirkerådet ber administrasjonen søke samarbeid med allmenne kringkastere om mulige programkonsepter.
3. Kirkerådet ber administrasjonen komme tilbake til etablering av en innholdsredaksjon i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2023.

Votering

Det justerte forslaget til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

1. Kirkerådet ber administrasjonen jobbe videre med å opprette en portal for kirkens digitale innhold.
2. Kirkerådet ber administrasjonen søke samarbeid med allmenne kringkastere om mulige programkonsepter.
3. Kirkerådet ber administrasjonen komme tilbake til etablering av en innholdsredaksjon i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2023.

49/22 Etablering av eiendomsselskap

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	49/22

Sammenheng

Det er besluttet at Den norske kirke (rDNK) skal overta en rekke presteboliger fra Opplysningsvesenets fond (OVF). Det arbeides nå med å kartlegge fradelingsbehov for de eiendommer som rDNK skal overta, bli enige om grenser og klargjøre delingssøknader til kommunene. Det jobbes også med å bli enige om mandat for taksering av eiendommene som skal overtas, slik at det kan foretas en beregning av behov for å tilskudd til å ta igjen vedlikeholdsetterslep og behov for tilskudd til framtidig løpende drift og vedlikehold av eiendomsmassen. Videre arbeides det med å klarlegge hvordan overføringen av eiendommene fra OVF til rDNK skal skje, dvs. transaksjonsmetode. I denne saken redegjøres det for status i arbeidet og det

anmodes om tilslutning til prinsippet om at forvaltningene av eiendommene som overtas fra OVF skal forvaltes i eiendomsselskap eid av rDNK.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet tar informasjonen om status i prosjektet til orientering
2. Kirkerådet slutter seg til prinsippet om at eiendomsvirksomheten som overtas fra OVF skal organiseres i et heleid selskap av rDNK, og at dette selskapet kan etablere et eller flere datterselskaper
3. Før eiendomsselskapet kan etableres som Kirkerådets aksjeselskap skal Kirkerådets direktør legge fram en sak til avgjørelse som redegjør for:
 - Forslag til selskapets vedtekter og eventuelt stiftelsesdokument
 - Forslag til sammensetning av styre og generalforsamling
 - Eierskapspolitikk
 - Beskrivelse av selskapets forretningsmodell

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

1. Kirkerådet tar informasjonen om status i prosjektet til orientering
2. Kirkerådet slutter seg til prinsippet om at eiendomsvirksomheten som overtas fra OVF skal organiseres i et heleid selskap av rDNK, og at dette selskapet kan etablere et eller flere datterselskaper
3. Før eiendomsselskapet kan etableres som Kirkerådets aksjeselskap skal Kirkerådets direktør legge fram en sak til avgjørelse som redegjør for:
 - Forslag til selskapets vedtekter og eventuelt stiftelsesdokument
 - Forslag til sammensetning av styre og generalforsamling
 - Eierskapspolitikk
 - Beskrivelse av selskapets forretningsmodell

50/22 Tilkjenning av medlemskap - iverksetting av regelverk

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	50/22

Sammendrag

Kirkemøtet 2021 vedtok på grunnlag av kirkeordningen § 4 regler om tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norsk statsborger (KM 19/21).

På grunn av noen tekniske utfordringer knyttet til registrering av disse medlemmene, bestemte Kirkemøtet at reglene skulle tre i kraft fra den tid Kirkerådet bestemmer. Disse forholdene har nå funnet sin løsning, og regelverket er klart for å tre i kraft.

Forslag til vedtak

Regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, fastsatt av Kirkemøtet 14. november 2021, trer i kraft straks.

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet, fastsatt av Kirkemøtet 14. november 2021, trer i kraft straks.

51/22 Fjerning av regler om registrering av tilhørige

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	51/22

Sammendrag

Registrering av tilhørige krever etter dagens lovverk uttrykkelig samtykke fra foreldre som har foreldreansvar, i tråd med personvernforordningen. Den norske kirke har ikke lenger tilgang til informasjon fra Folkeregisteret om foreldreansvar. Registrering av tilhørighet vil dermed i praksis falle bort. Kirkerådet foreslår derfor at reglene for registrering av tilhørige i kirkeordningen og underliggende regelverk blir opphevet.

Kirkeordningens prinsipielle bestemmelse om at barn av medlemmer regnes som tilhørende Den norske kirke inntil de har nådd religiøs myndighetsalder (15 år), foreslås likevel beholdt.

Endringsforslagene ble behandlet av Kirkerådet 10.–11. februar og deretter sendt på høring. Høringen viste tilslutning til forslagene, og Kirkerådet kan innstille til Kirkemøtet å vedta endringer i relevant regelverk.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Kirkemøtet vedtar følgende endringer i kirkeordning for Den norske kirke:

§ 4 skal lyde:

§ 4. Medlemskap

Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke.

Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet, kan være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet bestemme at også andre personer kan være medlem av kirken.

Barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen dersom foreldrene er medlemmer.

Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om framgangsmåte for inn- og utmelding.

Biskopen avgjør i tvilstilfelle om en person skal anses som medlem av Den norske kirke.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Registrering i Den norske kirkes medlemsregister

Medlemmer registreres i Den norske kirkes medlemsregister.

Opplysninger om døpte, konfirmerte, vigsler til ekteskap, jordfestelser ved prest i Den norske kirke samt inn- og utmeldinger skal også inntas i registeret.

2. Kirkemøtet vedtar følgende endringer i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister:

§ 3 skal lyde:

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- a. medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer, kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger,
- b. sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som

bestemmer hvilke formål og hjelpemidler for behandlingen som skal brukes,

- c. lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellesrådsnivå,
- d. kirkelige handlinger: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,
- e. kirkelig fellesråd: kirkelig fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeloven § 3 er medlem av Den norske kirke, jf. kirkeloven § 3 nr. 10.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslet til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeloven § 37 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6 skal lyde:

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse.

Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

3. Kirkemøtet vedtar følgende regler for innmelding i og utmelding av Den norske kirke:

§ 1. Innmelding

Innmelding i Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Norsk statsborger som er bosatt i utlandet retter henvendelsen til kirkebokføreren på siste bosted i Norge, eventuelt til den kirkebokføreren som Kirkerådet bestemmer. Den som melder seg inn i Den norske kirke, må være døpt med kristen dåp og skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- d) sted og dato for dåp dersom det er mulig å opplyse om dette,
- e) opplysning om at eventuelt medlemskap i annet tros- og livssynssamfunn i Norge er brakt til opphør.

Innmeldingen kan skje ved personlig fremmøte eller skriftlig. Skriftlig innmelding skal være underskrevet og datert av den som melder seg inn, eller

autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Ved innmelding skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 2. Utmelding

Utmelding av Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Den som melder seg ut av Den norske kirke, skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),

Utmeldingen skal være underskrevet og datert av den som melder seg ut, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet.

§ 3. Saksbehandlingstid

Henvendelse om inn- eller utmelding til kirkebokfører bør besvares innen 14 dager i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert.

Henvendelse om inn- eller utmelding til Kirkerådet besvares i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert, etter den ordning som Kirkerådet bestemmer.

§ 4. Varsling

Når inn- og utmelding skjer hos Kirkerådet, skal det så snart som mulig gis melding til kirkebokfører i vedkommendes bostedsmenighet etter nærmere bestemmelser gitt av Kirkerådet. Kirkebokfører bør så snart melding er mottatt sørge for at det blir tatt kontakt med den som er innmeldt.

4. Endringene trer i kraft straks.

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

5. Kirkemøtet vedtar følgende endringer i kirkeordning for Den norske kirke:

§ 4 skal lyde:

§ 4. Medlemskap

Dåp er en forutsetning for medlemskap i Den norske kirke.

Bare person som er bosatt i riket og norsk statsborger bosatt i utlandet, kan være medlem av Den norske kirke. Biskopen kan etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet bestemme at også andre personer kan være medlem av kirken.

Barn anses å høre inn under Den norske kirke fra fødselen dersom foreldrene er medlemmer.

Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om framgangsmåte for inn- og utmelding.

Biskopen avgjør i tvilstilfelle om en person skal anses som medlem av Den norske kirke.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Registrering i Den norske kirkes medlemsregister

Medlemmer registreres i Den norske kirkes medlemsregister.

Opplysninger om døpte, konfirmerte, vigslers til ekteskap, jordfestelser ved prest i Den norske kirke samt inn- og utmeldinger skal også inntas i registeret.

6. Kirkemøtet vedtar følgende endringer i forskrift om Den norske kirkes medlemsregister:

§ 3 skal lyde:

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- f. medlemsregister: Den norske kirkes elektronisk lagrede opplysninger om medlemmer, kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger,
- g. sentral behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for all behandling av personopplysninger i medlemsregisteret og som bestemmer hvilke formål og hjelpemidler for behandlingen som skal brukes,
- h. lokal behandlingsansvarlig: den som er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger på fellesrådsnivå,
- i. kirkelige handlinger: dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd,
- j. kirkelig fellesråd: kirkelig fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Registreringsplikt

Sentral behandlingsansvarlig skal sørge for at det føres register over personer som i samsvar med kirkeloven § 3 er medlem av Den norske kirke, jf. kirkeloven § 3 nr. 10.

Opplysninger om personer som blir døpt, konfirmert, vigslert til ekteskap og jordfestet ved prest i Den norske kirke, skal inntas i medlemsregisteret, jf. kirkeloven § 37 annet ledd.

Sentral behandlingsansvarlig skal sikre at Den norske kirke har ett medlemsregister, og dette skal føres elektronisk. Lokal behandlingsansvarlig plikter å påse at varig registrering av kirkelige handlinger samt inn- og utmeldinger kun skjer i medlemsregisteret.

§ 6 skal lyde:

§ 6. Opplysninger som skal registreres

Medlemsregisteret skal inneholde opplysninger om den registrertes navn, folkeregistrerte bostedsadresse, fødselsnummer, dåp eller innmelding (dato og sted) og tilhørighet til sokn og valgkrets i henhold til folkeregistrert adresse.

Medlemsregisteret kan også inneholde opplysninger om familierelasjoner, den registrertes postadresse samt digital kontaktinformasjon.

7. Kirkemøtet vedtar følgende regler for innmelding i og utmelding av Den norske kirke:

§ 1. Innmelding

Innmelding i Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Norsk statsborger som er bosatt i utlandet retter henvendelsen til kirkebokføreren på siste bosted i Norge, eventuelt til den kirkebokføreren som Kirkerådet bestemmer. Den som melder seg inn i Den norske kirke, må være døpt med kristen dåp og skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),
- d) sted og dato for dåp dersom det er mulig å opplyse om dette,
- e) opplysning om at eventuelt medlemskap i annet tros- og livssynssamfunn i Norge er brakt til opphør.

Innmeldingen kan skje ved personlig fremmøte eller skriftlig. Skriftlig innmelding skal være underskrevet og datert av den som melder seg inn, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet. Ved innmelding skal kirkebokføreren eller Kirkerådet påse at kirkeordningens vilkår er til stede.

§ 2. Utmelding

Utmelding av Den norske kirke skjer ved henvendelse til kirkebokføreren på bostedet eller til Kirkerådet. Den som melder seg ut av Den norske kirke, skal gi følgende opplysninger:

- a) fullt navn ifølge folkeregisteret,
- b) bostedsadresse ifølge folkeregisteret,
- c) fødselsnummer (11 siffer),

Utmeldingen skal være underskrevet og datert av den som melder seg ut, eller autentisert etter nærmere bestemmelse om dette gitt av Kirkerådet.

§ 3. Saksbehandlingstid

Henvendelse om inn- eller utmelding til kirkebokfører bør besvares innen 14 dager i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert. Henvendelse om inn- eller utmelding til Kirkerådet besvares i form av attest som viser at inn- eller utmeldingen er registrert, etter den ordning som Kirkerådet bestemmer.

§ 4. Varsling

Når inn- og utmelding skjer hos Kirkerådet, skal det så snart som mulig gis melding til kirkebokfører i vedkommendes bostedsmenighet etter nærmere bestemmelser gitt av Kirkerådet. Kirkebokfører bør så snart melding er mottatt sørge for at det blir tatt kontakt med den som er innmeldt.

Endringene trer i kraft straks.

52/22 Kirkelige valgeregler og tilhørende endringer i kirkeordningen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	52/22

Sammendrag

Kirkemøtet 2021 avklarte noen overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene. I denne saken følges dette opp med forslag til konkrete bestemmelser. Det foreslås også enkelte andre endringer i regelverk for kirkelige valg.

Saken inneholder sju vedtakspunkt som skal til Kirkemøtet for vedtak, og fire vedtakspunkt som Kirkerådet kan avklare. Forslagene til endringer i regler for de forskjellige valgene har vært på høring.

Regelverk som skal videre til Kirkemøtet er:

1. Endring i kirkeordningen
2. Kirkevalgreglene
3. Valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet
4. Valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet
5. Endring i regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet
6. Forskrift om Samisk kirkelig valgmøte
7. Endring i ordning for Saemien Åålmege

Kirkerådet bes vedta følgende regelverk:

8. Forskrift om døvekirkelige organer
9. Delegasjon til direktøren om henvisningsendringer i særskilte regler for digital forhåndsstemming

I tillegg er det ett vedtakspunkt om orientering om budsjett for kirkevalget 2023 og ett om digitale valgkort.

Denne saken har blitt utredet parallelt med arbeidet med kirkelig organisering, hvor utredningen *Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering* fra Müller-Nilsen-utvalget inneholdt forslag til endringer i valgordningene, som ville kunne få virkning fra kirkevalget i 2027. I denne saken har Kirkerådet derfor kun lagt opp til å foreta noen mindre endringer i valgreglene.

I kirkeordningen foreslås det et tillegg i paragrafen om overføring av stemmerett til et annet sokn enn der man er bosatt. Dette skal gi mulighet for at personer som allerede er valgt inn i et råd, kan sitte i rådet ut perioden og samtidig være valgbar i et nytt råd i neste periode. Det foreslås også en endring i hvor mange varamedlemmer det må være i et menighetsråd, for å gi mer fleksibilitet til små menighetsråd.

I kirkevalgreglene foreslås det noen endringer, blant annet som oppfølging av Kirkemøtets vedtak om å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer. Det foreslås å åpne for at valg av nominasjonskomite kan gjennomføres i digitalt møte, noen presiseringer om nominasjonskomiteens arbeid og forholdet mellom nominasjonskomiteen og Nominasjonskomiteens liste, og det diskuteres ulike ordninger for listestøtte til Nominasjonskomiteens liste.

Kirkemøtet i 2021 vedtok overordnede føringer for forhåndsstemningen. Denne saken følger opp dette med forslag om å fastsette ett, felles nasjonalt tidspunkt for forhåndsstemming, at det skal være forhåndsstemming i forbindelse med en gudstjeneste og at det i tillegg skal være forhåndsstemming minst to timer i uka. Paragrafen om at det bør være forhåndsstemming på institusjoner og på arrangementer rettet mot unge, foreslås videreført.

Kirkemøtets vedtak om supplerende nominasjon ved menighetsrådsvalg og kommunikasjon om lister og kandidater følges opp i saken, og det foreslås noen andre endringer i kirkevalgreglene. Dette gjelder blant annet tilkjenning av medlemskap, manntall og valgpresentasjon ved valg av menighetsråd. Det foreslås også en forenkling i reglene for nytt valgoppgjør i perioden, og det foreslås å ta inn en ny paragraf om omvalg ved ekstraordinære hendelser.

Ved valg i døvemenighetene foreslås det en kombinasjon av digital forhåndsstemming, forhåndsstemming på papir og valgting i døvemenighetene. Ved valg i sørsamisk menighet foreslås det en kombinasjon av digitalt valg og postvalg. Det foreslås også mindre andre endringer i reglene for disse valgene.

Noen forslag til endringer gjelder gjennomgående for alle regelverkene for kirkelige valg, blant annet når det gjelder frister. Det foreslås at fristen for å levere listeforslag flyttes fra 30. april til 31. mars for alle valg, og at de andre fristene justeres for å tilpasses dette.

I forskrift om Samisk kirkelig valg møte foreslås det noen små endringer, og det foreslås noen mindre endringer i regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2021.

De spørsmålene som Kirkerådet skal ta stilling til uten å sende videre til Kirkemøtet, er presentert fra kapittel 9. Først presenteres forskrift om døvekirkelige organer og

henvisningsendringer i særskilte regler for digital forhåndsstemming. I kapittel 11 legges planlagt budsjett for kirkevalget 2023 fram til orientering. Til slutt i saken presenteres økonomiske og administrative konsekvenser av de ulike forslagene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
2. Kirkemøtet fastsetter forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
3. Kirkemøtet fastsetter forskrift om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
4. Kirkemøtet fastsetter forskrift om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
5. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i forskrift 14. november 2021 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
6. Kirkemøtet fastsetter forskrift om Samisk kirkelig valgmøte. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
7. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i forskrift 14. november 2021 nr. 3389 om ordning for Saemien Åålmege. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
8. *Kirkerådet* fastsetter forskrift om døvekirkelige organer. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
9. *Kirkerådet* delegerer til direktøren å fastsette mindre endringer i særskilte regler 4. desember 2020 nr. 3289 for digital forhåndsstemming for å følge opp Kirkemøtets vedtak om nye kirkelige valgeregler.
10. *Kirkerådet* tar planlagt budsjett for kirkevalget 2023 til orientering.

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:

Møtebehandling

Forslag til vedtak ble inndelt i romertall I – IV.

Votering

Romertall I – IV ble enstemmig vedtatt ved separate voteringer.

Kirkerådets vedtak

I

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:

1. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
2. Kirkemøtet fastsetter forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer av bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene). Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
3. Kirkemøtet fastsetter forskrift om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
4. Kirkemøtet fastsetter forskrift om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
5. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i forskrift 14. november 2021 om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
6. Kirkemøtet fastsetter forskrift om Samisk kirkelig valg møte. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.
7. Kirkemøtet fastsetter forskrift om endring i forskrift 14. november 2021 nr. 3389 om ordning for Saemien Åålmege. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.

II

Kirkerådet fastsetter forskrift om døvekirkelige organer. Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til saksorienteringen.

III

Kirkerådet delegerer til direktøren å fastsette mindre endringer i særskilte regler 4. desember 2020 nr. 3289 for digital forhåndsstemming for å følge opp Kirkemøtets vedtak om nye kirkelige valgeregler.

IV

Kirkerådet tar planlagt budsjett for kirkevalget 2023 til orientering.

53/22 Høring om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	53/22

Sammendrag

Gjeldende regler for saksbehandling i liturgisaker beskriver en prosess som tar cirka halvannet år å gjennomføre fra igangsettelse til en liturgi er vedtatt av Kirkemøtet. Denne saken foreslår en tredeling av arbeidet med liturgier nasjonalt i Den norske kirke, for at det skal finnes flere alternative måter å gjennomføre nasjonalt liturgisk utviklingsarbeid på.

Forslag til vedtak

Kirkerådet sender følgende forslag til regler på høring:

Regler for saksbehandling i liturgisaker

Kapittel 1

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. Reglene gjelder ikke for arbeidet med samiske liturgisaker og liturgier på tegnspråk. Biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Kapittel 2 gjelder liturgi for hovedgudstjenesten, eventuelle liturgier for faste dager i kirkeåret og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.

Kapittel 3 gjelder for andre liturgier. Kirkerådet avgjør i tvilstilfeller om en liturgi behandles etter reglene i kapittel 2 eller 3.

Kapittel 4 gjelder alle liturgier som er vedtatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Kapittel 2

§ 2 Igangsetting av en liturgisak. Anmeldelse til Kirkemøtet

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning.

Instansene som er regnet opp i Kirkemøtets forretningsorden §§ 2-1 og 2-2, kan anmelde en liturgisak for behandling i Kirkemøtet, men Kirkemøtet kan bare fatte endelig vedtak om ordninger dersom saken er forberedt i henhold til reglene her.

§ 3 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker og rapporterer til Kirkerådet.

NFG utreder liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger.

Konsekvenser av forslagene skal utredes, blant annet skal økonomiske konsekvenser tallfestes så langt det er mulig.

NFG kan, i samråd med Kirkerådet, oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker.

§ 4 Høring

NFGs forslag til liturgi sendes Bispemøtet til uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

Saken skal også sendes til bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 5 Behandling i Kirkerådet og i Bispemøtet

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

§ 6 Behandling i Kirkemøtet

Kirkemøtet fatter vedtak i saken i henhold til kirkeordningen § 28.

Kapittel 3

§ 7 Igangsetting av en liturgisak

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet.

§ 8 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv utarbeider forslag til liturgi.

§ 9 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler forslaget og gjør eventuelle endringer.

§ 10 Høring

Etter Bispemøtets behandling sendes saken på høring. Ved mindre liturgiske endringer kan høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 11 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Kirkerådet.

§ 12 Behandling i Kirkerådet

Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.

Kapittel 4**§ 13 Liturgiske forsøkssaker**

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker.

Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker. Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

§ 14 Publisering

Liturgiske ordninger skal publiseres på en hensiktsmessig måte og så raskt som mulig.

§ 15 Utfyllende bestemmelser

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser.

Reglene trer i kraft straks og erstatter *Regler for saksbehandling i liturgisaker, vedtatt av Kirkemøtet 2004 og endret i 2018.*

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:**Votering**

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet sender følgende forslag til regler på høring:

Regler for saksbehandling i liturgisaker**Kapittel 1****§ 1 Formål og virkeområde**

Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. Reglene gjelder ikke for arbeidet med samiske liturgisaker og liturgier på tegnspråk. Biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Kapittel 2 gjelder liturgi for hovedgudstjenesten, eventuelle liturgier for faste dager i kirkeåret og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.

Kapittel 3 gjelder for andre liturgier. Kirkerådet avgjør i tvilstilfeller om en liturgi behandles etter reglene i kapittel 2 eller 3.

Kapittel 4 gjelder alle liturgier som er vedtatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Kapittel 2

§ 2 Igangsetting av en liturgisak. Anmeldelse til Kirkemøtet

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning.

Instansene som er regnet opp i Kirkemøtets forretningsorden §§ 2-1 og 2-2, kan anmelde en liturgisak for behandling i Kirkemøtet, men Kirkemøtet kan bare fatte endelig vedtak om ordninger dersom saken er forberedt i henhold til reglene her.

§ 3 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker og rapporterer til Kirkerådet.

NFG utreder liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger.

Konsekvenser av forslagene skal utredes, blant annet skal økonomiske konsekvenser tallfestes så langt det er mulig.

NFG kan, i samråd med Kirkerådet, oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker.

§ 4 Høring

NFGs forslag til liturgi sendes Bispemøtet til uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

Saken skal også sendes til bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 5 Behandling i Kirkerådet og i Bispemøtet

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

§ 6 Behandling i Kirkemøtet

Kirkemøtet fatter vedtak i saken i henhold til kirkeordningen § 28.

Kapittel 3

§ 7 Igangsetting av en liturgisak

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet.

§ 8 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv utarbeider forslag til liturgi.

§ 9 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler forslaget og gjør eventuelle endringer.

§ 10 Høring

Etter Bispemøtets behandling sendes saken på høring. Ved mindre liturgiske endringer kan høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 11 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Kirkerådet.

§ 12 Behandling i Kirkerådet

Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.

Kapittel 4

§ 13 Liturgiske forsøkssaker

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker. Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker. Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

§ 14 Publisering

Liturgiske ordninger skal publiseres på en hensiktsmessig måte og så raskt som mulig.

§ 15 Utfyllende bestemmelser

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser.

Reglene trer i kraft straks og erstatter *Regler for saksbehandling i liturgisaker, vedtatt av Kirkemøtet 2004 og endret i 2018*.

54/22 Mandat for ekstern evaluering av kontrollordninger

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	54/22

Sammendrag

Kirkemøtet i 2016 vedtok, som et ledd i forberedelsene til skillet mellom kirke og stat, at det skulle etableres et kontrollutvalg for Den norske kirke og fastsatte regler for utvalgets arbeid. I 2017 i det første Kirkemøtet etter at skillet var gjennomført, ble kontrollutvalget oppnevnt. I samme Kirkemøte ble det i sak 13/17 «Kontrollutvalg og

etablering av internrevisjon 2017» vedtatt at det også skulle etableres internrevisjon. I komitemerknad 2 til denne saken påpekte Kirkemøtekomiteen at ordning med internrevisjon evalueres etter tre år, og sees i sammenheng med resten av kontrollregimet. Mandat for evalueringen legges frem for Kirkerådet for vedtak.

Kontrollutvalget behandlet saken om mandat for en ekstern evaluering av kontrollordninger 11. mai og fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalget slutter seg til det framlagte forslaget til mandat for en ekstern evaluering av kontrollordningene i Den norske kirke.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar følgende mandat for ekstern evaluering av kontrollordninger i Den norske kirke:

Formål

Det skal gjennomføres en uavhengig og ekstern vurdering av de samlede kontrollordninger for rettssubjektet Den norske kirke og gis eventuelle anbefalinger til endringer i roller og ansvar, ut fra beste praksis. Dette inkluderer intern revisjon, kontrollutvalget, direktørens ansvar for intern kontroll og ekstern revisor. Det skal ses både på Kirkerådets og bispedømmenes virksomhet.

Temaer og problemstillinger

Det kartlegges roller og ansvar for ulike kontrollaktører. Rolle og ansvar for internrevisjonen, kontrollutvalget, Kirkerådet og ekstern revisor gjennomgås. Aksen fra Kirkemøte til Kirkeråd og til kontrollutvalg og internrevisjon vurderes. Finnes det overlappende kontrollområder eller er det etablert en minimumskontroll? Foretas tilstrekkelig koordinering mellom overordnede kontrollprosesser? Er det ønskelig å forenkle kontrollprosesser? Hva slags kontrollordninger har kirken, og hvilke ordninger bør kirken ha?

Instruks for internrevisjon og regler for kontrollutvalget og Kirkerådet bør ses på. Det bør ses på om direktørens internkontroll i enkelte prosesser er effektiv og hensiktsmessig. Styringsprosesser for Kirkeråd og direktør samt internrevisjon gjennomgås. Styringsprosesser i bispedømmeråd og stiftsdirektør kan ses på i 1-2 bispedømmer. Er styringsredskap hensiktsmessig etablert mellom Kirkerådets sekretariat og bispedømmer? Det gis tilskudd til bl.a. trosopplæring og diakoni som følges opp av bispedømmene. Er kontrollprosesser effektive og hensiktsmessige? Er det samsvar mellom rolle og ansvar for folkevalgte i bispedømmeråd, Kirkeråd og kontrollutvalg? Er det på plass hensiktsmessige kontrollmekanismer? Gis det tilstrekkelig opplæring?

Kontrollutvalgets rolle og ansvar er bygget opp etter mal for kontrollutvalget i en kommune. Innen offentlig forvaltning og andre organisasjoner finnes det løsninger med revisjonskomite eller revisjonsutvalg. Hva er den beste løsningen for Den norske kirke?

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet vedtar følgende mandat for ekstern evaluering av kontrollordninger i Den norske kirke:

Formål

Det skal gjennomføres en uavhengig og ekstern vurdering av de samlede kontrollordninger for rettssubjektet Den norske kirke og gis eventuelle anbefalinger til endringer i roller og ansvar, ut fra beste praksis. Dette inkluderer intern revisjon, kontrollutvalget, direktørens ansvar for intern kontroll og ekstern revisor. Det skal ses både på Kirkerådets og bispedømmenes virksomhet.

Temaer og problemstillinger

Det kartlegges roller og ansvar for ulike kontrollaktører. Rolle og ansvar for internrevisjonen, kontrollutvalget, Kirkerådet og ekstern revisor gjennomgås. Aksene fra Kirkemøte til Kirkeråd og til kontrollutvalg og internrevisjon vurderes. Finnes det overlappende kontrollområder eller er det etablert en minimumskontroll? Foretas tilstrekkelig koordinering mellom overordnede kontrollprosesser? Er det ønskelig å forenkle kontrollprosesser? Hva slags kontrollordninger har kirken, og hvilke ordninger bør kirken ha?

Instruks for internrevisjon og regler for kontrollutvalget og Kirkerådet bør ses på. Det bør ses på om direktørens internkontroll i enkelte prosesser er effektiv og hensiktsmessig. Styringsprosesser for Kirkeråd og direktør samt internrevisjon gjennomgås. Styringsprosesser i bispedømmeråd og stiftsdirektør kan ses på i 1-2 bispedømmer. Er styringsredskap hensiktsmessig etablert mellom Kirkerådets sekretariat og bispedømmer? Det gis tilskudd til bl.a. trosopplæring og diakoni som følges opp av bispedømmene. Er kontrollprosesser effektive og hensiktsmessige? Er det samsvar mellom rolle og ansvar for folkevalgte i bispedømmeråd, Kirkeråd og kontrollutvalg? Er det på plass hensiktsmessige kontrollmekanismer? Gis det tilstrekkelig opplæring?

Kontrollutvalgets rolle og ansvar er bygget opp etter mal for kontrollutvalget i en kommune. Innen offentlig forvaltning og andre organisasjoner finnes det løsninger med revisjonskomite eller revisjonsutvalg. Hva er den beste løsningen for Den norske kirke?

55/22 Oppnevning av delegater til LVFs generalforsamling 2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	55/22

Sammendrag

Den 13. generalforsamlingen til Det lutherske verdensforbund (LVF) finner sted i Krakow, Polen, 13.-19. september 2023. Den norske kirke kan sende seks delegater i henhold til kriterier fra LVF. Til sammen vil det være 355 delegater fra de 148 medlemskirkene. I tillegg vil det være rådgivere, gjester og personer i andre kategorier til stede, men uten stemmerett.

Delegater

I brev av 1. mars (vedlagt) redegjør generalsekretær Anne Burghardt for kriteriene for nominasjoner i medlemskirkene. Disse er forankret i LVFs statutter, antall medlemmer i kirkesamfunnene, balanse mellom regionene samt fordeling på kjønn og alder. Ved en delegasjon på seks bes Den norske kirke å sørge for at kvotene 40 % menn, 40 % kvinner og 20 % ungdom (mellom 18-30 år på tiden generalforsamlingen finner sted). Det vises også til at delegatene ikke skal være i slekt, og at ungdom(mer) som er en del av Global Young Reformers Network, gjerne kan nomineres som del av delegasjonen. Disse er vi i ferd med å nyrekruttere nå. En utfordring er at med seks delegater vil prosentandelen gå under 20 % med bare én ungdom, med to vil prosentandelen være 33 %.

Det er naturlig at MKRs leder er en del av delegasjonen, samt Kirkerådets leder eller en annen folkevalgt fra Kirkerådet, en biskop, minst en ungdom og en urfolkrepresentant. Delegasjonen bør avspeile et kirkefaglig mangfold og ha en balanse mellom lek og geistlig. Det bør også tilstrebes en viss geografisk spredning. Det bør være et mål med 50-50 kjønnsbalanse.

Ut fra disse kriteriene og hensynene vedtok Mellomkirkelig råd på sitt møte 10.-11. mai å foreslå følgende delegater:

1. Kristine Sandmæl, Mellomkirkelig råds leder
(vara: Kjetil Drangsholt, MKRs nestleder)
2. Leder eller et annet folkevalgt medlem av Kirkerådet
(vara: Et folkevalgt medlem av KR)
3. En biskop med vara (foreslås av Bispemøtet i mai)
4. Nora Antonsen, leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg (ungdom)
(vara: Thomas Raadin Iversen, nestleder av DnkU)
5. Samisk representant: Are Markku Tjihkkom (urfolk, ungdom)
(vara: Fastsettes av Samisk kirkeråd)
6. Tron Fagermoen, leder av Teologisk nemnd
(vara: Avklares: Person med akademisk og diakonalfaglig kompetanse)

Etter MKRs møte har Bispemøtet avklart at preses Olav Fykse Tveit foreslås som delegat, med biskop Kari Mangrud Alvsvåg som vara. Det er også avklart at kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum foreslås som delegat med nesteleder i Kirkerådet, Karin-Elin Berg, som vara.

Det er kun delegatene (ikke vara) som skal meldes inn til LVF innen 31. mai. Pr. i dag er det ikke avklart hvem som blir vara til delegat nr. 5 og 6, men dette kan avklares på et senere tidspunkt.

LVFs råd

Den norske kirke skal også nominere én kandidat til LVFs råd. Rådet består av 48 medlemmer samt presidenten og to komitéledere. I perioden fram til neste generalforsamling er Den norske kirkes rådsmedlemmer Kjetil Drangsholt og Jacob Breda Antonsen. Antonsen ble «overtatt» fra Frikirken etter at han skiftet kirkesamfunn. Han hadde en ungdomsplass, som de nordiske kirkene har på omgang.

Fristen for å avgjøre Den norske kirkes kandidat til det nye rådet er senere, men vi må sikre at flere av delegatene kan være aktuelle for rådet. Erfaringsmessig er det viktig å ha flere kandidater til rådet, da sammensetningen i Norden også må fylle visse kriterier, og det vil måtte bli en viss «forhandling» om Nordens samlede gruppe av rådsmedlemmer.

Presidenter

LVFs visepresident for Norden velges av rådet blant de nye rådsmedlemmene. Helga Haugland Byfuglien hadde dette vervet før nåværende Antje Jackelén. Det er derfor ikke naturlig at Den norske kirke, men enten Danmark eller Island, får denne posisjonen nå.

Forslag til vedtak

Kirkerådet oppnevner følgende personer til delegater til LVFs generalforsamling 2023:

1. Kristine Sandmæl, Mellomkirkelig råds leder
(vara: Kjetil Drangsholt, Mellomkirkelig råds nestleder)
2. Kristin Gunleiksrud Raaum, Kirkerådets leder
(vara: Karin-Elin Berg, Kirkerådets nestleder)
3. Preses Olav Fykse Tveit
(vara: Biskop Kari Mangrud Alvsvåg)
4. Nora Antonsen, leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg (ungdom)

(vara: Thomas Raadin Iversen, nestleder av Den norske kirkes ungdomsutvalg)

5. Are Markku Tjihkko, samisk representant (urfolk, ungdom)
(vara: avklares senere i samråd med Samisk Kirkeråd)
6. Tron Fagermoen, leder av Teologisk nemnd
(vara: avklares senere i samråd med MKR/AU)

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet oppnevner følgende personer til delegater til LVFs generalforsamling 2023:

1. Kristine Sandmæl, Mellomkirkelig råds leder
(vara: Kjetil Drangsholt, Mellomkirkelig råds nestleder)
2. Kristin Gunleiksrud Raaum, Kirkerådets leder
(vara: Karin-Elin Berg, Kirkerådets nestleder)
3. Preses Olav Fykse Tveit
(vara: Biskop Kari Mangrud Alvsvåg)
4. Nora Antonsen, leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg (ungdom)
(vara: Thomas Raadin Iversen, nestleder av Den norske kirkes ungdomsutvalg)
5. Are Markku Tjihkko, samisk representant (urfolk, ungdom)
(vara: avklares senere i samråd med Samisk Kirkeråd)
6. Tron Fagermoen, leder av Teologisk nemnd
(vara: avklares senere i samråd med MKR/AU)

56/22 Oppnevning av styre i Tilleggsgavefondet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	56/22

Sammendrag

Tilleggsgavefondet (TGF) består av midler som ble samlet inn av lutherske kirker i USA etter 2. verdenskrig til kirkelig gjenreisning i Finnmark og Nord-Troms. Tilleggsgaven ble reservert for «åndelig gjenreisning» i Den norske kirke, men da gaven ble gitt, ble den spesielle referansen til Finnmark og Nord-Troms utelatt slik at midlene kunne anvendes til tiltak av «pioneraktig karakter» i hele Den norske kirke.

Grunnkapitalen var på om lag 2,4 mill kr da gaven ble gitt rett etter 2. verdenskrig. Pr 31.12.2021 har fondet samlet verdi på om lag 6,3 mill kroner. Frem til 2014 ble det utlyst midler årlig på mellom kr 250 000 og kr 400 000. Prosjektene som har fått støtte har i hovedsak mottatt mellom kr 50 000 og kr 100 000. Avkastningen av fondets midler er gitt som tilskudd til ulike tiltak i samsvar med fondet formål. En rekke prosjekter er gjennom årene muliggjort med støtten fra TGF, men siste vedtak om utbetaling av midler til tiltak ble gjort i 2014 og siste utbetaling ble gjort i 2017.

Arbeidet med søknadsbehandling, oppfølging og rapportering av tilskudd fra fondet har imidlertid krevd mye administrativt arbeid fra fondets styre, Kirkerådet og den enkelte tilskuddsmottaker. Det ble derfor i 2018 besluttet å prøve å avvikle fondet.

Det har ikke vært mulig å vinne frem juridisk for å avvikle fondet. Styre i TGF har sittet en lengre periode, der den siste perioden ble forlenget med mål om å avvikle fondet. Siden dette ikke er mulig, fremmes det nå en sak om et nytt styre for TGF. Styrets mandat vil være å bygge ned egenkapitalen i fondet med formål om på denne måten å avvikle stiftelsen.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet oppnevner følgende styre for Tilleggsgavefondet:
Fra Kirkerådet: Karl Johan Kirkebø og Gunn Schärer. Varamedlem Jan Christian Kielland
Fra Bispemøtet: Olav Fykse Tveit og Elise Sandnes. Varamedlem Sven Thore Kloster
2. Styrets mandat er å bygge ned egenkapitalen i stiftelsen. Tilskuddene skal gis i tråd med statuttene for stiftelsen.

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

1. Kirkerådet oppnevner følgende styre for Tilleggsgavefondet:
Fra Kirkerådet: Karl Johan Kirkebø og Gunn Schärer. Varamedlem Jan Christian Kielland

Fra Bispemøtet: Olav Fykse Tveit og Elise Sandnes. Varamedlem Sven Thore Kloster

2. Styrets mandat er å bygge ned egenkapitalen i stiftelsen. Tilskuddene skal gis i tråd med statuttene for stiftelsen.

57/22 Kontrollutvalgets rapportering til Kirkemøtet 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	57/22

Sammendrag

I henhold til regler for Den norske kirkes kontrollutvalg § 2, siste ledd skal utvalget årlig rapportere resultatene av sitt arbeid til Kirkemøtet, etter at disse først har vært forelagt Kirkerådet til uttalelse.

Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet vedrørende forvaltningsrevisjon, budsjett mv. går til ordinær komitébehandling i Kirkemøtet, mens kontrollutvalgets rapport til Kirkemøtet fremlegges i plenum av kontrollutvalgets leder.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar Kontrollutvalgets rapport og Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet til orientering og oversender dem til Kirkemøtet til behandling.

Møtebehandling i Kirkerådet 31.05.2022:

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar Kontrollutvalgets rapport og Kontrollutvalgets melding til Kirkemøtet til orientering og oversender dem til Kirkemøtet til behandling.

58/22 Strømming av Kirkerådets møter

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	30.05.2022	58/22

Sammendrag

Kirkerådet har ikke tidligere formelt tatt stilling til kringkasting av Kirkerådets møter, og gjennom Covid-19-pandemien har sekretariatet løst spørsmål knyttet til dette i dialog med rådsleder. Når Kirkerådet nå har gått over i mer ordinær møtegjennomføring uten smitteverntiltak er det ønskelig at Kirkerådet fastsetter hvilken adgang publikum skal ha til å følge rådets forhandlinger digitalt.

Forslag til vedtak

De delene av Kirkerådets forhandlinger som går for åpne dører strømmes på Kirkerådets nettsider.

Møtebehandling i Kirkerådet 30.05.2022:

Møtebehandling

Forslag 1: Kristin Gunleiksrud Raum fremmet følgende tilleggsforslag:

«Opptak fra møtene er tilgjengelig i etterkant.»

Votering

Forslag 1: 14 stemmer for.

Kirkerådets vedtak

De delene av Kirkerådets forhandlinger som går for åpne dører strømmes på Kirkerådets nettsider i tråd med alternativ 3.

Enstemmig vedtatt.

Opptak fra møtene er tilgjengelig i etterkant

Vedtatt med 14 stemmer.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møteprotokoll

Kirkerådet

Møtedato: 11.–11.11.2022 kl. 15:00
 Møtested: Hamar, 10. - 11. november 2022
 Arkivsak: 19/03866

Til stede: Kristin Gunleiksrud Raaum, Karin-Elin Berg, Olav Fykse Tveit, Tove Karoline Knutsen (forfall KR 79/22), Karl Johan Kirkebø, Therese Utgård Aas, Iselin Vistekleiven, Turid Torland Håland, Lill Tone Grahl-Jacobsen, Alex Ramstad Døsvik (forfall KR 80/22, 81/22, 83/22, 84/22, 88/82, 89/22) Martha Garborg Bergslid, Linn Strømme Hummelvoll, Kjersti Gautestad Norheim, Rolf Steffensen, Thomas Tinglum, Kristine Sandmæl (forfall KR 79/22, 85/22, 87/22), Sara Ellen Anne Eira, Thomas Raadin Iversen, Dag-Kjetil Hartberg

Møtende varamedlemmer: Thor Magne Seland for Therese Egebakken

Forfall uten vara: Kurt Solstrøm

Andre: Ingrid Vad Nilsen, Torbjørn Backer Hjorthaug, Øyvind Meling, Kristian Myhre

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
79/22 Innkalling til Kirkerådsmøte 10.-11. november 2022	2
Saker til behandling	
80/22 Orienteringssaker	2
81/22 Referatsaker	5
82/22 Oppheving av forskrift om utfyllende regler til kirkevalgreglene, retting av feil i kirkevalgreglene og generell delegering av myndighet til direktøren	6
83/22 Boligordning for biskop - justeringer	9
84/22 Evaluering av Kirkemøtet 2022	11
85/22 Tilsetting av biskop i Hamar bispedømme - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd	12
86/22 Forskrift om regler for valg av Kirkerådet med tilhørende endring i kirkeordningen - høring	13
87/22 Kirkelig organisering - videre arbeid	15
88/22 Den norske kirke - økonomi pr 3.kvartal 2022	16

[89/22](#) Innføring av liturgien De hellige tre dagene – fra skjærtorsdag til påskedag 17

Sted, 16.11.2022

Kristin Gunleiksrud Raaum
Leder

Kristian Myhre/ Øyvind Meling
Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste

79/22 Innkalling til Kirkerådsmøte 10.-11. november 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	10.11.2022	79/22

Kirkerådets vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes.

Saker til behandling

80/22 Orienteringssaker

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	10.11.2022	80/22

- KR 80.1/22 Muntlig orientering fra KR, MKR, BM og DnkU
- KR 80.2/22 Tildelingsoversikt kulturmidler 2022
- KR 80.3/22 Høringssvar – Vesentlig endring av gravferdsloven
- KR 80.4/22 Innspill til Likestillings- og mangfoldsutvalget
- KR 80.5/22 Høringssvar digitalisering av gravferdsmeldingen
- KR 80.6/22 Høringssvar – forbud mot konverteringsterapi

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar de framlagte sakene til orientering.

Møtebehandling i Kirkerådet 10.11.2022:

Møtebehandling

Muntlig orientering fra Kirkerådets direktør

- Budsjett 2023: Statsministeren og finansministeren advarte i forkant om stramt budsjett, men vårt statstilskudd ble ikke kuttet ut over bortfallet av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond. Økningen dekker om lag halvparten av forventet lønns- og prisvekst. I høringen i Stortinget orienterte vi om at tildelingen vil ha konsekvens for antall presteårsverk neste år.
- Alvorlig situasjon for mange fellesråd som vurderer oppsigelser og stengte kirker grunnet strømsituasjonen. Vi samhandler tett med KA om budskap og kommunikasjon knyttet til dette, med vekt på å komme i en situasjon der vi unngår oppsigelser i fellesrådene.
- Tariffoppgjøret på kirkelig sektor er ferdig, og endte med ramme på 3,84 %. Spørsmål om tilleggslønn og harmonisering av satser går til nemnd. Det blir ikke lokale forhandlinger i rettssubjektet. Sekretariatet er godt fornøyd med samarbeidet med KA i denne prosessen.
- Utredningen av innretningen for kirkebevaringsprogrammet er nesten ferdig, og departementet vil fastsette en ordning i løpet av første halvår 2023.
- Hvordan eiendommer kirken skal overta fra OVF skal fradeles fra en større eiendom, arbeides det med, og det er nå kun fire eiendommer det er uenighet om, og som må avklares av departementet.
- Kirkerådet får en sak i desember om etablering av eiendomsselskapet for Den norske kirke, og i løpet av 2023 vil eiendommer overføres til selskapet puljevis.
- Vi skal redusere klimagassutslipp knyttet til reisevirksomhet med 60 %. Retningslinjer for reisevirksomhet er utarbeidet og gjelder hele rettssubjektet.
- En veileder for bærekraftig mat er utarbeidet og kan tas i bruk av alle menigheter.
- I løpet av oktober har Kirkerådet vært medarrangør på tre store konferanser, alle i samarbeid med andre aktører på feltene.
- For å bidra til å få folk tilbake på julegudstjenestene, er det laget en film som lanseres 1. desember. Denne kan også brukes i lokalt.
- Kopinor-avtalen er sagt opp og skal reforhandles i 2023. I den sammenheng må vi telle kopiering til gudstjenestebruk
- Kirkelig organisering er organisert som et eget program med tidligere kommunikasjonsdirektør Ingeborg Dybvig som programdirektør. Arbeidet med felles kultur og involvering er en egen arbeidsstrøm i dette programmet, i tillegg til regelverksarbeid og fellesløsninger.
- Stilling som sikkerhets- og beredskapsleder er lyst ut, og vi fikk mer enn 20 søknader, mange svært kvalifiserte.

Muntlig orientering fra Mellomkirkelig råd ved leder

- Forbereder generalforsamlinger i LVF og KEK i 2023

- Skal fornye avtalen med Den lutherske kirke i Det sørlige Afrika – MKR-leder reiser til Sør-Afrika i desember
- Foretatt gjenvalg av ledere for Komiteen for internasjonale spørsmål, Menneskerettighetsutvalget og Teologisk nemd
- Oppnevnte delegat til Sjømannskirkens generalforsamling perioden 2023-2024
- Ny nestleder i MKR Oddny Irene Miljeteig 2022-2024

Muntlig orientering fra Samisk kirkeråd ved leder

- Samisk kirkeråd feiret 30 år i Tromsø 5. november med en konferanse med forelesninger, innføring i ny samisk spillebok, samtaler om kirkens identitet i ulike samiske perspektiv og festgudstjeneste.
- Representanter fra sekretariatet har deltatt i Svenska kyrkans forsoningsgudstjeneste i Umeå-området.

Muntlig orientering fra Bispemøtet ved preses

- Bispemøtet gjennomførte offentlig seminar om hvordan Den norske kirke kan bidra til forsoning i tilknytning til Bispemøtet i oktober.
- Biskopene hadde en lengre samtale med oversettelseslederen i Bibelselskapet, som ble en grundig og saklig drøfting om den nye oversettelsen. Biskopene kommuniserte et behov for tydelighet i hvordan kirken involveres i arbeidet.
- Diakonenes liturgiske tjeneste ble drøftet, og tas med videre i det kirkelige organiseringsarbeidet.
- Biskopene, stiftsdirektørene og Kirkerådets ledergruppe hadde felles seminar om kirkelig organisering.
- Vi har tatt avskjed med Rosemarie Köhn, og har også takket av biskop Solveig Fiske i Hamar og erkebiskop Antje Jackelén i Svenska kyrkan. Neste helg har biskop Halvor Nordhaug i Bjørgvin avskjedsgudstjeneste.
- Samtalen om håndtering av prester som ikke vil samarbeide med kvinnelige kollegaer er pågående, og skjer både i det enkelte bispedømmeråd og i kirkens sentrale arbeidsmiljøutvalg, knyttet til likestillings-, inkluderings- og mangfoldsarbeidet m.m.

Muntlig orientering fra Den norske kirkes ungdomsutvalg ved leder

- Ungdommens kirkemøte ble gjennomført på Sundvolden. I tillegg til forhandlingene fikk delegatene en sterk omvisning på Utøya.
- Thomas Raadin Iversen ble valgt som ny leder, og Amanda Anvar, Elise Aas og Camilla Cazon ble valgt som medlem for to år, og Dennis Lund ble valgt som medlem for ett år.
- Protokollen fra Ungdommens kirkemøte er nå mer lik den fra Kirkemøtet, med komitemerknader og vedtak.
- Fokus på minoriteters praksis og tro ble behandlet, og trukket frem som viktig å fremheve i alle menigheter.
- UKM behandlet en oppfølgings sak om klima, og UKM ønsker at ressurser rundt Jesusdojo skal utvikles og tilgjengeliggjøres.
- En sak om ungdomsdemokrati ble behandlet, og UKM ber alle bispedømmeråd om å fastsette mandat for ungdomsdemokratiet i sitt bispedømme.

- UKM vedtok mange punkter om oppfølging av saken om universell utforming, og har også fått en del medieoppmerksomhet om denne saken.
- Ecumenical Youth Council in Europe har gjennomført samling i Oslo, og Den norske kirke sender delegater til generalforsamlingen i Krakow.

Votering

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar de framlagte sakene til orientering.

81/22 Referatsaker

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	10.11.2022	81/22

- KR 81.1/22 Protokoll Nemnd for gudstjenesteliv 25. mai 2022
 KR 81.2/22 Protokoll Kontrollutvalget 11. mai 2022
 KR 81.3/22 Protokoll Den norske kirkes ungdomsutvalg 15. juni 2022
 KR 81.4/22 Protokoll Den norske kirkes ungdomsutvalg 12. august 2022
 KR 81.5/22 Referat Finansutvalget 22. august 2022
 KR 81.6/22 Referat LHBT- utvalget 23. august 2022
 KR 81.7/22 Referat møte i Komite for internasjonale spørsmål (KISP) 16. september 2022
 KR 81.8/22 Referat møte i SMM-rådet 15. september 2022
 KR 81.9/22 Protokoll Teologisk nemnd 7. mars 2022
 KR 81.10/22 Protokoll KATLUSA (katolsk- luthersk samtalegruppe) 2. juni 2022
 KR 81.11/22 Protokoll Ungdommens kirkemøte 2022
 KR 81.12/22 Protokoll Bispemøtet 17.-21. oktober 2022
 KR 81.12.1/22 Bispemøtets forretningsorden vedtatt 21.10.2022
 KR 81.12.2/22 Regler for Den norske kirkes vigslingsregister - vedtatt BM 38/22
 KR 81.13/22 Protokoll Mellomkirkelig råd 13.-14. oktober 2022
 KR 81.13.1/22 Uttalelse fra MKR: Mellomkirkelig råd for Den norske kirke ber Stortinget sikre 1 % til bistand
 KR 81.14/22 Referat Digitaliseringsstyret 22. juni 2022
 KR 81.15/22 Referat Digitaliseringsstyret 20. oktober 2022
 KR 81.16/22 Protokoll Samisk kirkeråd 29. september 2022

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar de framlagte referatsakene til orientering.

Møtebehandling i Kirkerådet 10.11.2022:

Møtebehandling

Votering

Forslaget ble enstemmig vedtatt

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar de framlagte referatsakene til orientering.

82/22 Oppheving av forskrift om utfyllende regler til kirkevalgreglene, retting av feil i kirkevalgreglene og generell delegering av myndighet til direktøren

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	11.11.2022	82/22

Sammendrag

1. Kirkerådet vedtok 8. juni 2018 en forskrift om utfyllende regler til daværende regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene 2018). Kirkevalgreglene 2018 ble ved Kirkemøtets vedtak 26. september 2022 erstattet med nye regler, noe som gjør forskriften om utfyllende regler overflødig.

Det foreslås derfor at forskrift om utfyllende regler til kirkevalgreglene oppheves.

2. Samtidig foreslås det tre mindre rettinger i kirkevalgreglene, der det er henvist til feil paragrafer og mangler et punktum.

3. Saken illustrerer at det fra tid til annen vil være behov for å gjøre rettinger og andre mindre endringer av teknisk art i regelverk vedtatt av Kirkemøtet og Kirkerådet. Det foreslås at Kirkerådet gir en generell delegasjon til direktøren til å fastsette slike mindre tekniske endringer.

Forslag til vedtak

I

Forskrift om utfyllende regler til daværende regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) oppheves.

II

I forskrift 26. september 2022 nr. 1697 om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) gjøres følgende endringer:

§ 3-2 annet ledd skal lyde:

- Utelukket fra valg som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
- a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. *forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-4*
 - b. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatte, jf. *forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-5*
 - c. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - d. tilsatte i Kirkerådet.

§ 8-1 annet ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Det skal også åpnes for supplerende nominasjon dersom det ikke er godkjent noen listeforslag. Dette kunngjøres innen 30. april i valgåret, med frist til kl. 12 den 15. mai i valgåret.

§ 11-4 sjuende ledd første punktum skal lyde:

Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7-10.

III

Kirkerådets myndighet til å fastsette mindre endringer i regler vedtatt av Kirkemøtet, delegeres til direktøren for så vidt gjelder retting av feil, henvisningsendringer og andre tekniske endringer. Det samme gjelder for regler vedtatt av Kirkerådet. Direktørens vedtak skal legges frem for Kirkerådet til orientering.

IV

Vedtakene trer i kraft straks.

Møtebehandling i Kirkerådet 11.11.2022:

Møtebehandling

Votering

Saken ble enstemmig vedtatt

Kirkerådets vedtak

I

Forskrift om utfyllende regler til daværende regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) oppheves.

II

I forskrift 26. september 2022 nr. 1697 om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene) gjøres følgende endringer:

§ 3-2 annet ledd skal lyde:

- Utelukket fra valg som lekt medlem til bispedømmeråd og Kirkemøtet er
- e. de som er valgbare ved valg av prest, jf. *forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-4*
 - f. de som er valgbare ved valg av lek kirkelig tilsatte, jf. *forskrift om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet § 2-5*
 - g. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - h. tilsatte i Kirkerådet.

§ 8-1 annet ledd annet og tredje punktum skal lyde:

Det skal også åpnes for supplerende nominasjon dersom det ikke er godkjent noen listeforslag. Dette kunngjøres innen 30. april i valgåret, med frist til kl. 12 den 15. mai i valgåret.

§ 11-4 sjuende ledd første punktum skal lyde:

Ved forholdstallsvalg foretas det valgoppgjør i tråd med § 7-10.

III

Kirkerådets myndighet til å fastsette mindre endringer i regler vedtatt av Kirkemøtet, delegeres til direktøren for så vidt gjelder retting av feil, henvisningsendringer og andre tekniske endringer. Det samme gjelder for regler vedtatt av Kirkerådet. Direktørens vedtak skal legges frem for Kirkerådet til orientering.

IV

Vedtakene trer i kraft straks.

83/22 Boligordning for biskop - justeringer

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	11.11.2022	83/22

Sammendrag

I sak KR 115/21 behandlet Kirkerådet sak om innføring av boligordning med boplikt for biskoper. I vedtaket ble det forutsatt at biskopene skulle betale husleie for boligen og at biskopenes skulle holdes økonomisk skadesløs ved boligordningen. Det vil i praksis si at biskopen skal bli kompensert for leieutgiftene til bispeboligen dersom biskopen eier en bolig fra før, som biskopen også har kostnader forbundet med å eie. I etterkant av vedtaket har det blitt reist flere spørsmål ved hvordan denne kompensasjonsordningen skulle praktiseres.

I samråd med eksternt advokatfirma med arbeidsrettslig og skatterettslig kompetanse, foreslås det å justere ordningen slik at Kirkerådet stiller fri bolig til disposisjon for biskop, men at biskop skatter av denne fordelten. Kirkerådet yter som utgangspunkt ikke kompensasjon for skatteulempen.

Bispeboligen i Nidaros er snart ferdig rehabilitert. Dagens biskop bor ikke i bispebolig, og har skriftlig søkt Kirkerådet om å få tiltre boligordningen. I saken anbefales det at denne søknaden innvilges.

Forslag til vedtak

Kirkerådsvedtak punkt 3 -5 i sak 115/21 erstattes med følgende:

3. Kirkerådet stiller fri bolig til rådighet for biskopen i stiftsbyen
4. Biskopen skatter av fordelten ved fri bolig og Kirkerådet yter som hovedregel ikke kompensasjon for denne skatteulempen

Kirkerådet fatter i tillegg følgende vedtak:

Søknad fra biskopen i Nidaros om å tiltre boligordningen innvilges på samme vilkår som biskopene med ansettelsestidspunkt etter vedtak i sak KR 115/21.

Møtebehandling i Kirkerådet 10.11.2022:

Møtebehandling

Leder foreslo å lukke saken:

Begrunnelse: Deler av saksbehandlingen er personalsak.

Rådet vedtok enstemmig å lukke saken

Forslag 1

Olav Fykse Tveit fremmet følgende tillegg til vedtakets punkt 1.4
I tilfeller der boligarealet er betydelig større enn det en biskop vil trenge til personlig bruk, skal dette hensyntas i Kirkerådets dialog med skatteetaten om verdsettelse av fordelen ved fri bolig (bakes inn i reglenes punkt 7)

Forslag 2

Therese Utgård Aas fremmet følgende tillegg til vedtakets punkt 1.4:
 Kirkerådet kan tilpasse bolig dersom det er nødvendig for at biskop, biskop sine barn eller ektefelle skal kunne bo der.

Votering

Forslaget ble enstemmig vedtatt

Kirkerådets vedtak

1. Kirkerådsvedtak punkt 3 -5 i sak 115/21 erstattes med følgende:
 3. Kirkerådet stiller fri bolig til rådighet for biskopen i stiftsbyen
 4. Biskopen skatter av fordelen ved fri bolig og Kirkerådet yter som hovedregel ikke kompensasjon for denne skatteulempen
 I tilfeller der boligarealet er betydelig større enn det en biskop vil trenge til personlig bruk, skal dette hensyntas i Kirkerådets dialog med skatteetaten om verdsettelse av fordelen ved fri bolig
 Kirkerådet kan tilpasse bolig dersom det er nødvendig for at biskop, biskop sine barn eller ektefelle skal kunne bo der.
2. Søknad fra biskopen i Nidaros om å tiltre boligordningen innvilges på samme vilkår som biskopene med ansettelsestidspunkt etter vedtak i sak KR 115/21 og KR 83/22

84/22 Evaluering av Kirkemøtet 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	11.11.2022	84/22

Sammendrag

Kirkemøtet 2022 ble avholdt 21.-26. september på Hotel Scandic Nidelven i Trondheim. Kirkemøtene har vært i Trondheim siden 2015. På grunn av koronapandemien ble møtene i 2021, 2022 og 2023 forskjøvet i tid.

Møtet i 2022 ble avviklet på vanlig måte med veksling mellom komitemøter og plenumssamlinger. En sak ble på dette Kirkemøtet behandlet direkte i planum. Komite D begynte arbeidet en dag før Kirkemøtets start slik Kirkemøtets forretningsorden § 5-4 siste ledd åpner for.

Også i 2022 var det mange forfall til møtet. Det var 24 forfall og åtte plasser var det ikke mulig å finne vara til. Seks av disse var medlemmer med stemmerett.

Evalueringen viser at møtedeltakerne i stor grad er tilfreds med møtets gjennomføring.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet tar evalueringen fra Kirkemøtet til orientering og vil særlig understreke:
 -
2. Kirkerådet vedtar å korte ned Kirkemøtet i 2023 med en dag, fortrinnsvis i slutten av møtet (4.-8. august 2023)

Møtebehandling i Kirkerådet 11.11.2022:

Møtebehandling

Forslag 1

Kristin Gunleiksrud Raam foreslo følgende endringsforslag:
Kirkerådet utsetter til møtet i desember 2022 å vedta lengden på Kirkemøtet 2023

Votering

Forslaget ble enstemmig vedtatt

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar evalueringen fra Kirkemøtet til orientering.

85/22 Tilsetting av biskop i Hamar bispedømme

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	10.11.2022	85/22

Sammendrag

Biskop Solveig Fiske gikk av som biskop 1. november 2022 ved oppnådd aldersgrense.

Hamar bispedømmeråd nominerte i sitt møte 23. august 2022 fem kandidater til ny biskop i Hamar. Det er:

Ole Kristian Bonden, prost i Sør-Østerdal prosti
 Hege Elisabeth Fagermoen, sokneprest i Glemmen menighet i Fredrikstad
 Tor Even Fougner, prost i Sør-Gudbrandsdal prosti
 Raag Rolfsen, prost i Sandefjord prosti
 Margunn Sandal, sokneprest i Frogner i Oslo

Det ble ikke etternominert noen kandidater i den supplerende nominasjonen.

Etter den rådgivende avstemningen foreligger det tre kandidater: Bonden, Fagermoen og Fougner. Deres selvpresentasjon finner du [her](#).

Etter den rådgivende avstemningen er Hamar bispedømmeråd og biskopene bedt om å uttale seg om hvem av de tre de mener er best skikket til å bli ny biskop i Hamar.

Biskopenes uttalelser er unntatt offentlighet, og blir sendt Kirkerådets medlemmer pr. post. Det samme blir KR-AU samtalereferat fra intervju med kandidatene.

Kirkerådets AU vil legge frem for rådet en begrunnet tilråding i etterkant av intervjuene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tilsetter xxx som ny biskop i Hamar bispedømme.

Møtebehandling i Kirkerådet 10.11.2022:

Kirkerådet behandlet på forespørsel habiliteten til Thomas Tinglum, Linn Strømme Hummelvoll og Kjersti Gautestad Norheim. Tinglum og Norheim ble enstemmig funnet habile, Hummelvoll ble funnet habil mot én stemme.

Møtebehandling

Votering

Kirkerådet voterte slik:

Ole Kristian Bonden: 12 stemmer

Hege Fagermoen: 4 stemmer

Tor Even Fougner: 0 stemmer

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tilsetter Ole Kristian Bonden som ny biskop i Hamar bispedømme.

86/22 Forskrift om regler for valg av Kirkerådet med tilhørende endring i kirkeordningen - høring

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	11.11.2022	86/22

Sammendrag

Kirkerådets sammensetning og valgordning ble sist endret med virkning fra 2020. Müller-Nilsen-utvalgets utredning *Samhandling i en selvstendig folkekirke* og rapporten til arbeidsgruppe 3 under Müller-Nilsen-utvalget vurderte Kirkerådets sammensetning og valgordning og fremmet forslag om noen endringer. I den etterfølgende høringen var det imidlertid kun en liten andel av instansene som tok til orde for endringer i sammensetningen. Kirkerådets sammensetning er regulert i kirkeordningen, og ikke i valgreglene, noe som innebærer at eventuelle endringer i

sammensetningen må gjøres i kirkeordningen. Kirkerådet vil kunne utrede og sende eventuelle endringer i kirkeordningens bestemmelse om Kirkerådets sammensetning på høring i tilknytning til denne saken. I denne saken tas det på bakgrunn av høringen utgangspunkt i den gjeldende sammensetningen av Kirkerådet, men Kirkerådet kan også foreslå endringer i sammensetningen innenfor rammen av saken.

Når det gjelder valgordning, ga Kirkerådet i saken om kirkelig organisering til Kirkemøtet 2022 uttrykk for at de leke medlemmene i Kirkerådet bør velges enten basert på avtalevalg eller basert på forholdsvalg, samtidig som flertallsvalg ville bli videreført som en mulighet. Kirkerådet varslet samtidig at det ville legge til rette for en høring til bispedømmerådene om endringer i reglene om valg av Kirkerådet langs slike linjer, før Kirkemøtet 2023. Forslaget i denne saken er i tråd med dette. Det foreslås at kravet om at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet videreføres ved avtalevalg og flertallsvalg, men oppheves for gjennomføringen av forholdsvalg. For å kunne gjøre dette er det nødvendig å flytte et slikt krav fra kirkeordningen til valgreglene.

Det foreslås at saken behandles i to omganger, først i Kirkerådets novembermøte og deretter i desembermøtet før saken sendes på høring. Det åpner for at eventuelle forslag om endringer i sammensetningen kan gis en forsvarlig behandling, før saken sendes på høring. Kirkemøtet 2023 vil på bakgrunn av høringen og Kirkerådets innstilling kunne ta stilling til de nye reglene. Det nyvalgte Kirkemøtet vil da kunne velge Kirkerådet i 2024 basert på de nye valgreglene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet ber sekretariatet om å få saken tilbake til desembermøtet i lys av behandlingen, før saken sendes på høring til berørte instanser.

Møtebehandling i Kirkerådet 11.11.2022:

Møtebehandling

Kom innspill til saksdokumentet i desember.

Votering

Saken ble enstemmig vedtatt

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet ber sekretariatet om å få saken tilbake til desembermøtet i lys av behandlingen, før saken sendes på høring til berørte instanser.

87/22 Kirkelig organisering - videre arbeid

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	11.11.2022	87/22

Sammendrag

I denne saken presenteres en skisse til overordnet plan for det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets vedtak om kirkelig organisering. Utgangspunktet for vedtaket er organisering av arbeidsgiveransvar, men det favner vesentlig videre. Det betyr også at oppfølgingsarbeidet må legges opp bredt.

Det legges opp til at arbeidet organiseres i tre hovedløp, som på flere områder må sees i sammenheng, og som gjensidig vil påvirke utviklingsarbeidet og opplevelsen av sammenheng i trossamfunnet:

1. Utredning av regelverk og ordninger
2. Felles utviklingstiltak
3. Organisasjonskultur, samarbeid og involvering

I praksis vil det ikke være mulig å utrede fullstendige regelverksforslag som dekker Kirkemøtets prinsippvedtak, som kan behandles på Kirkemøtet i august 2023. Vedtaket krever videre utredning og konkretisering på mange punkter, det krever høring og involvering.

Kirkerådet ser for seg at behandlingen av nytt regelverk i all hovedsak må skje på Kirkemøtet i 2025. Da vil regelverk i utgangspunktet kunne tre i kraft fra 2026. Etter administrasjonens vurdering bør Kirkemøtet både i 2023 og 2024 likevel behandle spørsmål om kirkelig organisering. Den videre behandlingen kan og bør skje skrittvis. Saken presenterer en overordnet fremdriftsplan som bygger på dette.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar en fremdriftsplan med sikte på behandlinger i Kirkemøtet i 2023, 2024 og endelig regelvedtak i 2025.

Møtebehandling i Kirkerådet 11.11.2022:

Møtebehandling

Forslag 1

Lill Tone Grahl-Jacobsen fremmet følgende helhetlige endringsforslag:

Kirkerådet vedtar en fremdriftsplan.

Følgende saker som omhandler styringsstrukturen settes opp til Kirkemøtet i 2023:

1. Biskopens tilsyn og ledelse
2. Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste

Følgende saker settes opp til Kirkemøtet i 2024:

1. Menighetsrådets rolle
2. Bispedømmerådets rolle
3. Ledelse

Endelig regelverksvedtak fattes i 2025.

Kirkerådet ber om at det formaliseres møtepunkter mellom folkevalgt ledelse av soknets organer og Kirkerådet, jf. Kirkemøtets vedtakspunkt 3.

Forslag 2

Kristin Gunleiksrud Raam fremmet følgende helhetlige endringsforslag:
Saken sendes tilbake til administrasjonen som innarbeider innspillene som kom i saken. Saken fremmes på nytt i desember 2022.

Grahl-Jacobsen trakk sitt forslag.

Votering

Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.

Kirkerådets vedtak

Saken sendes tilbake til administrasjonen som innarbeider innspillene som kom i saken. Saken fremmes på nytt i Kirkerådets møte i desember 2022.

88/22 Den norske kirke - økonomi pr 3.kvartal 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	11.11.2022	88/22

Sammendrag

Kirkerådet vedtok i desember 2021 et årsbudsjett 2022 i balanse. Budsjettet har en netto ramme på 2,37 mrd. kroner. Etter tre kvartaler er lønns- og driftsutgiftene i bispedømmerådene i tilnærmet budsjettbalanse. De sentralkirkelige rådene har

derimot et merforbruk på 18 mill. kroner; dvs avvik på 4,7%. Dette skyldes budsjett-overskridelser for pensjonskostnadene. Uten pensjonseffekten ville rådene ha framkommet med mindreforbruk.

Samlet har rDnk et merforbruk for lønns- og driftsutgiftene på 21,9 mill. kroner som tilsier et avvik på 1,7% pr september.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering.

Møtebehandling i Kirkerådet 11.11.2022:

Møtebehandling

Votering

Saken ble enstemmig vedtatt

Kirkerådets vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering.

89/22 Innføring av liturgien De hellige tre dagene – fra skjærtorsdag til påskedag

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kirkerådet	11.11.2022	89/22

Sammendrag

Kirkemøtet 2022 vedtok ny ordning for skjærtorsdag, langfredag og påskenenatt, *De hellige tre dagene – fra skjærtorsdag til påskedag*. Det foreslås at påsken 2024 fastsettes som frist for når liturgiene innføres som gjeldende ordning.

Forslag til vedtak

Liturgien *De hellige tre dagene – fra skjærtorsdag til påskedag* av 2022 innføres som gjeldende i alle menigheter fra og med påsken 2024.

Møtebehandling i Kirkerådet 10.11.2022:

Møtebehandling

Votering

Saken ble enstemmig vedtatt

Kirkerådets vedtak

Liturgien *De hellige tre dagene – fra skjærtorsdag til påskedag* av 2022 innføres som gjeldende i alle menigheter fra og med påsken 2024.

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

MKR

Oslo, 13.-14. oktober 2022

Protokoll Mellomkirkelig råd (MKR) 13.-14. oktober 2022 Kirkens hus, Oslo

Til stede:

Kristine Sandmæl (leder), Kari Mangrud Alvsvåg (BM-representant), Inga Stoveland Dekko (ikke under sakene 24, 26, 31 og 37), Kjetil Drangsholt (LVF-representant), Tron Fagermoen (TN-leder) (under sakene 25 (CPCE og KV), 27, 29), Kjetil Fretheim (KV-representant) (under sakene 25 (KV) og 29), Astrid Fylling (vara for Oddny Irene Miljeteig), Helge Gaard (representant for misjonsorganisasjonene), Øyvind Haraldseid (representant fra Bibelselskapet), Jeffrey Huseby (representant fra Sjømannskirken), Dagfinn Høybråten (representant fra Kirkens Nødhjelp), Liv Hernæs Kvanvig (MRU-leder) (under sakene 26, 28, 32, 33, 34, 36), Monika Tettli, Jostein Ådna, Andreas Henriksen Aarflot (KEK-representant)

Forfall:

Jacob Breda Antonsen (LVF-representant), Ragnhild Mestad (KISP-leder), Ingeborg Midttømme (KV-representant), Oddny Irene Miljeteig, Olav Fykse Tveit (representant for Norges Kristne Råd)

Gjest:

Marianne H. Brekken (tidl. KV-representant)

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy, Einar Tjelle samt rådgivere som fulgte enkeltsaker.

Marianne H. Brekken deltok på saken om generalforsamlingen i Kirkenes verdensråd 13. oktober og ble takket for en lang innsats som representant fra Den norske kirke i sentralkomiteen i Kirkenes verdensråd.

14. oktober ble det arrangert et Kinaseminar hvor MKR-medlemmer, personer fra sekretariatet samt bidragsytere og inviterte var til stede.

Saksliste

- Sak MKR 24/22: Protokoller
- Sak MKR 25/22: Nytt fra den verdensvide kirke
- Sak MKR 26/22: Orienteringssaker
- Sak MKR 27/22: Referatsaker
- Sak MKR 28/22: Tidslinje og plan for forberedelse og deltakelse til LVFs generalforsamling 2023 (2. gangs behandling)
- Sak MKR 29/22: Oppfølging av Kirkenes verdensråds generalforsamling
- Sak MKR 30/22: Oppnevning av delegater til KEKs generalforsamling 2023
- Sak MKR 31/22: Oppdatering om søsterkirker
- Sak MKR 32/22: Oppnevning av leder for Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 2023
- Sak MKR 33/22: Oppnevning av leder for Menneskerettsutvalget (MRU) 2023
- Sak MKR 34/22: Oppnevning av leder for Teologisk nemnd (TN) 2023
- Sak MKR 35/22: Valg av nestleder og nytt varamedlem i Mellomkirkelig råd 2022-2024
- Sak MKR 36/22: Oppnevning av representanter til Sjømannskirkens generalforsamling perioden 2023-2024
- Sak MKR 37/22: Eventuelle uttalelser

MKR 24/22 Protokoller

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 10.-11. mai 2022

Vedtak:

Protokollen ble godkjent.

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 29. september 2022

Vedtak:

Protokollen ble tatt til etterretning.

MKR 25/22: Nytt fra den verdensvide kirke

Churches Commission for Migrants in Europe

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Norges Kristne Råd (NKR)

MKR's behandling:

Saken om konverteringsterapi har vært diskutert i NKRs styre. Styremedlemmene snakker godt og åpent om temaet, men har ulike synspunkter. Rådets høringsuttalelse understreker at alle medlemskirkenes er enige i forbud mot bruk av tvang, men for øvrig vises det til de ulike kirkenes egne høringsuttalelser.

Rapporten *Kirkene sammen i enhet og ulikhet* om økumenisk samarbeid lokalt peker på økte muligheter for økumenisk samarbeid, særlig om diakonale aktiviteter.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken og protokoll fra styremøte i Norges Kristne Råd 12. mai 2022 og 28. september 2022 til orientering.

Kirkenes verdensråd (KV)

Rådets drøfting av arbeidet i KV ble gjort i forbindelse med oppfølgingen av generalforsamlingen (MKR 29/22).

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

MKR's behandling:

LVF-rådsmedlem Kjetil Dragsholt rapporterte fra LVFs rådsmøte og aktuelle arbeid.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken og Rapport fra LVFs rådsmøte, Genève, 8.-14. juni 2022 til orientering.

Konferansen av europeiske kirker (KEK)

MKR's behandling:

Ukraina er høyt på dagsorden, men KEK har begrensede muligheter til å reagere. Den russisk-ortodokse kirke suspenderte sitt medlemskap i 2008. KEK er spent på hvilke konsekvenser situasjonen krigen i Ukraina og forholdene i Baltikum vil få for generalforsamlingen, som skal avholdes i Tallinn i juni neste år.

Styret i KEK arbeider med en omforent løsning for samarbeid mellom KEK og CCME.

KEK har vedtatt å avslutte samarbeidet med ECEN i sin nåværende form. Men det er et ønske om fortsatt europeisk kirkelig samarbeid om miljøspørsmål, og det er naturlig at dette knyttes til KEK. Det vurderes ulike løsninger for et slikt samarbeid. Finansieringen er en hovedutfordring. MKR bevilger midler til et forprosjekt om miljøspørsmål i rammen av bærekraftsmålene, som en utprøving av nye samarbeidsrelasjoner.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken og Rapport fra ECEN Assembly 13.-15. juni 2022 og Rapport fra CEC Assembly Planning Committee og Governing Board mai 2022 til orientering.

Økumenisk samarbeid i Norden

MKR's behandling:

Det er svært mange nordiske økumeniske nettverk. Det er ønskelig med ungdomsrepresentasjon i slike nettverk, men mange av samlingene er mest relevante for deltakere med særlig fagkompetanse innen fagfeltet. Ungdom og urfolk er sterkt involvert i miljøspørsmål.

Arctic Circle er et forum for samtale om miljøetikk og politikk. De har ønsket flere religiøse stemmer, og generalsekretæren i LVF deltar i år.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken og Rapport fra den femte internasjonale konferansen om Receptive Ecumenism, 27.-30. juni 2022 i Sigtuna, Sverige, til orientering.

Communion of Protestant Churches in Europe - CPCE

Leder av Teologisk nemnd, Tron Fagermoen, ga en kort rapport fra rådsmøtet til CPCE som MKR var vertskap for i Oslo. Rådet vært svært tilfreds med tilretteleggingen av møtet, og ikke minst med middagen i Bispegården.

MKR's behandling:**Vedtak:**

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Porvoo**Vedtak:**

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

MKR 26/22: Orienteringssaker

1. Muntlig orientering fra organisasjonene

Kirkens Nødhjelp:

Det er en dyster verdenssituasjon med sterkt økende humanitære behov. KN har nå sin største humanitære operasjon i Ukraina og en stor nødhjelpsoperasjon i Pakistan, hvor det er relativt få internasjonale aktører igjen nå. ACT støtter KN gjennom en felles ACT-appell. Kirkelederne i Etiopia har funnet sammen i en felles humanitær plattform og former et økumenisk kirkeråd etter mønster fra Kirkerådet i Sør-Sudan. KN leder an i arbeidet for bistandsbudsjettet blant de humanitære og bistands-organisasjonene. Det er nå dramatiske kutt, blant annet i regionsbevilgningene til Afrika og Asia. Nå arbeides det overfor Stortinget for å sikre 1 % til bistand.

Bibelselskapet:

Det arbeides for å utvikle Bibelselskapet for i enda større grad å levere på oppdraget, gjøre Bibelen tilgjengelig og sørge for at den kommer i bruk både ute og hjemme. Det gjøres en revisjon av 2011-oversettelsen, som innebærer en «finsliping» av teksten med noen endringer. Dette er et omfattende arbeid som skaper litt press på andre arbeidsområder. Det arbeides også med samisk oversettelse. Bibelselskapet har møte med Bispemøtet 18. okt. Ukrainas bibelselskap ble i sin tid etablert ut fra Bibelselskapet i Norge, og derfor kjenner man på et ansvar for å støtte bibelarbeidet i Ukraina.

Sjømannskirken

Det var litt dramatisk da en sjømannsprest var i Kyiv under et angrep, men det har gått bra. Aktiviteter begynner å ta seg opp, og ambulerende prester reiser mer rundt, også til Moskva. Sjømannskirken har fått ny logo, og styret skal behandle navneendring på kirkene i tråd med nåværende arbeidsmåte (f.eks. fra *i Paris* til *Frankrike*). Det pågår rekrutteringer etter at mange ansatte sluttet under covid, og det er god søkning. Visitas med biskop Halvor synliggjorde at Den norske kirke kan lære noe om å være kirke på bortebane (andres hjemmebane). Det har vært kriseøvelse med UD, Rederiforbundet og andre offentlige instanser (politi m.fl.). Sjømannskirkens nisje er pårørendebehandling og å møte mennesker. Generalsekretæren sitter i styret i et internasjonalt nettverk av sjømannskirker, hvor de andre bare jobber med sjøfolk, og gjør en viktig jobb i land der disse har mindre rettigheter.

Samarbeid menighet og misjon

SMM-rådet er veldig glad for at ny daglig leder for SMM, Mirjam Syltebø Endalew, er på plass. Fellessamlingen i Tønsberg var godt tilrettelagt og ble en nyttig og innholdsrik samling. SMM-samarbeidet fungerer bra nasjonalt og på bispedømmenivå. Det er mer og

mer aktivitet i SMM-organisasjonene, slik det var før covid. Noen rapporterer om svekkede partnerkirker etter covid, mens andre ser ut til å ha kommet seg greit ut av det. Noen partnere har mistet lederne sine til covid.

2. Stockholm+50 Interfaith Statement: Faith Values and Reach - Contribution to Environmental Policy”
3. Kirkemøtets uttalelse om krigen i Ukraina
4. Reaksjon på nedleggelsen av Norges ambassade på Sri Lanka
5. Statusrapport for sak om Kristne migranter

Per-Ivar Våje, seniorrådgiver i Kirkerådet som er ansvarlig for oppfølgingen av handlingsplanen for arbeidet med kristne migranter, ga en statusrapport:

I samtalen kom det fram at en av de største utfordringene er å få informasjon ut til menighetene om ressursmateriell. Det gjør det vanskelig å vite hvor mange av menighetene som har tatt dette i bruk.

Samarbeidet med Det Norske Misjonsselskap (NMS) og Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) er viktig, og organisasjonene kan tilby ressurspersoner til menigheter som ønsker å sette temaet på dagsorden.

Mange migrantmenigheter erfarer at når barna vokser opp, har de mer kontakt med ungdom i Den norske kirke. Den norske kirke bør vurdere et samarbeid med migrantmenigheter om søndagsskoler og trosopplæringstiltak, fordi en del barn og unge deltar både i migrantmenighet og Den norske kirkes menigheter.

I sammenheng med denne saken orienterte internasjonal direktør om at Kirkerådet har opprettet et utvalg som skal se på Den norske kirkes selvforståelse og rolle i det livssyns åpne samfunnet, inkludert offentlig-rettslig regelverk, rolle i nasjonale markeringer, rolle og ansvar for å fremme alle trossamfunns rettigheter, omdømme og kommunikasjon om selvforståelsen som folkekirke. Det er ønskelig med sterk representasjon av yngre folk i utvalget.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

MKR 27/22: Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Kirkerådet 30.-31. mai 2022, 24. juni 2022 og 16. august 2022
2. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 2.-3. mai 2022 og 20.-21. september 2022
3. Referat fra møte i SMM-rådet 15. september 2022
4. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd 7. mars 2022
5. Protokoll fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) 20. april og styremøte i STL 1. september 2022
6. Protokoll fra møte i Katolsk-luthersk samtalegruppe – KATLUSA – 2. juni 2022
7. Referat fra møte i kontaktgruppen med Buddhistforbundet 26. mars 2022
8. Protokoll fra møte i Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 16. september 2022

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

MKR 28/22: Tidslinje og plan for forberedelse og deltakelse til LVFs generalforsamling 2023 (2. gangs behandling)

MKR's behandling:

Rådet sluttet seg til de planene som var skissert i sakspapiret.

Det ble gjort oppmerksom på at Kirkerådet skal oppnevne delegasjonsleder, etter anbefaling fra Mellomkirkelig råd.

Kandidater til LVFs råd vil først bli avklart på nyåret etter konsultasjoner med andre nordiske kirker. Kirkerådet vil få en sak om Den norske kirkes kandidater på et møte til våren.

Vedtak:

1. MKR tar oppdatert prosess og tidslinje til orientering.
2. MKR ber om at alle delegatene tas med i den videre vurderingen av forslag til kandidater fra Den norske kirke til LVFs råd.

MKR/AU vil på sitt møte 15. nov. komme med et forslag til Kirkerådet, som vedtar hvem Den norske kirke *foreslår som kandidater*. Dette vil skje i samråd med Samisk kirkeråd og Bispemøtet.

3. MKR foreslår for Kirkerådet å oppnevne MKR's leder, Kristine Sandmæl, som leder for delegasjonen til generalforsamlingen.

MKR 29/22: Oppfølging av Kirkenes verdensråds generalforsamling

MKR's behandling:

Kristine Sandmæl ga en muntlig rapport, i ord og bilder, fra generalforsamlingen. Marianne Brekken, Kjetil Fretheim og Berit Hagen Agøy supplerte med sine inntrykk.

Generalforsamlingen løftet mange ulike stemmer, perspektiver og erfaringer. Disse skal følges opp i medlemskirkene og i KV's arbeid fremover. Sentralkomiteen som møtes i juni neste år, vil vedta strategier og planer for årene fram mot neste generalforsamling i 2030, som bygger på vedtakene i årets generalforsamling.

Den norske kirkes oppfølging av generalforsamlingen må sees i sammenheng med *Handlingsplan for kirkens globale oppdrag*, som konkretiserer kirkemøtesaken i 2021.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.
2. Mellomkirkelig råd ber om en sak om prioriteringer av saker rådet vil fremme for Kirkemøtet for de neste åtte årene.
3. Mellomkirkelig råd ber om å få en plan for oppfølgingen til neste møte, ut ifra følgende oppfølgingspunkter:

Relasjoner til søsterkirker

- I etterkant av Kina-seminaret med norske kirkelige aktører 14. oktober 2022, som kan sees som en oppfølging av møtet med Tre-selv-kirken, bør MKR drøfte hvordan kontakten med Kirkerådet i Kina kan styrkes.
- Preses inviterte ledende biskop i Den lutherske kirken i USA (ELCA) til å besøke Norge. Det arbeides med å få til et slikt besøk, muligens våren 2023.
- Kontakten med Den lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL) følges opp videre. Biskop Azar ble valgt inn i sentralkomiteen og vil være en viktig partner for Den norske kirkes to medlemmer der.

Gudstjenesteliv og bibelstudier

- Dette er en viktig mulighet hvor det globale kirkefellesskapet kan forankres i lokalmenigheten. Den norske kirke har mye å hente fra generalforsamlingens rike og mangfoldige gudstjenesteliv.
- I samarbeid med bispedømmer og seksjon for gudstjenesteliv og kultur i Kirkerådet må det vurderes hvorledes ressurser til gudstjenester og bibelstudier kan brukes i menighetene i Den norske kirke. Noe av dette kan også formidles til andre kirkesamfunn og kristne organisasjoner i samarbeid med Norges Kristne Råd og Samarbeid menighet og misjon.
- Gudstjenesteressurser fra KV kan særlig vurderes inn i større anledninger som for eksempel Olavsfest, Kirkemøtet og økumeniske gudstjenester.

Message og Unity – dokumentene

- Det må arbeides med hvordan de litt svulstige dokumentenes kan formidles i en form som kommuniserer til Dnks medlemmer. Dokumentenes hovedbudskap om hva kirken er kalt til, må formidles tydelig.
- Budskapet fra generalforsamlingen (*A Call to Act Together*) er oversatt til norsk
- Unity-dokumentet (*Unity Statement*) blir også oversatt til norsk og egner seg for refleksjon i MKR, Teologisk nemnd og Bispemøtet, muligens også i Norsk teologisk samtaleforum i Norges Kristne Råd.
- Dokumentene kaller oss til refleksjon over hva disse dokumentene forplikter oss til å ta med oss i planlegging av Kirkemøtet, og hvilke implikasjoner dokumentene har for lederne i Dnk.

Klima og miljø

- Uttalelsen om klima og miljø (*The Living Planet: Seeking a Just and Sustainable Global Community*) utfordrer særlig oljeproduserende land og høyinntektsland som Norge, og den er en viktig ressurs i Den norske kirkes arbeid med klima og miljø. Uttalelsen tas med i oppfølgingen av kirkemøtesaken *Mer himmel på en truet jord* -

Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft mot 2030, samt i arbeidet med bærekraftsmålene.

- Uttalelsen bør formidles til miljøorganisasjoner, politiske miljøer og inn i den offentlige debatten om kirkens engasjement i klima og miljø.
- Kjærligheten til naturen må løftes fram særlig overfor barn og unge.
- Uttalelsen må føre til konkrete tiltak. Den norske kirkes miljø- og reisepolicy og Kirkens Nødhjelps respons på miljøkatastrofer er eksempler på konkrete tiltak fra Norges side. KV må også følge opp uttalelsene med egne handlingsplaner. Norges medlemmer i sentralkomiteen kan være pådrivere for dette.
- KVs uttalelse bør brukes i forbindelse med COP-møtene.

Midtøsten

- Uttalelsen (*Seeking Justice and Peace for All in the Middle East*) oppfordrer til forsterket arbeid for de kristnes situasjon i Midtøsten og for en rettferdig fredsløsning på Israel-Palestina-konflikten.
- MKR har tatt initiativ til en omlegging av Kirkeuka for fred i Palestina og Israel i retning av en solidaritetsuke med de kristne i disse områdene. Dette kan ses i sammenheng med utfordringen fra generalforsamlingen.
- MKR vil sammen med de andre organisasjonene i Kirkeuka for fred i Palestina og Israel arrangere et møte 19. oktober på Litteraturhuset i Oslo med tema «Palestina og Israel: hvordan stiller vi som kirke og kristne oss til rapportene som peker på apartheid?»
- Tematikken uttalelsen omtaler følges opp i MKRs arbeid med Midtøsten.

Urfolk

- Uttalelsen om urfolk (*Statement on Reconciliation with Indigenous Peoples*) har relevans for Den norske kirkes respons til Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport som kommer i 2023.
- Teologisk nemnds arbeid med «avkolonisering av luthersk teologi» kan sees i sammenheng med denne uttalelsen, og dette arbeidet er relevant fram mot generalforsamlingen til Det lutherske verdensforbund i 2023.
- De tre utvalgene i MKR (Teologisk nemnd, Komiteen for internasjonale spørsmål og Menneskerettighetsutvalget) samarbeider om et seminar i november 2022 om urfolk, klima og menneskerettigheter.
- Samisk kirkeråd vil følge opp utfordringene i sitt samarbeid med KV.

Krig i Ukraina og fredsbygging i Europa

- Kirkemøtets uttalelse *Krigen i Ukraina – samhold og håp* er i tråd med uttalelsen fra generalforsamlingen. Det ble også sendt en solidaritetshilsen fra Den norske kirke til Kirkerådet i Ukraina.
- Bispemøtet har sammen med Norges Kristne Råd oppfordret til en nasjonal bønnedag for Ukraina søndag 9. oktober.
- KVs uttalelse (*War in Ukraine, Peace and Justice in the European Region*) er også en viktig referanse for uttalelser som preses nylig har kommet med om krigen i Ukraina og forholdet til Den russisk-ortodokse kirke.
- Uttalelsen fra generalforsamlingen aktualiserer teologiske og etiske samtaler om «rettferdig krig» og «rettferdig fred». Under Arendalsuka ble det arrangert et seminar om krigens etikk, og det er aktuelt å arrangere flere seminarer for å drøfte og belyse etiske problemstillinger som aktualiseres i situasjonen med krig i Europa og gjennom KVs uttalelse.
- Det bør arbeides videre med «skadelig teologi» som kan brukes til å legitimere krig.

- Uttalelsen (*The Things That Make For Peace: Moving the World to Reconciliation and Unity*) er en påminnelse om at MKR må fortsette å arbeide for at Norge slutter seg til atomvåpenforbudet og arbeide for å forby autonome våpen. Dette er saker som særlig KISP arbeider med.
- Begrepet «rettferdig krig» bør utdypes. Det at kirken kan forsvare krig i noen tilfeller, betyr ikke av en ikke erkjenner krigenes brutale realiteter.
- MKR må følge opp arbeidet mot atomvåpen.
- Kvinners og ungdommers rolle som fredsbyggere er et viktig tema.

Rasisme og diskriminering

- Uttalelsen (*The Things That Make For Peace: Moving the World to Reconciliation and Unity*) er en ressurs i MKRs arbeid med rasisme og oppfølgingen av «Frykt ikke».
- Arbeidet mot rasisme utfordrer oss som majoritetskirke til å reflektere over på hvilken måte våre tradisjoner bidrar til å ekskludere og marginalisere minoriteter.
- Arbeidet for å øke bevisstheten om og kompetansen på diskriminering, rasisme og antirasisme blant kirkens ansatte og frivillige må fortsette.
- MKR må videreføre arbeidet med daliters rettigheter.
- Borg biskop (MKR-medlem) er medlem av den regjeringsoppnevnte ekstremismekommisjonen.

Dokumentene om diakoni og seksualitet

- Diakonidokumentet (*Called to Transformation – Ecumenical Diakonia*) er oversatt til norsk og vil bli utgitt i Norges Kristne Råds skriftserie. Det planlegges et lanseringsseminar i samarbeid med bl.a. Kirkens Nødhjelp. Dokumentet er en viktig ressurs for det diakonale arbeidet i kirken og i organisasjoner og institusjoner. Dokumentet bør også formidles til lærestedene.
- Dokumentet *Conversations on the Pilgrim Way Invitation to Journey Together on Matters of Human Sexuality* bør også oversettes og gjøres kjent for både ansatte, folkevalgte og andre i Den norske kirke. Dokumentet bør også legges fram i Norges Kristne Råd.

Pilgrimsvandring for rettferdighet, forsoning og enhet

- MKR vil følge opp samarbeidet med KV og tilby kompetanse og deltakelse i videreutviklingen av «Pilgrimage of Justice, Reconciliation and Unity» som både en teologi og en praktisk metodikk til bruk i KV's medlemskirker og lokalmenigheter.
- Dokumentet *Towards an Ecumenical Theology of Companionship* er relevant for både Teologisk nemnd og Bispemøtet.

MKR 30/22: Oppnevning av delegater til Konferansen av europeiske kirkers generalforsamling 2023

MKR's behandling:

Sekretariatet har ennå ikke fått tilbakemelding fra forespurt kandidat og fra Bispemøtet og Dnks ungdomsutvalg. Det ble derfor foreslått å delegere saken til MKR/AU før den går til Kirkerådets møte for vedtak i desember.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd anbefaler Kirkerådet å oppnevne følgende delegater til generalforsamlingen i Konferansen av europeiske kirker 2023:
 1. Kristine Sandmæl, MKR leder (vara: MKR nestleder)
 2. Kari Mangrud Alvsvåg, Bispemøtet (vara: en annen biskop foreslått av BM)
 3. En ungdomsrepresentant (vara: ungdom)
 3. En delegat med særlig kompetanse (vara: en vara med særlig kompetanse)
2. Mellomkirkelig råd delegerer til arbeidsutvalget å ferdigstille forslaget til Kirkerådets møte i desember.

MKR 31/22: Samarbeid med søsterkirker

MKR's behandling:

Det ble gitt en statusrapport om samarbeidet med de tre kirkene Den norske kirke har nasjonale samarbeidsavtaler med, i tråd med sakspapiret.

Rådsleder Kristine Sandmæl deltar på ELCSAs generalforsamling i desember i år sammen med Guro Almås, og vil da signere en ny samarbeidsavtale. Det ble opplyst at Helge Gaard og Arild Bakke fra NMS også deltar på generalforsamlingen.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

MKR 32/22: Oppnevning av leder for Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) 2023

Vedtak:

Mellomkirkelig råd gjenoppnevner Ragnhild Mestad som leder av Komiteen for internasjonale spørsmål for 2023.

MKR 33/22: Oppnevning av leder for Menneskerettsutvalget (MRU) 2023

Vedtak:

Mellomkirkelig råd gjenoppnevner Liv Hernæs Kvanvig som leder av Menneskerettighetsutvalget for 2023.

MKR 34/22: Oppnevning av leder for Teologisk nemnd (TN) 2023

Vedtak:

Mellomkirkelig råd gjenoppnevner Tron Fagermoen som leder av Teologisk nemnd for 2023.

MKR 35/22: Valg av nestleder og nytt medlem i Mellomkirkelig råd 2022-2024

MKR's behandling:

Leders forslag til nestleder var Oddny Irene Miljeteig. Leder la vekt på hennes erfaring i MKR/AU. Det var ingen motforslag, og ingen ytret ønske om skriftlig avstemning. Ny nestleder ble valgt ved akklamasjon.

Siden Oddny Irene Miljeteig allerede sitter i AU, måtte det da velges nytt medlem til AU. Inga Stoveland Dekko ble foreslått som medlem i AU og valgt ved akklamasjon.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd velger Oddny Irene Miljeteig som nestleder for 2022-2024.
2. Mellomkirkelig råd velger Inga Stoveland Dekko som nytt medlem i MKR/AU for 2022-2024.

MKR 36/22: Oppnevning av representanter til Sjømannskirkens generalforsamling perioden 2023-2024

MKR's behandling:

Jeffrey Huseby meldte seg inhabil i saken. Rådet bestemte seg for å dele opp oppnevningen i tråd med reglene til Sjømannskirken.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd oppnevner MKR's nestleder til Sjømannskirkens generalforsamling 2023–2025.
Astrid Fylling oppnevnes som vara.
2. Mellomkirkelig råd anbefaler Kirkerådet å oppnevne øvrige delegater til Sjømannskirkens generalforsamling 2023–2025 ut fra følgende føringer:
 1. En delegat fra Kirkerådet (vara fra Kirkerådet)
 2. Direktør i Kirkerådet (vara: Assisterende direktør)

3. Internasjonal direktør (vara: Seksjonssjef for Økumenikk og dialog)
4. En ungdom, foreslås i samråd med Dnks ungdomsutvalg

MKR 37/22: Eventuelle uttalelser

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar uttalelsen «Kirken ber Stortinget sikre 1 % til bistand»

Uttalelsen vedlegges protokollen.

Neste møte i MKR: **1.-2. mars 2023 i Bodø** (sammen med Samisk kirkeråd).

Uttalelsen «Kirken ber Stortinget sikre 1 % til bistand»

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

MKR
Oslo, 10.-11. mai 2022

Protokoll

Mellomkirkelig råd (MKR)

10.-11. mai 2022
Tøyenkirken og Kirkens hus, Oslo

Til stede:

Kristine Sandmæl (leder), Kari Mangrud Alvsvåg (BM-representant) (kun 11.5.), Jacob Breda Antonsen (LVF-representant), Kjetil Drangsholt (LVF-representant), Tron Fagermoen (TN-leder), Astrid Fylling (vara for Oddny Irene Miljeteig), Helge Gaard (representant for misjonsorganisasjonene), Jeffrey Huseby (representant fra Sjømannskirken), Siv Bonde (KN-representant) (vara for Dagfinn Høybråten), Liv Hernæs Kvanvig (MRU-leder) (kun 10.5.), Ragnhild Mestad (KISP-leder), Bernt Greger Olsen (representant fra Bibelselskapet) (10.5.), Anne Mari S. Topland (representant fra Bibelselskapet) (11.5.), Olav Fykse Tveit (representant for Norges Kristne Råd), Monika Tettli, Jostein Ådna

Forfall:

Marianne H. Brekken (KV-representant), Inga Stoveland Dekko, Dagfinn Høybråten (KN-representant), Oddny Irene Miljeteig, Andreas Henriksen Aarflot (KEK-representant)

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy, Einar Tjelle samt rådgivere som fulgte enkeltsaker.

Gjester:

Jørgen Skov Sørensen (under seminaret 10. mai)
Vebjørn Horsfjord (under sak MKR 19/22)

10. mai var møtet på Tøyenkirken. På slutten av dagen var det et seminar med tema «Kunsten å være politisk», der bl.a. Jørgen Skov Sørensen, generalsekretær i Konferansen av europeiske kirker, bidro.

Saksliste

- Sak MKR 12/22: Protokoller
- Sak MKR 13/22: Nytt fra den verdensvide kirke
- Sak MKR 14/22: Orienteringssaker
- Sak MKR 15/22: Referatsaker
- Sak MKR 16/22: Tidslinje og plan for forberedelse og deltakelse til LVFs generalforsamling 2023 (1. gangs behandling)
- Sak MKR 17/22: Oppnevning av delegater til LVFs generalforsamling 2023
- Sak MKR 18/22: Samarbeid med søsterkirker
- Sak MKR 19/22: Kirkens arbeid med situasjonen i Ukraina
- Sak MKR 20/22: Møteplan for Mellomkirkelig råd 2023
- Sak MKR 21/22: Oppnevning av medlem til Komiteen for internasjonale spørsmål 2022-2023
- Sak MKR 22/22: Oppnevning av medlem til Nådens fellesskap 2022-2024
- Sak MKR 23/22: Eventuelle uttalelser

MKR 12/22 Protokoller

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 27. januar 2022

Vedtak:

Protokollen ble godkjent.

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 19. april 2022

Vedtak:

Protokollen ble tatt til etterretning.

MKR 13/22: Nytt fra den verdensvide kirke

ECEN

MKR's behandling:

Per Ivar Våje, styreleder i ECEN gav en oppdatering om arbeidet i ECEN. Det blir digital assembly 14.-15. juni d.å.: <https://www.ecen.org/articles/ecen-assembly-2022>

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Norges Kristne Råd (NKR)

MKR's behandling:

Rådet fikk en oppdatering om aktuelle saker i Norges Kristne Råd.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Protokoll fra styremøte 8.2.2022 og saken til orientering.

Kirkenes verdensråd (KV)

MKR's behandling:

Rådet fikk en oppdatering om forberedelsene til KV's generalforsamling. Nå begynner mye av programmet og de praktiske forholdene å falle på plass. Det er åpent for å melde seg på som deltaker («Participant») på nettsiden til generalforsamlingen.

Dokumentene til beslutninger på generalforsamlingen foreligger ennå ikke, og dermed kan ikke Mellomkirkelig råd drøfte disse på dette rådsmøte. Forberedelser må derfor skje i et eget møte for delegater og andre deltakere. Det blir både et norsk (31. mai) og et nordisk-baltisk (22. juni) forberedelsesmøte.

Den norske kirke samarbeider med andre kirker om en workshop om daliter.

KISP har gitt et skriftlig innspill til delegatene i forhold til *Message from Specialized Ministries*.

TN-seminaret *Hjertets økumenikk*, om tema for generalforsamlingen, gjøres tilgjengelig digitalt.

Internasjonal direktør deltok på Working Together-møtet i Genève 3.–4. mai. (Specialized Ministries og kirker som bidrar økonomisk til KVs programarbeid). Hun fikk inntrykk av at programarbeidet i KV er i godt gjenge. Sentralkomiteen møtes i juni, og det er knyttet usikkerhet til valg av ny generalsekretær. Situasjonen i Ukraina, forholdet til Den russisk-ortodokse kirke og situasjonen i Israel og Palestina kan bli krevende saker både på sentralkomiteemøtet og senere på generalforsamlingen.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Rapport fra arbeidet i Faith and Order-kommisjonen og i den luthersk-ortodokse dialogkommisjonen samt saken til orientering.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

MKR's behandling:

Rådsmedlem Jacob Breda Antonsen gav rådet en oppdatering om arbeidet i LVF.

Internasjonal direktør deltar i en nyopprettet nordisk kvinnegruppe som arbeider med LVFs «Gender policy». Noe av det gruppen ser på, er hvorvidt LVFs «Gender Policy» er relevant i de nordiske lutherske kirkene, eller om det er andre problemstillinger som er mer aktuelle i land med sterk likestillingspolitikk både i staten og i kirkene.

Global Young Reformers er i sin andre runde. Nora Baartvedt har vært representant for Den norske kirke de siste årene. Dette samarbeidet har lidd under korona, men LVF understreker viktigheten av å satse på dette ungdomsarbeidet for å forberede nye lutherske kirkeledere. Rådet i LVF møtes i juni, og dette er det første fysiske møtet etter pandemien.

Vedtak:

1. LVFs nye generalsekretær inviteres til Norge.
2. Mellomkirkelig råd tar saken for øvrig til orientering.

Økumenisk samarbeid i Norden

MKR's behandling:

Det er et nært og godt nordisk samarbeid om forberedelsene til de økumeniske generalforsamlingene.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Communion of Protestant Churches in Europe - CPCE

MKRs behandling:

Rådet holder sitt rådsmøte i Oslo 27.–30. september.

Det forberedes 50-årsjubileum for Leuenbergavtalen i 2023 i Debrechen, Ungarn.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Porvoo

Beate Fagerli orienterte om aktuelle og kommende aktiviteter i Porvoo-samarbeidet. Ledende biskoper i medlemskirkene møtes til Primate's Meeting 11.–13. oktober i Finland.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

MKR 14/22: Orienteringssaker

1. Muntlig orientering fra organisasjonene
 - Kirkens Nødhjelp
 - Bibelselskapet
 - Sjømannskirken
 - Samarbeid menighet og misjon
2. Rapport fra reise til Etiopia 17.–22. januar 2022
3. Årsrapport fra de kirkelige dialogsentrene og Dialogforum Østfold
4. Foredrag av erkebiskop Antje Jackelén på Teologidagene 2022
5. Økumenisk ungdomssamling (*muntlig*)
6. Olavsfest og Arendalsuka 2022 (*muntlig*)
7. Kirkeuka for fred i Palestina og Israel
8. Den norske kirke og jødene – nytt kurs
9. Sjømannskirkens årsmelding 2021 og Økumenisk rapport fra Sjømannskirken 2021
10. Trosfrihet i Norge – utredning fra Menneskerettighetsutvalget
11. Årsmelding fra Menneskerettighetsfondet 2021
12. Kronikk i Vårt Land: Norge må legge press på India
13. Den norske kirke i det livssynsåpne samfunn (KR-sak) (*muntlig*)

MKRs behandling:

Ad pkt. 1:

Kirkens Nødhjelp: Ukraina: Arbeid i Ukraina, Ungarn, Polen og Romania i samarbeid med ACT Alliance-partnere. Fokusområder i nødhjelpen: Utdeling av kontanter, sikre vann/sanitær, mental helse og psykososial støtte, arbeid mot menneskehandel, reproduktiv helse og arbeid mot kjønnsbasert vold. Utvidet samarbeid med Dan Church Aid. Finansiering fra UD, egne midler og fasteaksjonen.

Fasteaksjonen 2022: Endelig en mer «normal» fasteaksjon etter korona, men med ulike aksjonsformer. Resultat: NOK 36,2 millioner! En stor takk til menighetene.

Bibelselskapet: Tema for Bibeldagen/Såmannssøndagen var Ukraina og bibelselskapet der. Også involvert i nødhjelp etter at krigen begynte (se egen sak). Dirk Gevers er nylig utnevnt som ny generalsekretær for United Bible Societies, Cuba: Hotell-eksplosjonen i Havana gikk også utover to av våre samarbeidskirker. Pandemien gikk hardt utover befolkningen. En kirke i sterk vekst, men trenger mye støtte.

Sjømannskirken: Arbeidet på kirkene er i gang igjen. En del nye ansettelser. Et nytt lederutviklingsopplegg. Debriefing etter korona har vært viktig. Ambulerende prest for regionen Øst-Europa og særlig kirka i Aberdeen har vært viktig for Ukraina og flyktninger. En gryende tilgang igjen til båter og offshore. Diakoniplanen er under utarbeidelse og blir vedtatt til høsten. En arbeidsgruppe jobber med Bærekraftsmålene og hvordan disse kan påvirke Sjømannskirkens prioriteringer.

Samarbeid menighet og misjon: Mange av organisasjonene reiser nå for å følge opp partnerorganisasjoner i felt. Mye av arbeidet har gått sin gang under pandemien på grunn av lokale kirker og partnere. Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» jobbes det nå med; den skjer etter himmelfart og fram til St. Hans. Glade for ny koordinator for SMM, Mirjam Syltebø Endalew, som begynner 1. september. Ofringer og foreningsgaver øker hos flere av SMM-organisasjonene.

Ad. pkt. 3: Dialogsentrene: De ortodokses bidrag i dialogen ble etterspurt. Vi bør ha en egen sak på et MKR-møte om de ortodokse kirkene og bli mer kjent med dem. De øker sitt nærvær i norsk sammenheng.

Ad pkt. 7: Kirkeuka: Et fornyet grunnlagsdokument var vedlagt. Et bredere økumenisk engasjement ønskes (jf. MKRs forrige vedtak), men dette kan det ta litt tid å bygge.

Ad pkt. 10: Trosfrihet i Norge: Utredningen fra Menneskerettighetsutvalget er et viktig dokument som gir en god oversikt og vil være nyttig framover. MKR uttrykker stor takk for dette arbeidet. Utredningen bør legges ved protokollen fra møtet.

Det ble også orientert om forsoningskonferansen i Oslo i begynnelsen av mai. Les mer [her](#).

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.
2. Utredningen fra Menneskerettighetsutvalget om trosfrihet vedlegges protokollen.

MKR 15/22: Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Kirkerådet 10.-11. februar 2022 og 24.-25. mars 2022
2. Protokoll fra møte i Samisk kirkeråd 31. januar 2022
3. Referat fra rådsmøte i Samarbeid menighet og misjon 28.01.2022
4. Protokoll fra møte i Menneskerettighetsutvalget 24. mars 2022
5. Referat fra Årsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn STL 28. februar 2022
6. Referat fra møte i kontaktgruppen med Islamsk Råd 30. september 2021
7. Protokoll fra møte i Komiteen for internasjonale spørsmål KISP 20. januar 2022 og 21. april 2022

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

MKR 16/22: Tidslinje og plan for forberedelse og deltakelse til LVFs generalforsamling 2023 (1. gangs behandling)

MKR's behandling:

Rådet samtykket til planene for forberedelsesarbeidet slik det ble presentert i saksdokumentet. Det må forberedes en sak til Kirkemøtet i 2023, og dersom det er saker til behandling på generalforsamlingen som har læremessige implikasjoner, kan det også være aktuelt å forberede en sak til Bispemøtet.

Det kan være aktuelt å arrangere et seminar om «luthersk avkolonialisering» og «grønn kolonialisme» som MKR-utvalgene arbeider med.

Vedtak:

1. MKR ber om at orienteringen og tidslinjen inkluderes i en oppdatert sak til MKR's høstmøte.
2. MKR ber om at det forberedes en sak om generalforsamlingen til Kirkemøtet i 2023.

MKR 17/22: Oppnevning av delegater til LVFs generalforsamling 2023

MKR's behandling:

Rådet var enig i sakspapirets forslag til delegater til LVFs generalforsamling.

Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet om å foreta følgende oppnevning:
 1. Kristine Sandmæl, Mellomkirkelig råds leder
(vara: Kjetil Drangsholt, MKR's nestleder)
 2. Leder eller et annet folkevalgt medlem av Kirkerådet
(helst kvinne på grunn av krav om kjønnsbalanse).
(vara: Et folkevalgt medlem av KR)
 3. En biskop med vara (foreslås av Bispemøtet i mai)
 4. Nora Antonsen, leder av Den norske kirkes ungdomsutvalg (ungdom)
(vara: Thomas Raadin Iversen, nestleder av DnkU)

5. Samisk representant:
Are Markku Tjihkkom (urfolk, ungdom)
(vara: Fastsettes av Samisk kirkeråd)
 6. Tron Fagermoen, leder av Teologisk nemnd
(vara: Avklares i sekretariatet i samråd med leder: Person med akademisk og diakonalfaglig kompetanse)
2. Delegat fra Kirkerådet og Bispemøtet avklares før saken sendes til Kirkerådet for endelig vedtak.

MKR 18/22: Samarbeid med søsterkirker

MKR's behandling:

Momenter fra samtalen:

Generelt:

Bakgrunnen da søsterkirkeavtalene ble inngått på 2000-tallet, var at søsterkirkene etterspurte bredere kontakt med Den norske kirke, ikke bare med misjonsorganisasjonene. Dette gjaldt særlig i Brasil, men og i Sør-Afrika.

Avtalene må ha et konkret innhold, og dette vil nødvendigvis skifte over tid.

De nasjonale samarbeidsavtalene er mest relevante for nasjonalt og regionalt nivå (bispedømmene). Avstand vanskeliggjør menighet-til-menighet-relasjoner.

Vi må erkjenne at vennsksapsrelasjoner avhenger av ildsjeler og personlige kontakter. De bispedømme-relasjonene vi har og har hatt til nå, er resultat av personlige relasjoner, og der det sammenfaller med nasjonale avtaler, er det mer tilfeldig.

I dag har Oslo bispedømme samarbeid med Sør-Afrika, Borg og Nidaros med Jordan og Det hellige land. Burde MKR oppfordre et bispedømme til samarbeid med Brasil?

Sør-Afrika

Den norske kirke arbeider med å fornye den nasjonale samarbeidsavtalen med ELCSA. NMS ønsker å inngå en partneravtale med ELCSA. NMS skal ikke sende misjonærer, men en type utveksling kan være aktuelt, og det er aktuelt å støtte presteutdanningen.

ELCSA søker akkreditering til presteseminaret på Umpumulo, men har ikke ambisjoner om høyere akademiske grader. ELCSA vil i første omgang utvikle en fireårs utdanning på lavere profesjonsutdanning. De som ønsker en akademisk teologiutdanning, skal fortsatt ta det i Pietermaritzburg.

Hva slags dialog er det på tvers av de lutherske partnerne om utdanning, og med LVF?

Presteutdanning er avgjørende for kirkens identitet. Hvis det er det de trenger nå, bør vi støtte det.

Brasil

Fornyelsen av avtalen med Den lutherske kirke i Brasil ble undertegnet på et digitalt møte mellom de to kirkers ledere tidligere i vår.

I Brasil er det krevende å få til samarbeid også på bispedømmenivå, blant annet på grunn av avstanden. Den nasjonale relasjonen er viktig, og MKR er et nav for å få det til å fungere. Tematisk handler det blant annet om et samfunn med en sterk evangelikal strømning, samt om miljø og regnskog, hvor norske myndigheter ønsker at Den norske kirke er på banen.

Kirkens utdanningsinstitusjon i Brasil er viktig utover egen kirke.

Jordan og Det hellige land

Bispedømmesamarbeid som Borg – ELCJHL står sterkest der kommunen eller andre også har vennsapsrelasjoner (eks.: Sarpsborg – Betlehem). Det er viktig å finne konkrete ting å samarbeide om, som for eksempel utveksling av forbønnsemner. Bispedømmet sender ut bønne- og innsamlingsforespørslar i konkrete situasjoner.

Vedtak:

1. I forbindelse med fornyelse av søsterkirkeavtalen med ELCSA bør det vurderes å gi økonomisk støtte til presteutdanning i ELCSA.
2. Mellomkirkelig råd tar saken for øvrig til orientering.

MKR 19/22: Kirkens arbeid med situasjonen i Ukraina

MKR's behandling:

Professor Vebjørn Horsfjord, Høyskolen i Innlandet, preses og Bibelselskapets og Kirkens Nødhjelps medlemmer i rådet, innledet til samtalen.

Noen momenter fra innleggene og samtalen:

Bakgrunn:

- Horsfjord tegnet et riss av Den russisk-ortodokse kirkes historie, særlig gjennom de siste tiårene og reflekterte særlig over konflikten mellom patriarkatene i Moskva og Konstantinopel med Ukraina som midtpunkt, og anerkjennelsen (fra patriark Bartolomeus) av en egen ukrainsk autokefal kirke (2019).
- I dag: Tre viktige kirker i Ukraina: En kirke under Moskva-patriarkatet, en ukrainsk autokefal kirke og en gresk-katolsk kirke.
- Bibelselskapet har vært med på å bygge opp kontorer i flere byer i Ukraina, f.eks. hovedkontoret i Kyiv, som tidlig ble et nødhjelpskontor.

Hva gjør Den norske kirke?

- En tverrfaglig gruppe er nedsatt i sekretariatet med konkret veiledning på nødhjelp, flyktninghjelp, liturgi, forbønn, uttalelser etc. Se www.ressursbanken.no

- Glad for det lokale menigheter i Den norske kirke gjør.
- Den norske kirkes kontakt med ROK gjennom Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen (SKKB) er nå lagt på is.
- Glad for signaler om at vi bør/kan prøve å bidra til dialog og fred. Bibelselskapet og flere er viktige her, bruke de kanalene man har.
- Gjennom KN/ACT kan det være «kanaler» både til Ukraina og Russland.
- Bibelselskapet driver traumebehandlingsarbeid, med erfaringer fra mange land, som er implementert i Ukraina.
- Enormt behov for ukrainske bibler i Ukraina samt brød og annen nødhjelp. De store rapportene fra avsidesliggende områder har vi ennå ikke fått. Traumebehandling vil være viktig.

Økumenisk samarbeid

- Sentralkomiteemøtet i KV i juni: Spennning om det kommer et forslag om suspensjon av ROK. KV er en arena for «det kirkelige språk» og for dialogen. Det økumeniske fellesskapet bør gå en ekstra mil.
- Gjennom Kirkenes verdensråd har Den norske kirke fremdeles formell kontakt med ROK.
- KVs Pre Assembly starter 10. mai på Kypros hvor ROK er med. Spennende å se utfallet.
- Noen økumeniske forsøk på samtaler og initiativ med ROK har vært prøvd.
- Det kommer en tid etterpå også, vi må tenke langsiktig.
- Det går en grense for ytringsfriheten om en maner til vold, særlig om en har makt.
- Noe av det med «tradisjonelle verdier» kan finne gjenklang også i flere afrikanske kirker.
- Ganske likt syn på «tradisjonelle verdier» i Ukraina og Russland. Men Pride-markering har vært lov i Kyiv i 10 år.
- En krevende alliansebygging mellom evangelikale i USA, katolikker og islam på «tradisjonelle verdier». Her må det «balanseres».
- Kristne i Midtøsten/Middle East Council of Churches (MECC): Kjenner på en ambivalens overfor hvordan flyktninger sees på der versus i Europa/Ukraina, Russlands innsats, dreining av bistandsbudsjetter etc.

Rådet vurderte om det burde komme med en uttalelse om krigen i Ukraina og Den russisk-ortodokse kirke, men konkluderte med at tidligere uttalelser fra Den norske kirkes ledelse er tilstrekkelig på det nåværende tidspunktet. Det er lite nytt nå ut over det som alt er uttalt. En vil avvente møter i KV før en eventuelt uttaler noe mer offentlig fra Den norske kirke.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd har følgende innspill til den videre håndtering av situasjonen i Ukraina:

1. MKR takker for nyttige ressurser som sekretariatet har gjort tilgjengelig for menighetene.
2. MKR gir sin støtte til preses og internasjonal direktørs håndtering av krigen i Ukraina og forholdet til Den russisk-ortodokse kirke. Rådet ber om at deres samarbeid med Kirkenes verdensråd videreføres.
3. Rådet ber om at man fra den norske kirkes side også støtter KVs dialogarbeid overfor Den russisk-ortodokse kirke og det langsiktige arbeidet med å bygge gode økumeniske relasjoner til tross for konflikter og uenighet.
4. MKR uttrykker anerkjennelse for Bibelskapet og Kirkens Nødhjelp/ ACT Alliance sitt viktige arbeid i Ukraina og nabolandene og oppfordrer menighetene til å støtte dette gode arbeidet.

5. MKR ber sekretariatet søke kontakt med norske menneskerettighetsorganisasjoner som arbeider med Russland og Ukraina.

MKR 20/22: Møteplan for Mellomkirkelig råd 2023

Følgende var forslag til møteplan for 2023 fra MKR/AU:

2.-3. mars med Samisk kirkeråd (Bodø)

3.-5. mai (Genève)

26. oktober i Oslo (digitalt)

MKR's behandling:

Det er ønskelig fra rådets side å flytte møtet 2.-3. mars til 1.-2. mars, dersom det er mulig for Samisk kirkeråd.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar møteplanen for MKR 2023, om mulig med justert dato for marsmøtet.

MKR 21/22: Oppnevning av medlem til Komiteen for internasjonale spørsmål 2022-2023

Vedtak:

Mellomkirkelig råd delegerer til MKR/AU å oppnevne nytt medlem til KISP 2022-2023.

MKR 22/22: Oppnevning av medlem til Nådens fellesskap 2022-2024

Vedtak:

Mellomkirkelig råd oppnevner Erlend Welander som nytt medlem av Nådens fellesskap 2022–2024.

MKR 23/22: Eventuelle uttalelser

MKR's behandling:

Et forslag fra Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) til en oppdatert utgave av en uttalelse fra 2020 om autonome våpen var sendt ut til MKR's medlemmer. KISP ba MKR vedta den oppdaterte versjonen, som kan være en god basis for det løpende arbeid i sekretariatet.

Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar den oppdaterte uttalelsen «Mennesket må ta ansvar – Forby autonome våpen!».

Uttalelsen vedlegges protokollen.

Neste møte i MKR: **13.-14. oktober 2022.**

Vedlegg:

«Trosfrihet i Norge» – utredning fra Menneskerettighetsutvalget
Uttalelsen «Mennesket må ta ansvar – Forby autonome våpen!»

Referat fra KISP-møte 16. september 2022 (ikke endelig godkjent)

Kirkens hus, Oslo

Til stede fra KISP:

Ragnhild Mestad (leder), Robert Mood, Sofie Nordvik, Mathias Slettholm, Kåre Eriksen (ikke sak 15/22 og 16/22), Pål Kristian Balstad (ikke sak 11/22-13/22), Per Bondevik (ikke sak 14/22-17/22), Elin Finnseth Sæverås (observatør fra NKR)

Forfall:

Ina Libak, Lovisa Mienna Sjøberg

Til stede fra sekretariatet:

Guro Almås (referent), Wenche Fladen Nervold (sak 13/22) og Per Ivar Våje (sak 13/22)

KISP 11/22: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Innkalling og dagsorden ble godkjent.

KISP 12/22 Godkjenning av protokoll fra KISP 21. april 2022

Vedtak:

Protokollen ble godkjent.

KISP 13/22: Ulikhet og overforbruk: Hva kan kirkene gjøre?

Saksordfører: Per Bondevik

Sofie Nordvik innledet om KFUK-KFUM Global sitt arbeid med temaet.

Vedtak:

KISP ber sekretariatet legge frem et forslag til notat om dette temaet til behandling i KISP 9. desember.

Notatet skal inneholde vurderinger rundt:

- Forslag om en årlig **sørgedag knyttet til «Jordens overforbruksdag»**, den dagen da årets kvote av fornybare ressurser er brukt opp. Dagen bør inneholde et politisk budskap og handlingsalternativ.¹
- **Å fremme forslag om MVA på ombruk, gjenbruk og reparasjon.**
- **Muligheter for en medlems-survey** med noen få sentrale spørsmål rundt forbruk, f.eks. en gang årlig.

KISP ønsker deltakelse fra Kirkerådets kommunikasjonsavdeling på denne saken i desember-møtet.

Momenter fra innledningen:

Strøm:

Det som trekker mest strøm, er det ekstreme overforbruket, som sakspapirenes artikkel fra Nature Communications viser. Vi må se verdien av strøm, det er ikke en evig ressurs. Hvis det bare er penger som bestemmer, er det kanskje bitcoin som vinner. Strøm kan skape ulikhet, og strømmangel blir verre av at det er stor ulikhet.

Areal:

Blir bare behandlet på kommunenivå. «Vi må ha litt urørt natur, men ikke akkurat i vår kommune». Overordnet forvaltning av areal er avgjørende.

Hvis bærekraftsmålene hadde styrt oss, hadde vi fått til både å verne liv på land og bekjempe ulikhet.

Mat: påminnelse om hvordan vi kan produsere masse søppel. Bomullsplantasjer i Sør, soyaplantasjen, ender opp i kyrne i så stort fjøs som mulig, kyr som aldri er ute, mest mulig kjøtt, mer søppel, mer utslipp..

Stille spørsmål ved handelsavtalen med Brasil

Gjøre noe med subsidieordningene i vårt landbruk, 98 prosent av subsidiene går til konvensjonelt landbruk. En subsidie er noe vi må bruke spesifikt, det er noe vi har for å styre. I landbruket finnes det mange virkemidler vi kan bruke om vi vil.

Biologisk avfall inn i jordbruket -fange mer karbon. Dyr på jordet, fange mer karbon. Landbruk i mindre skala, færre dyr, er en del av klimaløsningen. Litt dyrere kjøtt i butikken, da har vi ikke råd til å kaste så mye som vi gjør i dag. Mindre forbruk, mindre avskoging. Det er en utfordring, men også en løsning.

Varer:

Klær, elektronikk: Vi trenger mer bevissthet: Vi utnytter arbeidskraft i det globale Sør, for så å kaste mer varer til slutt. Mest å vinne -færre t-skjorter, litt dyrere, gode arbeidsforhold og mindre utslipp.

Åpenhetsloven: Fortsatt en vei å gå for ordentlig info om produksjon, men vi har en vei inn, loven gir litt makt til forbrukerne, og bedriftene må rapportere på MR-brudd.

Flere og flere bedrifter starter opp med nullvekstvisjon.

Nasjonalt: Litt mindre moms: skredderen ansette en til, reparere mer klær.

¹ Kommentar fra referenten: Jordens overforbruksdag har de siste 10 årene falt i første halvdel av august og slutten av juli (2022: 28. juli)

Hvis vi kan subsidiere oljeleting gjennom leterefusjonsordningen, har vi også råd til å subsidiere reparasjon av klær.

Flommer blir dyrt. Tar tak i illusjonen om at effektivitet og vekst vil redde oss ut av alle situasjoner. Vekst er ikke et godt mål til å løse bærekraftsmålene. Ta et steg tilbake, slipper å gå gjennom alle sakene, og gi plaster på såret.

KFUK-KFUM Globals metode:

Grupper lokalt og på folkehøyskoler gjør ting som å lage byttemarked, og har samtaler om politiske virkemidler. Samtaler skal føre til påvirkning, de må ut av rommet. Alt opplysningsarbeid må ha med et handlingsalternativ. Når jeg snakker til en folkehøyskole eller en lokal gruppe, har jeg alltid med meg kontakt til en lokalpolitiker, en høring el.l. Politikere er glade for å se «ekte mennesker» / ungdommer.

Representanter for lokalgrupper velges inn til styret i KM Global og er med å beslutte politikken til KM Global. Vi sender disse folkene i møter med myndighetene, til dialog med EU-kommisjonen.

Første steg til å ønske seg mer tog er å prøve å ta nattog -få en erfaring av å gjøre noe klimavennlig, at det går an. «Vi tar tog -og alle burde ta tog» -Vi er på klimalaget, folk får en identitet, og får lyst til å gjøre mye mer. Tror dette er lett å få til i kirken, men vi må huske å ha med det politiske. Ta tog, og sende et brev om at det er krise at togtilbudet er så dårlig/dyrt etc.

Momenter fra samtalen i KISP:

- **Måtehold** bør være en grunnpilar i kirken, enten det gjelder mat, alkohol eller forbruk generelt. Men må ha en balanse mellom måteholdsdyden og det strukturelle.
- Kan vi foreslå en **matkastelov for kirken**? Kirkerådet kan ikke lage en lov for lokalkirkene, men desto viktigere å inspirere og tilby virkemidler som gjør det lettere å kaste mindre. Det lages en **veileder for mat** nå som del av handlingsplan for Kirkemøtesaken om miljø fra 2021.
- Noen land har fremmet **Brutto nasjonal livskvalitet**.
- Kirkens tradisjoner med **spiritualitet og refleksjon** er en merverdi som kirkene kan bidra med, særlig viktig i en tid som nå, når ting kan oppleves litt overveldende.
- **Mange trenger kirken for å orke å stå i en kamp for endring**. Dette behovet har kanskje blitt sterkere enn tidligere.
- Bør kirken ha noen meninger om en overordnet **aktøranalyse**, hvor man f.eks. vil se at Russland sitter på mye av ressursene som vi trenger for det grønne skiftet. Hvilke muligheter byr seg, hvordan kan kirken være en konstruktiv aktør?
- KM-vedtaket prøver å pushe et større **samspill mellom Dnk og organisasjonene**, det er viktig. Ikke bare enveis. Fins mange initiativ som ikke snakker sammen.
- Hvordan kan **kirkene være med å mobilisere**, på nasjonalt nivå. Vi trenger medlemmene våre med på laget som push for å bidra til politisk endring. Press fra en større bevegelse som kirkens medlemmer er.
- **Gjenbruksbutikkene er en interessant alliert for kirken**, med 2500 frivillige bare i NMS Gjenbruk (disse er i hovedsak Dnk-medlemmer), og noe tilsvarende i NLM. Noen av gjenbruksbutikkene vil starte med reparasjon, og kan være interessert i å **fremme MVA-fritak på reparasjon**.

- NMS har fått gjennomslag for MVA-fritak på gjenbruksbutikker og gjenbrukslys (ca. 15 år siden). Betingelsen er at det som selges er gitt som gaver, og at kun frivillig arbeidskraft brukes. Nå jobber de med redesign av klær, ønsker å selge det.
- **Felleskap** er et grunnleggende budskap for kirkene. Ta felleskapets beste som utgangspunkt, og felleskapet er mye større enn lokalsamfunn. Koble seg på mer i kommunepolitikken?
- AU har ønsket å få politikerne i tale, **skape trygge rom for den reelle politiske debatten**, den offentlige politiske debatten har gått i en retning som ikke lenger løser noe.
- Hvordan kan en gi alle som går i kirken ett eller annet handlingsalternativ for å reagere på den store dissonansen som man opplever. **Legge til rette for at medlemmene kan spille inn**, hvilke valg som ikke går an å ta, hva som er for dyrt eller for utilgjengelig. Hvordan kan kirken i toppen samhandle med massene.
- **Lobbyverktøykasse for menigheter** for arbeid opp mot kommunen bl.a. Ta utgangspunkt i ressurser som finnes, men skreddersy for menigheter.
- Hjelp kommunene å ta gode valg i energibruk -synliggjøre paradoks, er det strømkrise eller er det subsidiering av bitcoin?
- Når KFUK-KFUM Global uttaler seg, svarer på en høring el.l., sender de ofte noen punkter til lokallag for at de kan spille inn. Kan man i større grad gjøre det **fra Kirkerådet til grønne utvalg** osv?
- Handlingsplanen for Kirkemøtesaken Mer himmel på en truet jord (2021) inneholder blant annet en **ny veileder for mat**, som skal sendes alle menigheter, samt **reisepolicy** for Kirkerådet og bispedømmer.
- **Bærekraft i kirkebygg** er et annet viktig punkt i handlingsplanen for Mer himmel på en truet jord. Her kommer også risiko for menneskerettigheter i leverandørkjedene inn. Kirkerådet kan ikke komme med påbud overfor fellesrådene, men dette er på dagsorden mange steder allerede, og vi må bidra til å øke kompetanse og fokus på det. Biskopene har også en viktig rolle her.
- The Climate Coalition tar utgangspunkt i hva folk er glad i, og tilbyr handlingsalternativ ut fra det. Skrive brev til politiker. Jobber fra et **kjærlighets-utgangspunkt**. «Det man er glad i vil man beskytte».
- Ta på alvor de som sitter i ulike tillitsverv i kirken, gi de mulighet til å koble seg på og spille inn til politiske prosesser på relevante tema. Fore eksempel **ungdomsrådene** i bispedømmene.
- Det som trengs i Den norske kirke på disse temaene er **voksenopplæring**, ofte skyver vi barn og unge foran oss. Vi voksne må ta ansvar.
- Kirken må **ta tilbake rebelspråket**, inspirert av han som er utgangspunktet for vår religion. Uttalelsene fra KV viser at vi trenger en fornyelse av språket for å tale til folk, inspirere.
- Bobling i Some rundt dronning Elisabeths begravelse, trigge et **oppgjør med kolonimakttenkningen**, dette er en god mulighet.
- Koble oss på **miljø som jobber med sirkulærøkonomi** (eks. globale nettverk som Oslo er med i), og med tiltak som fremmer reparasjon og gjenbruk, som f.eks. momsrefusjon på reparasjon
- Smultringmodellen (Doughnut economics) er en fruktbar og mer konkret tilnærming til bærekraftsmålene. Vi må **tette midten av smultringen** (de sosiale målene). Hvis det fungerer, og arbeidere får ordentlig betalt, vil varer bli dyrere, som vil gi mindre klimautslipp.
- Omfordeling av arbeidsplasser
- Å snakke om overforbruk kan lett oppfattes moralistisk. Men hvis vi mener **at alle er like mye verd, får det radikale konsekvenser**. Dette må vi våge å snakke om. Hva er rettferdig, hva betyr det for oss, og hva kan vi gjøre med det.

- Ta eierskap til saklige analyser om f. eks. ulikhet, og Norge som krigsprofitør. Kirken kan ha tydelig stemme her.
- Mye av det vi snakker om handler om kommunikasjon -vi trenger en strategi for **kommunikasjon** på disse temaene.
- Vi kan komme med uttalelser, men **gode spørsmål** kan også være effektivt.
- Bruke SIFO-undersøkelsen i arbeidet med forbruk.

KISP 14/22: Krigen i Ukraina: Hvor går Europa?

Informasjons- og diskusjonssak -ingen vedtak.

Innledninger ved Palle Ydstebø, Krigsskolen og Olav Fykse Tveit, biskopenes preses

Samtale i KISP med de to innlederne.

KISP 15/22: Oppdatering fra Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Karlsruhe

Beate Fagerli, teologisk seniorrådgiver, innledet til samtale.

De fire «Public Statements» fra generalforsamlingen inneholder mye KISP-relevant stoff som trengs å arbeide videre med.

Vedtak:

KISP gir Robert, med hjelp av Guro, i oppdrag å formulere et sammendrag av Public Statements for oversendelse til MKR.

Momenter fra diskusjonen:

- Luthersk identitet må avkoloniseres
- Hvem definerer kolonialisme, hvem har definisjonsmakten på hvordan vi forstår konflikten
- Uttalelsene gir grunnlag for å pushe Norge på signering av forbudstraktaten mot atomvåpen. Kan kobles på Ukraina.
- Uttalelsen The Living Planet tar opp reparasjon for tap og skade (loss and damage). Norge motarbeider dette, her trengs det mye push.
- Vi bør utfordre Norge på å være tydelig på sivilsamfunnets plass i klimaforhandlingene i Egypt (og at Norge bør utfordre FN på dette)
- The Living Planet tar også til orde mot ny fossilutvinning -hvis vi skal ta det på alvor går vi imot nye oljefelt i Norge, som Wisting-feltet
- Fortsette å snakke om apartheid
- Uttalelsene har en tydelig tråd som sier Fra ord til handling. Vi har et ansvar -nå handler det om rettferdighet.

Referat fra KISP-møte 21. april 2022 *(Ikke endelig godkjent)*

Kirkens hus, Oslo

Til stede fra KISP:

Ragnhild Mestad (leder), Robert Mood, Kåre Eriksen, Lovisa Mienna Sjøberg, Pål Kristian Balstad (ikke sak 06/22), Per Bondevik (sak 06/22-10/22),

Forfall:

Ina Libak, Sofie Nordvik, Mathias Slettholm, Elin Finnseth Sæverås (observatør fra NKR)

Til stede fra sekretariatet:

Guro Almås (referent)

KISP 03/22: [Godkjenning av innkalling og dagsorden](#)

Vedtak: Innkalling og dagsorden ble godkjent.

KISP 04/22: [Godkjenning av protokoll fra KISP 13. desember 2021 og 20. januar 2022](#)

Vedtak: Protokollene fra KISP 13. desember 2021 og 20. januar 2022 ble godkjent.

KISP 05/22: [Innspill til Den norske kirkes delegater til Kirkenes Verdensråds generalforsamling](#)

Saksordfører: Kåre

Vedtak:

KISP ber om at vedlagte følgende innspill oversendes Den norske kirkes delegater til KVs generalforsamling og tas med i forberedelsesarbeidet.

Med utgangspunkt i de forelagte saksdokumenter (1. Message fra Specialized Ministries Pre-Assembly; 2. Vedtak fra Kirkemøtet 2021: Kirkens globale oppdrag; 3. Informasjon om generalforsamlingen til MKR januar 2022; og 4. Assembly Booklet) fremmer KISP følgende innspill:

Vedrørende omverdensanalysen i Message from Specialised Ministries:

- De tre nøkkelbegrepene som løftes fram (rasisme, populisme, klimakrise) oppleves som delvis treffende. KISP mener ulikhets- og utenforskapdimensjonene bør vektlegges sterkere, som utfyllende og forklarende faktorer til disse.
- Klimakrise og naturødeleggelse bør alltid framheves i sammenheng, også på overskriftsnivå.
- KISP har i sin samtale fokusert på hva som oppleves som nytt i en global problembeskrivelse, herunder:
 - Global urettferdighet bidrar til å befeste utenforskap og avmakt (stater, nasjoner, grupper – «leave no one behind»).

- Vi står overfor en sannhetskrise hvor objektive sannheter utfordres (hvem eier sannheten?), som i stor grad er drevet av teknologiutviklingen. KISP etterlyser større fokus på teknologiutviklingens rolle (utfordringer og muligheter).
- Det er viktig å være bevisst på hvilke perspektiver som målbæres i analysene og samtalen som følger av denne. Vi må erkjenne at verden ser annerledes ut, og fortolkes på forskjellig måte, av andre.
- Det er behov for å utfordre og utforske våre egne sannheter, kirken må vektlegge ydmykhet og dialog.
- KISP savner referanser til bærekraftsmålene.
- Poenget om at «verden skriker etter rettferdighet» er et godt innsteg for samtalen videre.

KISPs innsteg er, på samme måte som Specialised Ministries, preget av krigen i Ukraina og hvordan dette påvirker samtalen om globale utfordringer.

- Ukraina-krisen tydeliggjør at verden ser forskjellig ut avhengig av hvor man er og hvilken bakgrunn man har. I flere land, blant annet i Afrika, målbæres kritikk av vestlig imperialisme og sympati med Russlands sak.
- KISP ser behov for å at det tas oppgjør med vestlig imperialisme. Samtidig er det behov for å ta tydelig avstand fra en aggresors handlinger, uten å stimulere fiendebilder mellom befolkningsgrupper.
- Kirkens innsteg må være å framheve menneskeverdet og vern om skaperverket. Et russisk liv er like mye verdt som et ukrainsk liv.
- Både konfliktene i Ukraina og Etiopia er konflikter hvor kristne står på begge sider av konflikten. Det blir dermed et økumenisk eller indrekirkelig anliggende som krever dialog og forsoning.

I budskapet fra Specialised Ministries vektlegges det at tiden er inne for felles handling («we intend to act together»). Til dette vil KISP anføre følgende:

- Dagens realitet krever at vi tar et skritt tilbake og etablerer en felles virkelighetsforståelse. Handling krever dialog og forsoning.
- Ved å målbære en intensjon om å handle, legger vi også opp til å bli målt på vår handling.
- Kirken kan være en arena for å møtes i eksistensielle utfordringer.
- Kirken må fylle sin rolle som arena og fellesskap – vi må lytte til fortellingene og vende oss til Gud i bønn.
- Det er nyttige erfaringer å høste fra prosessene rundt «the Pilgrimage of Justice and Peace». KVs arbeid med å dekolonisere misjonsbegrepet er også en nyttig læring, og erfaringen kan anvendes også i disse prosessene.

KISP har videre reflektert over hva kirkenes særlige bidrag kan være:

- Kirkenes særlige bidrag er menneskeverdet, en felles teologisk forankret sannhet («her er ikke og jøde eller greker», den barmhjertige samaritan) med Jesus-fortellingen i sentrum.
- Kirken kan være en aktør og arena for å fremme dialog (bryte ned ekkokammere), og initiere samarbeid på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Kirken må anerkjenne uenighet, men samtidig fremme gudsriket og skape fred.
- Kirkene kan være talspersoner for å etablere menneskeverdet som den viktigste overnasjonale autoritet.
- Kirken bidrar til å skape håp gjennom de positive fortellingene om fellesskapet («Frykt ikke, for jeg er med dere»)

- Kirken har erfaring og kompetanse som aktør og arena for å fremme menneskelig dialog, på tvers av tro og livssyn, og økumenisk arbeid.
- Kirken har en proaktiv rolle som pådriver for bærekraftsmålene.
- Samspillet med Samisk kirkeråd og erfaringene fra samisk kirkeliv i Barentssamarbeidet gir nyttig erfaringsgrunnlag.
- Kirkene har betydelig samfunnsbyggende kompetanse og erfaring fra dialog med myndigheter.

KISP 06/22: Grønn omstilling og grønn kolonialisme? (1. gangs behandling)

Saksordfører: Ragnhild

KISP-medlem Lovisa Mienna Sjøberg innledet.

Momenter fra innledningen:

- *Kolonialisme* er både konkrete handlinger (eks. fortrenge mennesker fra en skog) -men også et mindset. *Grønn* kolonialisme betyr at kolonialismen har fått et grønt fortegn.
- Mindset som sier: Det jeg vil ha, det kan jeg få. Jeg vil ja goji-bær, jeg vil ha avokado, jeg vil ha el-batterier... Dette mindsetet ligner på Stallu i samisk tradisjon. Stallu spiser sine barn, elsker gull, er opptatt av å spise. Alt handler om «me, myself and I»
- Å være menneske er å aktivt velge noe annet. Akseptere at ting går langsomt. Et etisk ideal: Å stå til ansvar for det vi gjør. Hva kan vi ofre for et høyere gode for mennesket.
- Dette utgjør et kunnskapsgrunnlag. Vi må fylle kunnskapsgapet -men først anerkjenne at det er et kunnskapsgap.
- Enstemmig høyesterettsdom om at vindkraftutbyggingen i Fosen var menneskerettsstridig. Folk jublet, men nå er man i ferd med å overkjøre høyesterettsdommen. Kirken er stille.
- Under demonstrasjonene mot Sjødeponi i Repparfjorden, kom prostens i Tromsø og hadde gudstjeneste der. Han fikk mye kritikk for det, men støtte fra biskopen.
- Forholdet mellom teologi og politikk -når er en politisk? Det å ikke si noe er også politisk.
- Kirken som institusjon fulgte statens politikk i fornuksningspolitikken. Kirken er ikke uskyldig.
- I Sverige skjer både ekspansiv gruvedrift -helt vanlig kolonialisme, og skogsdrift – som er en kolonialisme med grønt skjær. Kirken er en stor skogeier, de to største bispedømmene eier de største skogene. Disse to er de eneste som ikke har miljøsertifisert sin forvaltning. Det brukes begrep som «fornybar ressurs», «gjenplantning», «den svenske modellen».
- Det kan være vanskelig å skille hva som er kolonialisme og hva som er grønn kolonialisme. Her er et område som noen andre eide, og som man går inn i igjen og igjen og igjen, fordi det er «tomt». Men det var ikke tomt.
- Amazonas: Man hugger ned regnskog til fordel for kjøttfe -helt vanlig kolonialisme. Men balsatre som brukes til blader i vindturbiner hentes også fra Amazonas -da blir det grønn kolonialisme.
- Kirken kan ta opp noen caser, bli bevisst på fortiden vår, verne om kunnskap, verne om skaperverket.
- Det er ikke riktig at den vestlige verden skal bestemme hvordan grønn omstilling skal se ut. Kirken kan lede an, ta opp samtalen. Skaffe kunnskap.
- Hører gjerne «Kan ikke Samisk kirkeråd / Samisk høyskole / Sametinget gjøre det?» Men hvem sitt problem er kolonialismen? Bare samenes problem, eller alle sitt? Hvem berøres, og

hvem har ansvar?

Momenter fra samtalen i KISP:

- Viktig å ta oss tid til å lytte
- Å internalisere eksternaliteter. Vi må se totalbildet og kostnadene (for urfolk eller andre), ta det med i regnestykket.
- Drøyt at ikke høyesterettsdommen blir implementert. De som bor der får ikke en gang strømmen.
- Er kolonialisme eller grønn kolonialisme noe annet enn markedsdynamikk? Er markedsdynamikken/konsumsamfunnet elefanten i rommet.
- Forstår behovet for å bruke kolonialisme, men tror det er en kommunikasjonsutfordring.
- Dra veksell på den bærekraftige måten å forvalte naturressurser på.
- Tapet av livsgrunnlag framstår særlig akutt fra et urfolksperspektiv. Sorgen over naturen som raseres har jeg også, selv om jeg har et mer distansert forhold til det. Det er noe her som gir gjenklang i hele samfunnet.
- Vindmøllene i Rogaland skaper støy for de nærmeste (røde lys), men plager ikke sauene i nærheten. I Rogaland eier folk jorden, så de får betalt for vindmøllene, det er en viktig forskjell.
- For Lovisa er det helt vesentlig å bruke ordet kolonialisme. Dette har bygd seg opp over mange hundre år. Vi er alle en del av det, har alle et ansvar. Det er hundre år siden vi (samer) ikke fikk ha en lommebibel fordi vi ikke ble ansett å kunne tenke abstrakt. Hvis Bærum-folk hadde vunnet frem i Høyesterett, tror jeg ikke de ville blitt overkjørt.
- Handler også om formelle rettigheter til jord og vann. «Dere må også være med å betale». Vi har betalt siden Vasas sølvgruver.
- Dette er en av grunnene til at klima og natur alltid henger sammen
- Mindsetet grønn kolonialisme handler om at vi insisterer på å fortsette vårt overforbruk med alle midler, selv om det går ut over andre. Tar det for gitt. Vi må bekjempe grådighet.
- Kirken kan bidra med å synliggjøre kostanden med å dure på med det «grønne skiftet» uten hensyn til mennesker og natur
Eks. en kommunikasjonsformidlingskampanje hvor man utarbeider fortellinger. To fortellinger i måneden: overgrepet vi begår mot noen + muligheten som ligger på dette stedet - hvor mye vi kunne oppnådd med å forvalte naturen på en annen måte.
- Løfte frem arbeid som finnes: hvordan man fisker så fisken holder i mange hundre år. Hvordan man holder et vann rent, etc.

Vedtak: KISP er positiv til å følge opp temaet til høsten, gjerne med et seminar sammen med Menneskerettighetsutvalget og Teologisk Nemnd. AU følger opp sammen med Lovisa.

KISP 07/22 [Autonome våpensystemer \(2. gangs behandling\)](#)

Saksordførere: Robert

Autonome våpensystemer, Kunstig intelligens og bioengineering (endring av menneskelige egenskaper ved hjelp av teknologi): Alle disse vil modnes i løpet av de neste to til fem årene. Dette vil ha større innvirkning på våre samfunn enn den industrielle revolusjon hadde.

Vedtak:

1. KISP vedtar vedlagte uttalelse. KISP ber om at uttalelsen fremmes som forslag til uttalelse fra Mellomkirkelig råd.
2. KISP ber sekretariatet jobbe videre med publisering av en kronikk om temaet
3. KISP ber sekretariatet følge opp arbeidet med politisk påvirkningsarbeid nasjonalt og internasjonalt

KISP 01/22: Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter (KM-sak) Oppdatering

Guro oppdaterte om status for saken. Den går til 2. gangs behandling i Kirkerådet 30.-31. mai, og går så til Kirkemøtet.

Kommentar fra KISP: Hvordan skal oppfølgingen av KM-saken rapporteres på? Kan dette legges inn i Den norske kirkes årsrapport? Skal det rapporteres tilbake til KM etter en viss tid?

KISP 08/21: Orienteringssaker

Kommentar til Orienteringssak 8.5: Globale, diakonale og misjonale merkedager 2022: Aksjonen *Sammen som kirke i hele verden* har falt ut fra listen og må tas inn.

KISP 09/21: Eventuelt

Et mulig tema som kirken kunne tatt opp i tilknytning til krigens etikk, handler om bruk av ansiktsgjenkjenning og sosiale medier for å identifisere falne og sende melding til familiene. Dette gjøres på ukrainsk side ved hjelp av amerikansk/vestlig teknologi.

Saken ble ikke diskutert utførlig i utvalget.

KISP 10/21: Møteevaluering og neste møter

Det var ingen særskilte kommentarer til møtet. KISP-leder spurte hvordan medlemmene synes ordningen med saksordfører fungerer, og det var enighet om at dette fungerer godt.

Neste KISP-møte er 16. september i Oslo.

Referat fra møte i KISP, 20. januar 2022

09.00-11.00 på Teams

Tilstede fra KISP:

Ragnhild Mestad (leder), Pål Kristian Balstad, Per Bondevik, Robert Mood, Sofie Nordvik, Mathias Slettholm, Kåre Eriksen

Forfall: Ina Libak, Lovisa Mienna Sjøberg, Elin Finnseth Sæverås (observatør fra NKR)

Tilstede fra sekretariatet:

Guro Almås (referent)

KISP 1/22: Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter

Vedtak:

KISP gir følgende innspill til Mellomkirkelig råd og Kirkerådets behandling av saksdokumentet:

I forslag til vedtak i saken til Kirkemøtet foreslår KISP følgende endringer:

Vedtaks punkt 1:

- a) (som det står)
- b) (som det står)

Nytt c) Kirken vil styrke arbeidet med å etablere helhetlige innkjøpsreglement, rutiner og kapasitet som selvstendig økonomisk aktør.

Eksisterende punkt c) blir nytt pkt d).

Vedtaks punkt 3:

justert c) Fremme menneskerettigheter, anstendig arbeid, miljøhensyn og bærekraftig utvikling gjennom nettverks- og påvirkningsarbeid i Norge og internasjonalt

KISP 2/22: Forslag til møteplan for KISP 2022

Vedtak:

KISP vedtar vedlagte møteplan.

KISP 27/21: Autonome våpensystemer -Oppfølging: nedsetting av arbeidsgruppe.

Ut fra referatet fra KISP 13. desember skal KISP nedsette en arbeidsgruppe som skal jobbe frem til 20.april da de legger frem;

- et forslag til seminar i regi av kirken
- utkast til kronikk
- forslag til videre plan for kirkens bidrag, både alene og i allianse med andre.

Nedsettingen av arbeidsgruppen ble utsatt til dette møtet (20. januar).

Vedtak:

Robert og Mathias sitter i arbeidsgruppen. Lovisa forespørres også.

Protokoll, møte i Menneskerettighetsutvalget (MRU)

Sted: Kirkens hus (Rådhusgata 1-3), møterom: Nidaros

Tidspunkt: 24.03.22, kl. 12.00-16.00 (med påfølgende middag)

Til stede: Liv Hernæs Kvanvig (leder), Johan Hindal, Hilde Skaar Vollebæk, Hans Morten Haugen, Kristine Hofseth Hovland, Anne Skjelmerud, Petter Wille, Anders Jordet (sekretær).

Forfall: Kjetil Fretheim, Åsmund Mjåland, Anders J. Bals

MRU 01/22: Godkjenning av innkalling og dagsorden

Innkalling og dagsorden godkjent.

MRU 02/22: Diskusjon og ferdigstilling av notat om tros- og livssynsfrihet

Utvalget arbeidet med notat om tros- og livssynsfrihet.

MRU 03/22: Populisme og kristendom – innlegg ved Kristin Graff-Kallevåg

Kristin Graff-Kallevåg, førsteamanuensis ved MF Vitenskapelige høyskole, innledet til samtale.

MRU 04/22: Urfolks rettigheter: Særlig om inngrep i bruksområder – innlegg ved Petter Wille

Petter Wille, spesialrådgiver ved NIM, innledet til samtale.

MRU 05/22: MRUs planer for 2022

Utvalget diskuterte MRUs planer for 2022, og hvordan utvalget skal synliggjøre, og jobbe videre med tematikken «urfolks rettigheter».

Mellomkirkelig råd inviterer alle utvalgene til seminaret «Kunsten å være politisk», 10. mai klokken 16:00-18:00, i Tøyenkirken.

Arbeidsutvalget kommer med forslag for møtedatoer høsten 2022.

MRU 06/22: Eventuelt

Ingen saker under eventuelt

NOTAT OM TROS- OG LIVSSYNSFRIHET

Innledning

Kirkens engasjement for de universelle menneskerettighetene har sitt utgangspunkt i troen på at Gud har skapt alle mennesker i sitt bilde. Menneskets iboende verdighet ligger til grunn for den radikale likeverdstanden i kristendommen. Men også troen på Jesus Kristus som viser Guds omsorg for hele det menneskelige livet og kirkens kall og oppgave, som innebærer å ta et oppgjør med undertrykkelse, ulikhet og urett, begrunner kirkens menneskerettighetsarbeid.

Kirkens kall strekker seg imidlertid lengre enn minstestandarden menneskerettighetene knesetter. Menneskets iboende verdighet kan aldri fratras et menneske uavhengig av om menneskerettighetene ikke skulle være oppfylt.

Tros- og livssynsfrihet har de siste årene blitt stadig mer aktuelt både på den nasjonale og den internasjonale arenaen – noen steder blir den satt under stadig mer press, mens andre steder blir den politisert av aktører som ønsker å fremme sin egen agenda.

Kirkemøtet ga i saken «Den norske kirke og menneskerettighetene» (KM 09/14), en overordnet bekreftelse på at menneskerettighetene er et sentralt grunnlag for kirkens stillingtagen i alle relevante spørsmål. I forbindelse med behandlingen av denne saken uttrykte Kirkemøtet også det særlige ansvaret kirken har for å sikre alle menneskers rett til å ha en religiøs tro, til ikke å tro og til å skifte tro:

«Retten til religions- og livssynsfrihet er under press. Som kirke har vi et særlig ansvar for å forsvare religions- og livssynsfriheten nasjonalt og internasjonalt. Kirken skal ha et særlig fokus på områder der hvor livssynsminoriteter utsettes for grove menneskerettighetsbrudd.»

Mellomkirkelig råd benyttet anledningen på sitt møte i mars 2017 til å sette et særlig søkelys på forfølgelsen av kristne, og uttalte samtidig det grunnleggende i den kristne tro, nemlig at alle mennesker er like mye verd, og at kirken støtter alle som er i nød, uavhengig av hva de tror på og hvilken gruppe de tilhører:

«Vi skal arbeide for at alle mennesker får sine grunnleggende menneskerettigheter ivaretatt, inkludert trosfriheten.»

Arbeid med å sette fokus på dette og øke kompetansen på trosfrihetsfeltet kan også ses i sammenheng med «Den norske kirkes globale oppdrag» (KM 09/21), hvor Kirkemøtet blant annet uttrykte behovet «for å styrke kompetanse om økumeniske og internasjonale forhold blant kirkens ansatte.»

Tros- og livssynsfrihet har også blitt mer aktuelt i en norsk kontekst de siste årene. Et tydelig eksempel på dette er kritikken og debatten som myndighetens begrensninger på kirkens og andre trosaktørers aktiviteter under pandemien har vært gjenstand for. Et annet eksempel er den ikke-

målbare erfaringen av en stadig synkende bevissthet og kunnskap om kristendommens og kirkens historisk viktige plass i Norge, blant politikere, media og embetsverket.

Dette notatet er utarbeidet av Menneskerettighetsutvalget til Mellomkirkelig råd for Den norske kirke (Dnk), og søker å gi en beskrivelse av hva tros- og livssynsfrihet som menneskerettighet omfatter og aktuelle tendenser knyttet til dette feltet nasjonalt og internasjonalt. Notatet forsøker deretter å komme med noen anbefalinger når det gjelder veien videre for Dnk i møte med denne tematikken.

Notatet tar ikke sikte på å si noe om alle aspektene ved denne tematikken og tilgrensende områder, og har blant annet bevisst avgrenset mot å beskrive trosfrihet opp mot foreldreansvar og barns rettigheter. Notatet behandler heller ikke diskusjoner om Dnks særstilling i Norge.

Menneskerettigheter

Menneskerettighetene er de rettigheter og friheter ethvert menneske har i kraft av å være menneske. De er grunnleggende rettigheter alle mennesker har, uavhengig av personlige kjennetegn som kjønn, tro eller livssyn, alder, seksuell orientering, funksjonsevne eller etnisitet. Menneskerettighetene er individets rettigheter overfor myndighetene i landet, og det er myndighetenes ansvar at innbyggernes rettigheter blir ivaretatt. Menneskerettighetene gir dermed et vern mot maktmisbruk og er grunnleggende byggesteiner i et demokratisk samfunn.

Menneskerettighetene deles gjerne inn i to hovedkategorier: sivile og politiske rettigheter på den ene side, og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter på den annen. Begge rettighetskategoriene er juridisk bindende, og kategoriene er delvis overlappende. Dette skillet reflekteres i FNs to hovedkonvensjoner om sivile og politiske rettigheter og om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Sluttdokumentet fra Verdenskonferansen om menneskerettigheter i Wien i 1993 slår fast at menneskerettighetene er universelle, udelelige og gjensidig avhengige av hverandre, og at de bør behandles likeverdige. De to rettighetskategoriene forsterker hverandre, og det er først når alle rettighetene respekteres at menneskerettighetsvernet er fullstendig og reelt.

Til tross for den prinsipielle likestillingen stilles det ulike krav til statenes gjennomføring av de to rettighetskategoriene. De sivile og politiske rettighetene er i stor grad formulert som umiddelbare forpliktelser for statene. Statens forpliktelser med hensyn til økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter består på sin side av en plikt til å bruke alle egnede midler for gradvis å gjennomføre rettighetene fullt ut. Realiseringen av disse rettighetene henger i stor grad sammen med tilgjengelige ressurser og verdiskapning, og fordrer et visst nivå på ytelse i vedkommende stat. Forbudet mot diskriminering i realiseringen av økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter er imidlertid en umiddelbar forpliktelse.

Ved inngrep eller begrensninger i menneskerettigheter kreves det at visse vilkår er oppfylt, disse kan variere, men sammenfattet kreves det at begrensningen har tilstrekkelig grunnlag i lov, ivaretar et legitimt formål og er nødvendig og forholdsmessig. Forholdsmessighetsvurderingen er sammensatt. Behovet for inngrepet må vurderes opp mot ulempen for den enkelte ved inngrepet. Det må foreligge en rimelig balanse mellom samfunnsformål og hensynet til individet. Hvor strenge krav som stilles, beror særlig på hvor inngripende tiltaket er og hvor hardt det rammer.

Menneskerettighetene i norsk rett

Etter menneskerettsloven gjelder fem menneskerettighetskonvensjoner som norsk lov, med forrang foran bestemmelser i annen lovgivning, jf. loven §§ 2 og 3:

- Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK)
- FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK)
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP)
- FNs konvensjon om barns rettigheter (barnekonvensjonen) og
- FNs kvinnekonvensjon

Dette betyr at både Grunnlovens menneskerettsbestemmelser og de konvensjoner som er inkorporert med forrang gjennom menneskerettsloven, ved konflikt går foran annen lovgivning og praksis. I tillegg er FNs rasediskrimineringskonvensjon gjort til del av norsk rett gjennom likestillings- og diskrimineringslovens § 5.

Retten til tros- og livssynsfrihet

Tros- og livssynsfriheten gir alle mennesker frihet til å utøve sin tro, alene eller sammen med andre, offentlig som privat. Den omfatter også retten til fritt å konvertere, utfordre andres tro eller til ikke å ha noen religion eller tro, til å etterleve religiøse forholdsregler i sitt daglige liv og til å markere sin religiøse tilhørighet overfor andre (positiv religionsfrihet).¹

Tros- og livssynsfriheten henger nært sammen med ytringsfrihet, retten til privatliv og forsamlings- og foreningsfrihet. Tros- og livssynsfriheten beskytter enkeltindividet, ikke ideologier eller religioner. Dette er et viktig poeng som vi kommer tilbake til nedenfor.

Intoleranse, diskriminering og til og med vold basert på religiøs tilhørighet og livssyn er et problem, også i etablerte demokratier. Som oftest er det tros- og livssynsminoriteter som opplever at deres tros- og livssynsfrihet begrenses i møte med majoritetenes religion. Dette gjelder også minoriteter innenfor majoritetsreligionene. I enkelte land diskrimineres majoritetsbefolkningen av en herskende minoritet. Situasjonen kan også være den at tros- og livssynsfrihet misbrukes for å begrense eller frarøve enkeltindivider deres rettigheter, som for eksempel ved kvinneundertrykkende praksis, eller at stater begrunner ellers ulovlige tiltak med hensynet til tros- og livssynsfrihet. Presset er størst ved store politiske og økonomiske omveltninger, der forskjeller i tro og livssyn kan bli brukt som grunnlag for å splitte befolkningen og bygge makt. Utviklingen i Midtøsten viser at ekstreme situasjoner kan oppstå, der religiøse minoriteter utsettes for forfølgelse og massedrap.

I sin bok *Religious Freedom under Scrutiny* (2020)², løfter Heiner Bielefeldt og Michael Weiner frem tendensen i diskusjoner om tros- og livssynsfrihet til i hovedsak å sette søkelys på grusomheter nettopp begått i Midtøsten. I stedet ønsker de å gjøre leserne oppmerksomme på mangfoldet og kompleksiteten i spørsmål knyttet til tros- og livssynsfrihet. De viser til en rekke land med lover mot frafall fra religion og forkynning. Mens den første kategorien i hovedsak inkluderer muslimske land, inneholder den siste kategorien land med kristen, hinduistisk eller buddhistisk arv. Blasfemilovgivning finnes også i en rekke ulike land, herunder Pakistan, Bangladesh, Hellas og Russland. Blant land med systematisk brudd på tros- og livssynsfriheten, finner vi land som Laos og Vietnam hvor enhver kritikk av myndighetene blir sett som undergravende.

¹ Se for eksempel storkammerdommen S.A.S mot Frankrike (saksnr. 43835/11, 1. juli 2014, avsnitt 125).

² *Religious Freedom Under Scrutiny*. Heiner Bielefeldt og Michael Weiner. Philadelphia, Pennsylvania: University Pennsylvania Press, 2020.

Det er ikke statens rolle å søke å endre eller påvirke religiøse tradisjoner eller lesning av religiøse tekster. Den tidligere spesialrapportøren til FN for tros- og livssynsfrihet Heiner Bielefeldt, skriver i sin rapport A/68/290 fra 2013:

"It cannot be the business of the State to shape or reshape religious traditions, nor can the State claim any binding authority in the interpretation of religious sources or in the definition of the tenets of faith. FORB [Freedom of Religion or Belief] is a right of human beings, after all, not a right of the State [...] States must generally respect the autonomy of religious institutions, also in policies of promoting equality between men and women³."

Samtidig innebærer trosfriheten en plikt for staten til å beskytte minoriteter innenfor en majoritet som f.eks. ønsker å utvikle eller endre det trosfellesskapet de er en del av:

«[...] freedom of religion or belief includes the right of internal dissidents, including women, to come up with alternative views, provide new readings of religious sources and try to exercise influence on a community's religious self-understanding, which may change over time. In situations in which internal dissidents or proponents of new religious understandings face coercion from within their religious communities, which sometimes happens, the State is obliged to provide protection. [...]»⁴

Bielefeldt har karakterisert tros- og livssynsfrihet som «a non-harmonious peace project». Det handler ikke om å tvinge fram interreligiøs harmoni, eller å bevare samfunnets eksisterende religionsmønster. Trosfrihet lar mennesker fritt velge og endre sitt religiøse ståsted, selv om det betyr at det religiøse kartet i et land forandrer seg og kan bli oppfattet som en trussel av myndighetene eller samfunnet for øvrig. Trosfrihet fremmer respekt for mangfold, men fremmer samtidig ikke én teologisk posisjon framfor en annen. Mennesker står fritt til å være uenige og uttrykke sin egen overbevisning ved å benytte seg av sin forsamlingsfrihet og ytringsfrihet, samt sin tros- og livssynsfrihet når religiøse motiver ligger til grunn. De har derimot aldri rett til å oppfordre til vold eller bryte andre menneskers grunnleggende menneskerettigheter.

Tros- og livssynsfrihet internasjonalt

Menneskerettighetene er utsatt for alvorlige tilbakeslag flere steder i verden og er også under kritikk fra flere hold. Det er viktig at Dnk tar innover seg utfordringene menneskerettighetene står overfor og den kritikken som rettes mot dem, herunder også mot tros- og livssynsfrihet som felt. En utfordring er at menneskerettighetene i økende grad diskuteres av ekspertgrupper og komiteer med et teknisk og juridisk språk, langt fjernet fra folk flest. Dette bidrar til å skape avstand mellom teori og praksis. Et mer inkluderende språk og god kommunikasjon er derfor viktig for sikre at relevansen av menneskerettighetene kommuniseres til flest mulig.

Det internasjonale samfunnet er ofte ikke i stand eller villig til å agere når menneskerettighetene brytes på daglig basis av stater rundt om i verden. I tillegg etterleves menneskerettighetene i mye større grad i vår del av verden enn i det globale sør, hvor tilgangen til og muligheten for å få grunnleggende rettigheter oppfylt ofte er langt fra ordinære menneskers liv. Dette bidrar til å utfordre menneskerettighetenes legitimitet.

³ Interim report of the Special Rapporteur on freedom of religion or belief, Elimination of all forms of religious intolerance A/68/290, s. 16 [Etpu \(un.org\)](https://www.un.org/ru/ru/ru/ru/)

⁴ Ibid.

Kritikken av menneskerettighetene kommer fra ulike politiske hold, og det er særlig ideen om universalitet som utfordres. Det er viktig å være klar over og forstå denne kritikken for å kunne komme med relevante tilsvarende, da menneskerettighetene ikke eksisterer i et politisk og historisk vakuum⁵. Videre preges menneskerettighetsdebatten i en del tilfeller av fragmentering og oppstilling av ulike rettigheter mot hverandre. Kritikken mot tros- og livssynsfrihet som rettighet har også økt de siste årene. En gjennomgående tråd i deler av denne kritikken, er bekymringen for fremming av et vestlig, protestantisk paradigme. Andre bekymrer seg for at tros- og livssynsfriheten som politisk felt baner vei for et globalt hegemoni over et neolibertalt marked av religioner basert på den amerikanske modellen⁶. I tillegg argumenterer noen aktører for at religionsfriheten er overflødig fordi den kan ivaretas gjennom andre rettigheter, som ytringsfrihet, organisasjons- og forsamlingsfrihet og retten til privatliv.

Bielefeldt og Weiner understreker derimot at tros- og livssynsfrihet er en veletablert menneskerettighet som ofte beskrives som en døråpner for andre menneskerettigheter, spesielt ytringsfrihet og organisasjons- og forsamlingsfrihet. Med andre ord nyter tros- og livssynsfriheten merkelappen en «klassisk menneskerettighet»⁷ som utgjør en uunnværlig del av menneskerettighetene. På grunn av de ambivalente reaksjonene som denne rettigheten imidlertid utløser, hvilke varierer fra entusiastisk støtte til en viss utilpasshet eller til og med motstand, argumenterer forfatterne for at både utfordringen tilknyttet effektiv implementering av tros- og livssynsfrihet, samt rettighetens innhold, betydning, mening og rettferdiggjøring krever kritisk analyse⁸.

Videre er det viktig at arbeidet med tros- og livssynsfrihet er forankret i menneskerettighetene og ses i sammenheng med disse. Det i dag en utfordring at menneskerettighetene nettopp brukes av noen aktører, herunder stater, til å redusere mennesker til «grupper» som settes mot hverandre i «kampen om rettigheter». Internasjonalt er tros- og livssynsfrihet som felt tidvis preget av nettopp dette, med ulike aktører med sprikende agendaer. Vi finner bl.a. i dag politiske eller ideologiske strømninger som søker å fremme tros- og livssynsfrihet enten adskilt fra eller i motsetning til andre rettigheter.

Selv om spenninger kan oppstå mellom ulike menneskerettighetstematikker, legitimerer ikke dette å behandle ulike rettigheter som rene motsetninger. Sammenhengen mellom tros- og livssynsfrihet og andre menneskerettigheter går som en rød tråd gjennom en stor andel av Heiner Bielefeldts rapporter som FNs spesialrapportør på tros- og livssynsfrihet i perioden 2010-2016. Han advarer mot fragmentering av menneskerettighetsfeltet og argumenterer i stedet for maksimering av rettigheter.

⁵ Historiker Samuel Moyn argumenterer bl.a. for at menneskerettighetene i økende grad krever kritisk analyse ettersom de benyttes i rivaliserende politiske agendaer. Han ser på spenningen mellom rettighetene til borgere av suverene nasjonale stater og menneskerettighetenes post-nasjonale og over-nasjonale innretning. Moyn argumenterer bl.a. for at menneskerettighetene ikke er tilstrekkelige alene for å adressere sosial og økonomisk ulikhet. Se bl.a. *The last Utopia*. Cambridge, Massachusetts, and London, England: Belknap Press of Harvard University Press, 2010; *Human Rights and Uses of History*. London and New York: Verso, 2014 og *Not Enough: Human Rights in an Unequal World*. Cambridge, Massachusetts: Belknap Press of Harvard University Press, 2018.

⁶ Elizabeth Shackman Hurd m.fl. har fremsatt hard kritikk av religionsfrihet som et produkt av agendaen til én historisk kultur i én historisk epoke. Se bl.a. *Politics of Religious Freedom*. Winnifred Fallers Sullivan, Elizabeth Shackman Hurd, Saba Mahmoud og Peter G. Danchin (red.), Chicago: The University Press of Chicago, (2015) og *Beyond Religious Freedom: The New Global Politics of Religion*. Elizabeth Shakman Hurd. Princeton: Princeton University Press, 2015.

⁷ *Religious Freedom Under Scrutiny*. Heiner Bielefeldt og Michael Weiner. Philadelphia, Pennsylvania: University Pennsylvania Press, 2020, s. 1.

⁸ Ibid

Dette krever en holistisk tilnærming til menneskerettighetene.⁹ Det er ikke slik at én menneskerettighet utelukker en annen eller at man kan velge mellom dem.

Tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet

Det finnes ulike eksempler på hvordan tros- og livssynsfrihet stilles opp mot andre menneskerettigheter på en negativ måte. Noen peker f.eks. på et iboende motsetningsforhold mellom tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet, fremfor å sette søkelys på hva disse rettighetene har til felles og hvordan de gjensidig forsterker hverandre.

Forholdet mellom ytringsfrihet og tros- og livssynsfrihet har i perioder vært satt på prøve internasjonalt. Organisasjonen for islamsk samarbeid fremmet i perioden 1999-2010 flere resolusjoner i FN effektivt å bekjempe ærekrenkelse av alle religioner og oppfordring til religiøst hat generelt og mot islam og muslimer spesielt. Slike forslag er en direkte trussel mot ytringsfriheten, og legger opp til beskyttelse av religioner fremfor individets tros- og livssynsfrihet som er kjernen i denne rettigheten. Kritikere av resolusjonen understreket at disse resolusjonene samlet sett fremstod som internasjonal blasfemilovgivning.

Kontroversen i FN nådde sitt høydepunkt under striden om de danske karikaturene i 2005-2006. Det som gjorde resolusjonene ekstra forvirrende var at de spredte et budskap om et religionenes rykte, og særlig islam, fortjente juridisk beskyttelse. Resolusjonene står i særlig kontrast til menneskerettigheter, som institusjonaliserer respekt for verdighet, frihet og likhet for alle mennesker. Slik sett står resolusjonene også i kontrast til tros- og livssynsfrihet som rettighet, men siden de har religion i tittelen ga de grobunn til en overflattisk forståelse om at debatten handlet om et spent forhold mellom tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet. Antakelsen var at mens ytringsfrihet ga grønt lys til alle slags type ytringer og provokasjoner, fungerte tros- og livssynsfrihet mer som et stoppsignal¹⁰.

I juli 2011 vedtok FNs Menneskerettighetsråd general kommentar nr. 34 til FNs konvensjon om sivil og politiske rettigheter som gjør det tydelige at «prohibitions of displays of lack of respect for a religion or other belief system, including blasphemy laws, are incompatible with the Covenant»¹¹.

Forholdet mellom ytringsfrihet og tros- og livssynsfrihet er stadig relevant i lys av det offentlige ordskiftet rundt om i verden i dag, herunder i Norge. I Norge står ytringsfrihetene sterkt. Noen ytringer er imidlertid forbudt ved norsk lov og skal straffeforfølges. Den forrige regjeringen har selv uttalt at omfanget «av hatefulle ytringer på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion eller livssyn, nedsatt funksjonsevne eller seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er bekymringsfullt».¹² En handlingsplan mot hatefulle ytringer ble lansert i 2016 (2016-2020).

I andre deler av verden er disse utfordringene mye større og går ofte ustraffet hen. I mange autoritære stater brukes blasfemilovgivning aktivt for å straffeforfølge frie ytringer og få regimekritikere til å tie. Mens slike lover i teorien blir presentert som verktøy for å beskytte utsatte minoriteter, benyttes de i praksis til å beskytte eksisterende maktstrukturer mot kritikk¹³. Det er

⁹Intervju med Heiner Bielefeldt av Thomas Schirrmacher i Religious Freedom Series Volume 3, International Institute for Religious Freedom, VKW (Heiner Bielefeldt: Freedom of Religion or Belief: Thematic Reports of the UN Special Rapporteur 2010-2016).

¹⁰ Religious Freedom Under Scrutiny. Heiner Bielefeldt og Michael Weiner. Philadelphia, Pennsylvania: University Pennsylvania Press, 2020

¹¹ https://digitallibrary.un.org/record/715606/files/CCPR_C_GC_34-EN.pdf

¹² <https://www.regjeringen.no/no/tema/likestilling-og-mangfold/likestilling-og-inkludering/regjeringens-arbeid-mot-hatefulle-ytringer/id2510986/>

¹³ <https://human.no/politikk-og-debatt/ytringsfrihet-og-blasfemi/blasfemi-i-norge-og-verden/>

viktig å forstå at tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet har mange likhetstrekk. De beskytter bl.a. individets rett til å utvikle egen uavhengige tenkning og integritet. Dette styrker demokratiet som ikke kan blomstre uten tros- og livssynsfrihet, og andre rettigheter som ytringsfrihet og organisasjons- og forsamlingsfrihet.

I lys av dette, er det overraskende at tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet ofte settes opp mot hverandre, noe som t.o.m. understøttes av noen historiske dommer fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD)¹⁴. Å fremheve de positive sammenhengene mellom de to rettighetene betyr ikke at vi skal se bort ifra mulige konflikter. I noen tilfeller kan begrensninger på ytringsfriheten bidra til å beskytte tros- og livssynsfrihet, i tilfeller der verbale angrep på minoriteter og utsatte grupper begrenser disse gruppenes rett til å leve ut sin tro. Formålet kan imidlertid aldri være å beskytte religionens «ære». Hovedårsaken til konflikten mellom disse rettighetene bunner imidlertid som oftest i misforståelser (jf. eksemplene over) og tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet kan ikke eksistere uten den andre.

Tros- og livssynsfrihet og likestilling

En annen bekymringsfull utvikling er tendensen til å skape et motsetningsforhold mellom tros- og livssynsfrihet og kjønn og likestilling, herunder seksuell orientering og kjønnsidentitet. Slike dikotomier undergraver prinsippet om at menneskerettighetene er universelle og udelelige og ødelegger livene til utallige mennesker, bl.a. mennesker hvis behov, lengsler og sårbarhet ligger nettopp i skjæringspunktet mellom tros- og livssynsfrihet og likestilling.

Forholdet mellom tros- og livssynsfrihet og rettighetskrav knyttet til kjønn, er imidlertid mer komplisert enn forholdet mellom tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet. Eksemplene er mange og omfatter foreldre som nekter barna å delta i seksualundervisning i skolen, og foreldre som nekter gutter og jenter å delta i samme undervisning (da særlig sportsaktiviteter). Muslimske kvinners hodeplagg er et annet eksempel som ofte vekker debatt. I tillegg nekter flere trossamfunn kvinner tilgang til religiøse- lederposisjoner. I noen slike tilfeller blir tros- og livssynsfrihet brukt som begrunnelse for en opplagt diskriminerende opprettholdelse av status quo. Utover disse mer tradisjonelle debattene har spørsmål om seksuell orientering og kjønnsidentitet utløst heftig debatt, og noen ganger nærmest kulminert i en kulturkrig¹⁵.

Møtepunktet mellom tros- og livssynsfrihet på den ene siden og kjønn og likestilling på den andre har historisk sett vært kontroversielt, og det har vært få forsøk på å forene disse feltene. I de internasjonale menneskerettighetsinstrumentene har bestemmelsene som omhandler tros- og livssynsfrihet ikke nevnt kvinners rettigheter eller kjønn og likestilling eksplisitt. På lik måte inneholder FNs kvinnekonvensjon ingen referanser til tros- og livssynsfrihet. Konvensjonen inneholder heller ingen standardbestemmelse som forbyr diskriminering på grunnlag av religion eller livssyn¹⁶.

I tillegg har disse ulike rettighetsmiljøene, herunder også deler av FN, jobbet adskilt og vært nokså skeptiske overfor hverandre. Kvinnerettbevegelsen har i stor grad vært sekulær med lite fokus på religion, annet enn som en kilde til undertrykkelse og skadelige praksiser. Tros- og livssynsfrihet som rettighetsfelt har i lang tid vært preget av trosbaserte aktører, og da spesielt kristne aktivister og

¹⁴ Et av de mest kjente eksemplene her er Otto Preminger-Institut v. Austria (1994).

¹⁵ Religious Freedom Under Scrutiny. Heiner Bielefeldt og Michael Weiner. Philadelphia, Pennsylvania: University Pennsylvania Press, 2020.

¹⁶ [Promoting freedom of religion or belief and gender equality in the context of the Sustainable Development Goals: A focus on access to justice, education and health \(humanrights.dk\)](https://www.un.org/sustainabledevelopment/promoting-freedom-of-religion-or-belief-and-gender-equality-in-the-context-of-the-sustainable-development-goals-a-focus-on-access-to-justice-education-and-health-humanrights.dk)

organisasjoner. Tradisjonelt sett har flere av disse uttrykt liten interesse for kvinners rettigheter, og noen har også aktivt argumentert mot likestilling som rettighetsfelt basert på argumentet om at det bryter med tros- og livssynsfriheten. Siden fokuset i særlig grad har vært på diskriminering og undertrykkelse av religiøse minoriteter, har det i liten grad vært rom for diskusjoner om diskriminering og ulikhet på bakgrunn av kjønn innenfor disse minoritetene¹⁷.

Fra et menneskerettighetsperspektiv handler ikke tros- og livssynsfrihet om å beskytte religioner eller utvalgte grupper og praksiser. Ifølge Bielefeldt er tros- og livssynsfrihet er "a norm to which liberals and conservatives, feminists and traditionalists, and others, can refer in order to promote their various and often conflicting religious or belief-related concerns, including conflicting interests and views in the field of religious traditions and gender issues"¹⁸. Dette inkluderer både kvinner og LHBTI-personers rett til å tolke og praktisere sin tro eller sitt livssyn slik de mener er rett, selv om dette går imot det dominerende synet innenfor deres eget tros- eller livssynssamfunn. Slik kan retten til tros- og livssyn faktisk være et verktøy i kampen for likestilling og individets rett til å ta egne valg i tråd med egen overbevisning.

Det finnes videre et bredt spekter av situasjoner der normative konflikter mellom tros- og livssynsfrihet og kjønnsrelaterte rettigheter faktisk eksisterer. Eksempler på dette er reservasjonsretten i lovlig medisinsk behandling og deltakelse i religiøse seremonier eller ekteskap mellom personer av samme kjønn. Slike saker har bidratt til å polarisere både det juridiske miljøet og menneskerettighetsmiljøet. Det finnes ikke nødvendigvis enkle svar på disse spørsmålene, og slike saker bør adresseres empirisk og normativt. En normativ konflikt eksisterer ikke nødvendigvis i alle slike tilfeller, og det er ekstremt viktig å analysere alle menneskerettighetskravene i hvert enkelt tilfelle. Målet er ikke å nå en 50/50-løsning, men å sørge for koordinering og så maksimal oppnåelse som mulig av de ulike menneskerettighetskravene, slik at man kommer så nærme som mulig en full implementering av begge rettigheter¹⁹.

Tros- og livssynsfrihet i Norge

Som nevnt ovenfor har menneskerettighetene generelt, og tros- og livssynsfrihet konkret, et sterkt rettslig vern i Norge, ved at både Grunnlovens menneskerettighetsbestemmelser og de konvensjoner som er inkorporert med forrang gjennom menneskerettsloven, ved konflikt går foran annen lovgivning og praksis.

Oversikt over de aktuelle bestemmelsene i norsk rett

De sentrale bestemmelsene om trosfrihet i norsk rett er Grl. § 16, EMK artikkel 9 og SP artikkel 18.

Grunnloven § 16

Grunnloven § 16 beskytter retten til «fri religionsutøvelse». Det er lite rettspraksis etter § 16, men det legges til grunn at vernet etter Grunnloven § 16 overlapper med vernet etter EMK artikkel 9 og SP artikkel 18. I mangel av holdepunkter for noe annet er det grunn til å anta at innholdet i rettighetene og adgangen til å gjøre inngrep i dem i hovedsak er sammenfallende. Mens Grunnloven § 16 fastslår at «Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje» sier imidlertid ikke EMK

¹⁷ Ibid.

¹⁸ [Statement by the Special Rapporteur on freedom of religion or belief, Heiner Bielefeldt, during the 68th session of the General Assembly | OHCHR](#), 29.10.2013

¹⁹ Religious Freedom Under Scrutiny. Heiner Bielefeldt og Michael Weiner. Philadelphia, Pennsylvania: University Pennsylvania Press, 2020.

og SP noe spesifikt om økonomiske støtteordninger til tros- og livssynssamfunn og følgelig heller ingenting om nivået på støtten.

Det følger derfor at Grunnloven stiller større krav til at staten aktivt er forpliktet til materielt å understøtte tros- og livssynssamfunnenes virksomhet, enn det som i utgangspunktet følger av de internasjonale konvensjonsforpliktelsene. Den alminnelige forståelsen av «på lik linje», er at bestemmelsen ikke kan forstås som noe mer enn at den stiller krav til at staten har et ansvar for å understøtte de ulike tros- og livssynssamfunn på en måte som ikke diskriminerer.

SP artikkel 18

Det følger av FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 18 at: «[e]nhver skal ha rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet». Det følger videre av bestemmelsen at denne retten omfatter «frihet til å bekjenne seg til eller anta en religion eller tro etter eget valg, og frihet til alene eller sammen med andre, offentlige eller private, å utøve sin religion eller tro gjennom gudstjeneste, iakttagelse av religiøse skikker, andaktsøvelser og undervisning.» Det er vanlig å skille mellom den indre og ytre friheten av artikkel 18, der første del av artikkel 18 i SP er absolutt. Alle har rett til tanke- samvittighets- og religionsfrihet. Denne kan under ingen omstendighet begrenses.

Det er mye som taler for at det ikke bør legges en for snever forståelse til grunn med hensyn til hvilke handlinger som er omfattet av bestemmelsen. FNs menneskerettskomité har uttalt følgende i generell kommentar nr. 22 (1993) om tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet:

«the freedom to manifest religion or belief in worship, observance, practice and teaching encompasses a broad range of acts».

Den generelle kommentaren lister opp flere handlinger som er omfattet av bestemmelsen: *«including the building of places of worship [...] observance of dietary regulations, the wearing of distinctive clothing or headcoverings, participation in rituals associated with certain stages of life, and the use of a particular language customarily spoken by a group [...] In addition, the practice and teaching of religion or belief includes acts integral to the conduct by religious groups of their basic affairs, such as the freedom to choose their religious leaders, priests and teachers [...]».*

Listen er neppe ment å være uttømmende. Samtidig gir oppstillingen en indikasjon på at bestemmelsen i hovedsak omfatter handlinger med en relativt nær tilknytning til utøvelse av religion eller praktisering av kultur med nær sammenheng til en religion.

Koblingen mellom religion or kultur er også fremhevet i 1981-deklarasjonen artikkel 4.1: *“All States shall take effective measures to prevent and eliminate discrimination on the grounds of religion or belief in the recognition, exercise and enjoyment of human rights and fundamental freedoms in all fields of civil, economic, political, social and cultural life”²⁰.*

Særlig om EMK artikkel 9

EMK artikkel 9 nr. 1 beskytter retten til å «gi uttrykk for sin religion eller overbevisning, ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse». Det følger av praksis fra EMD at ikke enhver handling med tilknytning til en religiøs overbevisning kan anses som et uttrykk for religion. EMD har uttalt at det må foreligge en «sufficiently close and direct nexus between the act and the underlying

²⁰ [Declaration on the Elimination of All Forms of Intolerance and of Discrimination Based on Religion or Belief | OHCHR](#)

belief». Det kreves imidlertid ikke at utøveren godtgjør at «he or she acted in fulfilment of a duty mandated by the religion in question»²¹.

EMD har videre uttalt at det må stilles enkelte minimumskrav til religionsutøvelsens «cogency, seriousness, cohesion and importance»²². Utgangspunktet etter EMK er at de kravene konvensjonen stiller til statens nøytralitet og upartiskhet, ikke er forenlige med at staten skal vurdere legitimiteten til religiøse overbevisninger²³. Dette er blitt gjentatt og understreket i senere dommer²⁴.

Legitime begrensninger på EMK art. 9

Lovskravet. Kravet om at inngrepet må være foreskrevet ved lov, innebærer at det må ha grunnlag i nasjonal rett. Videre må regelen være tilgjengelig slik at den gir den enkelte tilfredsstillende angivelse av hvilke regler som gjelder i et konkret tilfelle, og tilstrekkelig presist formulert til at den enkelte kan tilpasse sin atferd etter den. Legalitetsprinsippet, nedfelt blant annet i Grunnloven § 113, innebærer at det stilles strenge krav til hjemmelens kvalitet også etter nasjonal rett, særlig på strafferettens område.

Nødvendig i et demokratisk samfunn. Kravet om at inngrepet må være nødvendig i et demokratisk samfunn, betyr etter praksis fra EMD blant annet at inngrepet må være egnet til å ivareta formålet med tiltaket, og at formålet ikke kan nås med mindre inngripende tiltak.

Forholdsmessighet. Bestemmelsen krever videre en forholdsmessighetsvurdering, der de samfunnsmessige hensynene inngrepet skal ivareta må veies mot konsekvensene av inngrepet for den enkelte som rammes. Spørsmålet om et inngrep kan anses forholdsmessig, avhenger blant annet av hvilken skjønnsmargin staten har i det enkelte tilfellet. Dersom det aktuelle tiltaket griper inn i intime eller særlig viktige deler av en persons identitet, vil skjønnsmarginen være begrenset²⁵.

I tilfeller der den aktuelle reguleringen balanserer motstridende rettigheter som i seg selv er beskyttet av EMK, vil statene ha en vid skjønnsmargin til å fastsette den ønskede reguleringen. EMD har gjentatte ganger understreket at en slik balansering av ulike konvensjonsfestede rettigheter tilsier at staten må gis en vid skjønnsmargin²⁶.

Dette gjelder særlig dersom det er gjort en grundig avveining av de ulike hensynene og rettighetene. I storkammerdommen Chassagnou m.fl. mot Frankrike²⁷ uttalte for eksempel EMD følgende i avsnitt 113:

The balancing of individual interests that may well be contradictory is a difficult matter, and Contracting States must have a broad margin of appreciation in this respect, since the national authorities are in principle better placed than the European Court to assess whether or not there is a

²¹ Eweida m.fl. mot Storbritannia, saksnr. 48420/10, 59842/10, 51671/10 og 36516/10, 15. januar 2013, avsnitt 82.

²² Leela Förderkreis E.V. m.fl. mot Tyskland, saksnr. 58911/00, 6. november 2008, avsnitt 80.

²³ Leyla Şahin mot Tyrkia, saksnr. 44774/98, 10. november 2005, avsnitt 107.

²⁴ I Eweida m.fl. mot Storbritannia kom EMD til at to arbeidstakere som henholdsvis nektet å delta i etableringen av sivile partnerskap mellom homofile par og nektet å utføre terapi overfor homofile par, ga uttrykk for sin religion etter artikkel 9. Det var tilstrekkelig at handlingen var direkte motivert av deres religiøse overbevisning, se avsnitt 103 og 108. Et annet eksempel er Høyesteretts dom avsagt 11. oktober 2018, hvor retten la til grunn i et obiter dictum at det å nekte en fastlege å reservere seg mot innsetting av spiral av samvittighetsgrunner, ville innebære et inngrep i legens rettigheter etter EMK artikkel 9.

²⁵ Se for eksempel Evans mot Storbritannia avsnitt 77 og storkammerdommen Hämäläinen mot Finland, saksnr. 37359/09, 16. juli 2014, avsnitt 67

²⁶ Evans mot Storbritannia avsnitt 77

²⁷ Saksnr. 25088/94, 28331/95 og 28443/95

“pressing social need” capable of justifying interference with one of the rights guaranteed by the Convention.»

EMD har flere ganger uttalt at staten må innrømmes en vid skjønnsmargin i avgjørelsen av om en begrensning av utøvelse av religion er nødvendig i et demokratisk samfunn. Dette gjelder særlig i tilfeller som gjelder forholdet mellom religion og stat²⁸. Statens skjønnsmargin kan være noe snevrere ved regulering av utøvelse av religion i en privat kontekst.

Skjønnsmarginen er også vid i tilfeller der staten må balansere ulike konvensjonsrettigheter mot hverandre²⁹.

Det er imidlertid verdt å merke seg at rettspraksis og vurderinger i Strasbourg (EMD) og Genève (FNs menneskerettighetskomité) skiller seg fra hverandre på visse punkter i noen saker som omhandler tros- og livssynsfrihet. Eksempler gjelder bruk av religiøse symboler i offentligheten, fritak fra religionsfag i skolen og retten til å nekte militæret på bakgrunn av personlig overbevisning³⁰.

Det kan videre nevnes at Høyesterett i HR-2018-1958-A gir uttrykk for at skjønnsmarginen også vil være vid i forholdet mellom nasjonale domstoler og politiske myndigheter når rettighetene etter EMK artikkel 9 må avveies mot andre rettigheter (avsnitt 86):

«Selv om det kan anføres at departementets vurdering av forholdet til EMK var temmelig generell, anser jeg det klart, og i samsvar med EMDs praksis, at domstolene på dette feltet må være tilbakeholdne med å overprøve de avveininger av legitime hensyn som er foretatt av politiske myndigheter. Statenes skjønnsmessige spillerom utvides hvis det må foretas en avveining mot andres rettigheter, blant annet pasienters helse og sikkerhet, jf. blant annet Eweida-dommen avsnittene 99, 106 og 109 [EMD-2010-48420].»

Trosfrihet og det livssynsåpne Norge

Idealet om det livssynsåpne samfunn ligger til grunn for den nye lovgivningen på feltet, Lov om tros- og livssynssamfunn, som var virksom fra og med 1. januar 2021. Det er nå bred tverrpolitisk enighet om at staten skal legge til rette for det som kalles et «et livssynsåpent samfunn³¹.»

Formålet med loven er å «understøtte tros- og livssynssamfunn,» jf. § 1 – altså sammenslutninger for felles utøvelse av tro eller livssyn. Arbeidet fram mot denne – særlig Stålsett-utvalgets utredning «Det livssynsåpne samfunn» og etterfølgende stortingsmelding og begrunnelsen for loven som gis i forarbeidene – har slått fast at nettopp det livssynsåpne samfunn er gjeldende politikk på dette feltet i Norge.

Av forarbeidene til loven (Prop. 130 L (2018 –2019)) følger det at det ligger to sentrale intensjoner i begrepet «livssynsåpent samfunn»:

«For det første at samfunnet skal gi rom for tros- og livssynsutfoldelse. Myndighetene skal aktivt anerkjenne at tro og livssyn er viktig i menneskers liv og verdsette tros- og livssynssamfunnenes samfunnsskapende kraft. Religion og tro skal ikke usynliggjøres, men heller gis muligheter og vilkår til å bidra som kulturbærere, sosiale entreprenører og samfunnsbyggere. For det andre betyr

²⁸ Se blant annet S.A.S. v. Frankrike avsnitt 129 og Leyla Şahin mot Tyrkia avsnitt 109

²⁹ Se blant annet Eweida m.fl. mot Storbritannia avsnitt 99, 106 og 109 og Fernández Martínez mot Spania avsnitt 123 og 125 der EMD kom til at nasjonale myndigheter måtte ha en vid adgang til å avveie retten til privatliv etter artikkel 8 mot retten til autonomi for religiøse organisasjoner etter artikkel 9.

³⁰ Religious Freedom Under Scrutiny. Heiner Bielefeldt og Michael Weiner. Philadelphia, Pennsylvania: University Pennsylvania Press, 2020.

³¹ Livssyn forstås her som et begrep som inkluderer både religiøse og sekulære overbevisninger og livsholdninger.

livssynsåpent at man anerkjenner at Norge er et flerreligiøst samfunn og at enhver borger har tros- og livssynsfrihet.»

Det er flere veier en stat kan velge når det kommer til hvilken rolle og plass livssyn skal ha i den offentlige politikken, og i det offentlige rom og fellesskapsarenaer. Noen stater har valgt en strengt sekulær visjon når det kommer til dette, andre har et teokratisk styre eller en statsreligion som favoriseres. Det livssynsåpne samfunn peker en mot en annen vei og innebærer en modell hvor tro og livssyn har en naturlig plass i det offentlige rom som en del av livet i fellesskap.

Statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å sikre og beskytte tros- og livssynsfriheten, slik denne er forankret i internasjonale konvensjoner og nasjonal rett. Men visjonen om det livssynsåpne samfunn går lenger enn det som er «minimumsforpliktelsen» til staten, nemlig å beskytte menneskerettighetene og sikre likebehandling. Det livssynsåpne samfunn peker mot en politisk modell som innebærer at staten spiller en aktiv rolle i å understøtte og legge til rette for at alle tros- og livssynssamfunn skal ha nødvendige betingelser for å kunne drive et aktivt arbeid. Staten skal legge til rette for et samfunn der retten til å ha og praktisere en tro eller et livssyn skal kunne være en synlig og legitim del av samfunnet og livet. Med andre ord skal staten aktivt tilrettelegge for at mangfoldet kan leves ut.

Det livssynsåpne samfunn legger følgelig det rettighetsorienterte perspektivet til grunn – tros- og livssynsfriheten har et sterkt rettslig vern som staten skal sikre. Av forarbeidene framkommer det videre et tydelig verdiperspektiv på denne livssynspolitiske modellen, hvor tro og livssyn løftes fram som et gode for både enkeltpersoner og samfunnet som helhet.

Når sentrale samfunnsinteresser eller andres rettigheter står på spill, kan imidlertid staten begrense praktiseringen av tro og livssyn (ytre frihet), jf. beskrivelsen av inngrepsadgangen etter EMK artikkel 9 over. Prinsippet om *ikke-innblanding* er følgelig ikke absolutt når det gjelder *praktiseringen* av rettigheten – men er absolutt hva gjelder den *indre friheten* (ingen kan begrense ens egen tanke- samvittighets- og religionsfrihet). Et konkret eksempel på dette var der staten nektet overføring av midler fra Saudi-Arabia til planlagt moskébygging, hvor UD prinsipielt argumenterte mot å tillate finansiering fra Saudi-Arabia³².

Kontroll og statsstøtte

Av Grunnloven § 16 følger det at «Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten [...] Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.» Den aktive støtten fra staten slås her fast, og den økonomiske støtten til godkjente tros- og livssynssamfunn er følgelig rettighetsbasert. I praksis gjennomføres den økonomiske støtten ved at Dnk gjennom administrative beregninger og politiske forhandlinger blir tildelt en årlig sum. Resten av tros- og livssynssamfunnene sikres likebehandling ved at man deler den samlede støtten til Dnk på dens medlemstall, og dette tallet blir det beløpet de andre aktørene på feltet får per medlem.

Trossamfunn måtte under den forrige loven redegjøre for sin teologi og livssyn ved søknad om å bli registrert som trossamfunn, samtidig som kravene i den årlige rapporteringen var mindre omfattende, bare «ei stutt melding om verksemda», var tilstrekkelig. Den nye trossamfunnsloven krever ingen slik avklaring om teologi ved registrering, men har et mye mer omfattende rapporteringsregime, blant annet på aktiviteter og tilbud for barn og unge, og tiltak for å øke kvinners deltakelse i styrende organer.

En mulig utfordring som vil følge av denne tilnærmingen vil dreie seg om iverksettelsen av kontroll og tilsyn i henhold til den nye trossamfunnsloven. Den nye loven inneholder en ganske lang liste med

³² <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/E6b93/nekter-aa-godkjenne-moskemillioner>

krav som myndighetene kan stille, jf. § 6 og trossamfunnsforskriften § 11. Noen av kravene er relativt skjønnspregede, noe som åpner opp for et relativt stort rom for skjønnsutøvelse fra myndighetenes side.

I lov og forskriften følger det at det er Statsforvalteren (Agder og Oslo og Viken) alene som avgjør dette (i motsetning til f.eks. Danmark hvor dette gjøres av en fagkompetent nemnd). Forskriften gir utførlig krav om hva som kan kreves. Statsforvalteren gis følgelig stor makt, og det vil kunne bli viktig å følge nøye med på Statsforvalterens forvaltning av bestemmelsene på dette området. Dersom et trossamfunn mener Statsforvalterens vedtak er rettsstridig, kan man bringe dette fram for rettsapparatet.

Retten til statstilskudd for trossamfunn er en ordning det ved jevne mellomrom blir satt spørsmålsteget ved, av blant annet politikere og andre aktører som enten er uenige i et trossamfunns teologi og praksiser, eller som av andre økonomiske eller politiske beveggrunner er uenig i den norske tilskuddsordningen på dette feltet. Dette temaet ble igjen aktualisert ved regjeringsskiftet, hvor det følger av Hurdalsplattformen at regjeringens intensjon er å innføre et krav om 40 % andel av hvert kjønn i et trossamfunns styre. Et slikt grep kan få en til å stille spørsmålet om hvorfor en bestemt variant av sivilsamfunnsorganisasjoner skal være omfattet av krav om kjønnskotering som andre tilskuddsmottakere ikke er.

Det kan ha en uheldig slagside mot trosfriheten når politiske myndigheter vil bruke statsstøtten som en måte å presse gjennom endringer i trossamfunnene på. Et av de utviklingstrekkene som nettopp utfordrer både åpenheten og likebehandlingen, er en økt instrumentalisering av tros- og livssynsfeltet³³. Høringsnotatet til ny trossamfunnslov fra 2017 beskrev denne trenden slik:

«I samfunnsdebatten har legitimiteten til den særlige støtteordningen for tros- og livssynssamfunn i økende grad vært diskutert. Det har blant annet vært pekt på at det offentlige ved denne ordningen kan bidra til finansiering av trossamfunn som i lære eller praksis bryter med sentrale verdier i det norske samfunnet, for eksempel når det gjelder kjønnslikestilling, barns rettigheter eller forebygging av radikalisering og ekstreme holdninger. Denne debatten har åpenbart berøringspunkter med blant annet barne- og likestillingspolitikken og integreringspolitikken, og den aktualiserer spørsmål om statens tros- og livssynspolitikker tydeligere enn i dag bør være instrumentell, at den mer aktivt skal søke å realisere ulike politiske målsettinger. I sammenhengen her har slike spørsmål i første rekke betydning for den nærmere utformingen av finansieringsordningen for tros- og livssynssamfunn»³⁴.

Tilstrekkelig tilsyn med tros- og livssynsaktører gjennom blant annet rapporteringskrav vil være nødvendig for å sikre en fortsatt bred oppslutning i befolkningen til støtteordningene på dette feltet. Det er samtidig viktig at kommunikasjonen begge veier er preget av tillit og åpenhet³⁵. Det er viktig å fastholde at retten til statstilskudd ikke er en belønning for å leve opp til storsamfunnets forventninger. Gjennom opprettholdelsen av støtteordningene til Dnk har andre trossamfunn også rett på støtte. Som det følger ovenfor er denne retten nedfelt i Grunnloven § 16. Statsstøtte er følgelig ikke en gave fra statens side, men den måten skattebetalerne selv finansierer tros- og livssynssamfunn i Norge på.

En økt instrumentalisering av tros- og livssynsfeltet i Norge vil skape en spenning med tros- og livssynsfriheten og visjonen om det livssyns åpne samfunn. Dette kunne man blant annet se

³³ Det livssyns åpne samfunn. Sturla J. Stålsett Cappelen Damm Akademisk, s. 131

³⁴ Ibid, s. 50

³⁵ Forslag om uventede inspeksjoner, som ble fremmet av Senterpartiet våren 2021, er eksempel på tiltak som i stedet vil kunne bidra til mistenkeliggjøring.

konturene av i forbindelse med arbeidet med trossamfunnsloven hvor statens krav og forventinger til de som mottar støtte, og mekanismene for kontroll er skissert:

«Et gjennomgående trekk, som ble forsterket i debatten da loven ble vedtatt, er at disse kontrollmekanismene indirekte synes å være sterkere rettet inn mot minoritetene enn majoriteten. Det er særlig muslimske og mer ytterliggående kristne trossamfunn, som for eksempel Jehovas vitner, som synes å komme i kritisk søkelys³⁶.»

Det kan være verdt å merke seg at ett år etter at den nye trossamfunnsloven trådte i kraft, fattet Statsforvalteren i Oslo og Viken 27. januar 2022, et vedtak som nettopp nektet Jehovas Vitner statstilskudd for 2021 på bakgrunn av samfunnets eksklusjonspraksis.

Tros- og livssynsfrihetens posisjon i Norge

Når man skal vurdere hvilken posisjon trosfriheten i Norge i dag har, vil man møte et bredt spekter av meninger når det gjelder *opplevelsen* av plassen og vernet denne rettigheten har. Før man går videre inn i denne samtalen, er det nyttig først å slå fast at trosfrihetens faktiske, rettslige stilling i Norge i dag utvilsomt står sterkt.

Når dette er slått fast, er det likevel verdt å se nærmere på om det er konkrete eksempler på, eller utviklingstrekk i tiden, som utfordrer trosfrihetens plass i et livssynsåpent Norge. En fullstendig analyse av dette spørsmålet ligger utenfor dette notatets rammer, men det vil i det følgende pekes på noen trekk ved hvor denne diskusjonen står i dag – noe som muligens også vil kunne gi noen indikasjoner på retningen av den.

For selv om trosfriheten som nevnt står sterkt i Norge i dag, dukker det med jevne mellomrom opp eksempler og debatter som på en eller flere måter i hvert fall tilsynelatende har en slagside til trosfrihet som rettighet. Ved disse diskusjonene vil man ofte kunne se noen hevde at trosfriheten har et *for* sterkt vern og må vike for andre hensyn eller rettigheter, noen argumenterer for at denne rettigheten er under press, mens noen aktører til og med argumenterer for at den er under angrep³⁷.

Det dette i hvert fall illustrerer er at når det gjelder allmenne oppfatninger denne rettigheten blant politikere, samfunnsdebattanter og folk i sin alminnelighet, varierer kunnskapen på dette feltet betydelig. I debatter som knytter seg til denne tematikken er det derfor viktig med en nøye differensiering når det kommer til hva som er hva – når utfordres trosfriheten eller det livssynsåpne samfunn, og når er det andre interesserer eller debatter det egentlig dreier seg om.

En annen spenning ved diskusjonen om trosfrihetens plass, henger også uløselig sammen med diskusjonen om ytringsfriheten og ytringsrommet i den offentlige debatten. Her ser man på den ene side flere aktører som gir uttrykk for opplevelsen av at ytringsrommet i den offentlige debatten er blitt betydelig snevret inn, mens andre igjen vil peke på at upopulære meninger og holdninger må tåle kraftig imøtegåelse – og at dette er noe annet enn en begrensning av en rettighet.

I et slikt kontinuum kan man på den ene side se tendensen av en autoritær trend mot de som inntar et upopulært standpunkt, noe som igjen kan føre til selvpålagt sensur i frykt for sosiale sanksjoner. På den annen side kan man se aktører eller miljøer som fremstår med en hårsårhet eller frykt for å møte motstand.

I dette spennet vil også kunne oppstå en kamp om begrepsbruken når det gjelder tros- og livssynsfrihet. Dnk bør være en aktør i det offentlige rom som kan være med å peke på farene som ligger på hver sin side her. Kirken bør være med å verne om begrepet tros- og livssynsfrihet, slik at

³⁶ Det livssynsåpne samfunn. Sturla J. Stålsett. Cappelen Damm Akademisk, 2021, s.127

³⁷ <https://khrono.no/religionsfriheten-i-norge-er-under-angrep/642273>

innholdet i tros- og livssynsfriheten ikke vannes ut og ikke brukes til å legitimere brudd på andre menneskerettigheter. Dnk må videre være en tydelig stemme i tilfeller der tros- og livssynsfriheten utfordres.

Et annet trekk som vil kunne påvirke trosfrihetens posisjon i Norge er utviklingen i tros- og livssynslandskapet. I Norge, som i Europa for øvrig, har så vel medlemstallene i tros- og livssynsamfunn som oppslutningen om religiøse praksiser gått jevnt og stødig nedover i mange tiår³⁸. I 1970 var andelen av befolkningen som var medlemmer i Dnk på 94 prosent, mens det i 2018 var 70 prosent³⁹.

Ifølge Norsk Monitor 2020 svarer rundt 1 av 3 at de tror på Gud, noe som er en betydelig nedgang siden 1985⁴⁰. Selv om flertallet av befolkningen fortsatt tilhører et religiøst trossamfunn, uttrykker stadig færre en sterk grad av personlig tro eller religiøs praksis.

Stålsett skriver at: «Tallene tyder på at det i Norge pågår en sekularisering målt på alle tre nivåer – blant individer, organisasjoner eller institusjoner, og i samfunnet som helhet.» Det, skriver Stålsett videre, «gir sekulariseringsteser fortsatt 'en viss forklaringskraft', men det betyr ikke at det uten videre er riktig å betegne Norge som et helt sekulært samfunn⁴¹.»

I tillegg til en økende grad av individualisering trekker han fram pluralisering⁴², sekularisering og medialisering⁴³ av tro og livssyn som hovedtrender i det norske livssynslandskapet med stor betydning for utformingen av tros- og livssynspolitikken.

Dette danner en del av bakteppet for en annen spenning i det livssyns åpne Norge i dag, ved at det på den ene siden er større interesse for og positive holdninger til ulike former for religiøst mangfold. Samtidig viser debatter om bl.a. bønnerop, ringing av kirkeklokker, lysende kors på kirker o.l. at det også finnes motstand mot at dette mangfoldet leves ut i fellesskapsarenaer.

Stålsett peker også på at flere undersøkelser viser en økende grad av stigmatisering, diskriminering og hatefulle angrep mot religion⁴⁴. Debattene knyttet til disse eksemplene og trendene er i seg selv ikke nye, men spørsmålet er om vi som samfunn opplever en mer grunnleggende dreining mot en stadig mer utbredt sosial aksept for å møte religionsutøvelse med illiberale holdninger.

Pandemien har også synliggjort to trekk ved diskusjonen om trosfrihetens plass som det avslutningsvis er verdt å påpeke:

1. Svekket kunnskap og forståelse av religionens plass som *verdi* i mange menneskers liv fra offentlig hold, synliggjort ved det faktum at koronakommisjonen glemte tros- og livssynsfeltet i sin første evaluering av myndighetenes håndtering av pandemien – og at tros- og livssynsamfunnene var de eneste som etterspurte dette. I den andre rapporten fremlagt 26.04.22 var feltet også helt utelatt.

³⁸ Det livssyns åpne samfunn. Sturla J. Stålsett. Cappelen Damm Akademisk, 2021

³⁹ <https://www.ssb.no/164130/utvikling-av-medlemstall-i-den-norske-kirke.1970-2012.absolutte-tall-og-andel>

⁴⁰ Andelen nordmenn som sier de tror på Gud har falt fra 53 prosent i 1985 til 30 prosent i 2020:

<https://www.dagbladet.no/nyheter/stadig-faerre-tror-pa-gud/72519866> og

<https://www.nrk.no/nyheter/stadig-faerre-tror-pa-gud-1.15035995>

⁴¹ Det livssyns åpne samfunn. Sturla J. Stålsett. Cappelen Damm Akademisk, 2021, s. 27

⁴² Tallene om livssyn i Norge viser også et større mangfold. Ibid s. 29

⁴³ Medialisering skjer ved at «religion formateres, det vil si formidles, forsterkes, forvrenses og forankres gjennom de ulike medieplattformenes spesifikke krav og strategier». Ibid s. 31

⁴⁴ Sturla J. Stålsett, *Det livssyns åpne samfunn*, Cappelen Damm Akademisk, side 129 med videre henvisninger

Dette forsterker Dnks opplevelse av at selv om det er stor aksept for et religiøst mangfold – er det en generelt svekket kunnskap om religion i befolkningen⁴⁵, og et offentlig Norge som i økende grad fremstår med sterk sjenanse overfor det som dreier seg om religiøsitet, og troens plass i det offentlige rom. I et livssynsåpent samfunn hvor staten har ansvar for å «[a]nerkjenne troens betydning i menneskers liv og sikre retten til religionsutfoldelse, også i det offentlige rom⁴⁶» – blir manglende kunnskap om feltet fra statens side, et grunnleggende problem.

2. Manglende forståelse fra myndighetenes side når det gjelder det rettslige vernet trosfriheten har, synliggjort ved manglende begrunnelser og problematiske sider ved reguleringen av denne rettigheten under pandemien⁴⁷.

Samarbeid med andre aktører

I Dnks engasjement for tros- og livssynsfrihet både på den nasjonale og internasjonale arena er det viktig å vurdere i hvilken grad det er konstruktivt og nyttig å løfte frem utvalgte grupper og individer som ofre. Noen aktører har f.eks. et særlig søkelys på forfølgelse av kristne i deler av verden. Selv om det er viktig å belyse den vanskelige situasjonen enkelte tros- og livssynsgrupper befinner seg i, kan et slikt fokus også resultere i konkurrerende narrativ om hvem som er «mest forfulgt» i verden i dag.

Et særlig fokus på enkeltgrupper kan i noen tilfeller også bidra til å gjøre disse enda mer utsatt i sine hjemland. I noen tilfeller bør søkelyset kanskje heller (eller også) rettes mot de strukturelle faktorene som bidrar til diskriminering og marginalisering. Mange konflikter er sammensatte og komplekse, hvor faktorer som kampen om naturressurser og økonomisk og politisk marginalisering spiller en vel så viktig rolle som religion. Det er derfor viktig å vurdere hva slags engasjement og påvirkningsarbeid som egner seg best i ulike sammenhenger, hvilke kilder man lener seg på, og hvem Dnk bør samarbeid med for å kunne utgjøre en konstruktiv forskjell. Tros- og livssynsfriheten gjelder for alle. Dnks engasjement bør også gjenspeile dette og være inkluderende.

Som en motvekt til krefter som vil sette grupperinger og rettigheter opp mot hverandre, bør Dnk bidra sammen med andre likesinnede aktører til å bygge opp om universaliteten. Videre vil tros- og livssynsfrihetsfeltet kunne ha godt av et bredere engasjement fra andre ikke-trosbaserte aktører, gjerne større menneskerettighetsorganisasjoner som tradisjonelt sett ikke har tros- og livssynsfrihet som sitt hovedfokus.

Som kirke kan det dermed være viktig og strategisk å søke samarbeid med ulike aktører innenfor menneskerettighetsfeltet, i tillegg til et mer utvidet samarbeid med andre trosbaserte aktører, for å bidra til en «mainstreaming» av tros- og livssynsfrihet i menneskerettighetsarbeid for øvrig. Det ligger mye kraft og styrke i solidaritet og samarbeid mellom ulike trossamfunn. Ulike former for samarbeid kan bl.a. belyse tros- og livssynsfrihet i sammenheng med andre menneskerettigheter og i lys av større globale rammeverk som Agenda 2030. Det er i dag et gryende arbeid på dette feltet og mye mer kan gjøres i årene fremover.

⁴⁵ Eller «religiøs analfabetisme», som Stålsett skriver, side 132.

⁴⁶ Prop 130 L (2018-2019), side 11

⁴⁷ Se f.eks. [notatet vedrørende dette](#) utarbeidet av advokatfirmaet Wiersholm

Oppsummering og anbefalinger

Når det gjelder trosfrihet nasjonalt og internasjonalt vil vi peke på noen momenter som kan være nyttige å ha i bakhodet i offentlige debatten, anbefalinger om hvordan Dnk kan møte utfordringer knyttet til tematikken og innspill til hvordan man kan være en konstruktiv stemme i det offentlige rom når det gjelder dette:

- Dnk kan tilby et fellesskap og være en stemme for praksiser og politikk som bidrar til å skape et samfunn orientert mot hverandre, og ikke bare kun oss selv. Videre kan Dnk skape rom for både tro og ulike former for livssyn, og bidra til at visjonen om det livssynsåpne samfunn virkeliggjøres ved å være en aktiv og synlig aktør. Dnk kan spille en viktig rolle som brobygger, dialogpartner og folkeopplyser, bidra til å bygge ned fordommer og kunstige skillelinjer og skape rom for alle.
- Det vil være behov for en kritisk analyse av fenomener og debatter, og hvordan kirken og trossamfunnene skal møte disse. Hva er spørsmål om trosfrihet, hva dreier seg om religiøs analfabetisme eller ignoranse, og hva handler om helt andre ting?
- I debatten om begrepsbruken når det gjelder tros- og livssynsfrihet, kan Dnk være en aktør som er med å verne om begrepet tros- og livssynsfrihet, slik at innholdet i tros- og livssynsfriheten ikke vannes ut og ikke brukes til å legitimere brudd på andre menneskerettigheter – samtidig som kirken er tydelig der tros- og livssynsfriheten utfordres.
- I møte med mulig instrumentalisering av feltet, har Dnk en rolle å spille på flere plan:
 - For det første vil det generelt være viktig å være en motstemme der majoriteten ønsker å definere (ut) minoritetenes verdier og meninger. Dnk har et spesielt ansvar når det kommer til det å kjempe for trosfrihet og mot polarisering og utenforskap.
 - I et livssynsåpent samfunn hvor staten har ansvar for å «[a]nerkjenne troens betydning i menneskers liv og sikre retten til religionsutfoldelse, også i det offentlige rom⁴⁸» – blir manglende kunnskap om feltet fra statens side, et grunnleggende problem. Dette vil kunne ramme Dnk også, selv om det i første omgang mest sannsynlig vil ramme muslimske og mer ytterliggående kristne trossamfunn.
 - Det er videre viktig at Dnk som trossamfunn også står skulder til skulder med resten av tros- og livssynsamfunnene, for å bevare det livssynsåpne rommet og være en motpol til krefter som ønsker å utdefinere troens rolle i samfunnet.
- Trosfriheten beskytter retten til å utøve sin religion eller sitt livssyn ytre seg om andres religion eller livssyn, også på måter som fører til at noen blir krenket. Det vil være viktig å være tydelig og ta sin plass som trossamfunn i møte med illiberale holdninger som i realiteten kjemper *mot* et mangfold av uttrykk og meninger i det offentlige rom.
- I forlengelsen av dette bør Dnk, sammen med en allianse av tros- og livssynsamfunn være en forkjemper for det livssynsåpne samfunn. Mange som er motstandere av trosuttrykk i det offentlige rom, argumenterer i realiteten for en negativ særbehandling – at troen ikke skal ha en plass i det offentlige i det hele tatt. Slike oppfatninger bør ikke bli stående uimotsagt:

⁴⁸ Prop 130 L (2018-2019), s. 11

Norge er et livssynsåpent samfunn, og man kan ikke kreve et særskilt vern mot å bli utsatt for andres religiøse utøvelse. Dnk bør arbeide for en positiv synliggjøring og anerkjennelse av tros- og livssynssamfunnenes bidrag i samfunnet. Det er viktig med en tillit og respekt mellom myndighetene og tros- og livssynsaktørene for en fortsatt bred oppslutning om det livssynsåpne samfunn⁴⁹.

- Dnks arbeid for tros- og livssyn bør være forankret i menneskerettighetene. På den internasjonale arena bør Dnk søke samarbeid med aktører som deler denne tilnærmingen. Samarbeidspartnere bør bestå av både trosbaserte og sekulære aktører.
- Det er nyttig og viktig å knytte arbeidet med tros- og livssynsfrihet til arbeid med andre menneskerettigheter. Særlig aktuelle tematikker for Dnk både på den nasjonale og internasjonale arena er forholdet mellom tros- og livssynsfrihet og ytringsfrihet og tros- og livssynsfrihet og kjønn og likestilling. Her bør Dnk være beredt til å kunne uttale seg basert på faglig grunnlag.
- Arbeidet med tros- og livssynsfrihet kan også gjøres i lys av til Dnks arbeid med bærekraftsmålene.

Menneskerettighetsutvalget, mai 2022

⁴⁹ Det livssynsåpne samfunn. Sturla J. Stålsett, Cappelen Damm Akademisk, 2021, s. 134

KIRKERÅDET

NEMND FOR GUDSTJENESTELIV

NFG protokoll 1/2022

Tid: 25. mai 2022

Sted: Hotell Clarion Red, Gardermoen

Til stede: Solveig Julie Mysen, Edel Marie Gervin, Andreas Hilmo Grandy-Teig, Sindre Seim Gulbrandsen, Torkel J. K. Irgens, Jan Otto Myrseth, Carl Petter Opsahl, Solveig Spilling Bakkevig, Åste Dokka.

Fra administrasjonen: Inger Anne Naterstad, Jørund Østland Midttun, Mathias Gillebo, Thomas Berbom, David Scott Hamnes, Gunhild Nordgaard Hermstad (frem til lunsj)

Forfall: Bengt Norbakken, Karen Margrete E. Mestad, Vigdis Berland Øystese, Are Alund, Jovna Z. Dunfjell

Sak EV 1/22 Presentasjonsrunde og kort orientering om NFG

Sekretariatet ønsket velkommen til første møte i den nyvalgte evalueringsnemnda, og meldte at valgt leder Bengt Norbakken hadde sykdomsforfall. Videre at konsultativt medlem for Samisk kirkeråd, Jovna Z. Dunfjell ved en inkurie ikke var blitt innkalt i tide, og dermed ikke kunne møte. Alle medlemmer og varamedlemmer var innkalt, men til sammen to medlemmer, i tillegg til leder, og ett varamedlem hadde meldt forfall.

Nemnda hadde en kort presentasjonsrunde og fikk deretter en kort innføring i mandat og arbeidsform.

Sak EV 2/22 Konstituering: Valg av nestleder for NFG

På grunn av et potensielt langvarig forfall for NFGs leder, ble det besluttet å velge to nestledere. Leder, nestledere og Bispemøtets representant danner NFGs arbeidsutvalg.

Vedtak:

Solveig Julie Mysen ble valgt til første nestleder og Andreas Hilmo Grandy-Teig ble valgt til andre nestleder.

Sak EV 3/22 Orienteringer

- a) Registrering av godkjent protokoll 4-21
- b) Endringer i NFG's mandat
- c) Oppdrag om liturgisk ordning for askeonsdag

- d) Status påskeliturgier
- e) Ressurser til prekenarbeid etter bortfall av særskilte prekentelekter.
- f) Ukrainsk på ressursbanken
- g) Presentasjon av liturgier på Kirken.no – info om tilgjengelighet
- h) Referat fra nordisk konferanse om rekruttering til kirkemusikk
- i) Forenklet behandling av liturgisaker – høring

Vedtak:

Sakene ble tatt til orientering. NFG ønsker initiativet fra Norsk gammeltestamentlig selskap (punkt e)) velkommen, og håper Bispemøtet vil følge opp initiativet.

Sak EV 4/22 Liturgisk ordning for askeonsdag

Kirkerådet vedtok i sitt marsmøte å igangsette en liturgisak angående en liturgisk ordning for askeonsdag (KR 34/22). NFG har tidligere arbeidet med en slik ordning, og et utkast ble lagt frem for den nye nemnda. Utkastet ble drøftet, og bl.a. følgende momenter kom frem i samtalen:

- Mye er bra i forslaget, men blir det den offisielle liturgi for askeonsdag? Kan vi ikke bruke noe annet? Det lages også forskjellige varianter. Mange bruker KN's materiell for fasteaksjon.
- Ordningen er en tabell, og kan brukes på flere måter. Common Worship¹ har struktur og elementer som bør gå inn, men man kan myndiggjøres til å gjøre også andre ting.
- Litt strekk i hva som er tema; det kan kanskje virke forvirrende. Ordningen er ment å favne bredt. Men kanskje for mye.
- Hvorfor ferdig intimasjon på denne dagen? Har man noe å si bør det flyttes ut av liturgien. Denne gjør det vanskeligere å bruke den. Mer hjelp med en punktliste eller lage en innledning..
- Det er en dag med mange motiver. Kan være disse eller lignende ord. Viktig å kunne peke på noe.
- Logisk med flere fokuspunkt. Lokale må bestemme seg for det.
- Grunnen til intimasjonen er erfaring om at noen vil ha en liturgi de bare kan gå inn i. [Må kunne ta boken ut av hyllen]. Hvis vi tenker oss fire typer tematikk, kan vi gå gjennom de ulike valgmulighetene, som kan tematiseres i en forklaring.
- Vi bør ha en grundig gjennomgang av skriftsteder dersom det skal være med.
- Skal vi lese opp Luthers forklaringer? Mulig for dem som ønsker det, men det kan være for mye. Hentet fra ordning for prekengudstjeneste.
- Invitasjon til korstegning må bearbejdes. Passivform ikke bra.
- Ordene ved asketegningen: Må begge leddene være med?
- Ikke avstå fra, men forsake/ta avstand?

Vedtak:

¹ Gudstjenesteboken til Church of England.

NFG oppnevner er arbeidsgruppe bestående av Andreas, Åste og Carl Petter, som arbeider videre med ordningen frem til neste møte. Mathias er sekretær, og innkaller gruppen.

Sak EV 5/22 Oppdatering av eldre liturgier i fortsatt gyldig bruk

En oversikt over alle ordninger som står i Gudstjenesteboken 1992, ble presentert for NFG i møtet, og drøftet på det grunnlag. I samtalen ble det synliggjort behov for oppdaterte retningslinjer/ordninger knyttet til dåp utenfor hovedgudstjenesten, til soknebud og ulike ordninger tilknyttet gravferd (båreandakt, urnenedsettelse).

Vedtak:

NFG har drøftet saken og avventer signaler fra Kirkerådets direktør om videre saksgang for de ulike ordningene.

Sak EV 6/22 Ulike spørsmål vedrørende nattverdelementene

Saken dreier seg om tre spørsmål:

1. Innholdet i de glutenfrie oblatene (Henvendelse fra Bispemøtet).
2. Eventuelt behov for veiledning om alternativ til alkoholholdig vin til barn
3. Fornyet veiledning om smittetiltak, herunder bruk av intinksjon

Vedtak:

Administrasjonen utreder saken nærmere til neste møte i NFG.

Sak EV 7/22 Liturgisk ressursmateriale til godkjenning for ressursbanken

- a) Samlegudstjeneste for den stille uke og påske
- b) Liturgisk materiale for ufødte

De aktuelle sakene kommer i forlengelse av NFGs nye ansvar for å redigere det liturgiske ressursmaterialet på kirken.no.

NFG fant det vanskelig å drøfte de aktuelle sakene uten å ha drøftet mer overordnet hva som er innholdet i redaktøransvaret.

Vedtak:

1. NFG ber administrasjonen om å tilrettelegge for en mer prinsipiell drøfting av nemndas rolle med å godkjenne det som legges ut på kirkens ressursbank.
2. NFG oppnevner en arbeidsgruppe bestående av Torkel, Edel og Solveig Mysen for å gjennomgå liturgisk materiale for ufødte. Gunnhild er sekretær og innkaller gruppen.

Sak EV 8/22 Salmer til godkjenning

NFG hadde til behandling de gjenværende salmene som ble utsatt fra 2021.

IS.1800.36 Gud, forbarme deg - Moran ethra

Tekst og melodi: Etter Mar Gregorius Yohanna Ibrahim

Vedtatt

IS.1800.39 *Gud gjør alt vondt - Hakk şerleri*

Tekst: Ibrahim Hakki Erzurumlu; Musikk: Nadir Sen

Sendes tilbake til SBG; engelsk og norsk oversettelse innhentes.

IS.1666.912 *Halleluja*

Tekst: Tradisjonell; Musikk: Syrisk folketone

Vedtatt

IS.1800.30 *Kom, la oss gå opp - Halumna nas'adu*

Tekst: Etter Jes. 2,3; Oversettelse: Estrid Hessellund etter engelsk oversettelse av Amal Duaybis; Musikk: Trad. Libanon og Palestina

Sendes tilbake til SBG; norsk og engelsk oversettelse innhentes

IS.1034 *Kom og la oss juble*

Tekst: Christer Dirfeldt ca. 2015; Musikk: Eritreisk folketone

Avvist

IS.1800.23 *Miskunne deg, Herre - Khudaya, rehem kar*

Tekst: R.F. Liberius; Melodi: Trad. Urdu

Vedtatt.

IS.1800.2 *Vi har fått nåde - Tsega Nesayne*

Tekst og musikk: Etter St Yared ved Ethiopian and Eritrean Orthodox church, 500-tallet. Oversettelse: Sindre Eide, 2018

Vedtatt

Sak EV 9/22 Formen for kirkeårets tekster på kirken.no

Drøftingssak. Spørsmålet er om kirkeårets tekster kan/bør legges ut med en forklarende tekstlinje for hver tekst. NFG konkluderte ikke, men det fremkom argumenter både for og mot en slik tekstlinje.

Sak EV 10/22 Videre møter i NFG

Det ble avtalt nytt møte i NFG mandag 7. til onsdag 8. november. Administrasjonen bes om før neste møte å gi forslag til møteplan for 2023.

DEN NORSKE KIRKE

Samisk kirkeråd

SKR 27/22

Romsa - Tromsø

Arkivsak: 17/02363-35**Saksdokumenter:**

Svar - Betenkning om liturgiarbeidet på nordsamisk
 Høring om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker
 Høringssvar -Liturgi
 Informasjon om Himmelsk mangfold
 Program himmelsk mangfold
 Søknad Samisk kirkeråd produksjonsstøtte opptrykk Sálbmagirji
 Svar på søknad om støtte til opptrykk av salmeboken
 Epost: Velkommen til Novemberkonferansen!
 Program - Noen må våke i verdens natt
 Svar på invitasjon til Novemberkonferansen og samarbeid om bjørneressurs nord-samisk
 Betenkning om liturgiarbeidet på nordsamisk aug2022
 Opptrykk forsoningsheftet 200 stk

Referat fra møte mellom IKO og SKR om forsoning
 Epost med vedlagt referat fra IKO
 Møte mellom IKO og Samisk kirkeråd 18.11.2022 Referat
 Bidrag på Kirkemusikksenter i Nords fagdager for kirkemusikere
 Bidrag på forskerseminar i hymnologi og salmehistorie
 Program og info - Fagdager for kirkemusikere
 Informasjon om forskerseminar hymnologi og salmehistorie 14-10-2022
 Foredrag Kristian Paulsen MF hymnologikonferanse oktober 2022
 Foredrag KINs fagdager for kirkemusikere 2022
 Forespørsel om bruk av samisk liidni i kirkerommet.msg
 Brev om bruk av samisk liidni i kirkerommet.docx
 Seminar 1. oktober på Stiklestad
 Program seminar 1. november 2022.pdf
 Samisk salmeleksikon
 Program - Kirka i samfunnet - Stiftsstadager Sør-Hålogaland 2022
 Notat fra Samisk kirkeråds stand på stiftsdagene i Sør-Hålogaland
 Sakspapir til referansegruppemøtet på fredag
 FF Rapport- og plandokument pr. 14. nov 2022
 20210112_Referat_FF-referansegruppe
 Saksdok_FF-referansegruppemøte 18.11.2022
 Kjøreplan for møtet med Samisk kirkeråd og staben bispedømmekontoret 7.10..msg
 Info og program - UKT-konferansen 2022 #bedresammen
 Orienteringssaker 1.-2. desember 2022
 Orienteringssaker 1.-2. desember 2022

Orienteringssaker 1.-2. desember 2022

Sammendrag

a) Muntlige orienteringer

1. Personalsituasjonen
2. Kirkenes verdensråd, Pre-Assembly 28.–30. august
3. Kirkenes verdensråd, generalforsamling, Karlsruhe, 31. august–9. september
4. Himmelsk mangfold: Nordisk konfirmantlederkonferanse, 20.–22. september
5. Stiftsdager Sør-Hålogaland bispedømme, 4.–6. oktober
6. Møte med Sør-Hålogaland bispedømme, 7. oktober
7. Trosopplæringskonferansen 2022, 19. oktober
8. Ungdomshelg med ung leder-kurs, 25.–27. november
9. Ungdomsdemokratiet
10. Bidrag til KR-sak om universell utforming
11. Besøk på Vake Kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep, 20. oktober
12. Møte om liturgiarbeid 17. november
13. Samordningsmøte samiske valg 18. november
14. Møte med IKO 18. November

Skriftlige orienteringer

1. Betenkning om liturgiarbeidet på nordsamisk, mail fra Rávdna Turi Henriksen m.fl., 18. august
2. Mailkorrespondanse med Rolf Steffensen om liturgiarbeid
3. Høringssvar fra SKR-sekr til liturgisaken, 20. oktober
4. Konferanse på MF: Ungdom, tro og kultur, 20.-21. oktober
5. Invitasjon til diakonikonferansen, 17.-18. november
6. Nordisk konfirmantlederkonferanse 20.-22.september 2022
7. Nyopptrykk av forsoningsheftet
8. Referat fra møte SKR og IKO om forsoning som tema
9. Kirkemusikkcenter nord (KIN) sine fagdager for kirkemusikere, foredrag, 10. november
10. Hymnologisk forskningsseminar, MF, foredrag, 14. oktober
11. Oppfordring om å ta i bruk samisk materiell i menighetene
12. Forespørsel om bruk av samisk liidni i kirkerommet
13. Kirka i samfunnet - Stiftsdager Sør-Hålogaland 24.-26 oktober 2022
14. Seminar 1. oktober på Stiklestad
15. Samisk salmeleksikon
16. Referansegruppemøte i FF-prosjektet

Mediesaker

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar sakene til orientering

Fra: Vidar Andersen
Sendt: mandag 17. oktober 2022 10:49
Til: Sigrid Karine Paulsen; Rolf Steffensen
Kopi: Kristina Labba
Emne: SV: Liturgihøring

Hei,

Takk for tilbakemeldingen, Rolf!

Først vil jeg si at dette blir ivaretatt både med et administrativt høringssvar, og det valgte rådet vil også være med i saksbehandlingen av denne saka. Vi fikk også et brev fra oversettere til nordsamisk som uttrykte at det kan være utfordrende å oversette fra norsk til nordsamisk, og dette viser også behovet for å jobbe med liturgier på en litt annen måte. De skisserer blant annet opp en rådgivende gruppe til dette, med samme funksjon som likelydende nemnd i KR, Nemnd for gudstjenesteliv.

Samtidig kommer denne høringen som igjen aktualiserer dette. Når det gjelder det samiske så har dette vært med i regelverket siden 2004. Når jeg leser vedtaket på KM 2004 så handler det om at man da allerede ville at Samisk kirkeråd skulle ta mer regi:

«Komiteen ser at dei same reglane ideelt sett burde regulere alle slag liturgisaker, men finn det mest tenleg å halde på unntaket for samiske liturgisaker og teiknspråk slik som Kyrkjerådet har gått inn for. Arbeidet med samiske liturgiar i Samisk kyrkjeråd skjer frå starten av med sikte på å skape liturgiar som tek vare på samisk eigenart. Derfor har det utvikla seg ein eigen framgangsmåte, som i stadig mindre grad ber preg av å vere rein omsetjing.»

De årene jeg har jobbet her har jeg ikke sett noen egne regler, annet enn et klargjørende notat fra daværende ass.direktør Gerd Karin Røsæg der Samisk kirkeråd var siste instans i godkjenning av liturgier.

Imidlertid går det an å se om det har vært gjort noe, men samtidig er det vel så viktig å tenke på hva som kan gjøres. Og det er her vi i sekretariatet har ulike planer for dette, om veldig kort tid har vi et møte mellom vårt sekretariat, oversettere og avdelingen i KR som jobber med liturgikk for å få en forståelse av problematikken med oversetting. I løpet av første kvartal har vi i vår årsplan satt opp en mindre konferanse om liturgikk og samisk kultur mm, vi avventer budsjettet før vi kan si noe mer om den.

Varrudagáj | Heelsegh | Dearvuodaiguin | Med hilsen

VIDAR ANDERSEN

Seniorrådevadde – Seniorrådgiver

Sáme girkkoráde – Saemien gærhkoeraerie – Sámi girkoráđđi – Samisk kirkeråd

Email: va589@kirken.no
Telefon: +47 93065616

Fra: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>
Sendt: lørdag 15. oktober 2022 17:46
Til: Rolf Steffensen <rs375@kirken.no>; Vidar Andersen <va589@kirken.no>
Kopi: Kristina Labba <KL286@kirken.no>
Emne: Sv: Liturgihøring

Viktige spørsmål du stiller, Rolf! Jeg setter Vidar inn i denne samtalen, kanskje han kan svare noe om dette. Min umiddelbare forståelse er at de enten ikke vil at samiske liturgisaker skal behandles på samme måte som de andre, eller at dette skal tas opp i egen sak en annen gang. Det kan absolutt være grunn til å spørre omd et ikke bør vurderes at dette ses mer i sammenheng enn det gjøres i dag!

Mvh Sigrid

Fra: Rolf Steffensen <rs375@kirken.no>
Sendt: lørdag 15. oktober 2022 11:59
Til: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>
Kopi: Kristina Labba <KL286@kirken.no>
Emne: SV: Liturgihøring

Hei Sigrid,

Takk for denne! Veldig interessant, og viktig!
Jeg svarer gjerne på høringen. Før jeg gjør det har jeg noen spørsmål til det som står om regelverkets formål og virkeområde:

Høring: Regler for saksbehandling i liturgisaker
Kapittel 1 § 1 Formål og virkeområde
Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. **Reglene gjelder ikke for arbeidet med samiske liturgisaker og liturgier på tegnspråk.**
Biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Hva betyr det når det står at saksbehandlingsreglene ikke gjelder for arbeidet med samiske liturgisaker?

Realiteten er jo at alt liturgiarbeid, både for kirkens hovedgudstjenester, dåp, konfirmasjon, begravelser, vielser og mye annet som står omtalt i regelverket, også blir gjeldende i og for samisk kirkeliv.

1. Hvordan er samisk teologisk medvirkning sikret i arbeidet med kirkens hovedliturgier? Det står ingenting om det i regelverket! Mitt inntrykk er at samisk medvirkning ikke ivaretas i tilstrekkelig grad tidlig nok.
2. Hva betyr det når det står at saksbehandlingsreglene for liturgisaker ikke gjelder for arbeidet med samiske liturgisaker? Hvilke liturgisaker er det snakk om her? Er samiske liturgisaker forstått som oversettelsesarbeid, eller er det noe annet? Jobbes det med samiske liturgisaker som jeg ikke er kjent med? I så fall, hvordan foregår det, hvem har fått ansvaret for det, og finnes det regler for det (Jfr Nemnd for gudstjenestelivs rolle)? Ettersom det eksplisitt sies at reglene ikke gjelder for arbeidet med samiske liturgisaker skulle jeg gjerne visst hvordan det er tenkt at et slikt arbeid skal føye seg inn i kirkens øvrige liturgiarbeid.

Mvh

Rolf

Sendt fra [E-post](#) for Windows

Fra: [Sigrid Karine Paulsen](#)

Sendt: torsdag 6. oktober 2022 kl. 16:41

Til: [Rolf Steffensen](#); [Brita Bye](#)

Emne: Liturgihøring

Her er lenke til høringen om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker. Fint om dere kan vurdere å kommentere de problemstillingene man står overfor i lulesamisk sammenheng.

<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/hoeringer-fra-kirkeradet/h%C3%B8ring%20om%20endring%20av%20regler%20for%20saksbehandling%20i%20liturgisaker/>

Mvh Sigrid
Samisk kirkeråd

Få [Outlook for Android](#)

Fra: Kristina Labba
Sendt: tirsdag 20. september 2022 16:29
Til: 'Ravdna Turi Henriksen'
Kopi: Nils Øivind Helander (nilshela@gmail.com); anne_maret; Per Oskar Kjølaas
Emne: SV: Betenkning om liturgiarbeidet på nordsamisk

Hei Rávdná, ja ollu giitu dehálaš jurdagiid ovddas!

Norgga girkus lea jođus liturgijaid ođasmahttin proseassa, ja din evttohus heive hui bures loktet sisa dan prosessii. Geahča mat dan birra dán siiddus: kirken.no/hoeringer. Lea vejolaš sáddet sisa gulaskuddanvástádusa dan prosessii dan siiddus masa čujuhan. Sámi girkoráæi bealis čuovvut proseassa stuorra beroštumiin.

Dearv.

Kristinas

Fra: Ravdna Turi Henriksen <ravdna.turi@gmail.com>
Sendt: torsdag 18. august 2022 13:14
Til: Kristina Labba <KL286@kirken.no>
Kopi: Nils Øivind Helander (nilshela@gmail.com) <nilshela@gmail.com>; anne_maret <anne_maret@hotmail.com>; Per Oskar Kjølaas <oskkjoe@online.no>
Emne: Betenkning om liturgiarbeidet på nordsamisk

Til Samisk kirkeråd / Kirkerådet

Vedlagt sendes en betenkning om nordsamisk liturgiarbeid i Den norske kirke. Betenkningen er fra nordsamisk referansegruppa som har arbeidet med liturgiene på nordsamisk som ble ferdigstilt i juni 22.

Vi håper at dokumentet tas til behandling i aktuelle fora.

Med vennlig hilsen
på vegne av referansegruppa

Rávdná Turi Henriksen, oversetter / sekretær for arbeidet

tlf. 91326415.

Fra: Anne Marie Østhus <anne.marie.osthus@ressurscenteret.no>
Sendt: fredag 4. november 2022 17:14
Til: Sigrid Karine Paulsen
Emne: VS: Velkommen til Novemberkonferansen!
Vedlegg: Noen må våke i verdens natt.pdf

Her er programmet !

Mvh:
Anne Marie Østhus
Diakonal rådgiver
Mobil: 92403699

Fra: Anne Louise Skoland <anne.louise.skoland@ressurscenteret.no>
Sendt: fredag 4. november 2022 17:08
Til: Anne Marie Østhus <anne.marie.osthus@ressurscenteret.no>
Emne: Velkommen til Novemberkonferansen!

Hei der,

Vi har fortsatt ledige plasser til Novemberkonferansen 2022!

Vi synes selv vi har fått til et godt program, med spennende temaer og flotte bidragsyttere fra mange deler av kirke- og samfunnsliv, hør bare: Linn Ullmann, Eva Lundgren, Tormod Kleiven, Finn Skårderud, Kari Mangrud Alvsvåg, Carl Petter Opsahl, Erik Andreassen, Elisabeth Meling og mange flere. Dette bør dere få med dere! Særlig siden vi sier at vi denne gang skal se ganske spesifikt på forholdet mellom teologi, makt og seksualitet: Veldig aktuelt for enhver diakonal organisasjon og kristen menighet!

Vi vil gjerne tilby dere som våre gode samarbeidspartnere gratis billett til konferansen. Hvis jeg får tilsendt mailadressen til den/de som ønsker delta, så skal jeg sende direkte link for gratis registrering. Det er også mulig å delta kun en dag, om man ikke kan begge dagene. ❤️

 VAKE
kirkelig ressurscenter
mot seksuelle overgrep
inviterer til
NOVEMBERKONFERANSEN 2022:

Noen må våke i verdens natt

- om seksualitet, teologi og makt

Linn Ullmann | Finn Skårderud | Eva Lundgren | Tormod Kleiven
Hans Stifoss-Hanssen | Aasmund Vik | Elisabeth Meling | Ole Martin Holte
Erik Andreassen | Pål Bratbak | Kari Mangrud Alvsvåg | Carl Petter Opsahl
Åsta Ledaal | Cecilie Beisland Holm m.fl.

Torsdag 17. november & fredag 18. november. Frelsesarmeen, Kommandør T.I. Øgrims plass 4, Oslo.
Påmelding og mer informasjon på www.ressurscenteret.no/nyheter/novemberkonferansen-2022/

Mer informasjon finner du på [NovemberKonferansen 2022 | Vake \(ressursenteret.no\)](#)
Ordinær påmelding via Checkin [kan gjøres via denne linken](#)

Håper å se dere!

Mvh:

Anne Louise Skoland

Daglig leder

Sentralbord: 23 22 79 30

Mobil: 47 48 33 46

“Noen må våke i verdens natt”

- *Om seksualitet, teologi og makt*

Novemberkonferansen 2022

Vake kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep

Torsdag 17. november

Registrering av deltakelse fra kl. 9.15, oppstart kl. 10

På programmet:

«Å vaske velsignelsen: Noen glimt fra en vandring sammen» med Åsta Ledaal og Cecilie Beisland Holm

Vake samtaler med Aasmund Vik (startet Åpen Kirkegruppe) og Elisabeth Meling (styreleder Skeivt kristen nettverk) om «Avmaktsfølelse sett opp mot forståelse av seksualitet i kirken»

Foredrag av Tormod Kleiven: «På hvilken måte er det teologiske grunnlaget for seksualitet og makt med på å legitimere eller tilrettelegge for seksuelle overgrep»

Panelsamtale med kirkeledere, blant andre Ingunn Ulfsten (Pinsebevegelsen), Pål Bratbak (Dkk) og biskop Kari Mangrud Alvsvåg (Dnk)

Dagen avsluttes kl. 17

Fredag 18. november

Oppstart kl. 9.00

Foredrag av Eva Lundgren: «Å være utvalgt – en forbannelse. Refleksjoner omkring seksuelt overgrepsutsatte»

Foredrag av Einar E. Edland: «Traumeinformerte menigheter – hvordan kan vi som kirke møte traumeutsatte»

Finn Skårderud samtaler med Linn Ullmann på bakgrunn av hennes bok «Jente, 1983»

Liturgisk avslutning ved Vake og Carl Petter Opsahl

Dagen avsluttes kl. 15

Carl Petter Opsahl bidrar med musikk begge dager.

Det serveres lunsj, kaffe og pausemat begge dager.

Fra: Sigrid Karine Paulsen
Sendt: mandag 7. november 2022 10:01
Til: Anne Marie Østhus
Kopi: Anne Louise Skoland; Kristina Labba
Emne: SV: Bjørneressurs nord-samisk

Takk! Det hadde vært kjempestas å delta på konferansen om det hadde vært tid til det. Vi klarte dessverre heller ikke å komme på Messe for verdighet i Oslo før vi reiste hjem sist – kom på at vi måtte legge inn tid til middag...

Vi snakkes nærmere om hva vårt bidrag til bjørneressursen på nordsamisk blir.

PS: 30-årsfeiringen ble stor suksess, mange fikk gleden av å delta på seminarene, middagen og avsluttende gudstjeneste.

Mvh – Dearvvuođaiguin – Varrudagáj – Jijnjh heelsegh

Sigrid K. Paulsen
Rådgiver
Samisk kirkeråd
92125350

Fra: Anne Marie Østhus <anne.marie.osthus@ressurssenteret.no>
Sendt: fredag 4. november 2022 17:12
Til: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>
Kopi: Anne Louise Skoland <anne.louise.skoland@ressurssenteret.no>; Kristina Labba <KL286@kirken.no>
Emne: SV: Bjørneressurs nord-samisk

Hei igjen Sigrid !

Beklager sen respons herfra. Takk for sist, det var virkelig stas å ha dere her på huset vårt. Skulle gjerne ha vært sammen med dere på 25 års feiringen i Tromsø i helgen, men det ble dessverre ikke mulig å prioritere i et travelt program denne høsten.

Vi er svært takknemlige for at dere er villige til å hjelpe oss med å realisere samtale- kortene og på Nord Samisk.

Om to uker det vil si 17 og 18 november har vi NoKo, vår årlig fagkonferanse.

Vi har en spennende konferanse dette året med et rikt og innholdsrikt program.

Som gode samarbeidskollegaer vil vi tilby å dekke deltakeravgiften for dere. Hvis det passer for en eller flere av dere å delta på konferansen.

Mvh:

Anne Marie Østhus
Diakonal rådgiver
Mobil: 92403699

Fra: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>

Sendt: tirsdag 25. oktober 2022 13:17

Til: Anne Marie Østhus <anne.marie.osthus@ressurscenteret.no>

Kopi: Anne Louise Skoland <anne.louise.skoland@ressurscenteret.no>; Kristina Labba <KL286@kirken.no>

Emne: Bjørneressurs nord-samisk

Takk for sist! Fint å møte dere i Vakes lokaler.

Vi er gjerne med på å støtte oversettelse til nordsamisk, så langt som vi har mulighet til. Vi må se hvor mye som faktisk er igjen på diakonibudsjettet for i år og om vi ev. kan overføre fra andre deler av budsjettet, som vi har mindreforbruk på. Det er altså litt usikkert om vi har fullt 50 000 til overs til diakoni for 2022, men det kan hende. Angående neste år, er det fortsatt usikkert hvordan budsjettet blir seende ut, da det blir et mindre budsjett i 2023, så vi må komme tilbake til om vi får nok på diakoniposten til å støtte dette med 50 000 som forespeilet, eller ev. en annen sum.

Tips til samiske språkarbeidere:

- Karen Monika Paulsen Skum
- Mikkel Magnus Utsi
- Berit Margrethe Oskal

Mvh – Dearvvuođaiguin – Varrudagáj – Jijnjh heelsegh

Sigrid K. Paulsen
Rådgiver
Samisk kirkeråd
92125350

Samisk kirkeråd

Ved generalsekretær Kristina Labba

18. august 2022

Epost: KL286@kirken.no**Betenkning om liturgiarbeidet på nordsamisk**

Samisk kirkeråd har siden 1993 arbeidet med oversetting av liturgier til nordsamisk. Allerede fra 1920 har vi en oversatt liturgi på nordsamisk.

I 2011 utkom Davvisámi liturgiijagirji. Dette er en samling liturgier for Den norske kirke som er fra perioden 1977 – 2007. Det nordsamiske oversettelsesarbeidet gikk over flere år.

Siden har nyere liturgier blitt oversatt. Det siste nå var konfirmasjonsliturgi vedtatt på Kirkemøtet i 2021.

Noen av oss har vært med mange tiår i oversettelsesarbeidet for liturgiene. Det har vært givende arbeid, men den liturgiske terminologien kan være utfordrende å oversette. Derfor er det helt nødvendig å ha med samiskkyndige teologer som referansepersoner.

Denne betenkningen vil synliggjøre noen utfordringer med oversettelse av liturgier til nordsamisk.

Noen eksempler på utfordringer ved oversettelse:

Eksempler på forbønner (forbønn 3) som etter grundig gjennomtenkning resulterte i en tolkning:

Hjelp oss å se mening i hverdagen = Divtte sin gávdnat du geainnu eallimis

La troskap og respekt prege vår omgang med hverandre = Divtte min eallit ovttas oskkáldasvuodas ja atnit árvvus guhtet guimmiideamet.

Vi ber om fred for Jerusalem og for alle som knytter sine håp til denne byen = Mii rohkadallat ráfi Jerusalemii ja buohkaide geaid dorvu lea dát gávpot.

Videre støtte vi på ord som ikke har gode termer på samisk:

- bønnevandring = rohkosvázzin, og bønnestasjon som ikke har et samisk ord.

-*skriftemål* som en stasjon på bønnevandringen versus syndsbejennelse som et ledd i høymessen. For bønnestasjonen landet vi på uttrykket “suttuid dovddasteapmi” for å skille dette fra høymesseleddet “Syndsbejennelse” = Suttudovddastus.

Andre utfordringer i liturgien er ordene “verden” og “jorden”. I noen tilfeller blir dette en tolkningssak på samisk, og oversettelsen kan komme til å skape et kunstig språk. Et annet eksempel er ordet “forfulgte” (be for alle forfulgte, alle dømte...). Fra tidlig salmeskatt og Bibal 1895, før rettskrivning på samisk var utarbeidet, kan vi finne substantivisering som etter dagens språkregler ikke fungerer like bra (eks: válljejuvvomat, som ofte brukes som mønster også i

dag i andre sammenhenger). Men vi har ikke funnet frem til ord som dekker slike begreper. I slike tilfeller må man bruke lignende uttrykksformer som i den nye bibeloversettelsen i Biibbal 2019, eller forklare med flere ord. Det betyr at språkrøkt også blir en viktig del av arbeidet.

Et oversatt språk

Norsk og samisk hører til to ulike språkfamilier. Med store forskjeller i språkstruktur mellom norsk og samisk, er det åpenbart at det i mange tilfeller har vært utfordrende å finne gode formuleringer på samisk som tilsvarer det som er på originalspråket. Ny samisk bibeloversettelse vil være en god hjelp og rettesnor. Liturgiske tekster er likevel ikke ordrett etter bibelspråket. Da kan kulturell og innholdsmessig interferens gjøre oversatt liturgisk tekst som fremmed eller unaturlig. Ett eksempel på en ny måte å opptre på i kirken er når det i liturgien forutsettes at man skal vende seg mot alle himmelretninger. Dette kan virke fremmed for tradisjonelle kirkegjengere. Målet må være at det ikke skal merkes at liturgien er oversatt fra et annet språk.

Språk er makt

Liturgier på samisk handler også om at språket former vår oppfatning av troens virkelighet. Oversatt språk kan bli en begrensning. Det skaper en oppfattelse om at helligspråket er norsk i kirken.

Men barn har fått sin begynneropplæring på samisk, og legger merke til at språket i gudstjenesten er annerledes enn i samfunnet ellers. Språket i gudstjenesten vil måtte være annerledes hva gjelder stil i forhold til annen form for språkbruk, som for eksempel ordvalg og fremføring. Et eksempel er ordet *rettferdig* som på nordsamisk er *vanhurskkis* når det handler om Gud og *vuoiggalaš* om mennesker eller samfunnsordninger. Sånn sett læres kirkelig språk på samme måte som skolespråk.

I oversatte liturgier vil samisk språk ikke fornyes i like stort tempo som norske liturgier, fordi de er oversatt, og bruker oftest bibelspråket, eldre salmeskatt og tidligere liturgier som kilde. Mange uttrykksformer fra 1920-liturgien brukes fortsatt i oversettelsene. Dette er ikke nødvendigvis negativt, men poenget er at et oversatt språk ikke har den samme friheten til språklig utfoldelse, men er mer bundet av tradisjonen. Her gjelder den vanskelige balansen mellom kontinuitet og fornyelse.

Ved at samisk brukes som et oversatt språk i liturgiene, kommer Den norske kirke i fare for å bidra til at samisk forblir et lavstatusspråk i kirken.

Språk er mer enn ordene, det er grunnlaget for verdier og identitet.

Behov:

Det er behov for å skape liturgier på samisk språk. Kirken kan ikke være fornøyd med at samisk bare brukes som et oversatt språk i gudstjenesten. Det samiske språket må myndiggjøres, slik at det er rom for å utvikle og fornye språket i gudstjenesten. Liturgier er en grunnleggende del av dette arbeidet.

Forslag til videre arbeid med samiske liturgier:

Liturgitilpasning til samisk er en mulig vei, en form for gjendiktning. Alternativet er en helt egen liturgi som ikke har oversettelse som utgangspunkt.

I den forbindelse er det viktig at også samiskspråklige liturgier følger de vedtak som Kirkemøtet gjør. Kirkemøtet har til en viss grad tatt hensyn til samisk kirkeliv, men må samtidig gi samisk kirkeliv en viss frihet når det gjelder liturgier, også når det gjelder liturgivarianter.

Det må på samisk språks grunnlag kunne utvikles egne samlingsbønner, forbønner og andre bønner som selvstendige valgbare varianter til bruk i gjeldende liturgier som ikke har oversetting som utgangspunkt.

Men tiden er moden for å etablere nordsamisk liturgisk fagutvalg som ikke nødvendigvis selv skal sitte med oversettelsesarbeidet, men som kan være et fagorgan for Samisk kirkeråd i liturgispørsmål. Det kan ikke Liturgisk nemnd i dag som ikke forstår samisk språk og kultur, selv om nemnda har en representant oppnevnt av Samisk kirkeråd. I tillegg kommer de som skal oversette og tilpasse.

Videre må samiske liturgier også måtte forholde seg til at Sápmi når utover landegrensene. Blant annet vil bønn for biskopene kunne være en bønn for alle biskopene som betjener samiske områder utover landegrensene. Det samme vil gjelde bønn for styresmaktene. Her har vi savnet i de norske liturgiene et blick på Sápmi som går utover landegrensene.

Dette vil være et skritt i retning av å tilrettelegge for at dagens gudstjenester på samisk blir til samiske gudstjenester.

Det foreslår vi med bakgrunn i våre erfaringer med oversettelse og kvalitetssikring av liturgiarbeidet på samisk.

Kompetanse:

Det finnes samiskspråklige prester i Nord-Norge som har kompetanse på liturgier. I tillegg finnes det språkkonsulenter som kan bistå. Det betyr at det vil være praktisk mulig å oppnevne nemnd for liturgiarbeid på nordsamisk som får i oppdrag å tilpasse liturgier til samisk.

Med hilsen

Per Oskal Kjælaas (sign)

Teologisk konsulent

Nils Øyvind Helander (sign)

Språkkonsulent

Anne Marit Eira Anti (sign)

Språkkonsulent

Rávdná Turi Henriksen
Rávdná Turi Henriksen

Sekretær og oversetter

NOROGA GIRKU

Girkoráđđi, Girkuidgaskasaš ráđđi, Sámi girkoráđđi

Dáhton: 13.10.2022

Min 22/03721-1
čujuhus:

Din
čujuhus:

Høring om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker

Samisk kirkeråds sekretariat vil gi et administrativt svar på denne høringen. Sekretariatet merker seg at samiske liturgier formelt sett jf paragraf 1 ikke behandles som en de av regelverket. Det ser ut til at meningen var at dette skulle innbefattes egne regler, jf Kirkemøtets merknad i KM 10/04:

« Arbeidet med samiske liturgiar i Samisk kyrkjeråd skjer frå starten av med sikte på å skape liturgiar som tek vare på samisk eigenart. Derfor har det utvikla seg ein eigen framgangsmåte, som i stadig mindre grad ber preg av å vere rein omsetjing.»

Dette vil også være et sentralt poeng i sekretariatets vurdering. Det liturgiske arbeidet med liturgier på samisk og med utgangspunkt i teologisk utvikling de siste årene er i en endring. Det vil bli et større behov for både gode strukturer og tilstrekkelige ressurser for å få dette gjennomført på en forsvarlig måte.

Vi vil med dette peke på flere problemstillinger som må tas inn i det videre arbeidet med liturgiprosesser framover:

Språk

Vi har også fått henvendelser om språklige problemstillinger, blant annet fra oversettere av liturgier til nordsamisk. De viser blant annet til at det kan være utfordrende å oversette fra norsk til samiske språk i noen sammenhenger. Dette kunne vært unngått ved språklig bevisstgjøring på et tidlig tidspunkt. Om mulig kan samisk språk være til hjelp for å forberede den norske språkbruken i liturgiarbeidet. Denne gruppa foreslår også en egen nemnd for godkjenning av liturgier på samiske språk.

Samfunnsutviklingen med mer kunnskap

Det er større kunnskap om teologi og liturgi som gjør at det er en større teologisk bevissthet rundt samer og urfolk i Den norske kirke. Kunnskap som erverves etter hvert som arbeid med forsoning fortsetter gjør at også teologien som fag utfordres. Disse prosessene kan gjøre at teologien justeres noe, og dermed også liturgien.

Arbeid over de kirkelige grensene

Det er også viktig å kjenne til at de samiske språkene går over statsgrenser. I arbeid med liturgier til nord-, lule- og sørsamisk språk har det vært tilstrekkelig med ressurser i Den norske kirke at det hittil har vært mulig å ivareta både språklig og teologisk kompetanse i arbeidet med de mest sentrale liturgiene og liturgisamlingen. Dette kan endre seg også for de samiske språket med mest ressurser - for de mindre samiske språkene er vi helt avhengige av tett kontakt med ressurser knyttet til Svenska kyrkan og Evangelisk-lutherske kyrkan i Finland. Sekretariatet er i gang med et arbeid med oversetting av liturgiledd til pitesamisk, her er vi helt avhengige av et godt samarbeid.

Det kan også være en mulighet at det politisk valgte Samisk kirkeråd også uttaler seg i denne prosessen som en egen sak.

Ustitlaš dearvuodáiguin

Kristina Labba
Generalsekretær; Samisk kirkeråd

Vidar Andersen
Seniorrådgiver; Samisk kirkeråd

Dokumeanta lea dohkkehuvvon elektrovnnalaččat, dan dihte das ii leat vuolláičála.

Čujuhusat::

Click here to enter text., Click here to enter text.

Click here to enter text.

Click here to enter text.

Velkommen til himmelsk mangfold!

Nordisk konfirmantlederkonferanse Tromsø 20.-22.09.2022

Himmelsk mangfold

Mangfold er menneskeverd!

Mangfold er anerkjennelse for den vi er den vi er satt til å være!

Mangfold kjennes ingen grenset!

Salme 8

Når jeg ser din himmel, et verk av dine fingre,
månen og stjerner som du har satt der,
hva er da et menneske – at du husker på det,
et menneskebarn – at du tar deg av det?

Du satte ham lite lavere enn Gud
og kronet ham med herlighet og ære.

Himmelsk mangfold i 2022 arrangeres Nordisk konfirmantlederkonferanse for 10. gang.

Konferansen samler ansatte og frivillige som arbeider med konfirmanter og lignende lokalt, nasjonalt i de nordiske land.

Konferansen tema har stor overføringsverdi til andre arbeidsformer i kirke og samfunn.

Vi inviterer derfor alle interesserte som arbeider med konfirmanter, barn og unge eller andre grupper i kirkelig arbeid.

KONFIRMANTEN AVBANGRES I SAMARBEID MED KIRKESÅDET, KA, PILESTEFELLESNINGEN, NORD-HÅLOGLAND BISPEDOMME OG DØNVEIKEN.

Arbeid med konfirmanter er arbeid med mennesker. Ikke kun utvalgte, men alle!

Hvordan gir vi rom vi rom for mangfoldet, – hvordan spiser vi Gud himmel?

Etnisk mangfold

Vi har et mangfoldig sammensatt befolkning. Folkegrupper som har bodd sammen områdene i lange tider. Innvandring og globalisering har utvidet mangfoldet. Hvordan er forholdet mellom majoritet og minoriteter? Hvordan vi og ta vare på dette mangfoldet? I dette emnet handler det om språk, uttrykksformer, kulturelle verdier og myter. Hvordan gjenspeiler vårt arbeid Guds himmel og det mangfold vi er skapt til å være. Tar vi vare på menneskeverdet og skaper verket. Og ikke minst hva kan vi lære av hverandre!

Funksjonell mangfold

Hvordan kan vi si: velkommen som konfirmander til alle? Hva kan en hørende lære av en döv? Hvordan beriker tegnspråk og rødves prosa vårt bilde av Gud, evangeliet og hverandre? Hvordan kan vi legge til rette for slik at alle kan delta ut fra sine forutsetninger. Hvordan kan konfirmandarbeidet styrke unges mentale helse? Hvilke utfordringer knyttet til kropp og helse kan vårt arbeid være en hjelp til å bekjempe? Hvordan skape et menneskelig mangfold i samspill?

Identitets mangfold

Skapt i Guds bilde, men ligner på seg selv! Hva gir vår mangfold til et godt stoff for alle? Hvordan møter vi unge som arbeider med sin identitet og sine identitetsuttrykk. et menneskelig mangfold har signifikant som symbol og som bølge. Hvordan anerkjenne hverandre som en del av Guds himmel og oss alle som et menneskelig mangfold?

Teologisk mangfold

Vi deler tro! Det som forener, er våre spørsmål og undring og den vi tror på! Samtidig utfordres vi av hverandre. Hvordan handler vi dette i vårt lokale arbeid? Hvordan være særee og inkluderende der meninger, livsbeg og andre ulikheter skiller.

Forvidere rasjoner, kollegier har ulike meninger og teologi. Oo: hvordan skaper vi dialog og forståelse for meningerne er mange?

Programmet friser du her

- Deltagere på Himmelsk mangfold

Tromsø! Hvor, hva, hvordan

Tromsø er en by nord i Norge! Og så kalt et Nordens Paris! Du kan lese mer om byen og området på: <https://www.visit tromsø.no/>! Stalk: Tromsøregionen!

lese med fly www.sas.no, www.fly.com, www.norwegian.no, www.wideror.eu

Konferanse og konferansested

Hovedstedet for konferansen er hotel Radisson Blu i Tromsø sentrum. 3 minutter derfra ligger Tromsø domkirke og domkirkeparken. Der vil vi ha godkjennelse, konsert og noen av aktivitetene. Vi bygger også en Levost domkirkeparken for å bli kjent med den samme kulturen og godkjennelse rommet.

Konferanseens inkludering: program og deltagelse i foredrag, konsert mm. Privat inkludering lunsj, middag og kaffe te senak under konferansen. Konferansen uten overnatting koster NOK 1900,-. Nøk (vot påmelding innen 01.04.22 NOK 1800,-) Hotel bestilles av den enkelte.

Overnattingsmuligheter

Overnattingsmuligheter

Tromsø er en turistby med mange hoteller og overnattingssteder.

Vi har forhandlet fra avtale og reservert en del rom på tre av disse.

Radisson Blu – enkeltrom krone 995,- rest pr natt link for bestilling av rom: <https://www.radissonblu.com/hotel-radisson-blu-tromso>

Thon hotels – enkeltrom krone 1095,- pr natt (inkl kaffe) Her er linket: <https://www.thonhotels.no/vent/nordisk-konfirmantlederkonferanse/>

Smart hotels – enkeltrom krone 950,- pr natt. Bestill på post: tromso@smarthotels.no og referere til ordre 166/85

Det er mulig å bestille skatte degn til avtaleprisen for de som ønsker å forlenge oppholdet.

- **TID**
Konferansen starter 20.09 kl 16.00 (jåring samling klokken 18.00)
- Programmet inneholder foredrag, seminarer, samtaler, konsert, godkjennelse og sosiale møteplasser.
Konferansen avsluttes 22.09 kl 13.30
- Påmelding

Program Himmelsk mangfold

Her har vi lagt ut et program som er relativt endelig. Vi har noen få avklaringer igjen. Men det skal ikke endre mye på tidor og innholdet i programmet.

Tirsdag 20.09	Program
16:00 – 18:00	Registrering, innsjekk på hotellet. Servering, kaffe, te og vann
18:00	Programet start ved kombien og KUFD som hovedtalen, info om konferansen, lokaliteter, fasiliteter mm. program
Radisson blu	Hilsener
	Sirkulikk på Nord Norge Per Hege Nyland
	Presentasjon av seminarer og foredragsholdere.
19:30	Middag
	Konsert med Hollow Hears i Tromsø domkirke.
21:00	Quiz, musikk og mingling på Presten (bar) nær hotellet etter konserten
Onsdag 21.09	Program
	Frøket etter egen ønske og på det overnatningsstedet en har valgt.
09:00	Morgensamling Kaffe
09:30	Informasjon
10:00 – 11:00	SEMINAR Felles Snakk trygt om kjønns- og seksualitetsmangfold: Marlies Holst
11:00 – 12:00	Delte seminarer Kroppidentitet/mental helse: Mari Mette Graf Konfirmasjon i Døvekirken: Hege Roldalvik Lønning Hvordan håndtere biologisk mangfold: Sigr Ljøgdene
12:00 – 13:30	Lunsj og pause
13:30 – 14:30	Delte seminarer LGBT+ Teologi og identitet: Eir Andreas Irlang Berg Konfirmasjon i Døvekirken Hege Roldalvik Lønning Innspill på gode mater med unge, skolele normbytere, Marlies Holst
14:30 – 15:30	Delte seminarer Innspill på gode mater med unge, skolele normbytere, Marlies Holst Etikk og mangfold: Maria Sæviyk Kronvold Hvordan håndtere biologisk mangfold: Sigr Ljøgdene
15:30	Pause Frukt, kake, KUFD 50 år
16:00 – 17:00	Delte seminarer Etikk og mangfold: Maria Sæviyk Kronvold God å snakke med – praktisk kurs: Gry Jensen Kirkens SOS LGBT+ Teologi og identitet: Eir Andreas Irlang Berg
	17:00 INFO FOR ALLE I HØVEDSAL
19:00	Gudstjeneste med Kirkens hymnlag i Tromsø domkirke Informasjon om neste dags seminarer
20:00	Middag på hotellet
22:00	Sosialt på Presten bar nær hotellet.
Torsdag 22.09	Program
	Frøket slik du ønsker det og der du bor.
09:00	Morgensamling Kaffe prat nettverksbygging
10:00 – 12:00	Reparerende seminarer alle deltar etter nær på alle Seminar kinorom: Maria Steinvik Kronvold Hva kan vi lære av døvekirken, poeti, regneark: Døvekirken «Snakk om det Ungdom, alkohol og rus» - janne Haugen@SÅ kurs
12:00	Lunsj Semisk Bidos utendørs, i Lævo og domkirken
13:00	Avslutning utsendelse, utfordring , Tromsø domkirke

Foredrag under BIOF 2022

Bestilling: 2 timer inkl samtale

Presentasjon av nordsamisk spillebok

Innledning

Kirkemusikken beveger seg alltid i spennet mellom den himmelske lovsangen og folkets sang. Salme 148 sier i vers 1, Lovsyng Herren fra himmelen, lov ham i det høye, og i vers 7 Lovsyng Herren fra jorden. De skal lovsynge Herrens navn, for han befalte, og de ble skapt.

Uten å ha reflektert over og studert det vi kan vite om den himmelske lovsang, er det vanskelig å nærme seg en forståelse av begrepet kirkemusikk.

På samme måte, uten å ha reflektert over og studert det vi kan vite om folkets sang og jordens sang, kan vi ikke gjøre en jobb som kirkemusiker. Det er menigheten, Guds sanne Israel, som til enhver tid utøver lovsangen. Og det er levittene, altså kirkemusikerne som forestår/leder den. Kirkemusikeren er menighetens første sanger, og samtidig en del av kirkens diakoni.

Salme 22 slår dette fast: Men du er den Hellige som troner over Israels lovsang. En kirkemusikalsk eksegese av dette vil være: den Hellige troner PÅ Israels lovsang, altså at hans trone ER lovsangen.

Kirkemusikerens første og viktigste oppgave er derfor å bruke ALL sin kunst og flid på at menighetens sang, som er folkets sang og jordens sang, skal klinge med sitt fulle volum for Herrens alter sammen med den himmelske hærske som synger uten opphør.

Sálbmagirjii šuoknagirji er et forsøk på å notere ned det nordsamiske folkets sang, fortolket slik at kirkemusikere med vestlig utdanning kan møte den med kunnskap og respekt.

Kort historisk

Det er vanskelig å snakke om Sálbmagirjii šuoknagirji og hva den er, uten først å nevne hvorfor den ikke før har vært.

I forordet som er vedlagt bakerst i kompendiet deres har Dr. Håvard Skaadel laget en kort sammenfatning av nordsamisk salmebokhistorie. Her får vi vite at den første salmebok på nordsamisk kom i 1763. Den salmeboka som er i bruk i dag, Sálbmagirji, kom ut første gang i 1870 og består av nummer 1-360. Denne er parallell til salmeboka som brukes på finsk side av Sápmi. I 2005 fullførte man i Norge et tillegg til Sálbmagirji som starter på nr 361 og går til 771. Denne fikk navnet Sálbmagirji II. Den nordsamiske salmeboka er altså i to bind.

Så vet vi i dag at da Sálbmagirji kom i 1870, var den 100-årige aktive assimileringspolitikken mot samer og kvener i Norge, og for så vidt Finland og Sverige akkurat startet. I Norge skulle samene snakke norsk, tenke norsk, synge norske melodier og kun beholde de deler av sin kultur som var ansett eksotisk nok eller likt nok det norske av statsmakten og

storsamfunnet. Salmeboka som i stor grad var oversettelser av norske, danske og tyske salmer, ble utstyrt med nummerhenvisninger til de norske koralbøkene. Kirkene og kirkemusikerne fikk utdelt disse koralbøkene og spilte lojalt tonene derfra uavhengig av hva folket sang. Utdanningsinstitusjonene gav opplæring i de godkjente norske bøkene, og de fleste av oss har utdanning som har som hensikt å skape lojalitet til vestlig europeisk musikkfilosofisk og estetisk tenkning. Man kan spørre seg om denne lojaliteten fortsatt ligger grunnfestet i vår yrkesgruppe. Fornorskningen var høyst effektiv og fruktene av den lever i høy grad i hele samfunnet helt til nå.

I dag vet vi at i Sápmi både i Norge, Sverige, Finland og Russland, finnes utømmelige kilder av folkets kirkemusikk. Men vi vet også at i den norske koralboka fra 1985 bare fantes 1 melodi fra Nord-Norge. Dette var gjeldende koralbok inntil helt nylig. Og om man tror vi er mye lengre i dag? I koralboka fra 2013 er det 15 salmer på nordsamisk. Den viktigste av dem, Čále Jesus, er vi fortsatt henvist til å synge slik det ble godkjent i Genève på 1500-tallet og ikke slik det ble levert fra samene til salmebok- og koralbokkomiteen for 2013. Vi samer synger selvsagt akkurat slik det er naturlig for oss, slik vi har gjort en stund, men det er noe med hva som settes på trykk av de som har en særskilt tjeneste i kirka.

Det er mye å si om disse vanskelige temaene og jeg jobber med en kronikk for publisering i januar, en måneds tid før Sálbmagirjji šuokŋagirji blir lansert.

Hva Sálbmagirjji šuokŋagirji er

Šuokŋa – Klang, melodi, tone

De nordsamiske salmebøkene har ikke tidligere hatt en egen melodibok eller koralbok. Siden Samisk kirkeråd ble opprettet for 30 år siden, har rådets holdning vært at man ønsker å beskytte den levende tradisjonssangen. Særlig har man vært oppmerksom på hvordan organistene i lang tid har overkjørt og overdøvd de samiske menighetene med melodier, tempo, frasering og pust som kommer i direkte konflikt med menighetens nedarvede tradisjonssang.

Nå er salmesangen svakere, slik den er ellers i samfunnet. Tiden er moden for at den store melodiskatten noteres, og det er utdannet kirkemusikere og forskere med tradisjonsbakgrunn og tradisjonskunnskap til å ivareta den nordsamiske salmesangen slik den klinger i dag. I forordet vårt står det:

«Spilleboka er et kulturdokument som skal forholde seg til et urfolks kultur. Da orglene ble innført i kirkene og organistene tok i bruk koralbøker, ble tradisjonsmusikken marginalisert og fortrent. Denne spilleboken forsøker å ivareta forsangertradisjonen samtidig som den skal være et verktøy for organisten.»

Innenfraperspektivet.

Komiteen har i særlig grad brukt Koralbok for Den norske kirke (KNK 1926) som utgangspunkt siden den enda benyttes i samiske forsamlinger. Det er mye godt å si om arven fra KNK, men komiteen har forsøkt å skrive ut den praksis som nå er etablert i menighetene, særlig med tanke på melodiform, pust og strofeslutt.

Vi har tilstrebet en enkel og funksjonell sats til hver melodi. Man har søkt å unngå at melodiene blir overharmonisert med en for rask harmonisk puls.

En særlig utfordring har vært å finne harmoniseringer som ikke definerer en rytme eller en bestemt måte å synge melodien på. Her er det skrevet satser med lengre harmonisk puls og flere orgelpunkt.

Komiteen har valgt å vise varianter av melodiene der disse er i bruk i menighetene. Det går et skille mellom innlands- og kystkultur. Det er tatt med melodier fra begge. Man finner også varianter av andre norske folketonar, samt svenske -og finske melodier. Folketonar og lokale varianter som brukes mest, prioriteres som a-melodi. Eldre kirketonar og komponerte melodier klassifiseres lenger bak.

Man har søkt å notere melodien slik den synges tradisjonelt på ulike steder. Komiteen har prioritert å ta med melodivarianter framfor gjennomkomponerte satser. Når de melodiske avvikene krever det, er melodivarianten forsynt med sin egen sats. Noen få melodier har fått en alternativ sats.

I stor grad er det brukt utjevnet form på melodiene, men det forekommer også restaurerte melodier. Som hovedregel brukes en melodiform slik menighetene synger salmene. Unntakene er der man møter en praksis med mikrotonal sang, hvor koralene har fått en sats som ikke er i konflikt med ledetonene.

«Særtrekk og estetikk i salmesangen» JM

Den samiske salmesangen har klare særtrekk som kan være vanskelige å beskrive for utenforstående, på lik linje med annen sang blant urfolk.

Ett av særtrekkene er språket. Språket gir karakter, identitet og personlighet til vår samiske fellessang. Det samiske språkets egenart påvirker kjente salmetonar fra europeisk tradisjon. Frasering og uttrykk kommer som en konsekvens av språkets nyanser. Dermed oppstår det varianter av de kjente salmemelodiene som har vært i bruk i flere hundre år i Europa.

Stemmebruken i den samiske tradisjonssangen påvirker sangstilen. Den er mer lukket og preget av bryst- og halsklang og kan karakteriseres som noe mer nasal enn en mer nøytral hodeklang som vi finner i den vestlige sangtradisjonen.

Et annet særtrekk er bruken av *antesipasjoner*; det vil si at den neste meloditonen tas litt før slaget og som en ekstra tone før hovedtonen. Dette skjer ved store og små sprang. En melodi får automatisk tilført antesipasjoner og det finnes ulike tradisjoner for dette. For noen salmers vedkommende kan bruken av antesipasjon komme i konflikt med harmoniene, mens det i andre salmer oppstår naturlig harmoni når ulike tradisjoner møtes.

Samtidig brukes det *glissando* mellom tonene; det vil si en glidende trinnløs bevegelse mellom notene. Glissandi og antesipasjoner oppstår og blir mer framtrødende når salmene synges i et sakte tempo. Se ellers kommentar om notasjon av antesipasjoner under.

Forsiringer forekommer i form av små triller, forslagstoner, dreietoner og gjennomgangstoner. Ornamenteringen er annerledes blant samer i innlandet enn blant samer ved kysten.

Mikrotoner forekommer i enkelte melodier. Dette er i dag mer vanlig ved kysten enn i innlandet. Det er interessant å observere at i flere eldre satser har komponisten gjort rom for mikrotone på samme sted i melodien der det synges i våre menigheter i dag.

Ved lange strofer og ved strofeslutt puster man etter behov og slik det er naturlig for pusten. Praksisen kan sammenlignes med slik det synges i gregorianske og keltiske sangtradisjoner.

Et annet særtrekk er egenskapen en syngende forsamling har til å bevege seg helt likt i unisone strofer, men med både en fortropp og en hale av enkeltstemmer som sonderer tempoet opp eller ned. Salmesangen har tradisjonelt vært ledet av en forsanger. I nyere tid har det vært brukt orgel til salmesangen i kirkene. Flere menigheter har vent seg til at organisten bestemmer melodi og tempo. Det er ønskelig at spilleboken skal bidra til at forsangertradisjonen ivaretas; – at menigheten leder salmesangen og at organisten akkompagnerer.

Terminologi JM

Utvikling av terminologi har vært veldig viktig i arbeidet med spilleboka. Til nå har det ikke funnes en egen kirkemusikkterminologi på samisk. Termarbeidet har vært et tidkrevende arbeid, finne passelige termer, og langt på vei finne på nye termer, da de ikke har funnes i det hele tatt. Noen termer har vi måttet definere på nytt og avklare. Hos oss har det f.eks. vært nødvendig å skille melodiene fra noter: På nordsamisk har ordet **“nuohtta”** blitt brukt når det er snakk om melodi, men også om toner og noter. Altså ett ord som dekker tre forskjellige termer på norsk. Det har nok sin forklaring i at samisk har en kortere historikk som skriftspråk enn feks norsk. Ordet tone har med andre ord egentlig ikke et eget ord på samisk, annet enn nuohtta og šuokŋa.

I vår bok omtaler vi melodien som šuokŋa. Nuohtta og nuohtat er i vår bok de enkelte skrevne notene. Vi har valgt at denne boka kaller Sálbmagirjji šuokŋagirji, Salmebokens melodibok og ikke “nuohttagirji”, notebok. Notene skal være et hjelpemiddel, men mest skal denne boka viser i vårt melodirikdommen i vårt samfunn. I spilleboka er det 526 unike melodier. Mange av salmene har flere melodier, og til noen salmer er det inntil sju melodier, noen av de varianter.

Innhold og prinsipper

Som dere kan se av **innholdsfortegnelsen** er boka innrettet på samisk. Vi bruker samisk klassifisering i henhold til samisk alfabet a á b c č d osv. Hovedspråk er gjennomgående samisk, men forordet er oversatt til norsk og engelsk, og det finnes en kort ordliste over forkortelser, termer og stedsnavn. De forskjellige satsene er også utstyrt med norsk undertittel der det finnes.

Sisdoallu **Innhold**

Ovdasátni s. **X Forord**

Oanáduusat ja tearpmat s. **X Forkortelser og termer**

Čuojahanbarddáldaga nr. 1-771 s. **X Spillesatser**

Sálbmagirji (boares) sisdoallu **Innhold i den gamle Sálbmagirji**

Sálbmagirji II sisdoallu **Innhold i Sálbmagirji II**

Registarat

Vearsamihttoregisttar s. **X versemålsregister**

Nuohttadahkkít ja nuohttagáldut s. **X Komponister og melodikilder**

Sálbmačállit ja jorgaleaddjit s. **X Forfattere og oversettere**

Vuoignaduodjeoamasteaddji (c) registtar s. **X Åndsverks og copyrightregister**

Čujuhus šuoŋaide Landstad salmebok girjjis – Melodihenvising for Landstad salmebok s. **x**

Čujuhus šuoŋaide Landstad reviderte salmebok girjjis – Melodihenvising for Landstads reviderte salmebok s. **x**

Čujuhus šuoŋaide Norsk salmebok 2013 girjjis – Melodihenvising for Norsk salmebok 2013 s. **x**

Čujuhus šuoŋaide Suomelaš Sálbmagirji II – Melodihenvising for den finske Sálbmagirji II s. **x**

Sálmmaid maid ii sáhte lávlut oktanaga sámegillii ja dárogillii – Salmer som ikke kan synges parallelt på norsk og nordsamisk s. **x**

Alfabehtalaš registtar – dárogillii / Alfabetisk register – norsk s. **x**

Alfabehtalaš registtar – sámegillii s. **x**

Alle satser har fått **besifring**. Besifringen er holdt enkel til svært enkel og i hovedsak avviker den fra spillesatsen. Det er ikke selvsagt at orgel og klassisk satslære er de beste redskap for samspill med nordsamisk salmesang. Boka vil være i bruk i skoler, kulturskoler og private hjem i tillegg til å være en ressurs for kirkemusikere og den lokale menighet.

Eksempler på spesielle ting ved denne boken

Antesipasjon 16a, 335a, 730a Mikrotone 135, 143á, 730b Curlew 103a, 143á 143a, 163a, 654a

Pust og frasering 10a, 239a Satsendring NSFN 44, 745.2 Melodier 10á, 249a-d, 668, 751a2, 770,

16a Antesipasjon betyr i musikalsk sammenheng: å ta en tone før den står for tur. Det er svært få antesiperte toner notert i de norske koralbøkene, men vi kjenner fenomenet fra Den store hvite flokk. «Med skog o-omkring».

For at en antesipasjon og andre forsiringer naturlig skal oppstå må tempoet på salmen være lavt nok. For noen tiår siden har man sunget svært sakte i særlig den læstadianske delen av de samiske menighetene. **Når det engang gis bedre tid enn denne lille kræsjinneføringen, kan vi gå inn i dybden for å skjønne verdien av lavt tempo som er nært knyttet til livsanskuelse og estetikk.** Nå vil jeg bare kort forklare begrepene og vise noen eksempler.

434a Opptak.

16a Ekstra melodilinje, satt på utvalgte satser for å gi en dypere innføring i syngemåten. De to notene i antesipasjonen kan utføres helt egalt, triolisert eller punktert. Vi har valgt å ikke angi noen noteverdi, utover å antyde en inegalitet ved avstand mellom notene.

I koralboka til Salmer 1997 ble det gjort forsøk med å la antesipasjonene stå som utskrevet melodi i sopranstemmen i satsen. Det samme ble gjort – om noe annerledes – i den lulesamiske koralboka. Lærdommen fra disse er at organisten ved å spille som notert, sementerer den frie sangen. Antesipasjonen blir ikke mulig å variere fra menighet til menighet og menighetssangen stilner.

Vår løsning er å løsrive den forsirede melodien fra satsen, og bare la organisten spille hovedtonene. Det gir nødvendig frihet til sangerene, og i de fleste tilfeller forstyrrer ikke harmoniene forsiringene. **434a** Kanskje har noen andre om noen år kommet med en bedre løsning. Antesipasjon angis med et eget tegn i boka. Det vil ikke være en egen melodilinje for hver salme som synges antesipert.

730a Her er det gjort et mer aktivt valg av hva som er hovedtoner i melodien. Allerede i takt 2 ser dere at en gjennomgangstone i melodilinja er kuttet ut i satsen. Dette er fordi noen menigheter gjør en glissando her, mens andre synger en definert tone. Satsen løser begge tilfeller ved å utelate tonen. Ved å lytte til sin menighet er det enkelt å legge den inn og gjøre et notat i sin lokale spillebok. Forsiringene i takt 11 og 12 er tilknyttet informantene som sang for oss. De gir likevel et godt bilde på forsiringer brukt i nordsamisk tradisjon.

Mikrotonal folkesang er velkjent, og mye er skrevet om det. Det er mer uvanlig å ta hensyn til det i ei spillebok. De fleste orgel og piano har begrensninger som ikke tillater ad hoc intonasjon av enkeltintervaller. Det kunne være behov for å utdanne kirkemusikere til å forstå hvordan dette oppstår og de lange tradisjoner det har i folkelig sang.

- 730b **Synges** Av 22 melodier i boka med mikrotoner, er 2 melodier i særstilling. De har fått egen linje for c.f. Spillesatsen er ikke i berøring med melodien på disse. I denne melodien oppstår de nesten konsekvent på 7ende trinn, samt 3dje og 4de. Hvordan harmoniserer man dette? Og MÅ det harmoniseres? Må kirkemusikeren i det hele tatt spille dersom sangen i menigheten bærer seg selv?
- 135 I arbeidet med boka gjorde vi en stor oppdagelse. Nemlig at flere av de gamle komponistene fra 15- 16- og 1700tallet gav rom for mikrotonalitet i sin sats. På mange gamle kirketoner som synges hos oss, har de gamle komponister gitt rom for mikrotoner. De fleste menighetene i Sápmi synger slik det står her, nemlig med 3 forskjellige 7ende trinn. I første linje ser dere først en halvhøy, deretter en lav og på slutten av linja, en høy syver. Komponistene har løst dette ved å behandle tonen som en ters. På et temperert instrument kan vi jo bare velge mellom to tersvarianter, stor og liten. Men i et kor vet vi at en liten ters skal intonerer høyt, og en stor ters skal intonerer lavt. Da kan man snakke om ters som et rent intervall. Vanlige dissonanter som septim og none kan også strekkes og dermed oppstår en ny disiplin i satslæren. Nemlig mikrotonal satslære. Som organist er du nødt til å utelate tonen som er angitt mikrotonal. Personlig utelater jeg noen av meloditonene rundt også.
- Curlew** er et musikalsk tegn oppfunnet av Benjamin Britten. Det ligner en fugl, en storspove. Tegnet betyr at gjeldende note kan utføres lengre eller kortere enn notert, avhengig av tradisjonen på stedet.
- 143a/á/b **Syng a** Denne har jeg egentlig tatt med som eksempel fordi de tre variantene av melodien er utrolig vakre. Curlew og mikrotone forekommer i variant a. Á har ikke mikrotone, mens b er en variant fra kysten der taktarten er mer egal på denne. Ivgu – Lyngen, er vanligvis stedet vi finner mest mikrotonal sang, men her er det tonen fra Indre Finnmark som har dette.
- 103a Denne er et bedre eksempel på curlew. Noen holder tonene 1 slag, noen 2, noen 3. Satsen er et mesterverk som senker den harmoniske pulsen, og på et dypt plan tar på alvor den nordsamiske estetiske tenkningen. Det massive halleluja er noe av det flotteste jeg har sett i ei koralbok.
- 163a **Syng** Denne melodien er vanskelig å få tak på for oss vestlig utdannede. Taktstrekene er ment til hjelp for å antyde opptakt. Notene med Curlew må tas på høyeste alvor. Utførelsen har mye til felles med det vi finner i enkelte personjoiker. Men det har vi ikke tid til å gå inn i nå. Jeg mener å ha gjort en observasjon, nemlig at eldre samer fra Indre Finnmark ikke synger punkteringer. Lang tone er gjerne strukket 1 ekstra slag, noe som i denne melodien gjør den enda mer ubegripelig. Mieltunens sats har store svakheter i det den prøver å styre rytmen, men skal melodien innføres på et nytt sted er satsen til hjelp. Kanskje er det beste her å følge Buljo sin besifring. Den gir en nydelig ramme

for sangen som ledes av menigheten, og det skapes nok liv i de utholdte G-akkordene.

- 654a Denne er tatt med fordi den understreker poenget med punkteringene. Disse holdes vanligvis 2 eller 4 i indre finnmark, mens på kysten holdes de 3. Melodien har en stor ambitus. Dette finner vi igjen i flere melodier fra området.

Pust og frasering

- 10a I takt 2, 4 og 6 er strofeslutt utvidet med et helt slag. Dette er praksis i menighetene. De utjevne melodier synges slik man synger salmer i gregoriansk. Ingen teller taktfast 1 2 3 4, men man synger slik det er naturlig for pusten. Det har utviklet seg en felles praksis der man legger til ca et slag. Dette er likevel ikke statisk og lengden kan variere med tempo, rom etc.
- 239a **Syng** Her blir det enda tydeligere at tempo er avgjørende for hvor lenge strofeslutt holdes. Transkripsjonen er gjort av Mauri Miittunen til den finske Korálagirji fra 1994. Kanskje skulle vi ikke hatt taktstreker her? I mange tilfeller har vi vært i tvil om taktstreken er til hjelp eller om man burde tenke fraser.

Satsendring

- 745 Fagkomiteens medlemmer har i løpet av prosjektets 6 år hver for seg knekt koden for den samiske salmesangen. Her er det illustrert med samme melodi. Noen salmer fra nord kom i 2011. Her har Bjørn på nummer 44 harmonisert Kristusalekkert, men svært tradisjonelt, med en harmonisk puls som følger melodien slavisk. Noen år inn i vårt prosjekt der vi på hvert møte hadde «Samisk tonefølelse» som sak, kom satsen på nr 745. Fortsatt lekkert, men mer tilbaketrasket slik at menigheten får styre i større grad.

Melodier

- 249 a á b c č d đ, og på melodi d ser dere henvisning til e og f. 9 melodier til samme salme. Vi har flere slike der det blir tydelig at salmen er svært kjær for folk. Samtidig er det en salme som ikke flytter på seg. Den synges i hjemmet eller i bygda, kanskje i begravelse eller en annen innadvendt anledning. Dermed oppstår svært mange varianter og folketoner.
På melodi d får vi i tillegg ei ekstra melodilinje som Halvdan Nedrejord transkriberte i Kautokeino i år. Det er interessant at Inger Seierstad som var organist i Kautokeino i 60 år gjorde en transkripsjon for en del år tilbake. Men når Halvdan kommer i år og skal spille begravelse har melodien endret seg.
- 10á Halvdan
- 668 Fartein Valen og vanlige melodier
- 751a2 Siona Hearvas, 18 vers, 4 satser
- 770 Taize

Innledning til samtale

Mye av det jeg presenterte, særlig i innledningen har det tatt meg lang tid å komme fram til, og enda lengre tid å formulere. Jeg har forståelse for at også andre trenger tid til å fordøye, samtale, studere og la det modne.

Når vi får utvidet kunnskap og får innsyn i at noe mer finnes, hvordan behandler vi kunnskapen, og hva anser vi verdifullt? Hva gjør at vi anser noe verdifullt? Om det kan se ut som noe lite er det likevel en del av noe stort. Gjennom å kunne litt kan du komme i berøring med noen andres verden. Å lovsynge Herren fra jorden hører til det kristne dagliglivet over hele verden. Her i vår krok har vi egne måter å synge på som er preget av vår livsanskuelse. Sangen klinger sammen med, er preget av, og preger selv kirkens sang
Ola Bremnes sier i en bønn: La selv den minste lille makk, få prise dæ med største takk. La den betenke fra sin grop at alt på jorda heng i hop. At alt på jorda heng i hop.

148

Halleluja!

Lovsyng Herren fra himmelen,
lov ham i det høye!

² Lov ham, alle hans engler,
lov ham, hele hans hær!

³ Lov ham, sol og måne,
lov ham, alle lysende stjerner!

⁴ Lov ham, du høyeste himmel,
og vannet over himmelen!

⁵ De skal lovsynge Herrens navn,
for han befalte, og de ble skapt.

⁶ Han ga dem sin plass for alltid,
bestemte en ordning som ikke forgår.

⁷ Lovsyng Herren fra jorden,
store sjødyr og alle havdyp,

⁸ ild og hagl, snø og skodde,
stormvind som setter hans ord i verk,

⁹ fjell og alle hauger,
frukttrær og alle sedrer,

¹⁰ ville dyr og alt fe,
krypdyr og fugler med vinger,

- ¹¹ konger på jorden og alle folk,
stormenn og alle styresmenn på jord,
- ¹² unge menn og jenter,
gamle folk og gutter!
- ¹³ De skal love Herrens navn,
bare hans navn er opphøyd.
Hans herlighet er over himmel og jord.
- ¹⁴ Han har reist opp et horn av kraft for sitt folk
til ære for alle sine trofaste,
for Israel, folket som er ham nær.
Halleluja!

22.11.2022, 14:58

Fagdager for kirkemusikere 9. - 10.november 2022 i Bodø

[> Bodø Internasjonale Orgelfestival](#)

Fagdager for kirkemusikere 9. - 10.november 2022 i Bodø

Påmelding

📅 30.08.2022 🕒 09:19 👤 PETER VANG

PÅMELINGSFRIST 1. NOVEMBER

Fagdagene er et samlende faglig forum for kirkemusikerne i landsdelen, men ønsker også hjertelig velkommen til kirkemusikere fra hele landet dersom flere ønsker å besøke festivalen. Også studenter fra kirkemusikkutdanningene inkluderes i fagdagsprogrammet, og de er hvert år aktive bidragsytere på mesterklassene.

Å initiere og arrangere kompetansehevende tiltak for organister og kantorer, er en viktig satsing for Kirkemusikksenter Nord. Vi ønsker å sette kirkemusikere på agendaen, spesielt med tanke på videreutvikling, kurs og kompetanseheving på lik linje med andre yrkesgrupper i kirken. Dette har det vært en stor mangel på, og vi forsøker å gjøre noe med dette, innenfor de midlene vi har til rådighet.

Kirkemusikere fra landsdelen subsidieres med en svært lav egenandel for å delta på fagdagene.

Deler av årets fagdagsprogram sammenfaller med Nettverk for Orgelpedagogers medlemsmøte og fagseminar.

Onsdag 9. november

Kl. 11.00 Ankomst, registrering, lunsj og mingletid – *Bodø domkirke*

Kl. 12.00 Lunsjkonsert *Bodø domkirke*

Kl. 12.45 Transport til **Hunstad kirke**

Kl. 13.00 Velkommen med presentasjon av deltakerne

Kl. 13.30 Medlemsmøte NFO (Nettverk for orgelpedagoger)

Alternativt program for ikke-medlemmer:

Presentasjon av orgelet i Hunstad kirke v/Henrik Bechstrøm

Kl. 14.30 Presentasjon av POBU*-prosjektet v/Arnfinn Tobiassen

*Praktisk orgelundervisning for barn og unge

inkl. en økt med orgelundervisning i praksis med utgangspunkt i *GRADUALE - ei gudstenestebok for unge organistar* v/Kristin Eek ca. kl 15.30

Kl. 16.15: Panelsamtale om rekruttering til kirkemusikkstudier og -stillinger

Kl. 17.30 Enkelt måltid

Kl. 19.00 Åpningskonsert BIOF – Rønvik kirke

Kl. 20.30 Middag på byen (hver enkelt betaler selv)

Torsdag 10. november – Hunstad kirke

Kl.09.00 Morgensamling

Kl.09.30 Presentasjon av kvensk salmehefte v/Peter Vang

Kl.10.00 Presentasjon av Nordsamisk spillebok v/Kristian Paulsen og Johan Mahtte Skum

Kl.12.00 Lunsj

Kl.13.00 Lunsjkonsert v/studenter

Kl.14.00 Oppsummering og avslutning

Praktiske opplysninger og betaling

Deltageravgift for fagdagene er kr 1200 og dekker:

- Faglig program, lunsjkonsert og åpningskonsert som er oppført i kursprogrammet
- Lunsj og enkel servering underveis i kurset.
- En overnatting inkl frokost på Skagen hotell (NB gjelder kirkemusikere fra Sør-og Nord-Hålogaland bispedømme. Det må krysses av for overnatting i påmeldingsskjemaet).
For deltagere som ikke er ansatt i Nord- eller Sør-Hålogaland Bispedømme vil overnatting bli fakturert i tillegg, det samme gjelder for ekstra hoteldøgn.
- Det må også krysses av hvis du ønsker å være med på felles middag onsdag etter konserten.

De som skal få sine kostnader dekket av arbeidsgiver MÅ fylle ut fakturaadresse i påmeldingsskjema. Faktura vil bli sendt etterskuddsvis.

22.11.2022, 14:58

Fagdager for kirkemusikere 9. - 10.november 2022 i Bodø

Det er mulig å kjøpe billetter til festivalens øvrige program på ebillett.no. Som deltaker på fagdagene får du **rabatt** og kan kjøpe honnørbillett. Se festivalens hjemmeside for mer informasjon: www.biof.no

Ved spørsmål, kontakt opplæringskonsulent Peter Vang på telefon 908 70 608 eller orgelnerd@gmail.com

Navn:
Telefon:
E-post:
Fødselsdato:
Privat adresse:
Arbeidssted:
Fakturaadresse:
Ønsker overnatting:
 Natt til torsdag
 Natt til fredag
 Natt til lørdag
 Natt til søndag
 Natt til mandag
 Trenger ikke overnatting

Fagdagspass 1200 kr. inkluderer: En overnatting på Skagen hotell, foredrag, åpningskonsert og lunsjkonsert.

Middag onsdag 10. november har egen påmelding. Vi reserverer bord på en av byens restauranter etter konserten. Mat og drikke betales av den enkelte på stedet.

Hvis du ønsker å få med deg flere konserter kan du kjøpe enkeltbilletter. Det finner du på ebillett.no.

Delta på middag onsdag:

- Ja
 Nei

Allergier/spesielle behov

For at festivalen skal være en synlig aktør ønsker vi å publisere litt bilder fra ulike arrangementer under BIOF. Vi spør derfor om tillatelse til dette.

Tillater at det publiseres bilder fra fagdagene/orgelfestival:

- Ja
 Nei

Jeg er ikke en robot reCAPTCHA
Personvern - Vilkår

Jeg har lest og godtatt retningslinjer for [personvern](#).

22.11.2022, 14:58

Fagdager for kirkemusikere 9. - 10.november 2022 i Bodø

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Notat

Ref: 17/01829-211

Dato: 23.11.2022

Kirkemusikksenter i Nords fagdager for kirkemusikere

Samisk kirkeråds sekretariat ble invitert til Kirkemusikksenter i Nords fagdager for kirkemusikere 9.-10. november 2022. I programposten 10. november var det satt av to timer til presentasjon av Sálbmagirjii šuokŋagirji. Kristian Paulsen og Johan Mahtte Skum presenterte arbeidet og tenkinga bak boka.

Bestilling:

Tenkningen bak *Sálbmagirjji šuokŋagirji*

20 min framlegg, 10 min samtale.

Sálbmagirjji šuokŋagirji: tenkningen bak, historikk og samtid for nordsamisk salmesang

Lysbilde1

Jeg skal gi en kort innføring tenkningen bak *Sálbmagirjji šuokŋagirji*. Det er ei spillebok til den nordsamiske salmeboka, og blir lansert om noen måneder. Salmeboka er delt i to bind på til sammen 771 salmenummer: *Sálbmagirji* (1870) og *Sálbmagirji II* fra 2006. Fagkomiteen for utvikling av *Sálbmagirjji šuokŋagirji* som ble oppnevnt av Samisk kirkeråd i 2017 har hatt følgende medlemmer:

Kristian Paulsen, leder, Johan Máhtte Skum, sekretær og prosjektkoordinator, Bjørn Andor Drage, Petra Bjørkhaug, Håvard Skaadel og Ivar Jarle Eliassen. Thröstur Eiriksson var medlem av komiteen det første året.

Foredraget mitt til dere er basert på forordet i boka som flere av fagkomiteens medlemmer har vært med å skrive.

Som urfolk har samer levd tett på naturen og i takt med naturen. Man har levd på det naturen har gitt og ikke tatt mer fra naturen enn man har behov for. Ved å gi noe tilbake til naturen har man også vist takknemlighet for det man har fått. Det finnes mange måter å være takknemlig på, blant annet gjennom musikk.

De siste 150 årene har salmeboka vært en viktig bok for samer, nesten viktigere enn Bibelen. Det kan ha sammenheng med at Bibelen fra gammelt av var en veldig stor og tung bok og var ikke like lett å ta med seg på for eksempel reinflytting og i fiskeriene, som salmeboka var. Dermed var salmeboka en lettere tilgjengelig bok som ble brukt ved behov.

Ut fra nyere forskning vet man at samer tok til kristen tro engang i høymiddelalderen, det vil si en innlemmelse i det kirkelige fellesskap. Man døpte sine barn, holdt fastedager og gikk sporadisk, men i alle fall én gang i året, til skrifte og nattverd. Ut fra katolsk og folkekirkelig tankegang kan man derfor si at samer i store trekk ble et kristent folk i tidsrommet 1250-1400, særlig gjennom dansk-norsk kirkebygging, men også gjennom svensk-finsk kirkearbeid. Også russisk misjon var viktig, og skoltesamer antok en ortodoks kristendom. Det tok lang tid fra reformasjonen til man fikk etablert et nordsamisk salmepertuar. **Lysbilde2** Fra svensk side eksperimenterte man med ulike samiske målformer utover på 1600-tallet,

og av geografiske grunner utviklet man «det sydlapska bokspråket», som ble brukt i den gjennomarbeidede *Psalm-Kirje* fra 1744. Tekstene var hentet fra den Karolinska Psalmboken.

Fra dansk-norsk side begynte et målrettet samisk språkarbeid for alvor utover på 1700-tallet gjennom Thomas von Westens misjon, den såkalte lappemisjonen. Opplysningstiden og 1800-tallet ble på mange måter en mørk periode for samene, med bevisst statlig undertrykkelse av urfolk, minoritetsspråk og etniske minoriteter. Med den læstadianske bevegelsen kom det en ny måte å leve ut en kristen identitet på i forhold til katolsk tro med preg av ritualer, og pietistisk internalisert evt individualisert tro: Det oppstod en (den gang) moderne samisk kristen motkultur med samiske predikanter som reiste på tvers av statsgrensene, der også tradisjonelle samiske praksiser fikk en kristen ramme og livsform. Noen har beskrevet læstadianismen som «samenes folkekirke».

Lysbilde3

Mikkel Eskil André Mikkelsen skrev i 2017 masteroppgaven *En takkejoik til Gud. Joiketradisjoner i Tysfjord og Hamarøy* ut fra lulesamisk perspektiv. Han understreker behovet for å «dekolonisere forskningsmetoder slik at de kan brukes blant urfolk». De siste årene har det vært en økende interesse for egne sangformer innad i det samiske samfunnet, og det er fruktbart å lese beskrivelsene til forfattere som Johan Turi (1854-1936) og Nils Aslak Valkeapää (Aillohaš, 1943-2001), for å få en dypere forståelse av hva kulturell og geografisk kontekst har å si både for selve syngemåten og for den indre opplevelsen av sangen.

Norsk folkemusikklag har gjennom årene publisert flere artikler om religiøs folkesang. Ingrid Gjertsen sin artikkel fra 2001 der hun belyser slektskap mellom etnisk minoritet og majoritet har fagkomiteen funnet særlig verdifull. Her intervjuer hun Ragnar Vigdal og Elias Akselsen om filosofi og tonalitet som er overførbart til samisk tenkning, og gir noen betraktninger omkring notasjon.

Den samiske salmesangen lever videre i dette enorme spennet mellom erfaringer fra urfolktradisjon, erfaringer fra før-reformatorisk kristen sang, erfaringer fra flere hundre år med massiv protestantisk statskirkekristendom, og over 150 år med en levende samisk bedehus- og misjonskristendom.

Melodimaterialet i *Sálbmagirji* har en annen tendens enn hos samiske språkgrupper som har vært under svensk styre, og viser i hovedsak innflytelse fra eldre norske, danske og tyske salmetoner. Den læstadianske vekkelsen og nyere misjonskristendom bringer inn lettere åndelige sanger som brer seg på tvers av statsgrensene: *Sálbmagirji II* har derfor med flere finske og svenske åndelige visetoner fra tidsrommet 1850-1920. Det spesifikt *samiske* i salmesangen ligger i språk, i

syngemåte, i opplevelse og i forankring i et spesifikt lokalsamfunn, helt uavhengig av mangfoldige melodikilder med ulik grad av omforming: Først gjennom selve sangpraksisen stiger de samiske kvalitetene fram i musikken.

Lysbilde4 Šuoknja – Klang, melodi, tone

De nordsamiske salmebøkene har ikke tidligere hatt en egen melodibok eller koralbok. Siden Samisk kirkeråd ble opprettet for 30 år siden, har rådets holdning vært at man ønsker å beskytte den levende tradisjonssangen. Særlig har man vært oppmerksom på hvordan organistene i lang tid har overkjørt og overdøvd de samiske menighetene med melodier, tempo, frasering og pust som kommer i direkte konflikt med menighetens nedarvede tradisjonssang.

Nå er salmesangen svakere, slik den er ellers i samfunnet. Tiden er moden for at den store melodiskatten noteres, og det er utdannet kirkemusikere og forskere med tradisjonsbakgrunn og tradisjonskunnskap til å ivareta den nordsamiske salmesangen slik den klinger i dag.

Fagkomiteen som har jobbet med boka definerte tidlig prinsippet om «innenfraperspektivet». Dette er ikke enda en av Den norske kirkes «gave» til samene: «slik skal dere synge». Nei, tvert imot er det ei samisk bok, laget av oss samer, for å gi støtte til den samiske salmesangen. Her flettes vår livsanskuelse og estetiske tenkning sammen med idealer fra århundrers praksis og erfaring i samfunnet rundt oss. Kanskje kan boka være en slags samisk gave til kirka. Dette er slik vi synger, dette ligger vårt hjerte aller nærmest, vi har overført det muntlig i århundrer og vernet det som vår største skatt. Det er skjørt og vi har en frykt om at ved å dele det via noter, vil det bli vurdert og brukt med en estetisk-filosofisk forståelse som ikke er vår.

Boka er en liten brikke i det massive samfunnsprosjektet som heter dekolonisering, sannhet og forsoning.

Lysbilde5 Spilleboka er et kulturdokument som skal forholde seg til et urfolk sin kultur. Da orglene ble innført i kirkene og organistene tok i bruk koralbøker, ble tradisjonsmusikken marginalisert og fortrent. Denne spilleboken forsøker å ivareta forsangertradisjonen samtidig som den skal være et verktøy for organisten.

KNK og de etablerte koralbøkene i Den norske kirke tar ikke hensyn til lokale tradisjonelle syngemåter. Det er mye godt å si om arven fra disse koralbøkene, men komiteen har forsøkt å skrive ut den praksis som nå er etablert i menighetene, særlig med tanke på melodiform, pust og strofeslutt.

Lysbilde 6 En særlig utfordring har vært å finne harmoniseringer som ikke definerer en rytme eller en bestemt måte å synge melodien på. Her er det skrevet satser med lengre harmonisk puls og flere orgelpunkt. Flere av komponistene har i løpet av

prosjektet gått en lang vei fra den klassiske 4.-stemmige koralsats til en spillesats som har som hensikt å støtte en salmesang som i sin grunnform er unison, a cappella.

Lysbilde 7 Komiteen har valgt å vise varianter av melodiene der disse er i bruk i menighetene. Det går et skille mellom innlands- og kystkultur. Det er tatt med melodier fra begge. Man finner også varianter av andre norske folketonar, samt svenske -og finske melodier. Folketonar og lokale varianter prioriteres som a-melodi. Eldre kirketonar og komponerte melodier klassifiseres lenger bak. På denne melodien har vi 3 beslektede melodier, 2 fra Indre Finnmark, så en melodi fra Lyngen. I tillegg har vi som en fjerde melodi den kjente melodien av Melchior Teschner fra 1600-tallet.

Lysbilde 8 Man har søkt å notere melodien slik den synges tradisjonelt på ulike steder. Flere satsar er forsynt med ei ekstra melodilinje som viser melodien slik den synges. Vi har arbeidet med å få til en god notasjon av antesipasjoner. Heldigvis har det vært gjort forsøk på slik notasjon tidligere som vi har kunnet dra nytte av. Spilleboka til Salmer 1997 noterte antesipasjonene med skarp punktering og plasserte dem sammen med satsen. I spilleboka til den lulesamiske salmeboka er antesipasjonene triolisert. Erfaringen fra å spille satsene slik er at de naturlige forsiringene og antesipasjonene blir sementert, og sangen stilner. Vi har derfor bare gjengitt melodiens hovedtoner i satsen, og i den ekstra melodilinja er rytmikken ikke definert skarpt.

Komiteen har prioritert å ta med melodivarianter framfor gjennomkomponerte satsar. Når de melodiske avvikene krever det, er melodivarianten forsynt med sin egen sats. Noen få melodier har fått en alternativ sats.

Den samiske salmesangen har klare særtrekk som kan være vanskelige å beskrive for utenforstående, på lik linje med annen sang blant urfolk. Det finnes få upartiske skildringer fra eldre tid, I hovedsak må man filtrere bort avsenderens fordommer og intensjoner for å kunne ane bare et lite glimt av musikken som ligger bak.

Den samiske religiøse sangen er godt samstemt med den læstadianske salmesangen. Mange steder i Sápmi har også andre deler av folkekirken en viktig plass i menigheten. Derfor vil menigheter i Sápmi utføre salmesangen på ulike måter, alt etter lokal tradisjon.

Språket er selvsagt den viktigste forskjellen. Språket gir karakter, identitet og personlighet til vår samiske fellessang. Det er bestemmende for salmesangens særtrekk. Det samiske språkets egenart påvirker kjente salmetonar fra europeisk tradisjon. Frasering og uttrykk kommer som en konsekvens av språkets nyanser. Dermed oppstår det varianter av de kjente salmemelodiene som har vært i bruk i flere hundre år i Europa.

Lysbilde 9 Stemmebruken i den samiske tradisjonssangen påvirker sangstilen. Den er mer lukket og preget av bryst- og halsklang og kan karakteriseres som noe mer nasal (klangrik) enn en mer nøytral hodeklang som vi finner i den vestlige sangtradisjonen. Noen særtrekk er antesipasjoner, glissandi, forsiringer og mikrotoner.

Ved lange strofer og ved strofeslutt puster man etter behov og slik det er naturlig for pusten. Praksisen kan sammenlignes med slik det synges i gregorianske og keltiske sangtradisjoner.

På eksempelet på veggen ser dere 3 notasjoner fra samme kilde. Melodien ligger nær *Veni redemptor gentium*. Tidlig i prosjektet vurderte vi kvadratnotasjon som en relevant mulighet siden den har et regelverk rundt seg som stemmer godt med den samiske salmesangen. Etter en større høringsrunde valgte vi en mer moderne notasjon.

Et annet særtrekk er egenskapen en syngende forsamling har til å bevege seg helt likt i unisone strofer, men med både en fortropp og en hale av enkeltstemmer som sonderer tempoet opp eller ned. Salmesangen har tradisjonelt vært ledet av en forsanger. I nyere tid har det vært brukt orgel til salmesangen i kirkene. Flere menigheter har vent seg til at organisten bestemmer melodi og tempo. Det er ønskelig at spilleboken skal bidra til at forsangertradisjonen ivaretas; – at menigheten leder salmesangen og at organisten akkompagnerer.

Lysbilde 10 For samisk salmesang, som for gregoriansk musikk, er det ikke alltid så relevant at sangen følges av en 4-stemmig korsats, da sangen kan miste sitt vokale særpreg. Tradisjonelle folkelige varianter av salmer er derfor tjent med en annen type harmonisering.

Sangen har ofte stor rytmisk fleksibilitet og som regel en langsom framdrift.

Det er viktig å understreke at melodiens historiske form ikke nødvendigvis er den rette. Det er den innsungne versjonen som gjelder.

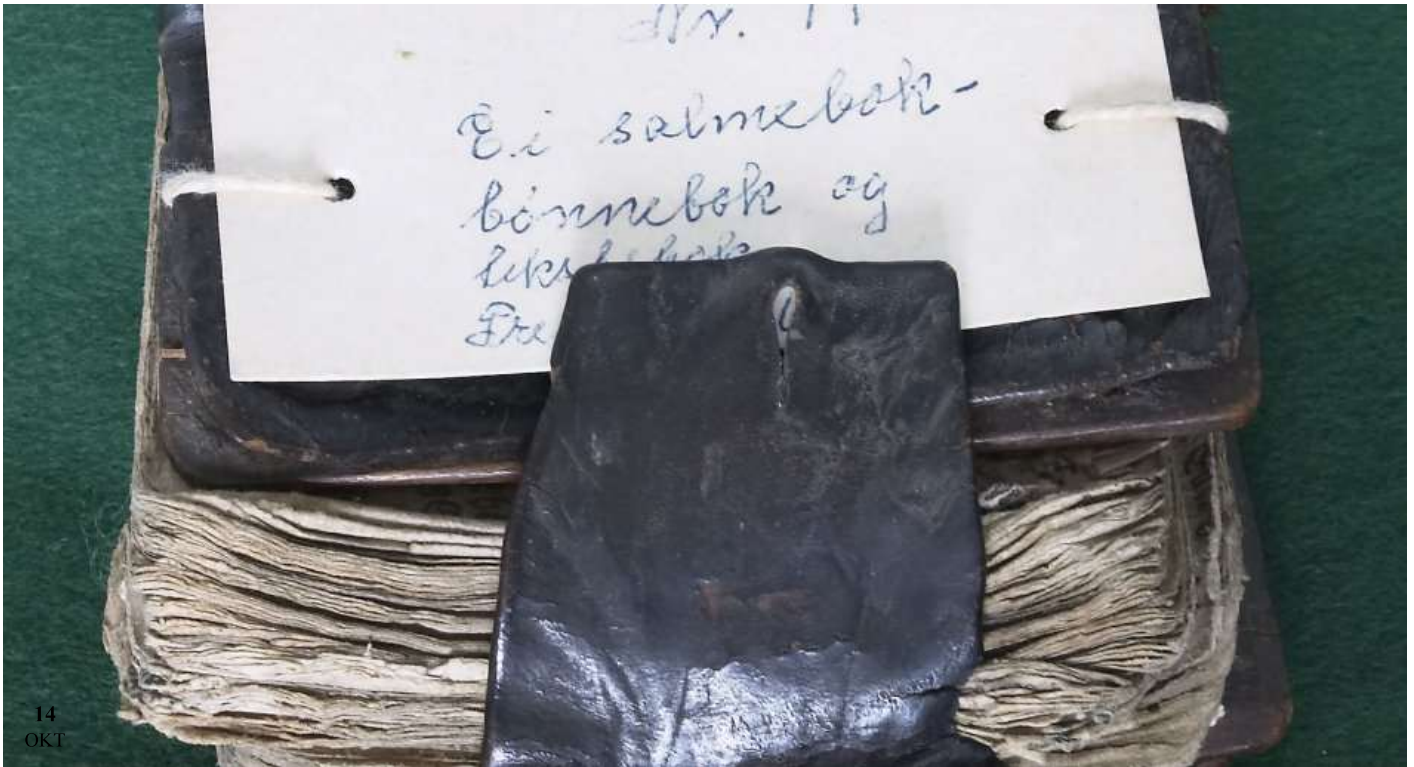
Menigheten vil alltid ha rett hvis det blir et spørsmål om tolkning av tempi og pust/frasering. Til en viss grad vil dette også gjelde melodivarianter. Den særskilte sangtradisjonen har vokst fram gjennom unison fellessang uten instrumenter og vi ser det ikke som et mål å skulle endre denne tradisjonen. Målet er det motsatte; å støtte opp om en etablert tradisjon og lage rom for at denne kan utvikle seg videre. Melodiene lever fortsatt i en tradisjon med muntlig overføring. Denne boka kan derfor ikke være uttømmende eller normativ for melodimaterialet.

Tempoet i tradisjonell salmesang i samiske menigheter er ofte saktere enn i salmesang slik vi kjenner fra menigheter andre steder i Den norske kirke. Den tradisjonelle sangstilen er levende og fremtredende i flere menigheter, mens det andre steder er blitt mer borte. Det betyr at tempoet varierer alt etter hvilken tradisjon som råder.

Mange av de samiske menighetene er tospråklige, og hos noen er samisk språk ikke i bruk lenger. Den samiske salmekulturen lever likevel med norsk språk, men samiske melodier, syngemåter og tradisjoner.

Det er behov for forskning på samisk hymnodi. Fornorskningen og forsøket på utvisking og usynliggjøring av den samiske salmekulturen bærer vi alle ansvar for. Hele samfunnet er fratatt en vesentlig del av vår felles kultur. Forsknings og utdanningsinstitusjoner sammen med kirka har et særskilt ansvar for å rette opp den forrykningen i kultur som har skjedd og jeg oppfordrer særlig dette kompetente forum til å ta tak.

(Vi trenger hjelp til å realisere et samisk salmeleksikon. Referanseverket eksisterer ikke og her er arbeid i en årrekke i forskjellige disipliner for et større kobbelt av hymnologer.)

14
OKT

Forskerseminar i hymnologi og salmehistorie

Kategori: Forskning MF KOM

Dato/tid: 14.10.2022 kl. 09:30 - 16:00

Sted: rom 412

[Legg til i kalender](#)

MFs forskningsgruppe i hymnologi og salmehistorie har gleden av å invitere til forskerseminar. Denne gangen legger vi opp til et framleggseminar med framlegg og diskusjon. Rammen er inntil 20 minutters framlegg og 10 minutters diskusjon pr. bidrag.

Dette er en invitasjon til å melde inn bidrag til seminaret. Ved innmelding er det fint å få disse opplysningene:

- Bidragsyter med evt. vitenskapelig institusjonstilknytning og kontaktinformasjon
- Tittel på framlegget – samt evt. et par forklarende linjer om hva framlegget handler om hvis tittelen ikke er selvforklarende
- Angivelse av fagområde / faglig tilnærming (musikkvitenskap/kirkemusikk, litteraturvitenskap/bok-/teksthistorie, teologi (praktisk, systematisk, historisk) osv. Tverrfaglige/flerfaglige framlegg er selvsagt velkomne.

Innmelding av framlegg sendes til Per.K.Aschim@mf.no. Frist for å melde inn bidrag er 15. september 2022.

Det er andre gang forskningsgruppa inviterer til forskerseminar. På fjorårets seminar hadde vi en presentasjon av prosjekter som deltakerne holdt på med, og en idédugnad. Ideene og prosjektene kunne løselig grupperes i noen klynger:

- Hvordan migrerer salmer over grenser (geografiske, kulturelle, språklige, konfesjonelle etc.)? Oversettelsesteori, tekstkultur, bokhistorie, hva skjer med relasjonen tekst-melodi ved «grensekryssing», hvilke «vandringruter» kan spores, hvilke nettverk av personer har betydning osv. Den metodiske tilnærmingen «histoire croisée» ble foreslått som egnet for denne typen studier.
- Eldre salmediktning (1500–1800) – og salmeresepsjon. Her var det flere som var i gang med prosjekter.
- Enheten tekst-musikk i salmer
- Det teologiske innholdet i salmer
- De performative aspektene ved salmer: Framføringspraksis (menighetssang, kor, instrumenter), musikalske aspekter (musikkstil-diskusjon, interpretasjon), framføringsrom (gudstjeneste, konsert, privat rom) mv.
- Liturgi / liturghistorie og salmer

22.11.2022, 14:16

Forskerseminar i hymnologi og salmehistorie | MF

I tillegg arbeides det med dokumentasjon av Svein Ellingsens salmeverk knyttet til Svein Ellingsen-samlingen på MF. Framlegg knyttet til Svein Ellingsens salmeverk hilses velkommen.

Bidrag til samisk og kvensk salmehistorie og hymnologi kan også være aktuell forskningstematikk.

Det er også mulig å melde inn framlegg med andre temaer innenfor hymnologi og salmehistorie-feltet.

Påmelding – deltakere (fysisk/digital deltakelse) til Per.K.Aschim@mf.no innen 7. oktober

Det blir ordnet med lunsj på MF for deltakere. Det vil være mulig å melde seg på seminaret uten å holde framlegg – så langt plassen rekker. Det er mulighet for digital deltakelse.

Oppgi ved påmelding om du vil delta fysisk eller digitalt.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Notat

Ref: 17/01829-212

Dato: 23.11.2022

Forskerseminar i hymnologi og salmehistorie

Leder i fagkomiteen for Sálbmagirjji šuokŋagirji, Kristian Paulsen, ble invitert som bidragsyter på MFs forskerseminar i hymnologi og salmehistorie. Bestillingen var et foredrag om tenkinga bak utviklinga av Sálbmagirjji šuokŋagirji.

Fra: Elin Krogedal <elin.krogedal@iko.no>
Sendt: fredag 18. november 2022 14:19
Til: Sigrid Karine Paulsen
Kopi: Vidar Andersen; Anne Birgitta Langmoen Kvelland
Emne: SV: Møte IKO og Samisk KR
Vedlegg: Møte mellom IKO og Samisk kirkeråd 18.11.2022 Referat.pdf

Her er mine notater, de er nokså sammenfallende med dine, Sigrid.
Takk for møtet, vi snakkes igjen!

Med vennlig hilsen

Elin Krogedal
Forlagssjef (fung.)
IKO-Forlaget

Mob: +47 907 67 064

Fra: Anne Birgitta Langmoen Kvelland <anne.birgitta.langmoen.kvelland@iko.no>
Sendt: fredag 18. november 2022 14:02
Til: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>
Kopi: Vidar Andersen <va589@kirken.no>; Elin Krogedal <elin.krogedal@iko.no>
Emne: SV: Møte IKO og Samisk KR

Takk for det, og takk for godt møte og gode notater. Elin noterte fra oss og sender det til dere.

Vennlig hilsen
Anne Birgitta Langmoen Kvelland
Direktør IKO – Kirkelig pedagogisk senter
Tlf 40237102

Fra: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>
Sendt: fredag 18. november 2022 11:09
Til: Anne Birgitta Langmoen Kvelland <anne.birgitta.langmoen.kvelland@iko.no>
Kopi: Vidar Andersen <va589@kirken.no>; Elin Krogedal <elin.krogedal@iko.no>
Emne: SV: Møte IKO og Samisk KR

Her er mine notater fra møtet.
Mvh Sigrid

Fra: Anne Birgitta Langmoen Kvelland <anne.birgitta.langmoen.kvelland@iko.no>
Sendt: tirsdag 15. november 2022 12:10
Til: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>

Kopi: Vidar Andersen <va589@kirken.no>; Elin Krogedal <elin.krogedal@iko.no>
Emne: SV: Møte IKO og Samisk KR

Takk for det! Vi ser også frem til møtet!

Vi har jobbet en del med strategi i høst, og jeg legger ved en kort oppsummering.

Vennlig hilsen
Anne Birgitta Langmoen Kvelland
Direktør IKO – Kirkelig pedagogisk senter
Tlf 40237102

Fra: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>
Sendt: mandag 14. november 2022 13:50
Til: Anne Birgitta Langmoen Kvelland <anne.birgitta.langmoen.kvelland@iko.no>
Kopi: Vidar Andersen <va589@kirken.no>
Emne: SV: Møte IKO og Samisk KR

Hei!

Ser fram til møtet vårt på fredag. Det vi ønsker oss til forberedelse er info om deres strategi for årene framover. Er det noe der dere kan dele med oss? Da kan vi tenke gjennom ideer til hvor/hvordan sannhet og forsoning kan inkluderes i strategien. Legger ved det forsoningsheftet vi har laget som er tiltenkt forsoningsarbeid i menighetene.

Til oss alles påminnelse var det disse to spørsmålene fra oss i SKR (Samisk kirkeråd)-sekretariatet som var utgangspunktet for at vi nå skal ha dette møtet.

1. På hvilke måter IKO (og Dnk?) er forberedt og kan forberede seg videre på rapporten som kommer fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.
2. Hvordan være bevisst på sannhet og forsoning relatert til fornorskningshistorikk, -strukturer, overleverte tenkemåter osv. i IKOs arbeid.

Mvh – Dearvvuodaiguin – Varrudagáj – Jijnjh heelsegh

Sigrid K. Paulsen
Rådgiver
Samisk kirkeråd
92125350

-----Opprinnelig avtale-----

Fra: Anne Birgitta Langmoen Kvelland <anne.birgitta.langmoen.kvelland@iko.no>

Sendt: tirsdag 25. oktober 2022 13:11

Til: Anne Birgitta Langmoen Kvelland; Elin Krogedal; Sigrid Karine Paulsen; Vidar Andersen

Emne: Møte IKO og Samisk KR

Når: fredag 18. november 2022 09:30-10:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Oslo, Roma, Wien.

Hvor: Microsoft Teams-møte

Microsoft Teams-møte

Bli med fra datamaskin eller mobilapp

[Klikk her for å delta i møtet](#)

Møte-ID: 365 266 119 382

Passord: v6zBdj

[Last ned Teams](#) | [Join on the web](#)

[Finn ut mer](#) | [Møtealternativer](#)

NORGGGA GIRKU
Samisk kirkeråd - Sáme
Saemien gærhkoeraerie

Møte mellom IKO og Samisk kirkeråd om forsoning i IKOs arbeid

Teamsmøte 18/11-2022

Anna Birgitta Langmoen Kvellan, Elin Krogedal (referatfører for IKO), Vidar Andersen og Sigrid K. O. Paulsen (referatfører for SKR)

Spørsmålene fra tidligere kontakt på epost, i forkant av forrige representantskapsmøte, mai 2022.

- 1. På hvilke måter IKO (og Dnk?) er forberedt og kan forberede seg videre på rapporten som kommer fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.*
- 2. Hvordan være bevisst på sannhet og forsoning relatert til fornorskningshistorikk, -strukturer, overleverte tenkemåter osv. i IKOs arbeid.*

IKO: En grunnleggende høy bevissthet om samisk ganske høyt. Være redelig og respektfull i alt vi gjør. Har noen prosjekter og mange ideer. Behov for ekstern støtte, eller at noe selger veldig godt. Har snakket om å styrke kompetansen fram mot juni 2023. Hvem kan vi invitere inn? Ideelt sett få en ansatt med samisk bakgrunn, hvis økonomien en gang muliggjør det. Hva trenger dere fra IKO?

SKR: Litt om bakgrunn. Forsoningsarbeid på samfunnsnivå og kirkenivå. Fagutvikling med samisk utgangspunkt. Samisk kirkeliv og livsforståelse. At det samiske ikke blir et påheng. Utgangspunkt i lokal og regional forståelse av kristendommen.

Forlaget som forlengelse av trosopplæringen, en utøvende makt. Oppdatere seg kunnskapsmessig. Det er ny tid nå med forsoningsprosesser på ulike nivåer.

Har en gruppe i KR-sekretariatet som jobber med hvordan ta imot rapporten fra kommisjonen. Jobbes om å lage et e-læringskurs. Ferdig ila våren. Mulighet for å ta dette? Sjekke det ut. Snakke med Sami allaskuvla om gode forelesere, ev få pensumliste.

Søke av Sametinget, Samerådet hvis det er mellomstatlig. Elin foreslår Fritt ord.

Huske at man også har et marked i Finland og Sverige på nord- og lule- og sørsamisk.

Konkrete ideer: Lage en bok der samiske barn fra ulike områder møter hverandre.

App. SKR og Sametinget. Samarbeid Bibelselskapet og IKO?

Forlagsstøtte. Sjekke ut Sametingets nettsider om dette.

IKO: Jobber med ny fireårsbok nå. Mulighet for tilpasning til lulesamisk. Lage en lulesamisk versjon? Være med fra starten? Innspill, parallell tekstproduksjon på samisk.

NORGGGA GIRKU

Samisk kirkeråd - Sáme
Saemien gærhkoeraerie

Å møte folk fra andre kulturer. Har en idé om dette. Hjelp foreldre å ta opp dette hjemme. Lære om andre uttrykksmåter. Sigrids refleksjon: Både se på hva som er felles og hva som utfordrer. Mangfoldskompetanse i ungdomsskole (og videregående).

Livsmestringsfag i den nye fagplanen for barneskolen.

IKO kan også være med og arrangere kurs. Bestille kurs. Finne finansiering selvsagt. Kurs for kirkelig ansatte og andre som jobber med barn og unge.

Er inne med en rådgiver på planlegging av samisk aktivitetsdag i Oslo.

Skal se på hvordan organisere videre arbeid, oversikt over ulike ideer, og begynne en prioritering. Gjerne få innspill på prioritering. Skal også finne ut hvordan jobbe med kvensk, norsk-finsk og skogfinsk.

SKR. Overordnede aspekter. Vurdere å lage en overordnet strategi for samisk språk og innhold. Hva som er viktig med det, ulike momenter å være obs på, hjelp til prioritering i konkrete saker osv.

Samisk innhold for samiske barn og for alle barn: To forskjellige ting. Urfolks rett til trosutøvelse sammen med andre i sin egen gruppe og på eget språk. Resten av befolkningen i landet sin rett til å lære om urfolket, og urfolkets rett til å utarbeide det innholdet på egne premisser.

Se på om det bør innarbeides noe om likeverd mellom ulike kulturer i IKOs strategi. Lang historie med monokulturell tenkning i samfunnet etter nasjonalstatsideologisk tenkning. Mye kan følge med ubevisst om man ikke jobber spesifikt med å endre det i ordlyd, struktur og innhold.

Deltakerne sitter igjen med takknemlighet etter møtet og tar med seg inspirasjon og videre engasjement.

Snakkes om nytt møte i 2023.

- Referert av Sigrid K. O. P.

Si fra om noe viktig mangler, eller om det er noen misforståelser.

Møte mellom IKO og Samisk kirkeråd og IKO

Teamsmøte 18/11-2022

Vidar Andersen – seniorrådgiver, Samisk Kirkeråd

Sigrid Karine. O. Paulsen – trosopplæringsrådgiver, Samisk kirkeråd

Anna Birgitta Langmoen Kvelland – direktør på IKO

Elin Krogedal – forlagssjef (fung.) i IKO-Forlaget (ref. IKO)

Bakgrunn for møtet var spørsmålene som ble stilt IKO fra SK i forkant av forrige representantskapsmøte, mai 2022. Spørsmålene kom for sent til å bli behandlet/ tatt med på møtets agenda den gang.

- 1. På hvilke måter IKO (og Dnk?) er forberedt og kan forberede seg videre på rapporten som kommer fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.*
- 2. Hvordan være bevisst på sannhet og forsoning relatert til fornorskningshistorikk, -strukturer, overleverte tenkemåter osv. i IKOs arbeid.*

AB/ IKO er opptatte av høy kvalitet og faglighet og vil gjerne høre hva Samisk KR spesielt trenger fra oss. Vil være redelig og respektfulle. Trenger mer kompetanse på det samiske og er glade for dette bidraget (møtet) som en del av denne prosessen. Utgivelse av bøker avhenger av økonomisk støtte, evt godt salg.

VA/ SKR Det foregår prosesser i Norge, Finland og Sverige ifm sannhets- og forsoningsarbeid – både på samfunnsnivå og kirkenivå.

Hvordan utvikle fagområder? Liturgi, trosopplæring, musikk ...

Hva slags kristendom har det vært i nord? Ref. Tore Johnsen. Det samiske har en kristendomsforståelse som ikke har vært på radaren. Forskere jobber med å systematisere denne teologien.

Ideer og muligheter:

Søke økonomisk støtte: hos Sametinget, Samerådet, Kulturrådet, Fritt Ord. Andre?

Hvordan tilegne ny kompetanse på IKO:

- Det jobbes med et obligatorisk e-læringskurs om sannhets- og forsoningsarbeidet for ansatte i Dnk. Våren 2023?
- Samisk høyskole i Kautokeino. Kompetanse kan hentes herfra.

Konkrete prosjekter:

- Tilgjengeliggjøre den samiske innspillingen Gyngelittegrann på Spotify innen 6. februar 2023.
- Se på mulige oversettelser av Jesus og barna.
- Ny kirkebok/ 4-årsbok: prosessen har startet på IKO. Vi ønsker å ta en samisk referansegruppe tidlig med i arbeidet for å ivareta den samiske livsverden i prosjektet. Lulesamisk? Innspill fra SKR: vær klar over ulikhetene – det er en ny tid.
- SKOP/SKR ønsker bokprosjekt med fortellinger som viser hvordan barn med forskjellig bakgrunn oppdager ulikheter, likheter og muligheter.
- SKOP/SKR: sametinget støtter apputvikling. Ønsker en bibelfortellingsapp på fire språk. Samarbeid mellom IKO og B.selsk.?

Annet

IKO har en representant, Marianne Gullhaugen, med i planleggingen av samisk aktivitetsdag i Oslo.

SKOP/SKR: Samer/ urfolks rett til egen trosutøvelse OG andres rett til å lære om/ av urfolkenes (for eks) tro.

SKR oppfordrer IKO til å lage en overordnet plan/ strategi hvor det samiske ivaretas. Flerkulturell tilnærming bør synliggjøres i strategien.

18.11.22 Elin Krogedal

Fra: Sigrid Karine Paulsen
Sendt: tirsdag 11. oktober 2022 16:12
Til: Nils Petter Larsen
Emne: SV: Opptrykk

Flott!

Den norske kirke v/Samisk kirkeråd

Referanse: 1203410 Vidar Andersen - Forsoningsbrosyra

- **Primært sendes faktura som EHF-faktura, til vårt org. nr.: 818 066 872.**
- Sekundært som PDF-fil pr. e-post direkte til vårt fakturamottak: mb.12908@xledger.net. (Merk: Kun én faktura med eventuelle vedlegg/spesifikasjon pr. PDF pr. e-post.)

Mvh – Dearvvuođaiguin – Varrudagáj – Jijnjh heelsegh

Sigrid K. Paulsen
Rådgiver
Samisk kirkeråd
92125350

Fra: Nils Petter Larsen <nils@lundblad.no>
Sendt: tirsdag 11. oktober 2022 16:00
Til: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>
Emne: VS: Opptrykk

Hei Sigrid

Vi har fila fra sist vi trykket denne. Så vi kan ordne med 200 stk. nye av denne.

Kan du sende meg levering og faktura adresse ?

Med vennlig hilsen

Nils Petter Larsen
Seniorrådgiver salg
M: 900 45 302
Tlf. Sentralbord : 77 75 32 50
E: nils@lundblad.no

Lundblad Media AS
www.lundblad.no

Fra: Sigrid Karine Paulsen <sp556@kirken.no>

Sendt: tirsdag 11. oktober 2022 14:42

Til: Lundblad <LUNDBLAD@lundblad.no>

Emne: Opptrykk

Vi ønsker å bestille nye eksemplarer av forsoningsbrosjyra vår. For eksempel 200. Hvordan går vi fram? Her ligger pdf-versjonen til nedlastning:

<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-kirkeliv/Diakoni/forsoningsarbeid/ressurshefte%20forsoning/>

Mvh – Dearvvuođaiguin – Varrudagáj – Jijnjh heelsegh

Sigrid K. Paulsen
Rådgiver
Samisk kirkeråd
92125350

NORRGA GIRKU - DEN NORSKE KIRKE

Samisk kirkeråd - Sáme girkkoráde

Saemien gærhkoeraerie - Sámi girkoráđđi

Fra: Jill Sæterbø Kjølaas <jill.kjolaas@kirken.tromso.no>
Sendt: mandag 14. november 2022 16:54
Til: Kristina Labba
Kopi: stig.legdene; Vidar Andersen
Emne: Forespørsel om bruk av samisk liidni i kirkerommet
Vedlegg: Brev om bruk av samisk liidni i kirkerommet.docx

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Flagget

Hei Kristina. Takk for telefonsamtale. Jeg sender her en forespørsel til deg og samisk kirkeråd om det vi snakket om.

Gi tilbakemelding når dere kan komme med en uttalelse eller et råd.
Alt godt.

Med vennlig hilsen
Ustitlaš dearvvuođat

Jill Sæterbø Kjølaas

Kapellan Elverhøy menighet.
Elverhøy girku kapellána

Tlf (mobil): (+ 47) 954 54 337
Sentralbord: (+47) 77 60 50 90
jill.kjolaas@kirken.tromso.no

Post- og besøksadresse: Skippergata 16A (3.etasje), 9008 Tromsø.

ELVERHØY KIRKE

Arbeidsgruppa for samisk kirkeliv i Tromsø

Samisk kirkeråd, Tromsø

v/generalsekretær Kristina Labba

Bruk av samisk liidni i kirkerommet.

Arbeidsgruppa for samisk kirkeliv i Tromsø ber om råd fra Samisk kirkeråd om bruk av samisk liidni i kirkerommet.

Bakgrunn for saken:

Det er et ønske fra mange menigheter i domprostiet om å kunne bruke samiske symboler i kirkerommet og da særlig å kunne ved gitte anledninger legge et samisk liidni på et bord i kirkerommet eller våpenhuset. Alt med den dypeste respekt. Et liidni er mye i bruk som et hverdagsplagg/sjal/skjerf og er ikke minst et personlig symbol på røtter og tilhørighet, både for de som er trygge i sin samiske identitet, men også for ungdom og voksne som forsiktig forsøker å nærme seg en samisk identitet som er fratatt dem. Et liidni bæres som dere vet derfor av mange og med litt ulik begrunnelse.

Mange menigheter i Tromsø kunne derfor tenke seg å begynne prosessen med å ta i bruk samiske symboler i kirkerommet ved nettopp å kunne legge fram et liidni ved ulike anledninger, selv om opprinnelig bruk er en annen. Dette vil være en måte å komme i gang med synliggjøringen av det samiske uten at det skal ta for lang tid. Et par kirker gjør det allerede og med de aller beste intensjoner. Begge menigheter har gode tilbakemeldinger på det fra samer i menigheten.

Veien videre vil deretter være å starte prosessen med å få laget samisk tekstilkunst og håndverk til kirkerommet, men dette tar ofte lang tid og er kostbart og må prioriteres blant mange andre hensyn. Slike liidnit kunne derfor være en mellomstasjon og starten på en prosess mot noe mer.

Arbeidsgruppa for samisk kirkeliv i Tromsø ønsker å kunne kjøpe inn slike liidnit til slik bruk til alle kirkene i byen, men har sparsomme ressurser. Derfor vil vi heller ikke kunne handle inn veldig dyre eller håndvevde ullsjal. Ikke med en slik felles bestilling til alle.

Det må også tilføyes at vi også må søke biskop om slik bruk, men det er viktig for oss å høre hva Samisk kirkeråd tenker om dette.

Derfor ber vi Samisk kirkeråd reflektere over dette og gi oss i domprostiet noen gode råd med på veien. Det finnes kan hende ikke noen svar med to streker under, men det er viktig for oss å høre hva råder anbefaler.

På vegne av Arbeidsgruppa for samisk kirkeliv i Tromsø

Tromsø 14.november 2022

Jill Sæterbø Kjølaas

Fra: Vigdis Aanderaa Aakre
Sendt: onsdag 21. september 2022 12:32
Emne: VS: Seminar 1. oktober på Stiklestad
Vedlegg: Program seminar 1. november 2022.pdf

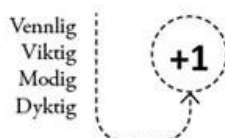
Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Fullført

Denne e-posten ble nettopp sendt ut. Kan du bidra til å spre den?

Jijnjh heelsegh/vennlig hilsen
 Vigdis Aanderaa Aakre
 Rådgiver
 E-post: va397@kirken.no
 Tlf.: +47 45854432
www.kirken.no/nidaros

DEN NORSKE KIRKE
 Nidaros bispedømme -
 Nidarosen bæspatjjelte

Fra: Vigdis Aanderaa Aakre
Sendt: onsdag 21. september 2022 11.39
Til: nhbdr@kirken.no; shbdr@kirken.no; Møre-bdr <more.bdr@kirken.no>; Hamar-bdr <hamar.bdr@kirken.no>; KR-Postmottak <post.kirkeradet@kirken.no>; postmottak@nord.no; postmottak@roros.kommune.no; postmottak@snasa.kommune.no; postmottak@royrvik.kommune.no; post@hattfjelldal.kommune.no; postmottak@trondelagfylke.no
Emne: Seminar 1. oktober på Stiklestad

Nord-Hålogaland bispedømme
 Sør-Hålogaland bispedømme
 Møre bispedømme.
 Hamar bispedømme
 Samisk kirkeråd – Saemien Gærhkoeraerie
 Trøndelag fylkeskommune - Trööndelagen fylhkentjjelte
 Hattfjelldal kommune – Aarborte tjjelte
 Røyrvik kommune – Raarvihke tjjelte
 Snåsa kommune – Snåase tjjelte
 Røros kommune – Plaassja tjjelte
 Levanger lærerskole

Saemien Åålmege (samisk menighet i sørsamisk område) og Nidaros biskop inviterer til seminar om forsoningsprosesser mellom staten / kirken og samene i Sverige og Norge og om samarbeid i det sørsamiske området i Norge og Sverige.
 Se vedlagte program!
 Spre gjerne denne invitasjonen videre.

NB: Påmelding innen 7. oktober for alle som vil ha gratis lunsj!

Velkommen!

Jijnjh heelsegh/vennlig hilsen

Vigdis Aanderaa Aakre

Rådgiver

E-post: va397@kirken.no

Tlf.: +47 45854432

www.kirken.no/nidaros

DEN NORSKE KIRKE

Nidaros bispedømme -
Nidarosen bæspatjfelte

Vennlig
Viktig
Modig
Dyktig

+1

Ektesne – Sammen

**Saemien Åålmege og Nidaros biskop inviterer til seminardag tirsdag 1. nov. 2022 kl 10-16.
På Stiklestad nasjonale kultursenter, Verdal**

Et seminar om samarbeid og fellesskap i kirken i det sørsamiske området i Norge og Sverige.

Program

- Kl. 09.30 Prihtjege - Kaffe
- Kl. 10.00 Morgenbønn med salmer fra den nye sørsamiske salmeboka
- Kl. 10.30 Velkommen ved biskop Herborg Finnset, Nidaros bispedømme og leder for Saemien Åålmege Paul Bendikk Jåma
- Kl. 10.40 En redogørelse om försoningsarbetet inom svenska kyrkan och samerna och Åtta åtaganden i försoningsarbetet.
Ved biskop Eva Nordung-Byström, Härnösand stift och Erik-Oscar Oscarson, ordförande för Samiska rådet i Svenska kyrkan .
- Kl. 12.00 Beapmoe - Lunsj
- Kl. 13.00 Presentasjon av salmebokprosjektet, samarbeid mellom Den norske kirke og Svenska kyrkan. Ved Jovna Zakharias Dunfjell og Einar Sørliid Bondevik.
- Kl. 13.45 Prihtjege - Kaffe
- Kl. 14.15 En orientering om Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid og hvordan det arbeides med forsoningsarbeidet i Den norske kirke. Hvordan arbeides det for fellesskap mellom kirkene i Sapmi? Kristina Labba, generalsekretær for Samisk kirkeråd bidrar digitalt.
- Kl. 14.30 Samarbeid over grensene.
Informasjon om arbeid for samisk kirkeliv i Sverige.
Lisbeth Hotti, Handläggare för samiska frågor i Svenska kyrkan.

Informasjon om arbeid for samisk kirkeliv i Norge.
Bertil Jönsson, diakoniarbeider i Saemien Åålmege.

Samtale om hvordan vi kan samarbeide med utgangspunkt i de aktiviteter vi har i dag. Gudstjenester, liturgisk arbeid, felles arrangementer som kurs, eldretreff, barne- og ungdomsarbeid.

Oppsummering av samtalen. Biskopene, Eva og Herborg
- Ca 15.50 Leder for Saemien Åålmegeeraerie Paul Bendikk Jåma avslutter dagen.

Buerie båtete – Velkommen

Fagdagen, inkludert lunsj, er gratis for alle som melder seg på innen 7. oktober.

[Meld deg på her.](#)

Reise og eventuelt overnatting må dekkes av den enkelte.

Vi har reservert noen rom natta 31. oktober-1. nov på Stiklestad nasjonale senter. Dersom du har behov for overnatting denne natta, kan du melde fra om det på påmeldingsskjemaet **INNEN 7. oktober.**

For mer informasjon og påmelding etter fristen:

Kontakt daglig leder i Saemien Åålmegeeraerie Monica Kappfjell, 0047- 99439377, mk924@kirken.no

Fra: Kristian Paulsen <kantoren@gmail.com>
Sendt: mandag 3. oktober 2022 21:21
Til: Kristina Labba
Emne: Samisk salmeleksikon

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Fullført

Hei Kristina,
Håvard Skaadel, doktor i hymnologi, som var med i fagkomiteen for Sálbmagirjji šuokŋagirji, har etter privat initiativ såvidt startet arbeidet med et samisk salmeleksikon. Dette har aldri eksistert før, og vil være et svært viktig referansearbeid for framtiden til den samiske kirkemusikken.

For at Håvard skal få ro til å jobbe faglig, bør han støttes ved en organisasjon rundt ham, en fagkomité, referansegruppe, samt få en viss stillingsprosent i noen år. Jeg har lovet Håvard å trekke i noen tråder for at dette arbeidet løftes og organiseres. Samisk kirkeråd er kanskje stedet å begynne med å utrede støtte, kanskje et skisseprosjekt.

I første omgang kan jeg bidra med å stille til en samtale med deg, evt andre du ser hensiktsmessig i SKR om dette.

--

Med vennlig hilsen
Kristian Paulsen

Samisk kirkeråd
ved generalsekretær Kristina Labba
KL286@kirken.no

Oslo, 1. november 2022

Søknad produksjonsstøtte opptrykk Sálbmagirji

Kjære Kristina Labba,

Som jeg tidligere har nevnt på e-post, signaliserte Kautokeino menighet for noen år siden at det var et behov for å trykke opp *Sálbmagirji* igjen (dvs. *Sálbmagirji* I, den blå). Vi i Verbum forlag fant da ingen løsning på hvordan dette kunne gjøres på en økonomisk forsvarlig måte. Nå har menigheten ved Rávdná Turi Henriksen henvendt seg til oss på ny med forespørsel om opptrykk. Dette er utvilsomt et presserende behov for menigheten, og et opptrykk vil også kunne komme andre til gode.

Opptrykket er imidlertid vanskeliggjort av at trykkfilene fra forrige opplag (2006) ikke er bevart. Jeg har vært i dialog med et trykkeri vi samarbeider godt med, og spurt om mulige løsninger. Vi har funnet at en mulighet er å lage en faksimile av 2006-utgaven, det vil si en helt identisk kopi (bortsett fra årstall). Det eliminerer behovet for å lage tekstfiler før trykk, hvilket er dyrt og ville medført et betydelig arbeid med å sjekke den samiske teksten for feil. Jeg mener denne løsningen er god nok, og har forelagt den for Rávdná Turi Henriksen, for sikkerhets skyld, siden menigheten ønsker å kjøpe et antall av bøkene. Trykkeriet har også lovet meg et prøvetrykk av noen sider samt en prøve på innbindingen. Jeg er derfor trygg på kvaliteten, noe som jo er viktig for denne boken.

De eksterne utgiftene til produksjonen ser slik ut (oversikten regner ikke med våre forlagsinterne utgifter):

Scanning og klargjøring av filer for trykk: 1350 EUR
Trykking 500 eks.: 3650 EUR
Frakt 280 EUR

Med dagens valutakurs blir det totalt 54 337 norske kroner.

Selv med denne nye løsningen vil produksjonen ikke bære seg for oss økonomisk, og den er derfor avhengig av ekstern støtte. Jeg viser til vår tidligere korrespondanse vedrørende Samisk kirkeråds mulighet til å støtte dette formålet, og søker herved kirkerådet om 30 000 i produksjonsstøtte.

Med vennlig hilsen
for Verbum forlag

Heidi Haugros Øyma
Forlagsredaktør
47 23 74 29

Fra: Kristina Labba
Sendt: onsdag 2. november 2022 09:59
Til: Heidi Haugros Øyma
Emne: SV: Søknad støtte opptrykk av salmeboken

Hei Heidi!

Vi innvilger deres søknad.

Ses på lørdag ja! I avdelingen gleder vi oss veldig.

Mvh Kristina

Fra: Heidi Haugros Øyma <hho@bibel.no>
Sendt: tirsdag 1. november 2022 11:46
Til: Kristina Labba <KL286@kirken.no>
Emne: Søknad støtte opptrykk av salmeboken

Kjære Kristina,

Vedlagt søknad om støtte opptrykk salmeboken. Jeg tror vi har funnet en utmerket måte å ordne denne produksjonen på, og håper kirkerådet har mulighet til å støtte den. Uansett ville det vært flott med raskt svar, for et negativt svar vil medføre at jeg må lete etter andre løsninger. Jeg håper virkelig vi får dette til!

Sees til jubileet!

Vennlig hilsen

Heidi Haugros Øyma

Forlagsredaktør

Verbum forlag

hho@bibel.no | + 47 47237429
Bernhard Getz' gate 3, 0165 Oslo

www.verbumforlag.no | [instagram](#) | [facebook](#)
Verbum forlag er et imprint i Bibelselskapet

Fra: Tore Johnsen <tore.johnsen@vid.no>
Sendt: mandag 14. november 2022 18:01
Til: Rolf Steffensen; Heidi Johanne Blomli; Hilja Lisa Huru; Einar Bondevik; Kristina Labba
Kopi: Lovisa Sara Madeleine Mienna Sjöberg
Emne: Sakspapir til referansegruppemøtet på fredag
Vedlegg: FF Rapport- og plandokument pr. 14. nov 2022.docx; 20210112_Referat_FF-referansegruppe.docx; Saksdok_FF-referansegruppemøte 18.11.2022.docx

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Flagget

Hei alle,

Ser fram til å se dere på Zoom på referansegruppemøtet på fredag kl 09.00-10.30. Vedlagt er sakspapir med vedlegg. Dere skal ha fått Zoom-innkallingen i Outlook tidligere. Si i fra om dere ikke finner den.

Referatet fra sist legges ved for at dere skal huske hva vi gjorde sist.

Ha en god arbeidsuke så lenge!

Tore

Dearvvuođaiguin - Tervheisin - Hilsen

Tore Johnsen
Førsteamanuensis
Kirkelig utdanningscenter nord - Girkolaš Oahpahuiguovddáš Davvin, VID Tromsø
Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag
VID vitenskapelige høyskole
Tlf. +47 22451958 / Mob. +47 48991235

www.vid.no

Rapporterings- og plandokument Prosjekt FF (pr. 14.11.2022)

(Rapporteringsperiode H20-H22. PLAN H22-V23)

Dokumentet oppsummerer status for gjennomført prosjektaktivitet i Prosjekt fornorskning og forsoning (Prosjekt FF) fra august 2020 til medio november 2022, samt presenterer aktivitetsplan for siste del av perioden frem til prosjektets slutt 30. juni 2023.

* * *

Prosjekt FF er et samarbeid mellom Nord-Hålogaland bispedømmeråd og KUN/VID Tromsø der finansieringen ivaretas av NH bdr og den faglige gjennomføringen ivaretas av VID Tromsø.

Prosjektets overordnede rammer og målsettinger er definert i en samarbeidsavtale mellom partene.

Prosjektaktiviteten gjennomføres i all hovedsak av prosjektleder (ansatt i 100 % siden juli 2020).

Konkretiseringen og implementering av prosjektet er forankret i styringsgruppa, bestående av biskop Olav Øygard, Elin Sabbasen, Anne Skoglund, Bernd Krupka og Tore Johnsen. Følgende styringsgruppemøter er holdt i prosjektperioden: 23.09.2020, 15.12.2020, 19.03.2021, 29.10.2021, 24.05.2022 og 02.11.2022.

Referansegruppa for prosjektet (Hilja Huru, Heidi Johanne Blomli, Risten Turi Aleksandersen, senere erstattet av Kristina Labba, Einar Bondevik, Rolf Steffensen og Lovisa Mienna Sjöberg) hadde sitt første møte 12.01.2021. Nytt møte berammet 18.11.2022.

Rapporterings- og plandokumentet er disponert rundt Prosjekt FFs tre hovedsøyler, samt et fjerde tilleggspunkt:

1. Videreutdanning
2. Lokale kurs/regionale besøk
3. Forskning og forskningsformidling
4. Spredning av prosjektet og evt. oppfølgingskonferanse

1. Videreutdanning

Utførte tiltak:

H20-V21 [Studieplan for videreutdanning i Sannhets- og forsoningsarbeid i møte med fornorskningen](#) (30 sp) utviklet og godkjent. 3 emner a 10 sp.

V21 Rekruttert til emne 1

H21 Første emne «Fornorskning, sannhetssøking og historisk rettferdighet» (10 sp) gjennomført

- Pedagogisk opplegg: Digital oppstartsamling. 3 dagers fysisk studiesamling. 2 dagers ekskursjon. 3 innleveringer. Muntlig eksamen.

Prosjekt FF

Prosjektrapport H20-H22 / Plan H22-V23

14.11.2022

- 16 studenter fulgte studiet. Nord-Hålogaland (8), Sør-Hålogaland (2), Nidaros (2), øvrige (3, inklusive SKR (1) og PF/NH (1).
- 13 m. bestått eksamen.

H21 Rekruttert til emne 2.

V22 Andre emne «Sannhetskommisjoner, fornorskning og helbredelse av minner» (10 sp) gjennomført

- Pedagogisk opplegg: Digital oppstartsamling. 3 dagers digital studiesamling (jf. korona). 3 digitale lunsjsamlinger. 2 dagers konferanse. 3 innleveringer. 5 dagers hjemmeeksamen.
 - Alt gjennomført pr. 19. mai, unntatt hjemmeeksamen.
- 15 studenter følger studiet. Nord-Hålogaland (9), Sør-Hålogaland (2), Nidaros (2), Hamar (1), SKR (1). 11 studenter fra emne 1 fulgte med over til emne 2.
- 12 bestått hjemmeeksamen

H22 Rekruttert til emne 3 «Forsoning som samfunnssteologi og kirkelig praksis», våren 2023.

- 17 søkere til det tredje og siste emne.

Vurderende kommentarer:

2/3 av videreutdanningen er gjennomført. Studentene virker godt fornøyd. Tematisk flyt fra emne 1 til emne 2 ser ut til å fungere godt (11 har fulgt begge). Samtidig fungerer det å hoppe inn på emne 2.

Det kvenske i prosjektet: Prosjektet har ansvar for å belyse både samiske og kvenske dimensjoner. Det samiske er godt ivaretatt. I arbeidet med studieplanen ble «underskuddet» på kvenskrelatert litteratur egnet for pensum åpenbart. Det ble et vellykket kvenskrelatert program på Halti på ekskursjonen ifm. emne 1. Det ble jobbet med å inkludere kvenske stemmer på forsoningskonferansen i Oslo mai 2022. Det lyktes relativt godt første dag, men mindre godt andre dag. I forskningsdelen av konferansen ble den begrensede tilgangen på kvenske akademiske stemmer merkbar. Prosjektet synliggjør strukturelle forhold som krever oppmerksomhet over tid. Det ble tilrettelagt for tolking fra/til kvensk på Oslo-konferansen.

Forholdet videreutdanning/forskning: Det er tett kobling mellom videreutdanningen og ReconTrans-forskningen. 9 kapitler fra første ReconTrans-bok i pensum på emne 2, ett kapittel på emne 3..

Evt. internasjonalisering av kurset: Tanken om at kurset kan bli utgangspunkt for internasjonalt VU-samarbeid mellom VID, University of Western Cape og Vancouver School of Theology fremstår pr. oktober 2022 som lite realistisk. Kanskje er samarbeid mot Sverige og Svenska kyrkan være et mer realistisk scenario. Jf. ursakten og samtaler på Ságastallamat II.

Plan H22-V23

Nov 22 - juni 23

Forberede og gjennomføre emne 3. Evaluere/revidere hele studiet

Prosjekt FF

Prosjektrapport H20-H22 / Plan H22-V23

14.11.2022

2. Lokale kurs / regionale samlinger

Utførte tiltak:

- V21 Dagskurs (Zoom, jf. korona), prostisamling Indre Finnmark, kl 09.00-15.00, 24.04.2021
- Gjennomført av prosjektleder i samarbeid med prosten i Indre Finnmark prosti
 - God deltakelse fra alle staber i prostiet.
- H21 Internasjonalt seminar, Rødbanken, Tromsø, kl 19-21, 23.09.2021
- Samarbeid mellom KUN/VID Tromsø og Internasjonalt Seminar.
 - Pga. 1-metersregelen adgangsbegrensning. Ca. 40-45 personer til stede.
 - Første presentasjon av forskningsfunn fra ReconTrans og TRUCOM
 - God deltakelse fra NH bdr, lav deltakelse domprostiet, fleste FF-studenter deltok.
- H21 Seminar på Stiftsdagene i Nord-Hålogaland 13.10.2021: «Mellom tabu og likeverdighet. Om forsoning i møtet mellom samisk og norsk kristendom.»
- Mange påmeldte (måtte be folk finne annet seminar). God samtale blant deltakerne.
- V22 Tre timers internseminar på Bispemøtet 14.02.2022. God samtale rundt temaene:
- Sannhets- og forsoningskommisjonen i Norge i historisk og internasjonal kontekst. På hvilke måter utfordrer prosessen Den norske kirke?
 - Teologisk avkolonisering: Hva menes, i hvilken grad meningsfullt i Norge m.v.?
 - Spenningen mellom to typer kristen kosmologisk orientering i nordsamisk kirkeliv.
- V22 Plenumspanelet «Sannheten skal gjøre dere fri»: Sannheten om kirka, nasjonen og kulturen i lys av Sannhets- og forsoningskommisjonen, Teologidagene, Oslo, kl 11.30-13.00, 18.03.2022.
- Paneldeltakere: biskop Herborg, spr Arne Skare, erkebiskop Antje Jackelén, Tore Johnsen, kommisjonsmedlem Aslak Syse. Panelleder: Hans Morten Haugen
 - Ca. 250 konferansedeltakere.
- V22 Fag- og forskningskonferansen «Forsoning uten majoritetssamfunn? Samfunnsaktørens bidrag til sannhet og forsoning i oppgjøret med fornorskningen», Oslo, 4.-5. mai
- Nesten 130 unike fysiske deltakere
 - Streaming ga rom for lokal deltakelse. Antall digitale deltakere ukjent.
 - Video fra konferansen på YouTube.
- H22 Utvikling av e-læringskurs for alle ansatte i DNK m. lansering april 2023 er i prosess
- H22 Bidrag i de strømmede seminarne [«Veier videre: Menneskerettigheter, teologi og miljø»](#), MKR, 09.11.2022 og [«Hva har Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid å si for sosialt arbeid»](#), 14.11.2022, i regi av forskningsgruppene HumanHarm og SOSPOL ved VID vitenskapelige høgskole. (Linker formidlet til FF prosjektets nettverk)

Prosjekt FF

Prosjektrapport H20-H22 / Plan H22-V23

14.11.2022

Vurderende kommentarer

Av kapasitetsgrunner er halvårlig lokale kurs / regionale samlinger samordnet med andre tiltak H21, V22 og H22. Synergieffekten synes å være god.

Plenumspanelet på Teologidagene 2022 (mars 22) nådde bredt ut til presteskapet i alle bispedømmer.

Plan Nov 22 - mai 23

Nov 22-mar 23 Utvikle e-læringskurs for Dnk (jf. møte SKRs sekretariat 20.05.22)

Jan/feb 23 Pilot av E-læringskurs testes som dagskurs i prosti i NH jan/feb 2023.

April 23 E-læringskurs for hele DNK lansert

3. Forskning og forskningsformidling

Samarbeidsavtalen mellom NH bdr og VID Tromsø peker på to overlappende forskningstemaer: (1) forsoning og forsoningsprosesser og (2) kritisk forskning på teologisk legitimering av fornorskningen. Oppsettet under viser at det i praksis er overlap mellom temaene, da tema 2 kan forstås som deltema innenfor tema 1 og motsatt.

Tidlig i prosjektleveringen ble styringsgruppa gjort oppmerksom på at forskningen av kapasitetsgrunner primært ville knytte seg til første tema og ReconTrans (jf. sakspapir til styringsgruppa av 19.09.2020). Per medio november 2022 fordeler forskningsresultatene seg godt på begge forskningstemaer. Under listes forskningsproduksjonen knyttet til (a) VID Tromsøs forskningsprosjekt ReconTrans, og (b) annen relevant publisering og fagformidling i regi av prosjektleder.

a. ReconTrans-relaterte publikasjoner

1. Første ReconTrans-bok: Gudmarsdottir, S., P. Regan, & D. Solomons (Red.) (2021). *Trading Justice for Peace? Reframing Reconciliation in TRC Processes in South Africa, Canada, and Nordic Countries*. AOSIS. (15 kapitler. [Pdf av boka kan lastes ned gratis på internett](#), 351 nedlastinger pr. 19.05)

2. Temanummer om forsoning og avkolonisering i Kirke og Kultur 1/2023 (utgivelse februar 2023)

Basert på konferansebidrag fra Oslo-konferansen 5.-6. mai 2022. NB. Dersom NH bdr ønsker å sikre seg et større antall trykte utgaver, må dette meldes inn før utgangen av 2022.

Digitalisering av tidsskriftet medfører veldig små trykte opplag.) Hva som endelig trykkes kan vi ikke forskuttere endelig, men dette er levert for vurdering:

Vitenskapelige artikler og fagartikler

Prosjekt FF

Prosjektrapport H20-H22 / Plan H22-V23

14.11.2022

- Per Christian Aschim: Det samiske i den norske kirkehistorien. Framstillingen av samenes forhold til kristendom og kirke i norske lærebøker i kirke- og kristendomshistorie i høyere utdanning 1912–2021.
- Tore Johnsen: Luthersk teologi, kolonial makt og samisk tradisjon - utkast til en dekolonial teologi.
- Hans Morten Haugen: Menneskerettigheter før, under og etter forsoningsprosesser: Sterke forventninger og økte spenninger?

Korte artikler basert på konferansepanelet «Avkolonisering av norske masterfortellinger som forskningsutfordring»

- Gyrid Gunnes: Innledning
- Per Kristian Aschim: Perspektiv, kildekritikk og nyansering
- Steinar Pedersen: Hvem var 'folket' i norsk salmetradisjon fra midten av 1800-tallet?
- Kirsti Strøm Bull:
- Aud Tønnesen: Avkolonisering av norske masterfortellinger som forskningsutfordring

3. Redaksjonsprosessen av andre ReconTrans-bok er i gang, med Bernd Krupka og Line Skum i redaksjon. Forventet utgivelse vår 2024. Arbeidstitel: «Cultivating Transformative Reconciliation»

b. Andre publikasjoner, annen fagformidling (ved prosjektleder)

Vitenskapelig monografi

- Johnsen, T. (2022). *Sámi Nature-Centered Christianity in the European Arctic: Indigenous Theology beyond Hierarchical Worldmaking* (Postcolonial and Decolonial Studies in Religion and Theology). Lexington Books.

Vitenskapelige kapitler/artikler og fagartikler

- Johnsen, T. (2022). Sámi luondduguovllut kristtalašvuohta: Árggabeaivvekrísttalašvuođa teologalaš mearkkašumi birra. *Nuorttanaste*, 124(7), s. 9. og *Nuorttanaste*, 124(8), s. 9 [foredraget holdt på Samiske kirkedager trykkes over flere Nuorttanaste-nummer høst 2022]
- Johnsen, T. (2022). Teologisk avkolonisering i lys av hovedtema og mot-tema hos Grundtvig. *Kirke og Kultur*, 127(2), 194-202. <https://doi.org/10.18261/kok.127.2.8>
- Johnsen, T. (2021). Negotiating the meaning of 'TRC' in the Norwegian context. I S. Guðmarsdóttir, P. Regan & D. Solomons (Red.), *Trading justice for peace? Reframing reconciliation in TRC processes in South Africa, Canada and the Nordic countries* (s. 19-40). AOSIS.
- Johnsen, T. (2021). «Menneske først, kristen så». Om teologi, rasisme mot samer og behovet for avkolonisering. *Kirke og kultur*, 126(4), 299-325.

Vitenskapelige / populærvitenskapelige foredrag

- Forsoning, kolonisering og behovet for teologisk avkolonisering, konferansen «Forsoning uten majoritetsbefolkning?», Oslo, 05.05.2022.
- Norske selvforståelser og fornorskingspolitikken. Sosiokulturelle og politiske tyngdekrefter som aldri helt forsvant?, Samekonferansen TFFK 2022, Troms og Finnmark Fylkeskommune, Tromsø, 02.03.2022

- Hva betyr "Sannhets- og forsoningskommisjon" i Norge? Om forhandlinger og fortolkninger før og i kommisjonsperioden. Sannhets- og forsoningskommisjonen – quo vadis? Internasjonalt Seminar, Tromsø, 23.09.2021.

Faglige foredrag

- Urfolksrettigheter, teologi og miljø – og oppgjøret med fornorskningspolitikken, MKRs seminar "Veier videre: Urfolksrettigheter, teologi og miljø", 09.11.2022.
- Sannhets- og forsoningskommisjonen som MR-utfordring, Menneskerettighetsutvalget i DNK, 27.09.2022.
- Sámi luondduguovllut kristtalašvuohta. Árggabeaivvekrísttalašvuođa teologalaš mearkkašumi birra / Samisk natursentrert kristendom. Om hverdagskristendommens teologiske betydning, Samiske kirkedager, Inari, 05.08.2022.
- Sannhets- og forsoningskommisjonen i Norge i historisk og internasjonal kontekst. På hvilke måter utfordrer prosessen Den norske kirke?, Bispemøtet, Asker, 14.02.2022.
- Teologisk avkolonisering: Hva menes med begrepet, i hvilken grad er det meningsfullt i en norsk / skandinavisk sammenheng, og i forhold til hva?, Bispemøtet, Asker, 14.02.2022.
- Spenningen mellom to typer kristen kosmologisk orientering i nordsamisk kirkeliv. Smakebiter fra min doktorgradsforskning, Bispemøtet, Asker, 14.02.2022.
- Om forsoning. Innspill til samtale m. arbeidsgruppe i Sannhets- og forsoningskommisjonen, 29.11.2021.
- Teologien bak liturgien Velsignelse av hus og hjem. Om kristne fortolkninger som aldri møttes. Nettverksmøte om nyreligiøsitet, 23.10.2021.
- Mellom tabu og likeverdighet. Om forsoning i møtet mellom samisk og norsk kristendom. Faglig foredrag på Stiftsdagene i Nord-Hålogaland, 13.10.2021
- Tabu ja ovtadássásášvuođa gaskkas. Soabadeapmi sámi ja dáro kristtalašvuođaid gaskkas. / Mellom tabu og likeverdighet. Om forsoning mellom samiske og norske kristendomsforståelser, Samisk kirkelivskonferanse 2021 – Forsoning: Hva nå? Tromsø, 07.06.2021.
- Perspektiver på Dnks arbeid m. sannhets- og forsoningskommisjonsprosessen. Seminar på Samisk kirkeråds rådsmøte, 05.03.2021.
- Sannhet og forsoning. Samtale i forbindelse med Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid. Trefoldighet kirke, Oslo, 07.02.2021.

Kronikker

- Forsoning uten nordmenn?, Vårt Land, nett 14.03.2022, papir 15.03.2022.
- En hellig vandring for fred og rettferdighet, Vårt Land, 05.02.2021.

Intervjuer

- Plutselig opplevde han å tilhøre et levende folk. Intervju, Vårt land, 12.11.2022.
- Girkuid láhtten eamiálbmogiid vuostá [Kirkens behandling av urfolk]. Veagesátta, NRK Sápmi, 25.10.2022.
- Mener samisk tro ble demonisert på grunn av Luther. Vårt Land, 19.10.2022.
- – Tunge tak venter kirken i forsoningsarbeidet med samene. Vårt Land, 06.02.2022.
- Teologien bidro til rasisme mot samer. forskning.no, 06.02.2022.
- Tore Johnsen: "Ursåkt var rätt val". Samefolket, 26.01.2022.
- Utsatt for grove overgrep – nå får urolksfamiliene milliarderstatning. Nettartikkel, NRK Sápmi, 07.10.2021.
- Kanadas milliardabuhtadus internáhta mánáide. Radiointervju NRK Sápmi, 06.10.2021.

Prosjekt FF

Prosjektrapport H20-H22 / Plan H22-V23

14.11.2022

- Internatskandalen i Canada. TV-Intervju, Odđasat, NRK 06.10.2021.
- Urfolks-beklagelse i Canada: Mye teologisk avkolonisering gjenstår i Norge. Vårt Land, 04.10.2021.

Prosjektrelevante internasjonale foredrag

- Steg mot opprettelse och försoning, forelesning og panelsamtale på Svenska kyrkans Sáagastallamat II-konferanse, Luleå, 22.10.2022.
- Small stories challenging large narratives: Concerns expressed at public TRC meetings in Norway, ReconTrans-konferansen "Cultivating Transformative Reconciliation: The Canadian TRC experience in dialogue with the South African and Nordic cases", Vancouver, 22.09.2022.
- Nordsamisk hverdagskristendoms bidrag til en kosmologisk orientert kristen teologi. Hvordan ser en "velordnet verden" ut? Biskopsmötet, Svenska kyrkan, 24.08.2021.
- Om forsoningsprosesser. Fordyping vedrørende offisiell ursäkt. Överläggning mellan stiftsstyrelsernas presidier och kyrkostyrelsens arbeidsutskott, Svenska kyrkan, 17.03.2021.
- Om forsoningsprosesser. Fordyping vedrørende offisiell beklagelse / ursäkt. Kyrkostyrelsens fordjupningspass. Fordjupning gällande offisiell ursäkt till det samiska folket, Svenska kyrkan, 17.02.2021.
- Samisk åndelighet. Møte i Teologiska kommitteen, Svenska kyrkan, 21.09.2020
- Sámi spirituality, Indigenous Christianity and theological decolonization. WCC Pilgrim Team Visit to Indigenous Communities in the Arctic: Visit to Sámi communities in Finland, Norway, and Sweden, 28.04.2021.

Plan H22-V23

H22	Skrive 2 forskningskapitler (prosjektleder) første artikkel levert til Kirke og Kultur, ReconTrans-artikkel i prosess
V23	Temanummer i <i>Kirke og Kultur</i> 1/2023 basert på bidrag fra Oslo-konferansen mai 2022
V-H23	Ferdigstilling av ReconTrans-bok II (Line og Bernd i redaksjonen)

4. Spredning av prosjektet

Utførte tiltak, vurderende kommentarer

Fra andre bispedømmer har 2 studenter fra Sør-Hålogaland, 2 studenter fra Nidaros, og 1 fra Hamar fulgt emne 1 og 2.

Prosjektet har vært drøftet i fellesmøte mellom biskopene i NH, SH og Nidaros jan 2022.

Spredning mot andre bispedømmer har skjedd via nasjonale arrangementer som Teologidagene 2022 mars 2022 og forsoningskonferansen «Forsoning uten majoritetsbefolkning?» i Oslo mai 2022.

Spredningen av prosjektet regionalt er noe lavere enn opprinnelig tenkt, men langt høyere enn forventet på sentralkirkelig nivå med bestilling av tiltak med landsdekkende spredning (se under). Det siste er positivt med hensyn til DNKs mulige videre oppfølging av feltet fra høsten 2023 (jf sak 4/22 og 9/22).

Sentralkirkelig / nasjonalt:

Prosjekt FF

Prosjektrapport H20-H22 / Plan H22-V23

14.11.2022

- Prosjektleder hadde 3 timer med Bispemøtet i februar 2022.
- Det var god oppslutning fra DNK nasjonalt på forsoningskonferansen mai 2022.
- KUN har hatt administrativ dialog med SKR og KR om prosjektet og evt. videreføring 2. og 3. kvartal 2022.
- SKR/KR har bestilt fra KUN et e-læringskurs for alle ansatte i DNK. Lanseres april 2023, før Sannhets- og forsoningskommisjonens sluttrapport. → landsdekkende spredning.
- Teologisk nemnd konsentrerer nå sitt arbeid om teologisk avkolonisering. Formål: forberede DNK på Sannhets- og forsoningskommisjonens sluttrapport 1. juni 2023.
 - o Åpent seminar H23 (sammen m BM?) m utgangspunkt i kommisjonsrapporten.
 - o Internt seminar V23: bygge felles forståelser av hva avkoloniseringsbegrepet før den skarpe samtalen om kommisjonsrapportens starter.

Synergier over landegrensene

- Samtaler og inntrykk fra Sáagastallamat II i Luleå 22.-23.10.22 viser potensiale for samarbeid m. Svenska kyrkan i evt. ny prosjektperiode dersom DNK skulle ønske å bygge det inn i et nytt prosjekt. Et voksende momentum rundt problemstillingene på begge sider av landegrensene, med felles erkjente kompetansebehov, begrenset kompetansepool, men

Muligheter for videreføring av prosjektet (fra H23)

- SKR og Kirkerådet er orientert om at VID Tromsøs mulighet til å videreføre aktivitet på feltet fra H23 avhenger av om man lykkes i arbeidet med å finne ekstern finansiering (se saksbeskrivelsen i saksdokumentet sak 4/22).

Plan H22-V23

Feb 23 Temanummer i *Kirke og Kultur* 1/2023 (forberedelse H22)

H23 Praktisk-kirkelig årbok basert på studentoppgaver??s

TJ, 14.11.2022

Referat

Referansegruppemøte – Prosjekt Fornorskning og Forsoning

På Zoom, kl 12-14 12. januar 2021

Til stede (alfabetisk rekkefølge):

Risten Turi Aleksandersen, gen.sekr. Samisk kirkeråd
 Heidi Johanne Blomli, vara, Kvenungdommen
 Einar Bondevik, prest for sørsamer
 Hilja L. Huru, tidl. leder i Norske Kveners Forbund
 Lovisa Mienna Sjöberg, 1.aman. Samisk Høgskole
 Tore Johnsen, prosjektleder KUN / VID

Rolf Steffensen (prest i lulesamisk område) hadde meldt forfall i god tid. Hans innspill til en tidligere versjon av studieplan (jf. sak 4) var innarbeidet i studieplandokumentet lagt fram i møtet.

Saker

Sak 1: Velkommen til referansegruppa: selvpresentasjon

Prosjektleder ønsket velkommen og takket for deltakelsen i referansegruppa. Hver enkelt ga en kort presentasjon av seg selv.

Sak 2: Informasjon om Prosjekt Fornorskning og Forsoning (2020-2023)

Referansegruppa ble orientert om prosjektets bakgrunn, formål, prosjektaktivitetens tre hovedsøyler, prosjektperiode, samt prosjektorganisasjon. Jf. saksdokument.

Sak 3: Referansegruppas formål og mandat

Det ble gitt en kort orientering om referansegruppas formål og mandat. Referansegruppa representerer en viktig kontaktflate mot relevante interessenter, miljøer og samarbeidspartnere i prosjektet. Referansegruppa har ikke prosjektansvar, men gir innspill og råd om prosjektets planer og gjennomføring, særlig i prosjektets begynnelses- og slutfase. Møtes i utgangspunktet en gang i året i løpet av prosjektperioden med mindre annet avtales.

Prosjektleder kan evt. kontakte enkeltmedlemmer eller hele gruppa for spørsmål utenom dette.

Sak 4: Innspill til Studieplan for EVU-studiet «Sannhets- og forsoningsarbeid i skyggen av fornorskningen»

Ressursgruppen hadde følgende innspill til fremlagt studieplan:

- Bred støtte til innretningen av studiet som helhet og av enkeltemnene.
- Studiet fremstår veldig interessant, relevant og ambisiøst (som er bra).
- Skulle gjerne deltatt selv.

- Veldig positivt at studiet er praksisrettet med oppmerksomhet mot egen lokal kontekst, jf. bl.a. henvisning til selvstendig lokalt prosjekt.
- Støtte til inkluderingen av ansatte / studenter i skolesektor m.m. under målgruppe.
- Skole og kirke var tett forbundet i forforskningen. Ta gjerne inn formuleringer om dette.
- Trekk romani-/taterutvalget inn som relevant case, m. henvisning i innledning og litteratur.
- Tydeliggjør også prosesser i Skandinavia som relevante i tillegg til globalt (Sør-Afrika og Canada). Fra kvensk hold ble det f.eks. pekt på relevansen av sannhetskommissjonen for tornedalinger / kvener som nettopp er satt ned.
- Viktig at majoritetsbefolkningen forstås som en del av forsoningsprosessen.
- Bra at studieplan søker å fange mangfoldet. Omfatter mange grupper, også m geografiske forskjeller internt i grupper (jf. f.eks. sørsamer). Bra (og viktig) at pensumlitteratur søker å fange dette.
- Med hensyn til underbelyste temaer, viktig at studentene lærer diskursanalyse for å lese mellom linjene m.m..
- For å sikre at studentene får relevant pensum til egen kontekst, kan en mulighet være å innføre bruk av valgpensum.
- Se på om studieplan inkluderer konkretisering av hvordan muntlig eksamen gjennomføres (gjøres på Samisk høgskole).

Sak 5: Informasjon om lokale besøk

Tore orienterte om foreløpige tanker om lokale kurs / regionale besøk ut fra følgende punkter:

- Ett i halvåret (NH bd), første V 2021.
- Hovedtema: «Hva betyr forsoning for oss?»
- Mål: Sette i gang lokale samtaler om dette. Gi kunnskap, faglige verktøy, bevissthet m.v..
- Kan f.eks. tenkes inndelt i to hoveddeler:
 - o kursdag med lokale kirkelige medarbeidere, tillitsvalgte m.m.
 - o kveldsarrangement i samarbeid med andre lokale aktører om «Hva betyr forsoning for oss?»
- Bibelteologisk knagg: «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» (Luk 18,41)

Referansegruppa ga inntrykk av at dette er et bra utgangspunkt, og kom med følgende innspill til konkretisering og lokal tilnærming av opplegget:

- Tror det vil være stor interesse for slike lokale samtalearenaer, f.eks. i N-Troms.
- Legg vekt på å inkludere og aktivere ressurser i lokalsamfunnet.
- Etterspør hva som er styrkene i dette samfunnet i arbeidet med forsoning.
- Ikke bare fokus på tap og smertefulle, men også gleder.
- Viktig å løfte felles historie.
- I noen kommuner slett ikke problemfritt mellom folkegrupper, eksempelvis sørsamisk område.
- Hvordan få majoritetsbefolkningen involvert? Forsoning ikke bare samisk anliggende.
- Hvordan jobbes det med bygdehistorie.
- Finnes det noe i overgrepstematikken, og hvordan håndterer man det?

Takk for nyttige innspill til prosjektet!

TJ, 13.01.2021

Saksliste

Referansegruppemøte – Prosjekt Fornorskning og Forsoning

Tid og sted: 18. november 2022, kl. 09.00-10.30, på Zoom (se innkalling i Outlook)

Prosjekt Fornorskning og forsoning (Prosjekt FF) er et kompetanse- og kapasitetsbyggingsprosjekt igangsatt på bakgrunn av den pågående Sannhets- og forsoningskommisjonsprosessen i Norge, og som særlig retter seg mot kompetanse- og opplæringsbehov i DNK. Prosjekperiode 2020-2023.

Prosjektet er basert på et samarbeid mellom Nord-Hålogaland bispedømmeråd og KUN/VID Tromsø der finansieringen ivaretas av NH bdr og den faglige gjennomføringen av VID Tromsø.

Prosjektets overordnede rammer og målsettinger er definert i en samarbeidsavtale mellom partene.

Prosjektets tre hovedsøyler er (1) videreutdanning, (2) lokale kurs/regionale besøk og (3) forskning.

I tillegg til styringsgruppa, er det opprettet en referansegruppe som bidrar med kontaktflate mot relevante interessenter, miljøer og samarbeidspartnere i prosjektet og gir mulighet for råd og innspill.

Referansegruppemøtet 18.11.2022 er et forsinket midtveismøte.

Referatet fra referansegruppas møte 12.01.2022 legges ved til orientering.

SAKER

Sak 1: Innspill på gjennomført prosjektaktivitet og gjenværende planer

Et rapporterings- og plandokument som oppsummerer status for prosjektet pr. 14.11.2022 (se vedlagt). Referansegruppa inviteres til å komme med innspill på gjennomført prosjektaktivitet samt på planer frem til prosjektslutt 30. juni 2023.

Sak 2: Orientering om mulig videreføring av aktiviteten gjennom nytt prosjekt

Prosjektleder orienterer referansegruppa om arbeidet med dette, med mulighet for innspill.

Sak 3: Neste møte

Neste (siste) møte i referansegruppa holdes på Zoom ... juni 2023 kl

Sak 4: Eventuelt

TJ, 14.11.2022

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Notat

Ref: 22/04214-4

Dato: 24.11.2022

Notat fra Samisk kirkeråds stand på stiftsdagene i Sør-Hålogaland

Samisk kirkeråd fikk tildelt en meget strategisk plassering for sin stand: mellom trappa og hovedsalen. Dette var en bevisst plassering gjort av rådgiverne i Sør-Hålogaland bispedømme, som hadde invitert SKR både til å ha stand og holde seminar. Alle måtte gå forbi standen til Samisk kirkeråd, der man kunne se at finnes en lulesamisk salmebok, nytestamente og barnebibelbøker på lulesamisk. En roll-up med trosopplæringslogoen og mottoet «Størst av alt» på lulesamisk stod synlig ved standbordet.

Til utdeling var både strategiplan for samisk kirkeliv, Veiledningshefte for samisk språk, kultur og liturgi i Dnk, ressursheftet Det har skjedd mitt barn, kort med hustavlen til Vake kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep på ulike språk og CD med innspilt liturgi på lulesamisk.

Det var både kirkelig ansatte, tidligere ansatte, rådsmedlemmer, ansatte i andre kristne organisasjoner, utdanningsinstitusjoner og frivillige innom standen. Det ble mange samtaler om samisk kirkeliv på ulike steder. Noen tok med seg det som var til utdeling. Det ble informert om at det snart kommer en lulesamisk versjon av bibelfortellingene på tidslinjen.no, etter hvert også med lydopptak. Noen hadde spørsmål, noen hadde forslag og noen ville dele erfaringer fra arbeid med samisk kirkeliv på eget sted. Et interessant innspill var viktigheten av og mangelen på samiskspråklige fellesskapsarenaer.

Også under måltidene ble det gode samtaler med ansatte fra ulike sogn i bispedømmet og bispedømmerådsmedlemmer.

Referent og stand-ansvarlig: Sigrid K. Omma Paulsen

DEN NORSKE KIRKE
Sør-Hålogaland bispedømme

Søk på nettsted...

AKTUELT

BISKOP

BISPEDØMMERÅD

TEMA

FOR ANSATTE

KONTAKT

KIRKENS FELLESSKAP

DÅP

KONFIRMASJON

BRYLLUP

BEGRAVELSE | EN VERDIG AVSKJED

Sør-Hålogaland bispedømme / Informasjon til ansatte / Stiftsdagene 2022 / **Program Stiftsdagene 2022**

Program Stiftsdagene 2022

5.4.2022

Nå er det ikke lenge igjen og vi gleder oss til Stiftsdagene 2022. Først og fremst fordi vi gleder oss til å møtes og se alle sammen i lag, men også fordi vi ser frem til å dele et flott program med dere. Vårt mål er at alle yrkesgrupper i Den norske kirke skal bli både inspirert og oppdatert i løpet av dagene i Bodø, men også at vi bygger samhold, vennskap og får kunnskap om hverandre. Her finner dere oppdatert program.

Program for Stiftsdagene 4.–6. oktober, Scandic Havet hotell, Bodø

Tirsdag 4. oktober

16:00–17:45 Registrering / innsjekking / enkel bevertning
(minglemat)

18:00–18:45 Åpningsforedrag v/preses Olav F. Tveit

19:30–20:30 Åpningsgudstjeneste i Bodø domkirke

21:00 Kveldsmat på hotellet – suppe

Onsdag 5. oktober

08:00–08:20 Samisk / norsk morgenbønn i Bodø domkirke v/Rolf Steffensen og Andrine Eivik

09:00–09:50 PechaKucha-innlegg med deltagere fra konferansen – Martha Mikalsen, kantor (Vefsn), Gunnar Mar Kristjanson, prest (Vågan), Moyri Jensen, kirketjener (Saltstraumen), Trond Aarhun, trosopplærer / kateket (Rana), Omar Aardal, rådgiver menighet og kirkeforvaltning (SHBDR)

09:55–10:25 «Den norske kirke i et livssynsåpent samfunn» v/Ingrid Rosendorf Joys (generalsekretær i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn)

10:25–10:55 Pause

11:00–11:25 «En trosbasert organisasjon i sivilsamfunnet – er det oss?» v/Ingrid Vad Nilsen, kirkerådsdirektør

11:25–11:35 Kort pause

11:35–12:30 Paneldebatt “Hvordan være kirke i dagens samfunn?” med Olav Fykse Tveit, Ingrid Vad Nilsen, Ingrid Rosendorf Joys, Kåre Geir Lio (Nordnorsk lederutvikling) og Gro Bergrabb (Nordland musikkfestuke). Moderator er domprost Svein Valle.

12:30–13.30 Lunsj

13:30–14:15 Parallellseminarer (se egen oversikt)

14:45–15:30 Parallellseminarer (se egen oversikt)

15:30–17:30 Hviletid

17:30–18:30 Konsert med Trygve Skaug i Bodø domkirke

oppvarming v/Bodø domkirkes ungdomskor

19:30–22:00 Festmiddag på Scandic Havet. God mat, hyggelig underholdning og trivelig selskap. Kåring av vinner og premieutdeling i "lysestump-innsamlings-konkurransen"

22:30–23:00 Kveldsbønn for natteravneri domkirka v/Øivind Mikalsen og Egil Arnsby

Torsdag 6. oktober 2022

08:30–09:00 Morgensang på Scandic Havet, storsalen v/Kjersti Kvammen og Terje Brun

09:00–09:15 Hilsen fra Samisk Kirkeråd v/Kristina Labba

09:15–10:15 "Kirka – et fyrtårn for skaperkraft og medmenneskelighet" v/Tor Sørby (daglig leder/koordinator for kultur og samfunn, ARENA Moss kirke- og kultursenter)

10:15–10:45 Pause

10:45–11:45 «Vi – om fellesskap og vekst» v/ Magne Hanssen

11:45 Hilsen fra stiftsdirektør/avslutning ved fung. biskop Gunnar Bråthen

12:30–13:30 Lunsj og avreise

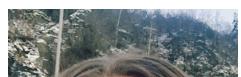
(Vi tar forbehold om endringer i programmet)

I pausene er dere velkommen til å besøke våre samarbeidspartners stands, nærmest utgangen i storsalen: Iko forlag, Bibelselskapet, Søndagsskoleforbundet, KFUK/KFUM, NMS, Samisk kirkeråd, KUN/VID, Konvi, Bentzen as, Sjømannskirken, Kirkens Nødhjelp, Ung Kirkesang, NRK Tv-aksjonen

Del 0

Tweet

Foredragsholdere

Fra: Brita Bye
Sendt: tirsdag 4. oktober 2022 10:55
Til: Kristina Labba; Sigrid Karine Paulsen; Beate Tverbak; Trine Nordvik Løkås; Elisabeth Reppe Råstad; Omar Paal Aardal; Gunnar Bråthen; Ole Christian Erikstad; Elin Vangen; Marianne Olaisen
Kopi: Anne Grethe Sivertsen; Ragnhild Strauman; Jane Kolve Dreyer
Emne: Kjøreplan for møtet med Samisk kirkeråd og staben bispedømmekontoret 7.10.

Hei igjen

Vi sees på møte 7.10. på bispedømmekontoret.

Hele staben møter generalsekretær og rådgiver fra Samisk kirkeråd fra kl 10-11.30 . Vi spiser lunsj sammen- og det er bestilt kyllinggryte med ris til alle.

Ber dere merke dere at kort innledning til saker er fordelt mellom oss i staben- se under hvert punkt:

Kl 10.- (1100)maks 11.30 møte med staben på bispedømmekontor og representanter fra Samisk kirkeråd

Biskop ønsker velkommen. Stiftsdirektør informerer litt om vårt bispedømme.

Informasjon v/ SKR om SKR og aktuelle saker for vårt bispedømme.

Kl 11.30 Felles lunsj med staben.

Kl 12.15 - 14.30 Vi tar opp aktuelle saker.

Tilstede her fra stab: Biskop, stiftsdirektør, Brita Bye, Omar Aardal, Elin Vangen, Beate Tverbak, Trine Nordvik Løkås, (Anne Grethe og Ragnhild kan ikke møte)

Mulig vi starter denne bolken litt før lunsj hvis vi er tidligere ferdig med møtet med staben.

Saker som er meldt inn

- Hvordan samisk kirkeråd kan samarbeide med Sør-Hålogaland ifht BDRs fokusområder i kommende periode:
Konfirmantarbeid, barnekor og rekruttering: Elin og Beate innleder
- Ungdomsdemokrati: Brita innleder
Konfirmantleir 2023 – Sigrid innleder
- Arbeid med sannhets- og forsoningsarbeidet- hvordan vi kan følge dette opp i bispedømmet: Kristina innleder
- Samenes nasjonaldag og samisk språkuke – vektlegging fra BDR her – hva skjer i menighetene. Brita innleder
- Hvordan kan vi utvikle arbeidet ifht språk og kulturopplæring for kirkelige ansatte v /Brita
- Ansatte i forvaltningsområdet og språkopplæring – hvordan tenker vi her nå v/ Trine
- Lulesamisk prosjekt i Tysfjord- status der v/ Brita og Ole Chr
- Våre nettsider og synliggjøring av samisk i vårt bispedømme : Beate innleder
- Pitesamisk kirkeliv, status : v/ Kristina
- Lulesamisk bibeloversettelse, status: v/ Brita og Kristina
- Kirkebygg, utsmykning og kirketekstiler, stola etc – hvordan jobbes det mht retningslinjer her fra SKR?. v/ Omar, Brita

Andre saker?

Velkommen skal dere være ☺

Hilsen Brita

24.11.2022, 14:25

UKT-konferansen 2022 #bedresammen | MF

UKT-konferansen 2022 #bedresammen

Årets UKT-konferanse ønsker å sette fokus på fellesskap. Hva slags fellesskap er det kirken er gode på å skape?

Tid og sted:

20.-21. oktober på MF

Meld deg på!

UKT står for ungdom, kultur og trosopplæring og er navnet på [et bachelorprogram ved MF](#).

År etter år arrangerer UKT en fagkonferanse innenfor praktisk teologi der bidragene er særlig rettet mot barn og unge og kristen tro.

Samarbeidspartnere:

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

I kirken inviterer vi til fellesskap på mange forskjellige måter; til gudstjeneste, konfirmantarbeid, ungdomsklubb, ledertrening, trosopplæringstiltak og mye mer. Men må vi, etter to år med pandemi, tenke nytt om hva vi inviterer til? Hva slags fellesskap er det unge og unge voksne i dag søker etter? Hvem er det som faller utenfor fellesskapene våre?

Disse, og mange, flere spørsmål ønsker vi å belyse fra forskjellige vinkler gjennom hovedforedrag, seminarer og workshops. UKT-konferansens mål er å få teori og praksis til å snakke sammen, slik at vi kan bli bedre fagfolk og praktikere. Konferansens målgruppe er alle som jobber med barn og unge i kirker eller kirkelige organisasjoner.

Vi håper å se deg på konferanse!

24.11.2022, 14:25

UKT-konferansen 2022 #bedresammen | MF

Hovedforedragsholdere:**Katherine Douglass, Seattle Pacific University**

Katie er førsteamanuensis i praktisk teologi og religionspedagogikk og har forsket blant annet på konfirmasjon og unge voksne. Her er linker til noen av hennes prosjekter:

- [The Confirmation Project](#)
- [The Zoe Project](#)
- [The Missing Voices Project](#)

Knut Tveitereid, MF Vitenskapelig Høyskole for teologi, religion og samfunn

Knut er også førsteamanuensis i praktisk teologi og har forsket på ungdom, kvalitative metoder og teologisk etnografi og sier selv han har "en "soft spot" for alt som har med ungdom, ungdomskultur og ungdomsarbeid å gjøre".

Her er link og henvisning til Knuts arbeid:

- Tveitereid, K. & Norheim, B. E. H. (2021). Theological Wiggle Room as a Resource in Ordinary Theology: Significance for Ecclesiology, Leadership, and Personal Development, *International Journal of Practical Theology* s. 206 - 223. *International Journal of Practical Theology*. ISBN: 1430-6921
- Leder for prosjektet "Ledertrening etter konfirmasjon"

Program (kan forekomme endringer)**Torsdag 20.10****08.30 - 09.00** Registrering på MF**09.00 - 09.30** Liturgisk samling i Aud 1**09.30 - 11.15** Hovedforedrag 1: **Katie Douglass:***Spirit Led Design with Young Adults*

In this session, Rev. Dr. Katherine M. Douglass will share findings from the Zoe Project. This project, led by Kenda Creasy Dean, invited twelve congregations in the Northeastern United States to faithfully attend to the young adults in their communities. The goal was to nurture the faith lives of young adults while being open to the ways young adults might change their own congregations. These congregations learned how to do Design Thinking, they studied how young adults create communities of meaning, purpose, and belonging. Building confidence, taking risks, and failure were all a part of the design process.

24.11.2022, 14:25

UKT-konferansen 2022 #bedresammen | MF

RESPONS: **Susanne Feste Ingebrigtsen**, Programarbeider ungdom og unge voksne og konfirmantansvarlig, St. Jakob.**11.15 - 12.00** LUNSI**12.00 - 13.30** 2-dagers seminar

- 1. KA og KUFO - Hva er ledelse?** v/**Harald Askeland**, fagdirektør i KA. Helhetlig menighetsarbeid v/KR - Erfaringer fra arbeid med helhetlig menighetsplan fra menighet(er).
- 2. Katie Douglass: Death and Resurrection in Ministry (after a pandemic)**
This workshop will consider how the theological belief, that resurrection life comes after death, can inform how we do ministry after the pandemic. In her work on Confirmation, Douglass saw how ministers who took a year off from their "typical ministry" not only was restorative for leaders, but also created space for new visions to emerge as leaders asked within their communities, "What is missing if we stop doing this?" and "What do we find ourselves longing for with the absence of this ministry?" We will also consider the role of risk and failure in local ministries and how these can be anticipated in order to build strength and resilience
- 3. MF, Dorte Kappelgard – At involvere nye frivillige i utviklingen af nye praksisser i kirken**
Hvordan kan vi tenke om utvikling på en måte, som ikke går fra A til B, men passer til erfaringen af, at vi lærer i processen og får prøve os frem? På seminaret bliver enkle begreber presentert, som kan hjelpe os til tale om og orientere os i den komplekse og ofte uforutsigelige proces, det er at skape nye tiltag. Vi ser på tendenser inden for involvering af nye frivillige, og der trekkes på konkrete erfaringer fra utviklingsforløb i kirker. Og så skal vi tale om det at være kirke i processen – ikke bare se kirke som det, der sker i målbare aktiviteter.
- 4. NMSU og followme - Nettverksbygging for ungdom og ungdomsledere.** Tenk hvis vi kunne samlet en gjeng med ungdommer og hjulpet dem til å bruke evnene sine så de kunne lede andre ungdommer i menigheten. Tenk om vi samtidig kunne gi dem en plass hvor de kunne jobbe med sitt eget trosliv. Tenk om vi ikke bare ga dem et felleskap i sin egen menighet, men et felleskap som går på tvers av mange menigheter! Jesus sa det først, til helt vanlige mennesker «kom, følg meg!» Hvem er followme og hvordan jobber vi nå?
Ungdom liker seg best sammen med andre ungdommer, de liker å lære av eldre ungdommer. followme setter dette i system i et nettverk hvor målet er å se, samle og styrke ungdom, og også de som jobber med ungdom. Vi skal se på hvordan vi jobber systematisk med oppfølgingen av ungdomsledere og ungdomsarbeidere/ansatte, og dele erfaringene våre med å jobbe sammen i et nettverk av flere menigheter.
- 5. KFUK-KFUM - Felleskap som metode i konfirmantarbeid og lederutvikling**
Hvordan kan konfirmanttiden bli en god start på en lang ungdomstid i kirken? Hvert år møter vi et nytt konfirmantkull, og hvert år skulle vi ønske at flere ble med videre i fellesskapet i kirken. For å skape gode møteplasser for unge, må vi ta deres liv, hverdag og behov på alvor. Vi vil invitere til en konfirmanttid med rom for undring, utforskning og livsnær teologi. Et sted hvor ungdommene får forbilder å speile seg i og hente kunnskap fra, og selv etter hvert kan bli forbilder for andre. Gjennom inkluderende praksis viser KFUK-KFUM metoder i konfirmantundervisningen og prinsipper for lederutvikling som skaper kontinuitet i arbeidet fra konfirmant til et levende ungdomsarbeid.

13.30 - 14.00 Pause - kaffe og frukt**14.00 - 15.30** Workshops

- 1. Hva kjennetegner sjelesorg med unge voksne? Erfaringer fra samtaletilbudet VentilOslo.**
Sjelesørgere fra VentilOslo deler erfaringer de har gjort seg gjennom Ventil og sjelesorgsteori. Koordinator for Ventil deler perspektiver på hva det er å være unge voksne en dag.
Åpent for alle konferansedeltakere + obligatorisk for Ventil-prosjektene. Medvirkende: Ledes av **Eirik Pedersen-Mong**, prest i MER – Ila kirke for unge voksne og koordinator av samtaletilbudet Ventil. Gunnhild Nordgaard Hermstad og Pål Kristian Balstad.
- 2. Drodling på kirkegolvet - podkast om barne- og ungdomsarbeid - Konfirmanttid**
Vi må snakke om konfirmanttiden. Hva gjør vi for å rekruttere flere ungdommer til konfirmanttid? Hvis ungdommene fikk bestemme, hvordan ville vår kirke se ut? Bli med og drodle sammen om disse spørsmålene.
- 3. NMSU - Grådighetsbekjemper**
Er noen fattige fordi vi er rike? Grådighetsbekjemper ønsker å sette lys på konsekvensene vår livsstil har for mennesker på andre siden av jorda, og peke på hva vi som enkeltindivider kan gjøre for å bli mindre grådige.
- 4. Bibelselskapet - Konfirmantsalmeboka – hvorfor og hvordan kan salmer være en ressurs i konfirmant- og ungdomsarbeid?**
I dette seminaret vil **gatediakon Hanna Haraldstad** og **prest Bendik Vollebæk** utforske *hvorfor og hvordan* salmer kan være en ressurs i konfirmant- og ungdomsarbeid lokalt. De presenterer den helt nye Konfirmantsalmeboka og omfattende digitale ressurser. Med fleksible opplegg for samlinger, videoer og helt ferske salmeinnspillinger er Konfirmantsalmeboka en ressurs for å gjøre det enkelt for konfirmanter å bli kjent salmer og enkelt for konfirmantledere å koble salmer til ungdommens hverdag og til konfirmanttidens tematikker og aktiviteter. Som bonus: bli med og gi dine innspill til den nye Konfirmantbibelen, og lær å ta i bruk ressurser som allerede er tilgjengelige!
- 5. 100% MED**
Workshop med Hilde Lowen Grumstad fra KABB. KABB sitt nye e-læringskurs som gjør det lettere å praktisere at alle er velkomne, ikke bare si det!
-Dette kurset trengs sårt i kirka vår, og jeg anbefaler det virkelig sier menighetspedagog Hanne Sveum Holm.
På workshopen får du møte Rikke Wilhelmine Bergflødt-Kvamme. Hun er menighetspedagog i Søreide menighet. Der har hele staben tatt kurset, og er første 100% MED-sertifiserte menighet i Norge. Hun forteller hva som er så bra og viktig med dette kurset. Organisasjonsdiakon i KABB, Hilde Lowén Grumstad vil presentere kurset. Har du spørsmål om tilrettelegging kan du kanskje få noen gode tips allerede på workshopen.

15.30-16.30 Middag17.00 Rokbad med **Stian Kilde Aarebrot** - Giøre Høre<https://www.mf.no/UKT-konferansen2022bedresammen>

24.11.2022, 14:25

UKT-konferansen 2022 #bedresammen | MF

17.00 Boksa med Susan Kilde Sæviold - Sjette time.

Fredag 21.10

08.30 - 09.00 Liturgisk samling i Aud 1

09.00 - 10.00 Hovedforedrag 2: **Katie Douglass**

Session 2: Missing Voices in Youth Ministry

In this session, Rev. Dr. Katherine M. Douglass will share findings from the Missing Voices Project – which spanned the length of the pandemic. This project invited twelve Florida congregations to listen to the voices of marginalized youth by bringing them into leadership in their congregations. Marginalized youth included foster kids, teen moms, youth with intellectual and developmental disabilities, queer youth, and youth experiencing racism. We found that youth were sensitively attuned to how local politics and policies were shaping the conversations around sexual identity and racism – and they were inspired to respond. We also saw how youth ministered to one another in ways that disrupted typical ways we expect youth to interact.

RESPONS:

10.30-11.45 2-dagers seminar

1. **KA og KUFO: Slik gjør vi det hos oss!** Ledelse i praksis v/kateket **Marit Sofie Teistedal Vikre** og kirkeverge **Eva Birkeland**, Tysvær kirkelige fellestråd.
Hvordan lede kirkelig undervisning i en demokratisk styrt organisasjon? v/Harald Askeland
2. **Katie Douglass: Death and Resurrection in Ministry (after a pandemic).**
3. **Dorte Kappelgard – At involvere nye frivillige i utviklingen af nye praksisser i kirken**
4. **NMSU og followme -Nettverksbygging for ungdom og ungdomsledere**
5. **KFUK-KFUM - Fellesskap som metode i konfirmanarbeid og lederutvikling**
6. **NKF og KFUK-KFUM - Ungt lederskap**

11.45 - 12.30 LUNSJ

12.30 - 13.30 Workshops

1. **Ventil - Nettverkssamling for Ventil prosjektene**
Dypdykk i Ventil-modellen og erfaringsdeling.
Medvirkende: Ledes av **Eirik Pedersen-Mong**, prest i MER – Ila kirke for unge voksne og koordinator av samtaletilbudet Ventil og **Kjersti Kolbjørnsrud**, seniorrådgiver i Kirkerådet.
Lukket samling for VENTIL-prosjektene.
2. **Espen Gilsvik (MF) - "Noen dager er jeg ateist og noen dager er jeg troende" Erfaringer av religiøs frakobling.** Hvor sitter troen? Kan den kobles fra hodet, hjertet, følelsene, identiteten, fellesskapet? Hvordan kan vi forstå at noen forblir tilkoblet til troen, mens andre kobler seg fra den. Kan man frakoble seg troen, men fremdeles være tilkoblet kirka - og motsatt? Dette er noen av spørsmålene som opptar phd-prosjektet «Journey out of Eden - exploring experiences of high-cost charismatic disaffiliation» og som vi skal kikke nærmere på i dette seminaret.
3. **Katrine Lind-Solstad og Linn Sæbø Rystad (MF/Kirkerådet) - Evalueringsverktøy for konfirmasjonstiden**
I forbindelse med den tredje runden i det europeiske kvantitative forskningsprosjektet om konfirmasjon har man utviklet et evalueringsverktøy. I denne workshopen presenterer vi dette verktøyet: i-konf evaluering. Vi vil gå gjennom hvordan man teknisk bruker verktøyet og hvordan dette kan være relevant å bruke for din menighet. I tillegg presenterer vi noen foreløpige funn fra den store spørreundersøkelsen om konfirmanter erfaringer med konfirmasjon.
4. **Kari Halstensen - Når deltakelse blir for vanskelig**
Kari Halstensen deler erfaringer fra møte med ungdom som sliter med egen deltakelse. Hun vil sette søkelys på integrasjonen mellom forståelse og fremdrift. Kari er psykolog og PhD-stipendiat. Hun forsker på tilknytning generelt og på tilknytning i gudsrelasjonen spesielt. I tillegg er hun fagansvarlig for Modum Bads undervisningsprogram i livsmestringsfaget #psyktnormalt.

14.00-15.00 Hovedforedrag 3. **Knut Tveitereid**

Folket og flokken: ungdomsfellesskap som dilemma og mulighet i folkekirken

24.11.2022, 14:25

UKT-konferansen 2022 #bedresammen | MF

Filen ble ikke funnet. Den er enten slettet, eller sjekket ut.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

KR 87/22

Hamar, 10. - 11. november 2022

Referanser: KM 10/22

Arkivsak: 22/00170-10

Saksdokumenter:

KR 87.1/22 Skisse til framdriftsplan

Kirkelig organisering – videre arbeid

Sammendrag

I denne saken presenteres en skisse til overordnet plan for det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets vedtak om kirkelig organisering. Utgangspunktet for vedtaket er organisering av arbeidsgiveransvar, men det favner vesentlig videre. Det betyr også at oppfølgingsarbeidet må legges opp bredt.

Det legges opp til at arbeidet organiseres i tre hovedløp, som på flere områder må sees i sammenheng, og som gjensidig vil påvirke utviklingsarbeidet og opplevelsen av sammenheng i trossamfunnet:

1. Utredning av regelverk og ordninger
2. Felles utviklingstiltak
3. Organisasjonskultur, samarbeid og involvering

I praksis vil det ikke være mulig å utrede fullstendige regelverksforslag som dekker Kirkemøtets prinsippvedtak, som kan behandles på Kirkemøtet i august 2023. Vedtaket krever videre utredning og konkretisering på mange punkter, det krever høring og involvering.

Kirkerådet ser for seg at behandlingen av nytt regelverk i all hovedsak må skje på Kirkemøtet i 2025. Da vil regelverk i utgangspunktet kunne tre i kraft fra 2026. Etter administrasjonens vurdering bør Kirkemøtet både i 2023 og 2024 likevel behandle spørsmål om kirkelig organisering. Den videre behandlingen kan og bør skje skrittvis. Saken presenterer en overordnet fremdriftsplan som bygger på dette.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar en fremdriftsplan med sikte på behandlinger i Kirkemøtet i 2023, 2024 og endelig regelvedtak i 2025.

Saksorientering

1 Bakgrunn

Kirkemøtet 2022 behandlet sak KM 10/22 *Kirkelig organisering*, og Kirkemøtet vedtok følgende:

1. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme en eller flere saker til Kirkemøtet om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk, som bygger på følgende modelluavhengige elementer eller føringer:
 - a) Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsetninger og ved at ansatte som arbeider i soknet, er forpliktet på menighetsrådets planer.
 - b) Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag.
 - c) Ansvar til folkevalgte styringsorganer og deres valgte ledere i Den norske kirke tydeliggjøres og rammevilkårene styrkes.
 - d) Bispedømmerådets rolle som strategisk lederorgan i bispedømmet skal styrkes.
 - e) Den daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt. Den konkrete utformingen av ledelse i kirken utredes nærmere og høres for ny behandling i Kirkemøtet. Det må blant annet utredes hvordan prestens kirkefaglige ledelse utøves i samarbeid med biskopen, fellesrådet og i forhold til kirkefaglig ledelse i soknet.
 - f) I det videre arbeidet skal det utarbeides felles rammeverk, strategier, politikk og systemer for å legge til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet. Dette omfatter blant annet felles personalreglement for hele trossamfunnet, et system for konflikthåndtering og system for HMS.
 - g) Prestetjenesten må fortsatt organiseres under prestens ledelse, og i mange tilfeller i geografiske områder som er større enn dagens fellesrådsområder.
 - h) Det skal ikke være noe krav om sammenslåing av kirkelige fellesråd. Eventuelt samarbeid må vokse frem nedenfra og ut fra lokale forutsetninger. Det bør stimuleres til etablering av samarbeid mellom fellesråd som ønsker det, i tett kontakt med de berørte kommuner.
 - i) Samisk kirkeliv skal styrkes.
 - j) Kvensk kirkeliv skal styrkes.
 - k) Organiseringen av Døvekirken, andre kategorialmenigheter og spesialpresttjenester må vurderes særskilt, og kan følge andre prinsipper enn organiseringen av den alminnelige kirkelige virksomheten.
 - l) Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet. Det må samtidig utredes tiltak for å øke ungdomsrepresentasjonen i Kirkemøtet.
2. Kirkemøtet går inn for en videreutviklet modell 3 med samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene og soknene ved fellesrådet fortsatt er arbeidsgiver for de andre ansatte som arbeider i soknene. Modellen skal ivareta lokal forankring og sammenheng i kirkeorganisasjonen. Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede en ordning der stillinger i kirkelig fellesråd som helt eller delvis er finansiert av midler fra rettssubjektet Den norske kirke i framtiden blir ansatt i rettssubjektet Den norske kirke, med tilskudd fra kirkelig fellesråd.

3. Kirkemøtet understreker at soknets organer må involveres i det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets prinsippbeslutning. Ansattes organisasjoner involveres i tråd med gjeldende regler og avtaleverk.

Kirkemøtets prinsippvedtak har tre hovedelementer: for det første et valg om modell for organisering av arbeidsgiveransvar, for det andre vedtak om en rekke «modelluavhengige elementer eller føringer» og for det tredje en særskilt bestilling om involvering av soknets organer og ansattes organisasjoner i arbeidet med å følge opp Kirkemøtets prinsippbeslutning.

I denne saken presenteres en skisse til overordnet plan for det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets vedtak. Utgangspunktet for vedtaket er organisering av arbeidsgiveransvar, men det favner vesentlig videre. Det betyr også at oppfølgingsarbeidet må legges opp bredt.

2 Innretning av det videre arbeidet

2.1 Mål og virkemidler

Kirkemøtets vedtak fremhever at modellen for arbeidsgiverorganisering skal «ivareta lokal forankring og sammenheng i kirkeorganisasjonen». Komiteen la vekt på at ny kirkelig organisering skal legge til rette for at kirken utfører oppgavene effektivt og med enda bedre kvalitet for å ivareta kirkens oppdrag: «Også kirkelig organisering skal bidra til at Den norske kirkes visjon om *Mer himmel på jord* virkeliggjøres.» I strategiplanen for tiden frem til 2030, er det særlig målet om at kirken «*Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke*» som skal virkeliggjøres gjennom de neste årenes arbeid. Samtidig vil også målet om at kirken «*skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass*» være et viktig peilemerke. Et sterkere og mangfoldig fellesskap – lokalt, regionalt og nasjonalt – vil bedre kunne realisere Den norske kirkes strategi.

Oppsummeringen av hørings svar om kirkelig organisering fra kirkens valgte råd viste at måloppfyllelse for ønsket om en mer sammenhengende kirke forutsetter utvikling av kirkeorganisasjonen på flere områder. Felles tro og bekjennelse er grunnlaget for menighetsfellesskapet. Og lokalkirken trenger en samlende overbygning med større grad av felles organisasjonskultur, tydelige roller og ansvarsdeling, flere fellestiltak, samarbeid og systemer som ivaretar god oppgaveløsning også for små enheter.

Dette viser at justert regelverk og formelle ordninger ikke er nok for å utvikle Den norske kirke som en selvstendig, lokalt forankret og sammenhengende organisasjon i sivilsamfunnet. Når ressurser skal prioriteres og utvikling lede til beste for en lokalkirke som er godt forankret både i et nasjonalt, større hele og i sin lokale kommune og nærmiljø, forutsetter det strukturer, samhandling og en organisasjonskultur som bygger tillit, gjensidig medansvar og forutsigbarhet.

Kirkemøtets vedtak inneholder elementer for både å styrke arbeidet med å vekke og nære det kristelige livet i soknene og forhold som skal styrke sammenhengen i trossamfunnet Den norske kirke. De ulike elementene og tiltakene må i seg selv sees i sammenheng. Det videre arbeidet må derfor ha et dobbelt siktemål: En må skape gode rammer og legge til rette for den lokale virksomheten, samtidig som det lokale arbeidet inngår i en helhet.

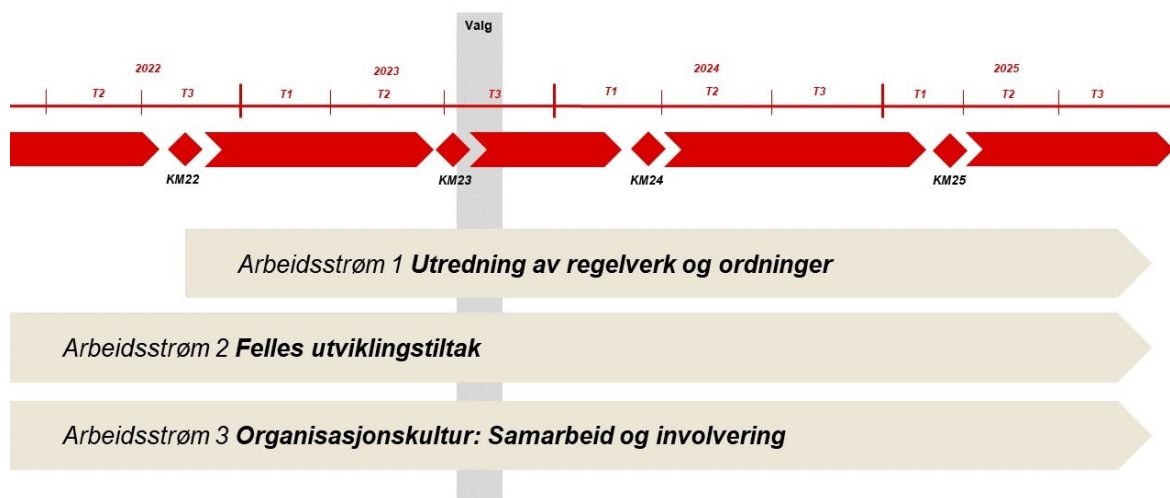
Arbeidsgiveransvaret vil fortsatt være formelt forankret to ulike steder og finansiert fra to ulike kilder, men utøvelsen av ansvaret skal samles og samordnes i et lokalt fellesskap av ansatte med et felles oppdrag om å vekke og nære det kristelige livet i soknet, gjennom felles tjenester.

For å utvikle gode lokale arbeidsfellesskap er det viktig å arbeide for likebehandling mellom ulike arbeidstakere og mellom ulike arbeidsplasser, med respekt for mangfold. Mer enhetlig ledelse, tydelige ansvarsforhold og roller, lokalt handlingsrom og fleksibilitet, god kompetanseforvaltning og -utvikling er faktorer som vil bidra til et godt og rekrutterende arbeidsmiljø. Det videre arbeidet med å utforme ordninger for blant annet daglig ledelse må ivareta dette. Samarbeid mellom fellesråd og systematisk samarbeid mellom arbeidsgiverinstanser på tvers av kirkelige rettssubjekter vil styrke den lokale kapasiteten og være viktige bidrag til at de lokale arbeidsfellesskapene og det lokale kirkelivet fungerer godt.

Mer kontakt og nye møteplasser mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå i kirkeorganisasjonen vil generelt bidra til tydeligere sammenheng i organisasjonen. Det samme vil biskopens ledelse og tilsyn, og en tydeligere strategisk rolle for bispedømmerådene. Sammenheng og fellesskap i trossamfunnet vil også styrkes gjennom ulike typer av felles ordninger og utviklingstiltak, så som felles personalreglement, harmonisering av ulike planer, digitale verktøy mv. Mye av det som bidrar til sammenheng i kirkeorganisasjonen dreier seg ikke primært om regler og formelle ordninger, men i mange tilfeller vel så mye om praktiske, avlastende felles løsninger og utvikling av felles organisasjonskultur gjennom lederutvikling, opplæring av ansatte, frivillige og folkevalgte og mer samhandling, samarbeid, involvering og forankring av utvikling i og blant valgte råd og ansatte i hele trossamfunnet.

2.2 Organisering av arbeidet

Kirkemøtets organiseringsvedtak favner som nevnt vidt. Det betyr at arbeidet med å følge opp vedtaket også må være bredt anlagt. Sekretariatet ser for seg at arbeidet organiseres i tre hovedløp, som på flere områder må sees i sammenheng og som gjensidig vil påvirke utviklingsarbeidet og opplevelsen av sammenheng i trossamfunnet:

Det første løpet handler om regelverk. Modellen for organisering av arbeidsgiveransvar må komme til uttrykk i regelverk. Det samme gjelder andre

elementer i Kirkemøtets vedtak, for eksempel et nytt personalreglement. Endringsbehov må utredes, og forslag må på høring før endringer vedtas, for eksempel i Kirkemøtet.

Det andre løpet gjelder felles utviklingstiltak i trossamfunnet. Dette omfatter ulike typer av felles ordninger, systemer, strategier mv. Kirkemøtets vedtak peker også på dette behovet, og felles personalreglement, system for HMS og system for konfliktløsning er særskilt nevnt. Slike felles ordninger kan også måtte regelfestes.

Det tredje løpet gjelder organisasjonskultur, samarbeid og involvering. Forandring skjer naturligvis ikke ved vedtak om regler eller felles ordninger alene, men forutsetter gjennomføring i praksis, endringsvilje og -evne. Særlig når endringer skal gjennomføres på tvers av rettslige og økonomiske skillelinjer, og ved samordning av ledelse, vil det være avgjørende å utvikle felles kultur i hele organisasjonen, blant medarbeidere, ledere og folkevalgte. Derfor er det også nødvendig at prosessen involverer bredt.

Sekretariatet arbeider nå med å finne en godt egnet organisering av helheten i arbeidet. Det gjøres endringer i sekretariatet for å få på plass en ledelse av arbeidet som organiseres som et eget program med et programstyre der både bispemøtet, stiftsdirektører, KA og kirkeverger deltar. En viktig suksessfaktor i arbeidet, er at vi gjør ting sammen. Bispedømmene blir også utfordret til å dele fagressurser som kan bidra i arbeidet. Kirkerådet vil i deler av arbeidet måtte forholde seg direkte til lokalnivået, for eksempel innen digitalisering der det allerede foreligger en styringsmodell med samarbeid mellom fellestrådene og Kirkerådet. Mye av arbeidet vil skje i bispedømmene, og Kirkerådet kan bidra til at prosessene blir forutsigbare og like over hele landet.

En slik bred tilnærming til endringsbehovet har også en side til at Den norske kirke nå er blitt en organisasjon i sivilsamfunnet, som må utvikle sin organisering som et selvstendig trossamfunn. Den norske kirkes relasjon til staten er utviklet skrittvis over lang tid. Trossamfunnsloven gir visse rammer, men det er Kirkemøtet som har myndighet til å organisere Den norske kirke. Det kan være behov for å se oppfølgingen av Kirkemøtets vedtak om ny organisering i sammenheng med andre behov for endringer i kirkeordningen og annet regelverk. I første omgang valgte en både fra 2017 og fra 2021 i stor grad å videreføre tidligere statlig regelverk. Det er behov for å forenkle kirkens regelverk på mange punkter og tilpasse det til nye rammebetingelser.

2.3 Fremdrift

Endringene i forholdet mellom staten og Den norske kirke har i lang tid vært gjennomført skrittvis. Denne måten å organisere og gjennomføre endringer på kan, etter Kirkerådets vurdering, med fordel videreføres nå.

I sak KM 10/22 ble det vist til at i etterkant av prinsippvedtaket i Kirkerådet «vil Kirkerådet etter planen forberede en sak om konkrete endringer i relevant regelverk mv. som så kan bli sendt på bred høring med sikte på behandling i Kirkemøtet 2023» (side 59). Samtidig ble det understreket at «Kirkerådets tentative fremdriftsplan er krevende, og den må naturligvis vurderes nærmere i lys av hva som blir vedtaket på Kirkemøtet 2022».

I praksis vil det ikke være mulig å utrede fullstendige regelverksforslag som dekker Kirkemøtets prinsippvedtak, som kan behandles på Kirkemøtet i august 2023.

Vedtaket krever videre utredning og konkretisering på mange punkter. Nytt regelverk må på høring, og berørte instanser bør også involveres på andre måter. Sagt på en annen måte: Vedtaket skal ikke bare gjennomføres, det krever også videre utviklingsarbeid. Det må vurderes nærmere når og i hvilken form det kreves formell medbestemmelse i prosessen.

Kirkerådet ser for seg at behandlingen av nytt regelverk i all hovedsak må skje på Kirkemøtet i 2025. Da vil regelverk i utgangspunktet kunne tre i kraft fra 2026. Etter administrasjonens vurdering bør Kirkemøtet både i 2023 og 2024 likevel behandle spørsmål om kirkelig organisering. Den videre behandlingen kan og bør skje skrittvis.

Kirkemøtet 2023 kan legge rammer for den videre framdriften og dessuten gå et skritt videre og legge innholdsmessige føringer for det videre arbeidet med regelverk om for eksempel biskopens tilsyn og ledelse og om daglig ledelse. Den interne utredningen av disse spørsmålene er i gang. Selv om det ikke er rom for formell høring før behandling i 2023, må en vurdere nærmere hvordan en kan involvere ulike instanser før en sak legges fram for Kirkemøtet. Det kan for eksempel skje gjennom ulike møtepunkter, se nærmere nedenfor i punkt 4.3. Kirkemøtet 2023 vil da kunne forankre retningsvalget fra 2022, sikre progresjon og gi rammer for det videre utrednings- og innføringsarbeidet.

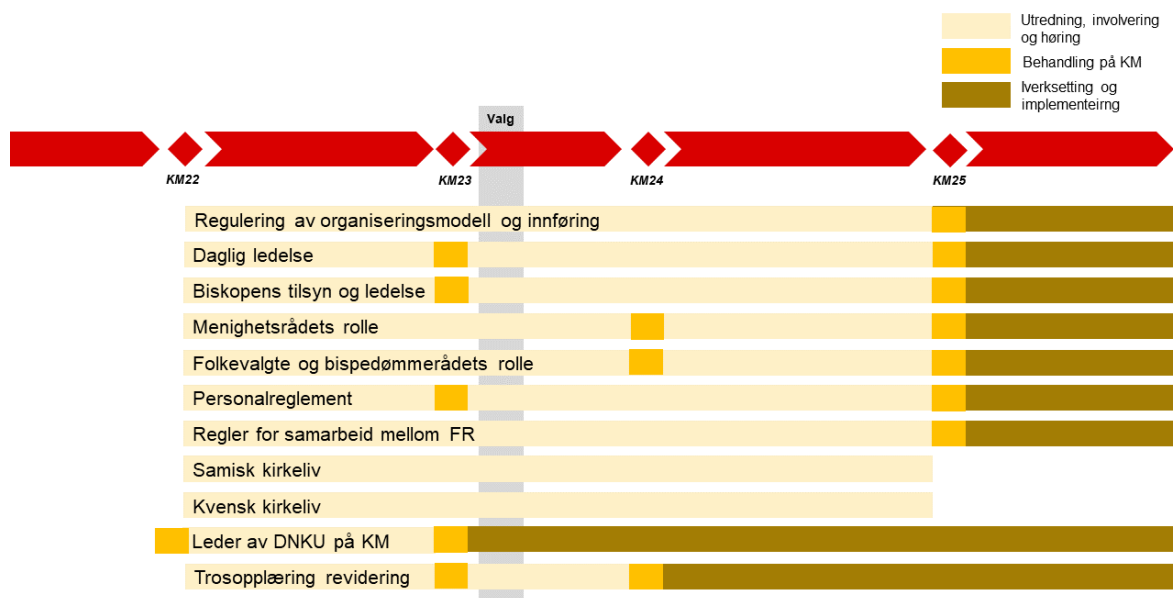
Kirkemøtet 2024 kan på tilsvarende måte behandle og gi føringer for det videre regelverksarbeidet om menighetsrådets rolle, bispedømmerrådets rolle og folkevalgte organers og deres lederes ansvar og rammevilkår.

Administrasjonen har utarbeidet en foreløpig skisse til overordnet plan for det videre arbeidet, og skissen er vedlagt. Den innebærer som nevnt behandling på de kommende kirkemøtene i 2023 (august), 2024 (april) og 2025 (april). Siktemålet er da at nytt regelverk i hovedsak skal vedtas i 2025, med sikte på ikrafttredelse fra 2026. Ikrafttredelsen må også forberedes og følges opp, og planskissen skiller foreløpig ikke klart mellom iverksetting og implementering.

Skissen til plan skal gi oversikt og forutsigbarhet, blant annet slik at ulike temaer kan plasseres i forhold til hverandre, og at konsekvenser av vedtak kan tydeliggjøres. Samtidig må en slik plan kunne justeres underveis dersom det oppstår behov for det.

3 Inndeling i tre arbeidsløp

3.1 Regelverk – utredning, høring mv.

Utgangspunkter og oversikt

En rekke av elementene i Kirkemøtets vedtak vil måtte følges opp som regelverkssaker, dvs. endringer i regelverk som allerede er fastsatt, eller ved nye regler. Slike saker må på vanlig måte utredes, høres og komme til behandling på Kirkemøtet, eller ev. vedtas av andre organer.

Kirkerådet vil vurdere hvordan høringer kan gjennomføres på en mest mulig pedagogisk og ressurseffektiv måte. Det er for eksempel neppe nødvendig at alle menighetsråd skal behandle alle regelforslag, og en kan gjøre utvalg. Alle som ønsker å gi høringsuttalelse, skal likevel ha mulighet til det.

Ikke alle vedtakspunktene handler om bare regler, for eksempel bør en ny ordning for daglig ledelse et stykke på vei regelfestes. Samtidig vil det være viktig å arbeide med lederutvikling for å legge til rette for god og samordnet ledelse i praksis.

Mange av temaene som skal utredes, henger sammen, og Kirkerådet planlegger nå det videre arbeidet i mer detalj. Noen av temaene kan utredes internt, mens det for andre vil være aktuelt å for eksempel opprette utredningsutvalg.

Regulering av organiseringsmodell og innføring. Samarbeid mellom fellesråd

Et hovedpunkt i det videre blir å videreutvikle den valgte modellen for organisering av arbeidsgiveransvar, blant annet gjennom de tidligere modelluavhengige elementene. Komiteen har i flere merknader beskrevet noe nærmere hva som ligger i de ulike vedtakselementene. Vedtaks punktet om å gå videre med «en videreutviklet modell 3» må dessuten sees i lys av den konkrete «modell 3» som var tegnet ut i Kirkerådets saksorientering til Kirkemøtet, jf. også kirkemøtekomiteens henvisning i merknadene. Nå kan det imidlertid være hensiktsmessig å legge vekk betegnelsen «modell 3» og i stedet snakket om å utvikle og innføre «ny kirkelig organisering».

Det må utredes nærmere hvordan delegeringen av arbeidsgiverfunksjoner fra rettssubjektet Den norske kirke til de kirkelige fellesrådene i praksis skal skje. Et sentralt spørsmål blir hvor fleksibel ordningen skal være, blant annet ut fra den lokale kirkelige inndelingen og kapasitet hos berørte fellesråd. Det spørsmålet henger også sammen med hvordan ordningen konkret skal innføres, blant annet om den skal innføres samtidig alle steder, eller om en for eksempel kan tenke seg pilotprosjekter der forholdene ligger til rette for det.

En ny modell vil berøre spørsmål om samarbeid mellom fellesråd mv. Kirkerådet vil i kontakt med KA vurdere hvordan en kan stimulere til samarbeid mellom fellesråd som ønsker det, se også nedenfor i punkt 3.3. Det kan også være behov for ny regulering av ulike former for samarbeid mellom fellesråd mv.

En kan ev. vurdere om det er praktisk mulig og hensiktsmessig å legge noen slike spørsmål fram for Kirkemøtet i 2023 eller 2024 til orientering eller vedtak. For å gi forutsigbarhet kan Kirkemøtet i 2023 for eksempel legge rammer for innføringen av en ny ordning.

Daglig ledelse. Biskopens tilsyn og ledelse

Ordningen for daglig ledelse vil være nøkkelpunktet for å få den valgte modellen til å fungere etter intensjonen. Kirkemøtet har lagt noen rammer for den nye ordningen for ledelse, men den må utredes videre. Den må også sees i lys av biskopens tilsyn og ledelse. Det foreligger allerede utredninger mv. (arbeidsgruppe om både ledelsesspørsmål og biskopens rolle som er ressurser i det videre arbeidet. Det vil også bli vurdert om det er behov for ekstern bistand.

Etter Kirkerådets vurdering kan det være hensiktsmessig å legge opp til at Kirkemøtet allerede i 2023 behandler spørsmål om daglig ledelse og om biskopens rolle og gir noen føringer for konkrete forslag om regelfesting i for eksempel kirkeordningen og i tjenesteordninger, og for ev. annet arbeid med ledelse i kirken.

Menighetsrådets rolle, bispedømmerådets rolle og folkevalgte

Kirkemøtets vedtak sier at menighetsrådets rolle og bispedømmerådets rolle som strategisk organ skal styrkes. Vedtaket inneholder også et mer generelt punkt om at folkevalgtes ansvar skal tydeliggjøres og rammevilkårene styrkes.

Vedtaket peker særlig på menighetsrådets rolle i tilsettinger og på at alle som arbeider i soknet, skal være forpliktet på menighetsrådets planer. Det første punktet vil naturlig kunne følges opp i arbeidet med personalreglementet.

Bispedømmerådets strategiske rolle kan styrkes gjennom regelendringer, men også gjennom tiltak i løpene 2 og 3, for eksempel ved å etablere flere møtepunkter mellom regionalt og lokalt folkevalgte. Endringer i bispedømmerådets oppgaver, for eksempel å flytte tilsettinger av prester til partssammensatte utvalg ved endringer i personalreglementet, kan frigjøre ressurser til annet arbeid.

Folkevalgtes ansvar og rammevilkår er som nevnt løftet fram i Kirkemøtets vedtak, og det kan sees som et tema som griper over mange av de andre vedtakspunktene. Folkevalgt-temaet må også sees i sammenheng med oppfølgingen av utredningen fra demokrati- og folkevalgtutvalget.

Felles personalreglement

Et felles personalreglement for hele trossamfunnet vil kreve betydelig arbeid og bred involvering. I planskissen er det lagt opp til vedtak i Kirkemøtet i 2025.

Kirkemøtekomiteen har ønsket at også menighetsprester skal tilsettes i partssammensatt utvalg. En kan se for seg at en som et første skritt i 2023 kan innføre en ordning med tilsetning av prester i partssammensatt utvalg også i rettssubjektet, gjennom endringer i det eksisterende personalreglementet. Deretter kan en arbeide videre med et felles personalreglement for hele trossamfunnet. En slik endring i 2023 vil kunne frigjøre ressurser på bispedømmenivået og som nevnt bidra til at bispedømmerådene i praksis kan styrke seg som strategiske organer.

Samisk kirkeliv

Kirkerådet ser for seg at det bør oppnevnes et utvalg i løpet av 2022 som skal vurdere hvordan samisk kirkeliv skal styrkes. Utvalget bør i tilfellet legge fram sin utredning i løpet av 2023.

Kvensk kirkeliv

Arbeidet med å styrke kvensk kirkeliv er allerede igangsatt. Kirkerådet vedtok i sak KR 75/22 å opprette en arbeidsgruppe som skal legge fram forslag til oppgaver og sammensetning av et nasjonalt organ for kvensk kirkeliv. Sekretæransvaret er lagt til Kirkerådet.

Kategorialmenigheter, Døvekirken og spesialprest-tjenester

Kirkemøtets vedtak tydeliggjør at disse virksomhetene må vurderes særskilt.

Det pågår et forsøk med enhetlig ledelse i Døvekirken, og videre organisering må vurderes i lys av erfaringene som høstes i forsøket. Spesialprest-tjenester er omtalt nedenfor i punkt 4.2.

Ungdomsrepresentasjon

Kirkerådet legger opp til å legge fram en regelsak for Kirkemøtet 2023 for å følge opp prinsippvedtaket om at lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet. Samtidig vil en utrede tiltak for å øke ungdomsrepresentasjonen i Kirkemøtet.

Andre utredningstemaer

Kirkemøtet vedtok at det skal utredes en ordning der stillinger i soknet (kirkelig fellesråd) som helt eller delvis er finansiert av midler fra rettssubjektet Den norske kirke, i fremtiden blir ansatt i det nasjonale rettssubjektet. Utredningen vil etter planen bli igangsatt i 2023, og den må sees i lys av arbeidet med ny modell for organisering av arbeidsgiveransvaret.

Kirkemøtekomiteen omtalte også to andre utredningstemaer: en ordning der fellesråd/sokn kan be rettssubjektet Den norske kirke om å overta arbeidsgiveransvar og en ordning der kirkelig fellesråd blir definert som organ for både soknene i fellesrådsområdet og rettssubjektet Den norske kirke. Komiteen uttalte at disse to temaene ikke bør prioriteres i første omgang, og administrasjonen er enig i denne vurderingen.

Andre endringer i kirkeordningen mv.

Som nevnt ovenfor kan en vurdere nærmere om spørsmålene som reises i organiseringssaken bør sees i sammenheng med andre behov for endringer i kirkelig regelverk, for eksempel kirkeordningen.

3.2 Felles utviklingstiltak

Digitalisering

Kirkens digitale løsninger skal ha brukernes behov i sentrum og legge til rette for aktiv oppfølging fra kirken. Digitalisering handler om:

- økt service og tilgjengelighet for medlemmer/innbyggere
- effektivisering av arbeidet for og med medarbeidere og frivillige, med mål om å bruke mindre tid på administrative oppgaver og mer tid til å møte mennesker

Bruk av felles løsninger bidrar til at kirken opptrer mer helhetlig utad og bedrer samhandling internt. Det gir mer tilfredse medarbeidere, støtte for god ledelse og styrker kirken som en attraktiv arbeidsplass. Digitaliseringsstyret, med representanter fra sekretariatene i Kirkerådet, fellesråd og KA, har blant annet prioritert disse felles løsningene:

- grunnleggende kontorstøtteprogrammer med e-post og kalender (Microsoft 365)
- Intranett og nettsider
- ansattregister
- læringsplattform
- lønn-, personal- og regnskapssystem
- planverktøyet «Kirka vår» og statistikkverktøy
- arrangementsportalen «Skjerikirken» og påmelding til kirkelige handlinger

Økonomi og virksomhetsstyring

Felles lønn, personal og regnskap (LPR)

Fase III av anskaffelsesprosjektet for nytt system for lønn, personal og regnskap omfatter implementering i fellesråd og rettssubjektet Den norske kirke, samt tilrettelegging for forvaltning av systemløsningene omfattet av fellesavtalen inngått i juni 2022. Fase III går fram t.o.m. april 2023, når et permanent brukerforum skal være på plass og vi går over i vedlikehold og løpende utvikling. Arbeidet gjøres på vegne av hele trossamfunnet.

Statistikk og nøkkeltall

Dette er definert som et eget prosjekt i 2022 og videre i 2023, så fremt prosjektet gis finansiering i endelig budsjett for 2023. Prosjektet innebærer gjennomgang og utvikling av nytt regelverk for eierskap og anvendelse av kirkens kjernedata. (Kjernedata er data om medlem, frivillig, rådsmedlem, ansatt, organisasjonsstruktur, ulike organer og kirkebygg.) Gode og pålitelige kjernedata er en premisse for å utvikle fellesløsninger som medlemmer, publikum, frivillige, ansatte, rådsmedlemmer og ledere kan ha glede av. Arbeidet gjøres med ståsted i rettssubjektet Den norske kirke, men skal forenkle rapporteringen fra trossamfunnet, og data kan på sikt deles. Prosjektet består av to delprosjekter og skal bidra til at relevant informasjon bare registreres én gang – men kan brukes i mange ulike sammenhenger:

- a) Enklere rapportering og bedre tilgang for sokn og fellesråd
- b) Bedre tilgjengeliggjøring og sammenstilling av statistikk og nøkkeltall for rettssubjektet Den norske kirke

Vipps/Skattefrie gaver

Prosjektet påbegynnes i 2023 dersom det gis finansiering i endelig budsjett for 2023. Arbeidet gjelder organisering og håndtering av innrapportering av skattefrie gaver. Det er et pålagt krav etter skatteloven at Den norske kirke sitt sentrale ledd skal føre et samlet regnskap. Arbeidet gjøres på vegne av hele trossamfunnet.

Anskaffelser

Dette gjelder oppbygging av en egen enhet for å ivareta anskaffelser i rettssubjektet Den norske kirke. Prosjektet er avhengig av finansiering fra og med 2023. Anskaffelsesenheten vil i første omgang kun dekke rettssubjektet Den norske kirke, men er tenkt utvidet til hele trossamfunnet.

HR

Løpende gjennomføring og oppfølging av felles arbeidsmiljøundersøkelser

Høsten 2021 gjennomførte Rambøll på vegne av Kirkerådet, Norges kirkevergelag og Nettverk for kirkelige fellesråd med støtte fra KA en felles arbeidsmiljøundersøkelse i hele trossamfunnet. Medarbeiderundersøkelsen hadde som hensikt å få en samlet kartlegging av arbeidsmiljø for hele kirken.

Samlet svarprosent var 71, med svarprosent på 82 blant ansatte i rettssubjektet Den norske kirke og 67 blant ansatte i fellesrådene. Undersøkelsen viste at Den norske kirke er sterk på engasjement, autonomi, utviklingsmuligheter i jobben og relasjonell ledelse. Samtidig er det svakere resultater enn i sammenliknbare virksomheter på operasjonell ledelse, effektiv tidsbruk (møtetid), klare målsettinger og måloppnåelse, ansvarsavklaring, takhøyde for meningsmangfold og håndtering av uenighet og personkonflikter. Undersøkelsen følges opp med forslag til tiltak.

Medarbeiderundersøkelse er et viktig prosessverktøy for arbeidsmiljøutvikling i kirken, og det planlegges neste medarbeiderundersøkelse for hele trossamfunnet høsten 2023.

Det er etablert en koordineringsgruppe for det nasjonale arbeidet med likestilling og mangfold (LIM) i Den norske kirke, etter arbeidsmiljøundersøkelser om LHBT og kvinnelige prester i 2020/21. Kontaktutvalg for lederutvikling i kirken (KLK) er arbeidsgiverforum for LIM-saker, og mandatet utvides til å romme dette.

Felles HMS-system og felles system for konflikthåndtering

Kirkemøtet vedtok også i organiseringssaken (KM 10/22) at det skal utarbeides et system for konflikthåndtering og et system for HMS. Arbeidsmiljølovens § 2-2 stiller allerede krav om samordning av HMS «når flere virksomheter på én arbeidsplass kan være en arbeidsmiljørisiko for hverandre».

Felles rekrutteringsstrategi

Kirkemøtet vedtok i 2021 en felles rekrutteringsstrategi for Den norske kirke (KM 17/21). Vedtaket omfatter:

- overordnede rammer for arbeidsgiverpolitikk og HR-strategi som omfatter hele kirkens virksomhet
- koordinert, tverrfaglig samarbeid om rekruttering på tvers av nivåer, yrkeskategorier, arbeidsområder og virksomheter
- helhetlig strategi for kompetanseutvikling for alle ansatte medarbeidere

Læringsplattform

For at kompetanseutvikling skal gi verdi må ansatte ha muligheten for å tilegne seg ny kompetanse. Dette kan skje gjennom mer formalisert etter- og videreutdanning, men også igjennom felles læringsplattformer for Den norske kirke med e-læringstilbud. Felles læringsplattform er etablert og iverksettes for hele trossamfunnet fra våren 2022.

Felles avvikssystem

Alle handlinger som innebærer brudd på lovverket, blir regnet som avvik. Arbeidsgiveren har ansvar for å ha, og bruke, et system for å registrere og håndtere avvik. Det anskaffes et avvikssystem for hele trossamfunnet høsten 2023. Et avvikssystem og avviksrutiner i aktiv bruk blir videre en del av internkontrollen for HMS i Den norske kirke.

Felles varslingsystem

Den norske kirke skal være et godt sted å være for alle. Kirken skal være en trygg og åpen arbeidsplass. Den norske kirke ved Kirkerådet har innført et digitalt system for varsling. Dette er et system der både ansatte, frivillige, praksisstudenter og lærlinger kan sende inn varsel om kritikkverdige forhold. Det er laget en egen varslingside (kirken.no/varsling) for kirkens brukere og medlemmer – for eksempel de som deltar på en gudstjeneste, i en kirkelig handling eller et trosopplæringstiltak. Kirkerådet har inngått avtale med leverandør av et digitalt varslingsystem, og fellesråd kan bli med på løsningen uten kostnader fra våren 2022.

Digitaliseringsstyret i Den norske kirke har plassert systemeierskapet for løsningen i Kirkerådet.

Kirkefag

Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet

Som del av vedtaket om helhetlig menighetsplan vedtok Kirkemøtet i 2021 (KM 12/21): «Helhetlig menighetsplan legger grunnlaget for strategisk utvikling av menighetsarbeidet i Den norske kirke. Kirkemøtet oppfordrer menighetsråd å ta metodikken i bruk». Trosopplæringsutvalget har anbefalt at planarbeidet blir obligatorisk, noe som har fått støtte fra flertallet i høringen.

Kirkemøtet 2021 vedtok videre: «Kirkemøtet ber om at biskopens rolle i arbeidet med å utvikle en god strategisk menighetsplan avklares nærmere i forbindelse med ny organisering, inkludert hva som skal gjelde for trosopplæringsplanen.» Det må være samme praksis for hele helhetlig menighetsplan, ikke egen praksis for trosopplæringen. Dette reiser spørsmålet om noen, og i tilfelle hvem, skal godkjenne

helhetlig menighetsplan. Videre er det et spørsmål om helhetlig menighetsplan skal nevnes i visitasreglementet som et verktøy til bruk i visitaser. Flere har pekt på potensialet for sammenheng mellom planarbeidet og visitasen.

Innføring av samlet plan skjer uavhengig av kirkelig organisering: «Kirka vår» lanseres tidlig i 2023. Alle menigheter legger inn aktiviteter våren 2023, slik at nye menighetsråd får best mulig oversikt. De nye menighetsrådene utfordres til grundigere prosesser, og bispedømmekontorene får rolle som veiledere.

Organisering av trosopplæringen

Kirkerådet vedtok i oktober i sak om veien videre for *Plan for trosopplæring* i Den norske kirke (KR 74/22) en overordnet prioritering for innholdet i det videre planarbeidet. Forslag til plan kommer tilbake til Kirkerådet i februar, før høring etter planen våren 2023. Deretter blir det behandling i Bispemøtet, før sak til Kirkemøtet i april 2024.

I arbeidet med organisering av trosopplæringen vil spørsmål om tilskuddsforvaltning måtte sees i sammenheng med kirkelig organisering; bispedømmerådets rolle og lokal kirkefaglig ledelse. Trosopplæringsutvalget mente «det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme» og anbefalte at arbeidet organiseres i minimum 50 %-stillinger.

Organisering av spesialprester

Kirkemøtet 2022 vedtok som nevnt ovenfor, at «organiseringen av Døvekirken, andre kategorialmenigheter og spesialprestetjenester må vurderes særskilt, og kan følge andre prinsipper enn organiseringen av den alminnelige kirkelige virksomheten».

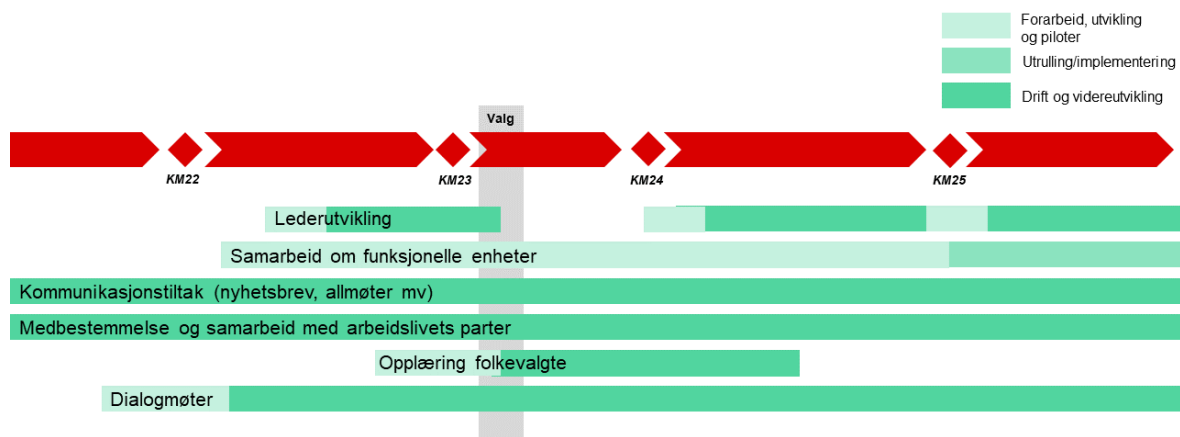
Kirkemøtet 2019 (KM 09/19) behandlet forslag til nye fordelingsnøkler mellom bispedømmerådene for tilskudd til menighetsprestetjeneste. I vedtaket ber Kirkemøtet «Kirkerådet om å gjennomgå bevilgningene til og organiseringen av spesialprestetjenesten inkludert Døvekirken og Saemien Åålmege og særskilt prestetjeneste i samiske områder. Ordningen med særskilte ferie- og permisjonsordninger som rekrutteringstiltak til Nord-Norge vurderes også. Kirkerådet legger frem forslag til kriterier for tildeling til disse formålene.» Det legges opp til en strategi-sak om spesialprestetjenesten til Kirkemøtet i august 2023.

Kirkebevaringsprogram

I 2020 vedtok Stortinget at midler fra Opplysningsvesenets fond (OVF) skal brukes til bevaring av kulturhistorisk verdifulle kirkebygg. Riksantikvaren (RA) skal i samarbeid med Den norske kirke (Kirkerådet og KA) utarbeide en plan for bevaring, inkludert forslag til hvordan det skal prioriteres mellom ulike kirker, og vurdering av om kirkens interiør skal være en del av bevaringsprogrammene. Del 2 av anbefalingen fra RA og Den norske kirke sendes til Barne- og familiedepartementet og Klima- og miljødepartementet tidlig desember 2022. Det er departementene som skal ta endelig stilling til utformingen av bevaringsprogrammene. Statens innsats i bevaringsarbeidet skal økes i et omfang som svarer til de verdiene fra Opplysningsvesenets fond som staten blir eier av 1. januar 2023. Bevaringsprogrammene vil få overført midler f.o.m. 2024.

I tillegg til istandsetting og økt tilgjengeliggjøring av de enkelte kirkene som kulturminner, vil arbeidet innebære etablering av et forvaltningssamarbeid mellom Kirkerådet, KA og Riksantikvaren, styrke Den norske kirkes kulturarvstrategi og kompetanse på området, samt bidra til formidling av kulturarven i menighet, til medlemmer og publikum og nødvendig samarbeid mellom små kirkelige lokale enheter.

3.3 Organisasjonskultur, samarbeid og involvering

Kommunikasjonstiltak

I en egen kommunikasjonsstrategi for det videre arbeidet med kirkelig organisering vil en beskrive de viktigste budskapene, ulike interessent-grupper og løpende kommunikasjonskanaler og -tiltak; som digitale allmøter, nyhetsbrev, informasjons- og kontaktmøter med ulike grupper.

Dialogmøter

Kirkemøtet 2022 understreket i vedtak i saken om kirkelig organisering (KM 10/22) at «soknets organer må involveres i det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets prinsippbeslutning». I felles møte mellom Bispemøtet og stiftsdirektørene er det drøftet mulige felles rammer og best mulig praktisk og innholdsmessig tilrettelegging for gode dialogmøter mellom bispedømmeråd og representanter for fellesråd og menighetsråd i det enkelte bispedømme. Også kirken nasjonalt har et ansvar for å involvere soknets organer i det videre arbeidet med kirkelig organisering.

Lederutvikling

Kontaktutvalg for lederutvikling i kirken (KLK) er et nasjonalt arbeidsgiverforum for informasjonsutveksling og drøfting av mål, strategier og tiltak når det gjelder lederopplæring og lederutvikling i Den norske kirke. KLK er sammensatt av representanter fra Kirkerådet, bispemøtet, Norges kirkevergelag og KA. KLK drøfter og gjensidig informerer om overordnede mål, strategier og felles utfordringer innenfor opplæring og utvikling av ledere i Den norske kirke, planer om større nasjonale satsninger innen ledelsesutviklingsfeltet, felles anliggender overfor de kirkelige utdanningsinstitusjonene, spørsmål knyttet til kompetansebehov og kvalifikasjonskrav for ulike typer kirkelige lederstillinger og spørsmål om organisering og ansvarsdeling på feltet.

KLK er styringsgruppe for kurset «Sammen om å lede» og har nedsatt en egen arbeidsgruppe med representanter for Kirkerådet og KA med oppdrag om å utvikle dette kurset i 2023 for kirkeverger og proster, med bygging av felles organisasjonskultur som tema.

Medbestemmelse og samarbeid med arbeidslivets parter

Kirkemøtet 2022 understreket i vedtaket i saken om kirkelig organisering (KM 10/22) også at «ansattes organisasjoner involveres i tråd med gjeldende regler og avtaleverk». Relevante spørsmål behandles på vanlig måte i kontaktmøter mv. for å ivareta krav til medbestemmelse. Også det nye kontaktutvalget, som er et samarbeidsforum mellom Kirkerådet, KA og representanter for arbeidstakerorganisasjonene, vil være et sted for informasjon og dialog.

Samarbeid om funksjonelle enheter

Kirkemøtet 2022 vedtok i sak om kirkelig organisering (KM 10/22) at prestatjenesten «fortsatt må organiseres under prostens ledelse, og i mange tilfeller i geografiske områder som er større enn dagens fellesrådsområde». Og videre: «Det skal ikke være noe krav om sammenslåing av kirkelige fellesråd. Eventuelt samarbeid må vokse frem nedenfra og ut fra lokale forutsetninger. Det bør stimuleres til etablering av samarbeid mellom fellesråd som ønsker det, i tett kontakt med de berørte kommuner».

Rekruttering og å holde på kompetent arbeidskraft er en hovedutfordring mange steder i Den norske kirke. Arbeidsgiverorganisasjonen KA har over lang tid vært en pådriver for utvikling av noe større lokalkirkelige forvaltningsenheter. Kommunereformen har medført reduksjon av om lag 70 kirkelige forvaltningsheter slik at det per i dag er 349 kirkelig fellesråd. Både den nye kommunestrukturen og kommunenes erfaringer med ulike former for interkommunalt samarbeid vil kunne representere viktige ressurser i arbeidet med å finne naturlige og gode justerte prostienheter. Kirkerådet og KA ønsker å samarbeide om en enhet som kan bistå fellesråd som ønsker det, med råd, veiledning og stimulere til økt samarbeid og mulige prosesser for sammenslåing, der det lokalt er grunnlag for dette.

Opplæring folkevalgte

Kirkerådet og KA samarbeider om oppdatering av håndbok for menighetsråd og kirkelig fellesråd og utvikling av kurspakker for god og likeverdig opplæring av folkevalgte på alle nivåer i Den norske kirke etter valget i 2023. Denne opplæringen må også gi en innføring i arbeidet med ny kirkelig organisering.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Arbeidet med kirkelig organisering vil kreve vesentlige ressurser i Kirkerådets sekretariat. Også ressurser fra bispedømmekontorene planlegges trukket inn.

Det er foreløpig satt av 4 mill. kr særskilt til det videre arbeidet med kirkelig organisering i arbeidet med budsjettet for 2023. Midlene vil dekke videre utredningsarbeid, eventuelt behov for ekstern konsulentbistand, høringer, stimuleringstiltak for lokalt samarbeid, samt dialogmøter, kontaktmøter og samlinger for både valgte rådsmedlemmer og ansatte.

DEN NORSKE KIRKE

Samisk kirkeråd

SKR 28/22

Romsa - Tromsø

Referanser: KM 10/22, KR 87/22, SKR 10/22

Arkivsak: 21/02418-11

Saksdokumenter:

Kirkelig organisering - videre arbeid

KR 87.1/22 Skisse til framdriftsplan

Kirkelig organisering – utvalg for å vurdere tiltak som styrker samisk kirkeliv

Kirkelig organisering – utvalg for å vurdere tiltak som styrker samisk kirkeliv

Sammendrag

Kirkemøtet 2022 traff prinsippvedtak om modell for kirkelig organisering. Det videre arbeidet med kirkelig organisering organiseres som et program med tre løp, og samisk kirkeliv vil bli vurdert i sammenheng og på tvers av løpene.

Kirkemøtet 2022 vedtok også å be Kirkerådet fremme en eller flere saker om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk som bygger på føringen at «[s]amisk kirkeliv skal styrkes».

Det foreslås at Kirkerådet, etter innspill fra Samisk kirkeråds møte 1.–2. desember 2022, beslutter at det skal oppnevnes et utvalg for å vurdere tiltak som kan styrke samisk kirkeliv, og fastsetter mandat for utvalget. Direktøren får fullmakt til å foreta oppnevning av utvalget.

Forslag til vedtak

I Samisk kirkeråd støtter Kirkerådets forslag.

II Samisk kirkeråd tar med seg innspill fra Samisk kirkeråd til den videre behandlingen.

Kirkerådets forslag til vedtak:

1. Kirkerådet beslutter at det skal oppnevnes et utvalg for å utrede tiltak for å styrke samisk kirkeliv med følgende mandat:

Formålet med utvalgsarbeidet er å fremme forslag til tiltak som kan styrke samisk kirkeliv i Den norske kirke som en oppfølging av Kirkemøtets prinsippvedtak i sak KM 10/22. Utvalget må holde seg informert om Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, og ta rapporten i betraktning i sitt eget arbeid der det er hensiktsmessig.

Utvalget bes innledningsvis beskrive hvilke særskilte rettigheter samer har i Den norske kirke etter gjeldende rett.

Utvalget bes videre om spesielt å vurdere følgende:

- Om det samiske kirkedemokratiet og strukturene rundt dette bør videreføres som i dag eller endres, herunder om det bør etableres en egen samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet.
- Om organiseringen av samisk kirkeliv bør videreføres som i dag eller endres, herunder et eventuelt behov for ytterligere kategorialmenigheter.
- Om det er behov for endringer i Den norske kirkes regler som berører forvaltningsområdet for samisk språk.
- Om det er behov for justeringer av gjeldende regelverk om sammensetning og valgordning av Samisk kirkeråd og Samisk kirkelig valg møte.

Utvalget kan i samråd med Samisk kirkeråd presentere foreløpige vurderinger på Samisk kirkelig valg møte 27.–29. oktober 2023.

Utvalget skal vurdere økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene sine. Utvalget bes vurdere om midler til samisk kirkeliv kan hentes fra andre finansieringskilder og skal også fremme forslag som innebærer uendret ressursbruk.

Utvalget skal legge frem sin utredning til Kirkerådets direktør innen det tidspunktet direktøren fastsetter.

2. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å oppnevne et utvalg på inntil 10 medlemmer. Direktøren skal sikre at utvalget har kompetanse på relevante områder.
3. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å gi utvalget et tilleggsmandat dersom rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonens tilsier et slikt behov.
4. Kirkerådet ved avdeling for samisk kirkeliv stiller sekretær til disposisjon for utvalget.

Saksorientering

1 Bakgrunn

Den nye kirkelige organiseringen skal legge til rette for at kirken utfører oppgavene effektivt og med styrket kvalitet for å ivareta kirkens oppdrag, noe kirkemøtekomiteen la vekt på i sine merknader: «Også kirkelig organisering

skal bidra til at Den norske kirkes visjon om *Mer himmel på jord* virkeliggjøres.» I strategiplanen for Den norske kirke for tiden frem til 2030, er det særlig målet om at kirken «*Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke*» som skal virkeliggjøres gjennom de neste årenes arbeid. Et sterkere og mangfoldig fellesskap – lokalt, regionalt og nasjonalt – vil bedre kunne realisere Den norske kirkes strategi. Kirkemøtet har vedtatt en egen *Strategiplan for samisk kirkeliv* for perioden 2020–2027 som inneholder flere mål og tiltak for arbeidet med samisk kirkeliv, hvor Den norske kirkes visjon for samisk kirkeliv er definert som følger: *Samisk kirkeliv – livskraftig og likeverdig*.

Kirkemøtet gjorde prinsippvedtak om en modell for ny kirkelig organisering og fastsatte samtidig en del modelluavhengige føringer. Samisk kirkeliv vil bli vurdert i sammenheng i alle løp for arbeidet med den nye kirkelige organiseringen, jf. sak KR 103/22 *Kirkelig organisering – videre arbeid*.

I tillegg vedtok Kirkemøtet 2022 å be Kirkerådet fremme en eller flere saker om konkrete endringer i kirkeordningen eller øvrig regelverk som bygger på føringen at «Samisk kirkeliv skal styrkes».

Det vurderes som hensiktsmessig å opprette et utvalg som kan vurdere tiltak for å styrke samisk kirkeliv. Et slikt utvalg bør være sammensatt av samer, som et uttrykk for samisk selv- og medbestemmelse, jf. strategiplan for samisk kirkeliv side 7.

Utvalget bør få et mandat fra Kirkerådet. I forkant av Kirkerådets fastsettelse av mandatet, vil Samisk kirkeråd 1.–2. desember 2022 få anledning til å gi innspill til mandatet. Leder av Samisk kirkeråd vil kunne formidle disse innspillene i Kirkerådets behandling 8.–9. desember 2022.

Sannhets- og forsoningskommisjonen

Stortinget nedsatte i 2018 en kommisjon for å granske fornorskingspolitikk og urett overfor samer, kvener og norskfinner. En del av kommisjonenes mandat er å undersøke ettervirkningene av fornorskingspolitikken og å foreslå tiltak som kan skape større likeverd mellom majoritets- og minoritetsbefolkningen. Også Den norske kirke må etterstrebe tiltak som kan skape likeverd. Utvalget må forholde seg til Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, og være forberedt på arbeid i tråd med et mulig justert tilleggsmandat, dersom innhold i kommisjonens rapport som angår Den norske kirke tilsier dette.

Det foreslås at Kirkerådets direktør gis fullmakt til å gi et tilleggsmandat til utvalget i forlengelsen av offentliggjøringen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

Rettigheter knyttet til status som urfolk

Urfolk har et særskilt vern etter menneskerettighetene. De to viktigste internasjonale lovtekstene på feltet er ILO konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk og FNs erklæring om urfolks rettigheter (UNDRIP). Disse etablerer universelle minstestandarder for urfolks rettigheter. Barnekonvensjonen og Konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) har også viktige bestemmelser.

Kirkemøtet 2014 behandlet en sak om Den norske kirke og menneskerettighetene (KM 09/14). I saksunderlaget for denne saken, redegjøres det nærmere for urfolksrettigheter:

Nyutviklingen på urfolksrettighetsfeltet handler prinsipielt sett ikke om etablering av nye rettigheter i forhold til tidligere FN-konvensjoner, men om hvordan disse rettighetene skal appliseres på urfolk under hensyntagen av deres spesielle situasjon (...). Bestemmelsene om urfolks rettigheter handler

derfor om områder og utfordringer som særlig kan berøre urfolk, og hvor de er spesielt utsatte.

Noen sentrale punkter er:

- **Ikke-diskriminering:** Urfolk har historisk opplevd ekstrem diskriminering, og mange er fortsatt utsatt for forskjellsbehandling, rasisme og situasjoner hvor deres rettigheter ikke beskyttes like godt som andre innbyggerses.
- **Nødvendighet av særlige tiltak:** På bakgrunn av den diskriminering, marginalisering og systematiske vold urfolk ofte har opplevd, påbys stater å ta særlige hensyn til urfolks rettigheter, både som kollektiv og individer. «Det skal treffes særlige tiltak for å sikre, på en hensiktsmessig måte, enkeltpersoner fra vedkommende folk og deres institusjoner, eiendom, arbeid, kultur og miljø» (ILO nr 169, art. 4).
- **Selvbestemmelse:** Urfolk har som alle andre folk rett til selvbestemmelse. «I kraft av denne rett bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.» (FNs erklæring om urfolks rettigheter, art. 3). Dette vil i praksis si mulighet for noe politisk autonomi og beslutningsmyndighet i saker som gjelder eget samfunn. Hva selvbestemmelsesretten faktisk innebærer, vil kunne variere fra kontekst til kontekst.
- **Medvirkning og deltakelse:** Urfolk skal alltid konsulteres i spørsmål som vil kunne påvirke dem. Konsultasjoner skal skje i god tro og med sikte på å oppnå enighet eller samtykke (ILO 169, art. 6.2). Urfolkserklæringen framholder i denne sammenheng prinsippet om «fritt og informert forhåndssamtykke» (free, prior and informed consent). Urfolk har «rett til å fastsette og utforme prioriteringer og strategier med hensyn til hvordan deres rett til utvikling skal praktiseres» (FNs erklæring om urfolks rettigheter, art. 23). De skal ha mulighet til å delta fritt i og få nødvendig informasjon om politiske og andre prosesser som angår dem. I mange tilfeller vil dette skje gjennom de representative institusjonene (slik som Sametinget) som er organer for politisk representasjon og medvirkning, men det kan også involvere flere eller andre rettighetsbærere hos urfolket.
- **Språk, kultur og identitet:** Urfolks kultur og identitet skiller seg vanligvis fra den dominerende folkegruppa i landene de bor i. Det kan handle om språk, skikker og tradisjoner, normer, former for sosial organisering, næringer, kunnskap og praksis knyttet til bruk av naturressurser, m.m. Menneskerettighetene anerkjenner disse forskjellene og forutsetter at urfolks kultur og identitet skal beskyttes og tas hensyn til når det gjøres tiltak som vil kunne påvirke dem. Det gir også føringer for feltene utdanning, helse og media. Rettighetene beskytter et spekter av identitetsmarkører: sosiale, kulturelle, religiøse og åndelige verdier: kulturelle skikker: medisinske skikker: spirituelle og religiøse tradisjoner, skikker og seremonier: historie, språk, muntlige overleveringer og filosofier: skriftsystem og litteratur; lover og sedvaner og en rekke andre konkretiseringer av det som kan sikre deres integritet som eget folk. Urfolk har rett til opplæring på eget språk, og er eksplisitt beskyttet mot tvangsassimilering.

- **Land og naturressurser:** FNs erklæring om urfolks rettigheter slår fast at: «Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket, eller som de på annen måte har brukt eller ervervet» (art. 26). Menneskerettighetene anerkjenner dermed tradisjonelle former for eierskap av land og ressurser (ofte kollektive). Til dette er knyttet retten til gjenoppretting av eller erstatning for landområder som ble okkupert og tatt fra en urbefolkning. De beskytter også urbefolkningen mot tvangsflytting, utenom i ekstreme tilfeller. ILO 169, art. 14.1 skiller for øvrig mellom eier-/besittelsesrett (som forutsetter at urfolket har hatt en dominerende bruk av et område) og bruksrett (som forutsetter at urfolket kun er en av flere grupper som har brukt området).

Den samiske folkegruppe har også særlige rettigheter i Norge etter Grunnloven § 108: «Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv». Sameloven følger opp dette gjennom etablering av Sametinget og bl.a. noen bestemmelser om samiske språkregler. Sameloven fastsetter også at en rett til individuell kirkelig betjening.

Menneskerettigheter og urfolksrettigheter legger – som folkeretten generelt – en plikt på staten.

2 Føringer fra Kirkemøtet 2022

I sakorienteringen til Kirkemøtet, uttalte Kirkerådet følgende:

8.9 Samisk kirkeliv

Müller-Nilsen-utvalget la til grunn at en ny modell for kirkelig organisering fortsatt må legge til rette for at menigheter skal kunne tilby kirkelige tjenester på samisk språk, med forankring i den samiske kulturen. Dette er hensyn som gjelder for samisk kirkeliv i hele landet og særlig i forvaltningsområdet for samisk språk.

For å hindre at en ny organisering skulle ha negativ effekt på samisk kirkeliv foreslo utvalget å ha en egen samisk representant i de prostifellesrådene som ville inkludere ett eller flere sokn i en kommune innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Utvalget foreslo å videreføre dagens samiske representasjon i de tre nordligste bispedømmerådene, i Kirkemøtet og i Kirkerådet.

I høringen fikk forslaget om en egen samisk representant i prostifellesrådet i de prostiene som har minst ett sokn som ligger i forvaltningsområdet for samisk språk, oppslutning fra et flertall av dem som uttalte seg. Samisk kirkeråd viste til at mange prostifellesråd i tradisjonelle samiske bosettingsområder ligger utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Mange pekte på den viktige rollen Samisk kirkeråd spiller for samisk kirkeliv på nasjonalt nivå. I tillegg ble betydningen av samisk representasjon i Kirkemøtet og at de tre nordligste bispedømmene fortsatt har ansvar for hvert sitt språkområde, fremhevet. Flere var opptatt av at samiske interesser i kirken må ivaretas gjennom generell lovgivning og i kirkeordningen. Noen problematiserte også forutsetningen om at én samisk representant i et prostifellesråd vil være tilstrekkelig for å ivareta samiske interesser. Samisk kirkeråd mente at det er behov for en utredning om samisk kirkeliv i

Kirkerådets arbeid med kirkelig organisering. For at samisk kirkeliv skal kunne ivaretas slik som kirkeordningen sier, forutsettes en struktur som gir samer en reell, tilstrekkelig og funksjonell innflytelse i Den norske kirke. En omorganisering av Den norske kirke må ikke svekke, men snarere legge til rette for å styrke samisk kirkeliv.

Kirkerådet har merket seg innspillene i høringsrunden. Samisk kirkeråd har i sitt møte 2.–3. mai 2022 vedtatt å be Kirkerådet innarbeide kompenserende ordninger og tiltak som, uansett valg av modell, verner og fremmer samisk kirkeliv. Vedtaket i Samisk kirkeråd peker på konkrete områder der det vil være naturlig å innarbeide kompenserende tiltak:

a. Forvaltning og administrasjon

- At samisk språk- og kulturkompetanse vektlegges i rekruttering til og tilsetninger i kirkelige stillinger innenfor samiske bosettingsområder.
- At biskopene fortsetter å ha tilsynsansvar, og at dette fortsatt innebærer ansvar for å ivareta samisk kirkeliv i hele bispedømmet.
- At den samiske dimensjonen blir ivaretatt i utarbeidelse av lover og regler for Dnk.
- At det utpekes menighetsråd, fellesråd og prostier med et særlig ansvar for å innarbeide samisk dimensjon i kirkelivet.

b. Faglig utvikling innenfor samisk kirkeliv:

- Opprette strukturer som sikrer kompetanseutvikling og rådgivningstjeneste for kirkelig ansatte om samisk kirkeliv.

c. Kirkedemokratiet:

- Sikre samer en reell, tilstrekkelig og funksjonell innflytelse i Den norske kirkes politiske organer.
- Sikre samisk representasjon på alle nivåer i kirkedemokratiet.

Kirkerådet understreker at det uavhengig av modell, ligger til grunn at Kirkemøtet fortsatt skal ha ansvar for å verne og fremme samisk kirkeliv, og at Samisk kirkeråd og Samisk kirkelig valg møte videreføres. I tillegg mener Kirkerådet at det er naturlig at de tre nordligste biskopene og bispedømmerådene fortsatt skal ha et særlig ansvar for samisk kirkeliv, uavhengig av valg av arbeidsgivermodell. Kirkerådet mener også at ordningen med samisk representasjon man har i dag, må opprettholdes, og eventuelt vurderes utvidet til andre organer. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe et prinsippvedtak om styrking av samisk kirkeliv.

Kirkerådet mener at det vil være naturlig å vurdere spørsmålet om styrking av samisk kirkeliv i et utredningsarbeid i forlengelsen av en prinsippbeslutning i Kirkemøtet, slik Samisk kirkeråd har bedt om. Kirkerådet har merket seg at Kommunal- og distriktsdepartementet har foreslått endrede regler om forvaltning av samiske språk. Konkrete spørsmål, som for eksempel etablering av ytterligere kategorialmenigheter, vil være naturlig å vurdere nærmere i forlengelsen av dette.

Kirkemøtekomiteen ga tilslutning til at samisk kirkeliv skal styrkes, og Kirkemøtet vedtok dette som prinsippvedtak.

Elementer av det som er omtalt som vurderingstemaer i Kirkerådets saksorientering, er innarbeidet i forslag til mandat for utvalget.

Når det gjelder spørsmålet om endrede regler om forvaltning av samisk språk, gjennomførte Kommunal- og distriktsdepartementet en høring høsten 2021 om forslag til endringer i sameloven om samelovens språkregler, hvor det foreslo å endre

reglene om det som i dag er omtalt som forvaltningsområdet for samisk språk. Forslaget går ut på at det samiske språkområdet defineres som summen av språkutvklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og bykommuner med særlig ansvar for samiske språk. Fordi Den norske kirke i enkelte regler bygger på de offentlige reglene om forvaltningsområdet for samisk språk, først og fremst i forskrift om Samisk kirkelig valgmøte, bør utvalget vurdere om det er behov for endringer i Den norske kirkes regelverk om samiske språkforvaltningsområder.

3 Demokrati- og folkevalgtutvalget oppnevnt av Kirkerådet

Kirkerådets demokrati- og folkevalgtutvalg leverte sin rapport 28. januar 2022. I denne rapporten berørte utvalget også spørsmål om samisk kirkeliv:

«Det samiske kirkelige miljøet har vært gjennom større utviklinger de siste årene, gjennom opprettelsen av Samisk ungdomsutvalg fra 2016 og Samisk kirkelig valgmøte fra 2019. Kirken har et særlig ansvar for å ivareta samisk kirkeliv som del av den samiske kulturarven. Etter utvalgets skjønns trengs det en helhetlig gjennomgang av det samiske demokratiet og strukturene rundt det. Dette behovet fremkommer i lys av Norges forpliktelser overfor 102 samene som urfolk, og aktualiseres av den pågående sannhets- og forsoningsprosessen, der kirkens bidrag har vært viktig. Utvalget anbefaler at det iverksettes et arbeid i regi av Samisk kirkeråd med helhetlig gjennomgang av det samiske demokratiet etter at sannhets- og forsoningskommisjonen legger frem sine funn. I dette arbeidet bør erfaringene knyttet til samisk representasjon i bispedømmeråd og Kirkemøtet, Samisk kirkeråds arbeid og rammevilkår og Den norske kirkes arbeid med samisk kirkeliv særlig belyses» (side 101–102).

Det vurderes som hensiktsmessig å ta inn elementer fra dette i mandatet for utvalget.

4 Spørsmål om samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet

Kirkemøtet 2020 behandlet en sak om regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke. I behandlingen ble det fremmet et forslag om at en representant velges av og blant samisk ungdomsutvalg sine medlemmer, til å representere samisk ungdom på Kirkemøtet. Representanten må være under 30. Kirkemøtets redaksjonskomité for regelsaker vurderte at forslaget ikke kunne behandles av Kirkemøtet 2020, siden det ville medføre en endring av Kirkemøtets forretningsorden og ikke i regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke. Komiteen pekte på at forslaget kunne omformuleres som et anmodningsvedtak. Kirkemøtet 2020 vedtok på den bakgrunnen følgende:

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere om det bør etableres en egen samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet (KM 09/20).

Selv om dette er et konkret spørsmål, foreslås det at utvalget også vurderer dette spørsmålet som en del av gjennomgangen av det samiske kirkedemokratiet.

5 Nærmere om vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser

Utvalget må vurdere tiltakenes økonomiske og administrative konsekvenser. Utvalget bes vurdere om midler til samisk kirkeliv kan hentes fra alternative finansieringskilder og skal også fremme forslag som innebærer uendret ressursbruk.

6 Samisk kirkelig valg møte

Samisk kirkelig valg møte gjennomføres 27.–29. oktober 2023. Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkeliv i Den norske kirke som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkeliv. I tillegg til å nominere kandidater til Samisk kirkeråd og velge samiske representanter til de to nordligste bispedømmerådene, avgir valg møtet uttalelse når kirkelig myndighet ber om det eller når valg møtet av eget tiltak ønsker å uttale seg.

Siden Samisk kirkelig valg møte avholdes underveis i utvalgsarbeidet, kan det være aktuelt at utvalget presenterer foreløpige vurderinger på valg møtet i 2023. Det foreslås derfor å presisere i utvalgets mandat at dette kan gjøres i samråd med Samisk kirkeråd, som forbereder de saker som behandles av Samisk kirkelig valg møte.

7 Sammensetning

I henhold til gjeldende praksis, foreslås det at Kirkerådet oppretter utvalget og fastsetter mandat for utvalgets arbeid, mens direktøren gis fullmakt til å oppnevne inntil 10 personer til utvalget.

Utvalget bør ha kompetanse på relevante områder, for eksempel samisk kirkeliv, teologi, juss og økonomi. Det er også viktig at kompetanse fra de tre største språkområdene ivaretas, fordi kirkevirkeligheten er forskjellig i ulike samiske språkområder.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkerådet ved avdeling for samisk kirkeliv stiller sekretær til disposisjon for utvalget. Det foreslås at Kirkerådet gjør vedtak om at dette utvalget får godtgjøring i henhold til *reglement for godtgjøring* pkt. 1.2 i sak KR 95/22. Det vil bli kostnader knyttet til møter og reiser for utvalget.

Referanser: SKR-sak 21/22, KR-sak 41/22

Arkivsak: 22/01466-12

Sted for Samisk kirkelig valgmøte 2023

Sammendrag

I henhold til Forskrift om Samisk kirkelig valgmøte § 1-5 fastsetter Samisk kirkeråd tid og sted for Samisk kirkelig valgmøte. Regelverket ble endret i KM 11/22 slik at det ble åpnet for å avholde møtet senere enn 1. juli som opprinnelig var fastsatt.

Samisk kirkeråd hadde et ekstraordinært møte den 29. september 2022. På møtet vedtok rådet at Samisk kirkelig valgmøte avholdes over to dager, den 27.-29. oktober 2023. Rådet vedtok i tillegg at rådet behandler saken om sted når sekretariatet har mer kunnskap om kostnad og budsjett for valgmøtet.

Forslag til vedtak

Samisk kirkelig valgmøte gjennomføres i Bodø.

Saksorientering

Bakgrunn

I henhold til Forskrift om Samisk kirkelig valgmøte § 1-5 fastsetter Samisk kirkeråd tid og sted for Samisk kirkelig valgmøte. Samisk kirkeråd hadde et ekstraordinært møte den 29. september 2022 der det ble vedtatt at Samisk kirkelig valgmøte 2023 avholdes over to dager, den 27.-29. oktober 2023. Rådet vedtok i tillegg at rådet behandler saken om sted når sekretariatet har mer kunnskap om kostnad og budsjett for valgmøtet.

Samisk kirkeråd har budsjettet 567 000 kroner for valgmøtet. Budsjettet for 2023 vedtas på Kirkerådets møte i desember. Planen er at summen skal dekke reiser, hotellovernattinger, mat og møtelokale for 64 personer. Summen skal i tillegg dekke eventuelle inntektstap for opptil 50 delegater og 7 rådsmedlemmer i en dag.

Sekretariatet har i november 2022 oversiktlig undersøkt priser på flyreiser til Bodø og Trondheim (fra Alta, Tromsø, Bodø og Trondheim) samt hentet tilbud på hotellovernattinger, mat samt møtelokale for 64 personer fra hoteller i Bodø og Trondheim. Tromsø har ikke inngått i undersøkelsen ettersom Samisk kirkelig valgmøte 2019 ble gjennomført i Tromsø. Undersøkelsen antyder at prisene for hotellovernattinger, mat og møtelokale er omtrent de samme i de to byene, men at kostnadene for flyreiser ser ut å kunne bli noe lavere hvis Samisk kirkelig valgmøte gjennomføres i Bodø. Sekretariatet har summarisk lagt til grunn at 16 personer reiser fra Trondheim, 16 fra Bodø, 16 fra Tromsø og 16 fra Alta til valgmøtet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her

DEN NORSKE KIRKE

Samisk kirkeråd

SKR

Romsa - Tromsø

Referanser: SKR 23/15, SKR 09/17, SKR 35/17, SKR 22/19

Arkivsak: 17/01829-210

Godkjenning av Sálbmagirji Šuokagirji

Sammendrag

Samisk kirkeråd får manus og innhold til *Sálbmagirji šuokagirji* til godkjenning.

Samisk kirkeråd har siden 2018 hatt et prosjekt med å utvikle spillebokmanus til *Sálbmagirji* og *Sálbmagirji II*. Det er blitt gjort et banebrytende grunnlagsarbeid med å nedtegne tradisjonelle salmemelodier fra nordsamiske områder, som aldri er blitt nedtegnet tidligere. Fagkomiteen som har arbeidet med prosjektet har brukt mye tid på å utvikle måter å gjengi den særegne samiske måten å synge salmer på. Dette har resultert i at notasjonen som brukes i spilleboken blir noe annerledes enn det som er brukt i tidligere koralbøker i Den norske kirke.

Prosjektet har tatt lenger tid å gjennomføre enn de opprinnelige planene la opp til. I samråd med forlaget Samisk kirkeråd som mål at *Sálbmagirji šuokagirji* etter planen skal lanseres i februar 2023.

I henhold til *Avtale om utgivelse av nordsamisk spillebok til Sálbmagirji og Sálbmagirji II mellom Samisk kirkeråd og Det norske bibelselskap/Verbum Forlag* foretas utbetaling av vederlag i tre rater. Utbetaling av tredje rate skjer når spilleboken er godkjent av Samisk kirkeråd for salg.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd godkjenner omslag og innhold til *Sálbmagirji šuokagirji* med de premisser som nevnes i saksdokumentet.

Saksorientering

Bakgrunn

Sálbmagirji og *Sálbmagirji II* har ikke tidligere hatt en egen melodibok eller koralbok. Siden Samisk kirkeråd ble opprettet for 30 år siden, har rådets holdning vært at man ønsker å beskytte den levende tradisjonssangen. Særlig har man vært oppmerksom på hvordan organistene i lang tid har overkjørt og overdøvd de samiske menighetene med melodier, tempo, frasering og pust som kommer i direkte konflikt med menighetens nedarvede tradisjonssang.

Samisk kirkeråd oppnevnte i sak SKR 35/17 en fagkomité som hadde hovedformål å utvikle et manus til en koralbok. Fagkomiteen hadde sitt første møte i januar 2018 og har hatt til sammen 13 møter. I tillegg har det vært mindre arbeidsgruppemøter med de ulike komitémedlemmene. Komiteen har bestått av Kristian Paulsen, leder, Petra Bjørkhaug, Ivar Jarle Eliassen, Bjørn Andor Drage og Håvard Skaadel. Thröstur Eiriksson var med det første året. Johan Mahtte Skum har jobbet som prosjektkoordinator, men er også medlem i komiteen.

I forberedelsene til dette prosjektet og i begynnelsen av prosjektperioden ble *Koralbok* brukt for å beskrive hva dette prosjektet skulle kunne ut i. Det ble etter hvert klart at det ikke er riktig å kalle denne boka for *Koralbok*. Komiteens begrunnelse er at koralbøker, slik vi kjenner dem i dag er for streng i formen og vil ikke kunne oppfylle kravene om å fremelske den særegne estetikken i samisk salmesang. Komiteen har diskutert flere muligheter og mener at *Spillebok* er mer dekkende, da boka har spillesatser som ikke er typiske koraler. Dette beskrives nærmere i kapittelet om spillesatser. Da denne spilleboka skal være et tillegg til de nordsamiske salmebøkene skal boka ha tittel på nordsamisk. Det er blitt diskutert flere muligheter for tittel på nordsamisk, for eksempel čuojahagirji, nuohhtagirji og šuokŋagirji. Se mer om terminologi senere i dokumentet. I samråd med Samisk kirkeråds sekretariat har fagkomiteen vedtatt *Sálbmagirjii šuokŋagirji* som tittel på boka.

Sálbmagirjii šuokŋagirji

Sálbmagirjii šuokŋagirji er per 25.11.2022 ikke brukket om og satt sammen til helhetlig manus. Alle delene er oversendt til forlaget og arbeidet med å sette boka er i gang. Det helhetlige manuset til *Sálbmagirjii šuokŋagirji* skal korrekturleses i digitalt format og etter planen sendes til trykking i desember 2022. Produktet skal foreligge som ferdig bok i januar 2023 og lanseres 6. Februar 2023. Boka utgis av Verbum forlag.

Sálbmagirjii šuokŋagirji skal bestå av følgende deler:

- Omslag
 - o Omslaget skal ha tekstilfolie, preget med gullskrift og kunst i tresnitt. Kunsten er laget av den samiske kunstneren, æresdoktor og Ridder av 1. Klasse av St Olavs Orden, Elle Hånsa, Hans Ragnar Mathisen.
- Forsats og baksats, kunst av HRM.
- Skilleark med kunst laget av HRM.
- Kolofon

- Manus med følgende deler:
 - omfattende forord på nordsamisk, engelsk og norsk. Her forklares om bruken av boka, om estetikken i samisk salmesang og litt salmehistorie.
 - Oversikt over bl.a. tegn som ikke er brukt i tidligere koralbøker
 - Forkortelser og termer
 - Notemanus fra nr. 1-771
 - Registre
 - Versmålsregister
 - Komponister og melodikilder
 - Åndsverkhavere
 - Melodihenvisning for Landstad salmebok
 - Melodihenvisning for Landstads reviderte salmebok
 - Melodi- og salmehenvisning for Norsk salmebok 2013
 - Melodi- og salmehenvisning for Sálbmagirji i Finland
 - Salmer som ikke kan synges parallelt på norsk og nordsamisk
 - Alfabetisk register – norsk
 - Alfabetisk register – nordsamisk

Sálbmagirji šuokagirji er laget med nordsamisk som hovedspråk, men forordet er oversatt til norsk og engelsk, samt at hjelpetekster i registrene bakerst er på norsk og noe på engelsk. Klassifisering av rekkefølge er i henhold til det nordsamiske alfabetet (a, á, b, c, č osv.).

Fagkomiteens arbeid

Fagkomiteen har siden sitt første møte arbeidet med et tydelig mandat fra Samisk kirkeråd. For å oppfylle dette har tidligere transkripsjoner av den samiske salmesangen blitt vurdert, både gjennom den lulesamiske koralboka *Sálbmagirje Nuohttagirje* fra 2006, *Noen salmer fra Nord* fra 2010, Orgelhefte til *Salmer 1997*, den nordsamiske *Korálagirji* i Finland, fra 1994, prøveutgaven -og endelig utgave av *Sámi Sálbmagirji* i Sverige, eldre koralbøker fra Norge, Sverige og Finland, og notesamlingen etter Inger Seierstad i Kautokeino, i tillegg andre "løse ark". Ulike notasjonsmåter er diskutert og vurdert med bakgrunn i de forskjellige notasjoners muligheter når det gjelder å gjengi antesipasjoner og glissandi, inegale tempi og taktarter, naturlig pust, forsiringer og skalaer som ikke forholder seg til tempererte halvtoner. I prosjektets begynnelse arbeidet fagkomiteen utelukkende moderne notasjon som utgangspunkt. Utfordringer med å notere melodiene på en måte som gjengir den samiske salmesangen nøyaktig nok, uten å bli overlesset med informasjon gjorde at komiteen måtte tenke nytt. Fagkomiteen har diskutert og prøvd ut ulike notasjonsformer, bl.a. kvadratnotasjon, kvadratnotasjon på firelinjers system, kvadratnotasjon på femlinjers system med G-nøkkel, utvidet moderne notasjon m.fl. Fagkomiteen har hatt notasjonsformene på høring, avholdt konsultasjoner med fagfolk og samarbeidet med institusjoner. Komiteen har vedtatt å bruke femlinjers notasjon uten notehalser og at en del spillesatser skal ha en egen notelinje i tillegg til spillesats, der melodien er notert slik at den skal gjengi den samiske salmesangmåten så nøyaktig som mulig.

Spillesatser

Komiteen har i særlig grad brukt Koralbok for Den norske kirke (KNK 1926) som utgangspunkt siden den enda benyttes i samiske forsamlinger. Det er mye godt å si om arven fra KNK, men komiteen har forsøkt å skrive ut den praksis som nå er etablert i menighetene, særlig med tanke på melodiform, pust og strofeslutt. Fagkomiteen har tilstrebet en enkel og funksjonell spillesats til hver melodi. Man har søkt å unngå at melodiene blir overharmonisert med en for rask harmonisk puls. En særlig utfordring har vært å finne harmoniseringer som ikke definerer en rytme eller en bestemt måte å synge melodien på. I de tilfellene slikt ikke er funnet er det skrevet nye spillesatser med lengre harmonisk puls og flere orgelpunkt. Komiteen har valgt å vise varianter av melodiene der disse er i bruk i menighetene. Det går et skille mellom innlands- og kystkultur. Det er tatt med melodier fra begge. Blant melodiene finnes også varianter av andre norske folketonar, samt svenske -og finske melodier. Folketonar og lokale varianter som brukes mest, prioriteres som a-melodi. Eldre kirketoner og komponerte melodier klassifiseres lenger bak. Komiteen har tilstrebet å notere melodien slik den synges tradisjonelt på ulike steder. Komiteen har prioritert å ta med melodivarianter framfor gjennomkomponerte satser. Når de melodiske avvikene krever det, er melodivarianten forsynt med sin egen sats. Noen få melodier har fått en alternativ sats. I stor grad er det brukt utjevnet form på melodiene, men det forekommer også restaurerte melodier. Som hovedregel brukes en melodiform slik menighetene synger salmene. Unntakene er der man møter en praksis med mikrotonal sang, hvor koralene har fått en sats som ikke er i konflikt med ledetonene.

Terminologi

Utvikling av terminologi har vært veldig viktig i arbeidet med spilleboka. Til nå har det ikke funnes en egen kirkemusikkterminologi på samisk. Termarbeidet har vært et tidkrevende arbeid, finne passelige termer, og langt på vei finne på nye termer, da de ikke har funnes i det hele tatt. Noen termer har måttet defineres på nytt og avklares. I *Sálbmagirji šuokagirji* har det f.eks. vært nødvendig å skille mellom det som på nordsamisk er ordene for melodi og noter: På nordsamisk har ordet *nuohitta* blitt brukt når det er snakk om melodi, men også om toner og noter. Altså ett ord som dekker tre forskjellige termer på norsk. Antakelig fordi samisk har en kortere historikk som skriftspråk enn for eksempel norsk. Ordet tone har med andre ord egentlig ikke et eget ord på samisk, annet enn *nuohitta* og *šuokŋa*. I *Sálbmagirji šuokagirji* omtales melodi som *šuokŋa*. *Nuohitta* og *nuohitat* er i denne boka de enkelte skrevne notene. Fagkomiteen har valgt at denne boka skal hete *Sálbmagirji šuokagirji* (Salmebokens melodibok) og ikke *nuohitagirji* (notebok). Notene skal være et hjelpemiddel, men mest av alt skal denne boka vise melodirikdommen i vårt samfunn. I *Sálbmagirji šuokagirji* er det 526 unike melodier med hver sin spillesats. Mange av salmene har flere melodier, og til noen salmer er det inntil sju melodier, noen av de varianter.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her

DEN NORSKE KIRKE

Samisk kirkeråd

SKR

Romsa - Tromsø

Arkivsak: 22/04030-2

Delegasjon til SKR-AU - Forslag til samiske representanter - nominasjonskomiteer i bispedømmeråd

Sammendrag

Ifølge kirkevalgreglene §6-2c skal det være en samisk representant i nominasjonskomiteene for leke medlemmer i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmer. Denne foreslås av Samisk kirkeråd før bispedømmerådene vedtar dette.

Fristen for bispedømmerådene er 1. februar i valgåret. Da Samisk kirkeråd ikke har møte i januar, og det er tidlig å gjøre valgene på nåværende tidspunkt med hensyn til saksbehandlingen så foreslår sekretariatet at denne saken blir delegert til Samisk kirkeråds arbeidsutvalg.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråds arbeidsutvalg gis fullmakt til å foreslå samiske representanter til nominasjonskomiteene for leke medlemmer i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmer.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Ordinær drift.

DEN NORSKE KIRKE

Samisk kirkeråd

SKR 32/22

Romsa - Tromsø

Referanser: KR-sak 41/22**Arkivsak:** 22/04127-1

Årsplan 2023 for Samisk kirkeråd

Sammendrag

I sitt møte i desember 2023 skal Kirkerådet vedta plan og budsjett for rettssubjektet for 2023. Kirkerådet har vedtatt at satsingene fra 2022 videreføres og innarbeides i budsjettet for 2023. Satsningene er a) Diakoni og b) Bygge fellesskap for barn og unge. Kirkerådet har i tillegg vedtatt følgende fokusområder for 2023: a) Kunst og kultur og b) Kirken som organisasjon (herunder digitalisering og rekruttering). Vedtakene legger føringer for arbeidet med plan og budsjett for 2023, jfr sak KR 41/22.

I denne saken inviteres Samisk kirkeråd til å komme med eventuelle innspill til Årsplan 2023 for Samisk kirkeråd. Årsplanen for Samisk kirkeråd er utarbeidet av Samisk kirkeråd sitt sekretariat og skal behandles av Kirkerådet i desember.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd stiller seg bak sekretariatets forslag på Årsplan 2023 for Samisk kirkeråd.

Saksorientering

Bakgrunn

I desember skal Kirkerådet behandle Årsplan 2023 for de sentralkirkelige rådene, jfr. Sak KR 41/22. Kirkerådet behandler årsplan på nivå 1. Den enkelte avdeling i Kirkerådet lager egne planer på nivå 2 og evt 3 som omfatter mer løpende oppgaver. Årsplanen på nivå 2 vedtas administrativt, etter at Kirkerådet i desember har vedtatt de overordnede føringene og budsjettet for 2023.

Årsplanene for de sentralkirkelige rådene bygger strategiplan for perioden 2022-2029 som Kirkerådet behandlet i september 2021, jfr. Sak KR 93/21 og som Kirkemøtet med noen justeringer og en tilhørende midtveisrullering 2025 vedtok i november 2021, jfr. KM 22/21.

Strategiplanen er en plan på et overordnet nivå med mål om å skape en felles retning for trossamfunnet. Årsplanene bygger også på de satsningene og fokusområdene som Kirkerådet har vedtatt. Kirkerådet har vedtatt at satsingene fra 2022 videreføres og innarbeides i budsjettet for 2023. Satsningene er a) Diakoni og b) Bygge fellesskap for barn og unge. Kirkerådet har i tillegg vedtatt følgende fokusområder for 2023: a) Kunst og kultur og b) Kirken som organisasjon (herunder digitalisering og rekruttering).

Årsplan 2023 for Samisk kirkeråd

Sekretariatet for Samisk kirkeråd foreslår følgende Årsplan 2023 for Samisk kirkeråd.

1.1.3 Oppslutningen om kirkelige handlinger holdes oppe

Utarbeide ressurshefter om lokale tradisjoner om dåp, stadfestelse og konfirmasjon

1.1.4 Barn og unge lærer om kirke og tro

Omorganisering av samisk konfirmantleir i samarbeid med bispedømmer

1.3.2 Kirken har en velfungerende organisasjon

Gjennomføring av Samisk kirkelig valg møte 2023

1.3.2 Kirken har en velfungerende organisasjon

Arbeid med Samisk utvalg

1.3.3 Kompetanseutvikling styrkes

Arbeid med å ta frem et kurs om sannhet og forsoning i samarbeid med VID

2.1.2 Styrke og fornye kirkelig kulturarv nasjonalt og lokalt

Bidra til implementering av nordsamisk spillebok i bispedømmene

2.1.2 Styrke og fornye kirkelig kulturarv nasjonalt og lokalt

Kartlegge behov for innholdet i fremtidig nordsamisk salmebok

2.2.1 Flere menigheter med diakonal satsning

Utvikling av ressurser for samisk diakoni

3.1.3 Folkekirken tilbyr ulike møteplasser og fellesskap

Ta initiativ til opprettelse av møtesteder for dialog om tro og åndelighet i Sápmi

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her